

UNIVERZITA PAVLA JOZEFA ŠAFÁRIKA V KOŠICIACH
PRÁVNICKÁ FAKULTA

Európska prokuratúra v Slovenskej republike

Martina Jánošíková,
Dominika Marčoková Becková
(eds.)

KOŠICE 2023

UNIVERZITA PAVLA JOZEFA ŠAFÁRIKA V KOŠICIACH
PRÁVNICKÁ FAKULTA
ÚSTAV MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA A EURÓPSKEHO PRÁVA

Európska prokuratúra v Slovenskej republike

Martina Jánošíková, Dominika Marčoková Becková (eds.)

Košice 2023

Európska prokuratúra v Slovenskej republike

Recenzovaný zborník vedeckých prác

Publikácia vznikla v rámci riešenia projektu podporeného Agentúrou na podporu výskumu a vývoja č. APVV-18-0421 Európska prokuratúra v súradniciach ústavného poriadku Slovenskej republiky ako posilnenie európskej integrácie prostredníctvom práva.

Editorky:

doc. JUDr. Martina Jánošíková, Ph.D.

*Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta
Ústav medzinárodného práva a európskeho práva*

JUDr. Bc. Dominika Marčoková Becková, PhD.

*Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta
Ústav medzinárodného práva a európskeho práva*

Recenzenti:

prof. JUDr. Jozef Záhora, PhD.

*Paneurópska vysoká škola, Fakulta práva
Oddelenie trestného práva, kriminalistiky, kriminológie*

doc. JUDr. Eva Szabová, PhD.

*Trnavská univerzita v Trnave, Právnická fakulta
Katedra trestného práva a kriminológie*

JUDr. Jozef Kubala, PhD.

Advokátska kancelária KubalaLegal

Tento text je publikovaný pod licenciou Creative Commons 4.0 – CC BY NC Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 („Uveďte autora – Nepoužívajte komerčne“).

Za odbornú a jazykovú stránku tejto publikácie zodpovedajú autori jednotlivých príspevkov.

Umiestnenie: www.unibook.upjs.sk.

Dostupné od: 14.6.2023

DOI <https://doi.org/10.33542/EPSR-0218-3>

ISBN 978-80-574-0217-6 (tlačená publikácia)

ISBN 978-80-574-0218-3 (e-publikácia)

Predslov

Zmluva o založení Európskeho hospodárskeho spoločenstva podpísaná 25. marca 1957 predpokladala v čl. 138 ods. 3, že Zhromaždenie ako inštitúcia Spoločenstva vypracuje návrh umožňujúci priame voľby do tohto Zhromaždenia podľa jednotnej procedúry vo všetkých členských štátoch. Prvé priame voľby do Európskeho parlamentu sa konali v roku 1979, teda po viac ako dvadsiatich rokoch od zhmotnenia tejto myšlienky v primárnom práve. Európska prokuratúra, o vytvorení ktorej sa začalo uvažovať na konci minulého storočia a ktorá svoju činnosť nakoniec začala 1. júla 2021, teda nie je jediným príkladom v histórii Európskej únie toho, že myšlienka musela dlho dozrievať, kým došlo k jej realizácii.

Zborník vedeckých prác týkajúcich sa Európskej prokuratúry je výsledkom riešenia projektu podporeného Agentúrou na podporu výskumu a vývoja č. APVV-18-0421 *Európska prokuratúra v súradniciach ústavného poriadku Slovenskej republiky ako posilnenie európskej integrácie prostredníctvom práva*. Tento projekt, ktorý bol pripravovaný ešte v čase, keď Európska prokuratúra nevykonávala svoju činnosť, sledoval štyri základné vedecké ciele. Prvým bolo určenie, so zreteľom na nariadenie o Európskej prokuratúre a ústavný systém Únie ako aj Slovenskej republiky, postavenia Európskej prokuratúry v slovenskom právnom prostredí s osobitným zreteľom na vzťahy medzi slovenskými orgánmi činnými v trestnom konaní a Európskou prokuratúrou. Druhým vedeckým cieľom bolo objasnenie, podrobnejším a objektívne poznateľným spôsobom, základnej právomoci Európskej prokuratúry, ktorou je právo vyšetrovať a obžalovať skutky, ktoré sa dajú definovať ako trestné činy poškodzujúce finančné záujmy Únie. Treťou vedeckým cieľom bolo určenie parametrov zmien vnútroštátneho trestného práva potrebných na riadne fungovanie Európskej prokuratúry na území Slovenskej republiky ako členského štátu Európskej únie. Podstata štvrtého vedeckého cieľa spočívala v identifikácii kontrolných mechanizmov uplatniteľných pri výkone právomoci Európskej prokuratúry v členskom štáte a na úrovni Únie. Pri skúmaní obsahu tohto zborníka je ľahko zistiteľné, že bol ovplyvnený práve uvedenými cieľmi projektu.

Výhodou nášho riešiteľského kolektívu bolo prepojenie a spolupráca autorov venujúcich sa právu Európskej únie a oblasti trestného práva. Európska prokuratúra tak v tomto zborníku vedeckých prác nie je rozoberaná len z pohľadu trestného práva a jej interakcie s vnútroštátnou prokuratúrou a orgánmi činnými v trestnom konaní, ale je skúmaná aj v kontexte práva Európskej únie, vďaka čomu môže čitateľ získať plastickejšiu predstavu o tomto novom orgáne Európskej únie, ktorý pôsobí v oblasti tradične spájanou so suverenitou štátu a predstavuje tak ďalší posun v integračných procesoch reprezentovaných Európskou úniou.

Martina Jánošíková

Obsah

Predslov	3
Obsah.....	5
Zoznam používaných skratiek.....	11

I. EURÓPSKA PROKURATÚRA AKO POSILNENIE EURÓPSKEJ INTEGRÁCIE PROSTREDNÍTVOM PRÁVA – SPÄTNÝ POHĽAD, PRÍSPEVOK SLOVENSKEJ REPUBLIKY A PERSONÁLNE OBSADENIE

15

Dominika Marčoková Becková, Valéria Ružičková

A. Z histórie.....

15

1. Úvod do problematiky trestnoprávnej ochrany finančných záujmov a prvé pokusy o zriadenie Európskej prokuratúry..... 15
2. Lisabonská zmluva – zlomový bod v oblasti trestnoprávnej ochrany finančných záujmov Únie a v otázke vytvorenia Európskej prokuratúry
3. Nariadenie Rady (EÚ) 2017/1939 o Európskej prokuratúre

B. Predsedníctvo Slovenskej republiky v Rade a jeho podiel na vzniku Európskej prokuratúry.....

32

Úvodné poznámky

32

1. Vzťahy Európskej prokuratúry s tretími krajinami a medzinárodnými organizáciami..... 34
 - a) Vzťahy s Eurojustom..... 39
 - b) Vzťahy s nezúčastnenými členskými štátmi..... 41
 - c) Súdne preskúmanie úkonov Európskej prokuratúry
 - d) Ďalšie otázky

2. Záver slovenského predsedníctva a jeho prínos.....	49
Zoznam použitej literatúry	55

II. EURÓPSKA PROKURATÚRA V INŠTITUCIONÁLNO M SYSTÉME EURÓPSKEJ ÚNIE A SLOVENSKEJ REPUBLIKY 62

Martina Jánošíková, Ján Mazák

Úvod.....	62
A. Európska prokuratúra ako orgán Európskej únie.....	63
B. Európska prokuratúra v inštitucionálnom systéme Slovenskej republiky s osobitným zreteľom na 8. hlavu Ústavy Slovenskej republiky (Prokuratúra Slovenskej republiky a verejný ochranca práv)	70

1. Právomoc Európskej prokuratúry ako obmedzenie právomoci prokuratúry Slovenskej republiky?
2. Nezávislosť ako funkčný princíp fungovania prokuratúry Slovenskej republiky a Európskej prokuratúry.....
3. Obmedzenie ústavného postavenia generálneho prokurátora.....

Zoznam použitej literatúry	77
---	-----------

III.VZŤAHY KOOPERÁCIE A KOORDINÁCIE MEDZI EURÓPSKOU PROKURATÚROU A PROKURATÚROU SLOVENSKEJ REPUBLIKY: VZÁJOMNÉ DOPĽŇANIE SA? 79

Sergej Romža, Veronika Tóthová, Katarína Petrášová, Dominika Marčoková Becková

A. Úvod	79
B. Zmeny v právnom poriadku Slovenskej republiky ako dôsledok nariadenia o Európskej prokuratúre	87
C. K niektorým zásadným otázkam	93

1. V ktorom členskom štáte sa podá žaloba?.....	93
2. Právo odňať vec.....	112
2.1. Kedy a za akých podmienok môže Európska prokuratúra uplatniť svoje právo odňať vec?	114
2.2. Aplikačné problémy v Slovenskej republike	120
3. Princíp ne bis in idem.....	125
3.1. Vymedzenie podstaty, účelu a funkcií princípov a zásad v trestnom konaní.	125
a) Interakcia a kauzalita zásad a princípov k právnym normám, pravidlám a paradigmam.....	128
b) Historické a filozofické východiská normatívneho ukotvenia zásady ne bis in idem	135
3.2. Podmienky a predpoklady uplatnenia zásady ne bis in idem	137
a) Procesné podmienky a predpoklady uplatnenia zásady ne bis in idem	137
b) Hmotnoprávne podmienky a predpoklady uplatnenia zásady ne bis in idem	147
Zoznam použitej literatúry.....	150

IV. OCHRANA ÚSTAVNOSTI A ZÁKONNOSTI POSTUPOV A ROZHODNUTÍ EURÓPSKEJ PROKURATÚRY S OSOBITNÝM ZRETEĽOM NA OCHRANU ZÁKLADNÝCH PRÁV A SLOBÔD

157

Dominika Marčoková Becková, Valéria Ružičková, Veronika Tóthová

A. Základné zásady činnosti Európskej prokuratúry	157
1. Rešpektovanie práv zakotvených v Charte.....	158
2. Viazanosť zásadami právneho štátu a proporcionality	162
3. Uplatniteľnosť nariadenia, vnútroštátneho práva a ich vzájomné pôsobenie.....	164

4. Neustrannosť a vyhľadávanie náležitých dôkazov v prospech a neprospech obvineného	166
5. Začatie a vedenie vyšetrovania bez zbytočného odkladu.....	169
6. Zásada lojálnej spolupráce	171
B. Rozsah práv podozrivých a obvinených osôb	174
1. Tri úrovne ochrany	178
1.1. Charta a práva podozrivých a obvinených osôb	177
1.2. Procesné práva ustanovené v práve Únie	180
1.3. Procesné práva podozrivých a obvinených osôb podľa uplatniteľného vnútroštátneho práva	187
2. Vybrané práva podozrivých a obvinených osôb.....	190
a) Právo na účinný prostriedok nápravy a spravodlivý súdny proces	190
b) Právo na obhajobu	192
c) Prezumpcia neviný.....	198
C. Súdne preskúmanie procesných úkonov Európskej prokuratúry.....	199
1. Vývoj právnej úpravy súdneho preskúmania úkonov Európskej prokuratúry.....	200
2. Platná právna úprava súdneho preskúmania úkonov Európskej prokuratúry.....	206
a) procesné úkony Európskej prokuratúry, ktorých cieľom je zakladať právne účinky voči tretím stranám	208
b) opomenutia Európskej prokuratúry vykonať procesné úkony, ktorých cieľom je zakladať právne účinky voči tretím stranám a ktoré bola z právneho hľadiska podľa Nariadenia o Európskej prokuratúre povinná prijať.....	212
c) procesné úkony Európskej prokuratúry z hľadiska ich platnosti, a to v rámci konania o prejudiciálnej otázke podľa čl. 267 ZFEÚ, pokiaľ sa	

takáto otázka platnosti nastolila pred akýmkoľvek súdom alebo tribunálom členského štátu priamo na základe práva Únie.....	213
d) rozhodnutia Európskej prokuratúry odmietnuť vec, pokiaľ sú napadnuté priamo na základe práva Únie	214
e) administratívne rozhodnutia Európskej prokuratúry.....	215
f) rozhodnutia Európskej prokuratúry, ktoré majú vplyv na práva dotknutých osôb podľa kapitoly VIII Nariadenia o Európskej prokuratúre upravujúcej ochranu údajov	216
g) rozhodovanie Súdneho dvora o výklade alebo platnosti ustanovení práva Únie vrátane Nariadenia o Európskej prokuratúre.....	216
h) rozhodovanie Súdneho dvora o výklade čl. 22 a 25 Nariadenia o Európskej prokuratúre vo vzťahu k akémukoľvek sporu o právomoc medzi Európskou prokuratúrou a príslušnými vnútroštátnymi orgánmi.....	217
i) rozhodovanie Súdneho dvora vo všetkých sporoch o náhradu škody, ktorú spôsobila Európska prokuratúra	218
j) rozhodovanie Súdneho dvora vo všetkých sporoch na základe rozhodcovských doložiek v zmluvách, ktoré uzatvorí Európska prokuratúra.....	219
k) rozhodovanie Súdneho dvora vo všetkých sporoch týkajúcich sa zamestnancov.....	219
l) rozhodovanie Súdneho dvora o odvolaní hlavného európskeho prokurátora a o odvolaní európskych prokurátorov	220
3. Otázky a problémy vznikajúce v súvislosti s úpravou súdneho preskúmania úkonov Európskej prokuratúry	220
a) Prekročenie právomoci	220
b) Účinná súdna ochrana	224
c) Voľba súdu	233
d) Princípy právneho štátu	236

4. Záverečné poznámky (nielen) vo vzťahu k Slovenskej republike.....	237
Zoznam použitej literatúry	242

V. PÔSOBENIE EURÓPSKEJ PROKURATÚRY V SLOVENSKEJ REPUBLIKE – PRVÉ VÝSLEDKY, PROBLÉMY A HODNOTENIA..... 249

Katarína Petrášová

A. Personálne obsadenie Európskej prokuratúry.....	249
B. Spolupráca Európskej prokuratúry s jej najbližšími partnermi.....	252
Nadviazanie spolupráce Európskej prokuratúry s nezúčastnenými štátmi a tretími krajinami	254
C. Prvé dva roky činnosti Európskej prokuratúry	258
D. Obmedzený výkon právomoci Európskej prokuratúry v Slovenskej republike.....	260
Zrušenie právoplatných rozhodnutí v prípravnom konaní	263
Zoznam použitej literatúry	266

Prehľad publikačných výstupov členov riešiteľského kolektívu počas riešenia grantovej úlohy APVV

Rok 2020.....	270
Rok 2021.....	271
Rok 2022.....	272
Zoznam autorov vedeckých prác.....	276

Zoznam používaných skratiek

EDP	európsky delegovaný prokurátor
EP	európsky prokurátor
Európske spoločenstvá	spoločné označenie pre Európske spoločenstvo pre uhlie a oceľ, Európske hospodárske spoločenstvo a Európske spoločenstvo pre atómovú energiu
Charta	Charta základných práv Európskej únie, Ú. v. EÚ C 202, 7.6.2016, p. 391 – 407.
Nariadenie o Európskej prokuratúre	Nariadenie Rady (EÚ) 2017/1939 z 12. októbra 2017, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry, Ú. v. EÚ L 283, 31.10.2017, p. 1–71.
Nariadenie o Eurojuste	Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1727 zo 14. novembra 2018 o Agentúre Európskej únie pre justičnú spoluprácu v trestných veciach (Eurojust) a o nahradení a zrušení rozhodnutia Rady 2002/187/SVV, PE/37/2018/REV/1, Ú. v. EÚ L 295, 21.11.2018, s. 138 – 183.
Návrh Komisie z roku 2013	Návrh nariadenia Rady o zriadení Európskej prokuratúry, COM/2013/534 final – 2013/0255 (APP)
Smernica 2017/1371	Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1371 z 5. júla 2017 o boji proti podvodom, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie, prostredníctvom trestného práva, Ú. v. EÚ L 198, 28.7.2017, p. 29–41.
Smernica 2012/13	Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/13/EÚ z 22. mája 2012 o práve na

informácie v trestnom konaní, Ú. v. EÚ L 142, 1.6.2012, p. 1–10.

Smernica 2010/64

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/64/EÚ z 20. októbra 2010 o práve na tlmočenie a preklad v trestnom konaní, Ú. v. EÚ L 280, 26.10.2010, p. 1–7.

Smernica 2013/48

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/48/EÚ z 22. októbra 2013 o práve na prístup k obhajcovi v trestnom konaní a v konaní o európskom zatykači a o práve na informovanie tretej osoby po pozbavení osobnej slobody a na komunikáciu s tretími osobami a s konzulárnymi úradmi po pozbavení osobnej slobody, Ú. v. EÚ L 294, 6.11.2013, p. 1–12.

Smernica 2016/343

Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/343 z 9. marca 2016 o posilnení určitých aspektov prezumpcie neviny a práva byť prítomný na konaní pred súdom v trestnom konaní, Ú. v. EÚ L 65, 11.3.2016, p. 1–11.

Smernica 2016/800

Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/800 z 11. mája 2016 o procesných zárukách pre deti, ktoré sú podozrivými alebo obvinenými osobami v trestnom konaní, Ú. v. EÚ L 132, 21.5.2016, p. 1–20.

Smernica 2016/1919

Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1919 z 26. októbra 2016 o právnej pomoci pre podozrivé a obvinené osoby v trestnom konaní a pre vyžiadané osoby v konaní o európskom zatykači, Ú. v. EÚ L 297, 4.11.2016, p. 1–8.

Smernica EIO	Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/41/EÚ z 3. apríla 2014 o európskom vyšetrovacom príkaze v trestných veciach, Ú. v. EÚ L 130, 1.5.2014, s. 1 – 36.
Súdny dvor	Súdny dvor Európskej únie
Trestný zákon/TZ	Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon
Trestný poriadok/TP	Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok
Únia	Európska únia
Ústava/Ústava SR	460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky
Ú. v. EÚ	Úradný vestník Európskej únie
Zákon č. 214/2019 Z.z.	Zákon č. 214/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony
Zákon č. 242/2019 Z.z.	Zákon č. 242/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o prokuratúre aj zákon o prokurátoroch
Zákon č. 312/2020 Z.z.	Zákon č. 312/2020 Z. z. o výkone rozhodnutia o zaistení majetku a správe zaisteného majetku a o zmene a doplnení niektorých zákonov
Zákon o prokuratúre	Zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre
Zákon o prokurátoroch	Zákon č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakaateľoch prokuratúry
Zelená kniha	Zelená kniha o trestnoprávnej ochrane finančných záujmov Spoločenstva a o vytvorení funkcie európskeho prokurátora, COM/2001/0715
ZEÚ	Zmluva o Európskej únii, Ú. v. EÚ C 202, 7.6.2016, p. 13–45.
ZFEÚ	Zmluva o fungovaní Európskej únie, Ú. v. EÚ C 202, 7.6.2016, p. 47 – 199.

I. EURÓPSKA PROKURATÚRA AKO POSILNENIE EURÓPSKEJ INTEGRÁCIE PROSTREDNÍCTVOM PRÁVA – SPÄTNÝ POHĽAD, PRÍSPEVOK SLOVENSKEJ REPUBLIKY A PERSONÁLNE OBSADENIE

Dominika Marčoková Becková, Valéria Ružičková

A. Z histórie

1. Úvod do problematiky trestnoprávnej ochrany finančných záujmov a prvé pokusy o zriadenie Európskej prokuratúry

Otázka ochrany finančných záujmov Únie sa dostala do popredia už v sedemdesiatych rokoch minulého storočia. Táto otázka vystala najmä z dôvodu zmeny spôsobu financovania Spoločenstva, keďže došlo k zrušeniu príspevkového systému financovania zo strany členských štátov a k začatiu fungovania na princípe vlastných zdrojov, teda k vytvoreniu vlastného samostatného rozpočtu Spoločenstva.¹ Vtedajší predstavitelia Spoločenstva aj členských štátov si uvedomovali, že vlastné finančné prostriedky Spoločenstva je potrebné chrániť a vytvoriť mechanizmus, ktorý by bol dostatočne efektívny na jeho ochranu.

Myšlienka prijatia spoločných pravidiel na ochranu finančných záujmov Spoločenstva prostredníctvom konkrétnych trestnoprávnych noriem sa objavila pomerne skoro po vzniku vlastného rozpočtu Spoločenstva² a postupne sa prehľbovala.³ Významným medzníkom sa ukázalo uzatvorenie

¹ LINDNER, J. *Conflict and Change in EU Budgetary Politics*. London: Routledge, 2006. s.23.

² Išlo o návrh na zmenu zakladajúcich zmlúv z roku 1976, ktorého cieľom bola zmena textu zakladajúcich zmlúv tak, aby bolo možné prijať spoločné opatrenia na ochranu finančných záujmov Spoločenstva prostredníctvom trestného práva a stíhanie páchatel'ov, ktorí sa dopustia porušenia týchto opatrení. COM/76/418, OJ C 222, 22.9.1976.

³ ERKELENS, L. Criminal Law Protection of the European Union's Financial Interests: A Shared Constitutional Responsibility of the EU and Its Member States? In ERKELENS, L., MEIJ,

Zmluvy o Európskej únii v roku 1992. Členské štáty totiž v tejto zmluve zaradili problematiku boja proti podvodom s medzinárodnou dimenziou do novovzniknutého tretieho piliera týkajúceho sa spolupráce v oblasti justície a vnútra.⁴ V rámci tretieho piliera bola Rada oprávnená pripraviť medzinárodné zmluvy, ktorých prijatie odporučí členským štátom v súlade s ich ústavnými požiadavkami.⁵ A práve tento právny základ bol využitý v roku 1995, kedy Rada pripravila Dohovor o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev⁶, ktorý odporučila členským štátom na prijatie. Jeho cieľom bolo zabezpečiť, aby trestnoprávne normy členských štátov účinne prispievali k ochrane finančných záujmov Spoločenstiev. Rada predpokladala, že Dohovor o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev mal byť len prvým krokom a mal byť krátko na to doplnený ďalšími právnymi predpismi, ktoré by prispeli k zvýšeniu účinnosti ochrany finančných záujmov Európskych spoločenstiev prostredníctvom noriem trestného práva.

Po krátkom čase sa Komisia rozhodla poveriť skupinu expertov vypracovaním štúdie, ktorá sa mala zaoberať možnosťami harmonizácie noriem trestného práva hmotného a procesného⁷ a vypracovaním hlavných zásad trestnoprávnej ochrany finančných záujmov Európskych spoločenstiev⁸. Výsledok svojej práce skupina expertov predložila v 1997 a bola ním štúdia, ktorá je známa pod názvom Corpus Juris.⁹ Už Corpus Juris obsahoval návrh na

A.W.H, PAWLIK, M. (eds). *The European Public Prosecutor's Office. An Extended Arm or a Two-Headed Dragon?* Hague: Springer, 2015, s.2.

⁴ Čl. K.1 Zmluvy o Európskej únii v pôvodnom znení.

⁵ Čl. K.3 ods. 2 písm. c) Zmluvy o Európskej únii v pôvodnom znení.

⁶ Akt Rady z 26. júla 1995 vytvárajúci Dohovor o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev - Ú.v. ES C 316, 27.11.1995, s. 48 -57. Dohovor vstúpil do platnosti a účinnosti po ratifikácii posledným členským štátom 17. decembra 2002. S účinnosťou od 6. júla 2019 bol dohovor nahradený smernicou Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1371 z 5. júla 2017 o boji proti podvodom, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie, prostredníctvom trestného práva.

⁷ LIGETI, K., ANTUNES, M.J., GIUFFRIDA, F. Chapter I. Introduction. In LIGETI, K., ANTUNES, M.J., GIUFFRIDA, F.(eds). *The European Public Prosecutor's Office at Launch. Adapting National Systems, Transforming EU Criminal Law.* Milano: Wolters Kluwer, 2020, s. 1.

⁸ DE ANGELIS, F. The European Public Prosecutor's Office (EPPO) – Past, Present, and Future. In: *Eucrim*, 2019, issue 4, s. 272.

⁹ Corpus Iuris Introductiong Penal Provisions for the Purpose of the Financial Interests of the European Union, 1997.

vytvorenie nového orgánu, Európskej prokuratúry, ktorý bude zodpovedný za vyšetrowanie a trestné stíhanie trestných činov poškodzujúcich finančné záujmy Spoločenstiev a Európskej únie.¹⁰

Myšlienka zavedenie povinnosti chrániť finančné záujmy Spoločenstva sa pretavila do textu zakladajúcich zmlúv podpísaním Amsterdamskej zmluvy v roku 1997. Tak Spoločenstvu ako aj členským štátom bola uložená povinnosť bojovať proti podvodom a iným protiprávnym konaniam, ktoré majú vplyv na finančné záujmy Spoločenstva, pričom týmto prostriedkom boja malo byť prijímanie opatrení, ktoré budú mať odrádzajúci účinok a zároveň budú dostatočne efektívne na ochranu finančných záujmov v jednotlivých členských štátoch.¹¹ Významné postavenie v oblasti ochrany finančných záujmov mala naďalej Komisia, ktorej bola zverená úloha zabezpečovať spoluprácu, komunikáciu a koordinovaný postup členských štátov pri poskytovaní účinnej a účelnej ochrany finančných záujmov Spoločenstva vo všetkých členských štátoch.¹² Navyše, Amsterdamskou zmluvou bolo Rade zverené oprávnenie na prijímanie nevyhnutných pravidiel a opatrení v oblasti trestnoprávnej ochrany finančných záujmov Spoločenstva, prostredníctvom ktorých sa mala zabezpečiť účinná a rovnocenná ochrana európskych finančných záujmov vo všetkých členských štátoch.¹³

V roku 2001 predložila Komisia Európskemu parlamentu a Rade návrh smernice o trestnoprávnej ochrane finančných záujmov Spoločenstva¹⁴, ktorého hlavným cieľom bolo dosiahnuť priblíženie právnych úprav členských štátov v oblasti trestnoprávnej ochrany finančných záujmov Spoločenstva, pretože práve normy vnútroštátneho trestného práva jednotlivých

¹⁰ LIGETI, K., ANTUNES, M.J., GIUFFRIDA, F. *Chapter I. Introduction*. In LIGETI, K., ANTUNES, M.J., GIUFFRIDA, F.(eds). *The European Public Prosecutor's Office at Launch. Adapting National Systems, Transforming EU Criminal Law*. Milano: Wolters Kluwer, 2020, s. 1.

¹¹ Článok 280 ods. 1 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva v znení Amsterdamskej zmluvy.

¹² Článok 280 ods. 3 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva v znení Amsterdamskej zmluvy.

¹³ Článok 280 ods. 4 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva v znení Amsterdamskej zmluvy.

¹⁴ Návrh Smernice Európskeho parlamentu a Rady o trestnoprávnej ochrane finančných záujmov Spoločenstva z 23. mája 2001. COM (2001) 272 final.

členských štátov umožňujú efektívnu ochranu finančných záujmov Spoločenstva a môžu vytvoriť právny základ pre postihovanie protiprávnych konaní, ktorými sa Spoločenstvu spôsobujú značné finančné škody. Predpokladalo sa, že trestné činy definované v tejto smernici, budú ako trestné činy definované vo všetkých členských štátoch a ich spáchanie bude predmetom vnútroštátneho trestného konania, v súlade s vnútroštátnymi procesnými predpismi, pretože normy trestného práva sú najefektívnejším prostriedkom na zabezpečenie ochrany finančným záujmom Spoločenstva.

V nadväznosti na návrh smernice o trestnoprávnej ochrane finančných záujmov Spoločenstva Komisia predstavila Zelenú knihu¹⁵, ktorá reagovala na špecifickosť trestnoprávnej ochrany finančných záujmov Spoločenstva a to ideou o vytvorení inštitútu Európskej prokuratúry. Zelená kniha predstavuje ideu Komisie o vytvorení inštitútu Európskeho prokurátora, ktorý by mal byť efektívnym nástrojom na ochranu finančných záujmov Spoločenstva a zabezpečenie rovnakej miery vnútroštátnej vymožitelnosti práva pri cezhraničných ekonomických trestných činoch. V Zelenej knihe Komisia poukazovala na fakt, že Spoločenstvo čelí čoraz väčšiemu množstvu cezhraničných ekonomických trestných činov, ktoré poškodzujú jeho finančné záujmy. Napriek tomu, že prevencia a odhaľovanie trestnej činnosti sú podstatné, je nevyhnutné zabezpečiť aj účinnú vymožitelnosť práva a zjednotiť vnútroštátne trestnoprávne normy, týkajúce sa trestných činov poškodzujúcich finančné záujmy Spoločenstva. Nemožnosť efektívneho vyšetrovania a stíhania páchatel'ov trestných činov poškodzujúcich finančné záujmy Spoločenstva počívala podľa Komisie najmä v roztrieštenosti trestnoprávnych úprav členských štátov, pretože vnútroštátne úpravy členských štátov obsahujú rôzne hmotnoprávne a procesnoprávne úpravy, ako aj v skutočnosti, že neexistuje na úrovni Spoločenstva orgán, ktorý by mal právomoc vyšetrovať takéto trestné činy a stíhať ich páchatel'ov, ako aj zabezpečiť rýchlu a efektívnu výmenu informácií medzi členskými štátmi a koordinovať ich postupy.¹⁶

¹⁵ Zelená kniha o trestnoprávnej ochrane finančných záujmov Spoločenstva a o vytvorení funkcie Európskeho prokurátora z 11. decembra 2001. COM (2001) 715 final.

¹⁶ *Ibid.*, s. 12.

Z uvedených dôvodov Komisia navrhovala vytvorenie inštitútu Európskeho prokurátora, ktorý bude centrálna a koordinovane odhaľovať a vyšetrovať trestné činy poškodzujúce finančné záujmy Spoločenstva, čím sa dosiahne efektívna a rovnocenná ochrana jeho finančných záujmov.¹⁷ Komisia predpokladala vytvorenie samostatnej inštitúcie, na čele ktorej bude stáť nezávislý európsky prokurátor, ktorý bude hlavným predstaviteľom centralizovanej úrovne, zodpovedným za riadenie a koordináciu vyšetrovaní a trestných stíhaní všetkých trestných činov, ktoré budú patriť do právomoci tejto inštitúcie, a zároveň vytvorenie decentralizovanej úrovne, ktorej predstaviteľmi budú zástupcovia európskeho prokurátora, ktorí budú integrovaní do vnútroštátnych súdnych systémov a ktorí budú niesť zodpovednosť predovšetkým za posledné štádium, teda podanie obžaloby.¹⁸

Významnou štruktúrou, ktorá mala plne pomáhať pri plnení úloh Európskeho prokurátora, boli národné vyšetrovacie orgány jednotlivých členských štátov. Komisia v Zelenej knihe navrhovala unifikáciu alebo minimálne harmonizáciu kľúčových hmotnoprávných noriem trestného práva, konkrétne noriem, ktoré mali byť aplikované Európskym prokurátorom. Dôležitým prvkom bola aj otázka čiastočnej harmonizácie procesnoprávných noriem členských štátov v oblasti trestného práva vo vybraných oblastiach, ktorej cieľom by bolo aspoň čiastočné zabezpečenie rovnakých postupov trestnoprávnej ochrany finančných záujmov Spoločenstva naprieč členskými štátmi.¹⁹

Zelená kniha Komisie predstavuje rozsiahly dokument, ktorý nadviazal na Corpus Juris a odôvodňoval potrebu vytvorenia samostatného orgánu Spoločenstva, ktorého hlavnou úlohou bude chrániť finančné záujmy Spoločenstva prostredníctvom noriem trestného práva. Zelená kniha sa stala podkladom pre ďalšie rokovania a prípravu opatrení, ktoré by umožnili vytvorenie nového orgánu.

¹⁷ Ibid, s.13.

¹⁸ Ibid, s. 28.

¹⁹ Ibid, s. 75.

2. Lisabonská zmluva – zlomový bod v oblasti trestnoprávnej ochrany finančných záujmov Únie a v otázke vytvorenia Európskej prokuratúry

Nadobudnutím účinnosti Lisabonskej zmluvy sa európsky priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti posunul do novej éry, čím sa vytvorila aj možnosť efektívnejším spôsobom bojovať proti trestným činom poškodzujúcim finančné záujmy Únie.²⁰ Články 82 – 86 Zmluvy o fungovaní Európskej únie otvorili možnosť harmonizácie noriem trestného práva vo vybraných oblastiach, zmeny v existujúcej inštitucionálnej štruktúre, vrátane zmien právomoci existujúcich orgánov a inštitúcií Únie, ktoré pôsobia v oblasti trestného práva Únie, ale predovšetkým možnosť vytvorenia nového orgánu Únie – Európskej prokuratúry.

Ustanovenia o boji proti podvodom alebo iným protiprávnym konaniam poškodzujúcim finančné záujmy EÚ ostali naďalej upravené v osobitnom ustanovení, konkrétne v čl. 325 ZFEÚ. Na základe tohto ustanovenia musia Únia a členské štáty prijať opatrenia na boj proti podvodom alebo akýmkoľvek iným protiprávnym konaniam, ktoré poškodzujú finančné záujmy EÚ, pričom opatrenia prijaté na zamedzenie podvodov poškodzujúcich finančné záujmy Únie v členských štátoch musia byť rovnaké ako opatrenia, ktoré prijímajú na boj proti podvodom poškodzujúcim ich vlastné finančné záujmy. Niet pochyb o tom, že členské štáty zohrávajú kľúčovú úlohu v procese boja proti podvodom prijímaním účinných opatrení na ochranu rozpočtu EÚ.

Článkom 86 ods. 1 ZFEÚ nedošlo priamo k zriadeniu Európskej prokuratúry, ale tento článok predstavuje právny základ, na základe ktorého môže Európska prokuratúra vzniknúť. Článok 86 ods. 1 ZFEÚ obsahuje tri možné scenáre vzniku Európskej prokuratúry. Prvou možnosťou je vytvorenie Európskej prokuratúry z Eurojustu, o ktorom môže Rada rozhodnúť v súlade s mimoriadnym legislatívnym postupom. Druhou možnosťou, v prípade ak sa nepodarí dosiahnuť jedomyseľnosť v Rade, je možnosť skupiny deviatich

²⁰ CONINSX, M.: The European Commission's Legislative Proposal: An Overview of Its Main Characteristics. In: ERKELENS, L., MEIJ, A., PAWLIK, M. (eds) The European Public Prosecutor's Office. An Extended Arm or a Two-Headed Dragon? The Hague: T.M.C. Asser Press, 2015, s. 22.

členských štátov požiadať, aby sa návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry predložil Európskej rade. V prípade, ak sa v Európskej rade dosiahne konsenzus, vráti sa návrh na zriadenie Európskej prokuratúry späť Rade na prijatie. Poslednou možnosťou je nadviazanie posilnenej spolupráce skupinou aspoň deviatich členských štátov.

V zmysle čl. 86 ods. 2 ZFEÚ Európska prokuratúra má vzniknúť s cieľom bojovať proti trestnej činnosti, ktorá poškodzuje finančné záujmy Únie, v dôsledku čoho bude zodpovedať za vyšetrovania a trestné stíhania páchatel'ov a spolupáchateľ'ov trestných činov, ktoré spôsobujú ujmu finančným záujmom Únie, ktoré budú vymedzené v nariadení, ktorým sa Európska prokuratúra zriadi, a za podanie obžaloby. Takto stanovená právomoc Európskej prokuratúry, však nie je nemenná, a v budúcnosti ju bude možné, v prípade potreby, rozšíriť aj na boj proti závažnej trestnej činnosti, ktorá má cezhraničný rozmer, teda týka sa viac ako jedného členského štátu.²¹

Predmetný článok nestanovuje bližšie podrobnosti o právnom postavení Európskej prokuratúry, výkone jej funkcií, procesných predpisoch, ktoré sa budú na jej činnosť vzťahovať a ani o pravidlách súdnej kontroly preskúmania jej procesných úkonov pri výkone jej funkcie. Všetky uvedené právne otázky spojené s fungovaním Európskej prokuratúry primárne právo ponecháva na nariadenie, ktorým bude Európska prokuratúra zriadená.

Prvý legislatívny pokus zriadiť Európsku prokuratúru na základe čl. 86 ods. 1 ZFEÚ sa uskutočnil v roku 2013, keď Komisia predložila návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry²². Tento návrh Komisie z roku 2013 nadväzoval na skorší návrh smernice o boji proti podvodom poškodzujúcim finančné záujmy Únie prostredníctvom trestného práva, ktorý definuje trestné činy spôsobujúce ujmu finančným záujmom Únie a uplatniteľné

²¹ Článok 86 ZFEÚ ods. 4

²² Návrh nariadenia Rady o zriadení Európskej prokuratúry z 17. júla 2013. COM (2013) 534 final.

sankcie.²³ Pri vypracovaní návrhu nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry, Komisia viedla rozsiahle konzultácie²⁴ so všetkým zainteresovanými stranami, ktorých predmetom boli otázky právneho, inštitucionálneho a organizačného usporiadania európskeho systému pre vyšetrovanie a trestné stíhanie trestných činov, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie.²⁵ Hlavnými cieľmi návrhu bolo zabezpečiť zvýšenie ochrany finančných záujmov Únie zriadením súdržného európskeho systému na vyšetrovanie a trestné stíhanie trestných činov, ktoré tieto záujmy poškodzujú alebo ohrozujú, ako aj zabezpečenie koordinovanej spolupráce a efektívnej výmeny informácií medzi všetkými zainteresovanými orgánmi na vnútroštátnej úrovni a úrovni Únie.²⁶

Zriadenie Európskej prokuratúry bolo odôvodnené najmä skutočnosťou, že vyšetrovania a trestné stíhanie trestných činov, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie bolo zverené výlučne vnútroštátnym orgánom členských štátov, ktoré ale neboli spôsobilé zabezpečiť potrebnú úroveň ochrany pri cezhraničných trestných činoch, a to aj vzhľadom na rozdielnosť fungovania príslušných vnútroštátnych orgánov členských štátov a nejednotnosť noriem trestného práva, tak hmotného ako aj procesného.

Návrh Komisie z roku 2013 definoval v súlade s čl. 86 ZFEÚ, že úlohou Európskej prokuratúry je boj proti trestným činom poškodzujúcim finančné záujmy Únie. Za účelom dosiahnutie stanoveného cieľa mala byť Európska prokuratúra zodpovedná za vyšetrovanie a trestné stíhanie týchto trestných činov a za podanie obžaloby na ich páchatel'ov a spolupáchatel'ov. V tejto súvislosti sa Európskej prokuratúre zverila úloha riadiť vyšetrovania, dohliadať na ich priebeh a vykonávať akty trestného stíhania vrátane zamietnutia prípadu.²⁷ Takto zverené úlohy mali zabezpečiť konzistentnosť činnosti Európskej prokuratúry a rovnocennú ochranu finančných záujmov

²³ Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o boji proti podvodom poškodzujúcim finančné záujmy Únie prostredníctvom trestného práva z 11. júla 2012. COM (2012) 363 final.

²⁴ Konzultácie sa týkali predovšetkým usporiadania vzťahu medzi Európskou prokuratúrou a vnútroštátnymi prokurátormi, právomoci Európskej prokuratúry riadiť a koordinovať vyšetrovania na vnútroštátnej úrovni a problémom s harmonizovaním procesnoprávných predpisov trestného práva.

²⁵ Dôvodová správa k návrhu Komisie z roku 2013, bod 2.

²⁶ *Ibid.*, bod 3.3.

²⁷ Článok 4 návrhu Komisie z roku 2013.

Únie. Samotný návrh Komisie z roku 2013 nedefinoval konkrétne trestné činy, ktoré bude mať Európska prokuratúra právomoc vyšetrovať, ale odkazoval na smernicu²⁸, ktorá tieto trestné činy poškodzujúce finančné záujmy Únie definovala a predchádzala tomuto návrhu.

Z hľadiska organizačnej štruktúry mala byť Európska prokuratúra tvorená z centralizovanej a decentralizovanej úrovne. Centralizovaná úroveň predpokladala vytvorenie ústrednej jednotky, ktorá by predovšetkým vykonávala dohľad nad vyšetrovaním a trestným stíhaním vedeným príslušnými vnútroštátnymi orgánmi členských štátov, koordinovala by vyšetrovania a trestné stíhania a v prípade potreby ich riadila. Decentralizovanú úroveň mali podľa návrhu nariadenia tvoriť európski delegovaní prokurátori, ktorí by boli súčasťou tak Európskej prokuratúry, ako aj vnútroštátnych prokuratúr a ktorým bola zverená úloha viesť vyšetrovania a trestné stíhania trestných činov poškodzujúcich finančné záujmy Únie, keďže práve európski delegovaní prokurátori dôverne poznajú právne normy svojho členského štátu a jeho právne fungovanie.²⁹ Tento model organizácie Európskej prokuratúry mal vytvoriť podmienky na to, aby sa Európska prokuratúra včlenila do vnútroštátnych súdnych systémov a mohla sa opierať o vnútroštátne procesné pravidlá, vnútroštátne súdy a vnútroštátne zdroje v oblasti presadzovania práva.³⁰

Predložený návrh Komisie z roku 2013 vzbudil veľkú pozornosť, keďže vytvorenie nového orgánu Únie sa považovalo za zásadný krok v zvýšení efektívnosti boja proti trestným činom poškodzujúcim finančné záujmy Únie, ako aj významný úspech pre spoluprácu v oblasti trestného práva Únie, keďže vytvorenie Európskej prokuratúry malo doplniť a čiastočne nahradiť existujúcu horizontálnu spoluprácu medzi príslušnými vnútroštátnymi orgánmi členských štátov, za vertikálnu a integrovanú spoluprácu. Európska prokuratúra, na rozdiel od iných orgánov Únie pôsobiacich v oblasti trestného práva, mala byť vybavená právomocou viesť vyšetrovania, viesť

²⁸ Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o boji proti podvodom poškodzujúcim finančné záujmy Únie prostredníctvom trestného práva z 11. júla 2012. COM (2012) 363 final.

²⁹ Článok 6 návrhu Komisie z roku 2013.

³⁰ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade a národným parlamentom o preskúmaní návrhu nariadenia Rady o zriadení Európskej prokuratúry so zreteľom na zásadu subsidiarity v súlade s Protokolom č. 2. COM (2013) 851 final, 27.11.2013, bod 1.2..

trestné stíhanie páchatel'ov a spolupáchatel'ov trestných činov a podávať obžaloby na príslušných vnútroštátnych súdoch. Samotné zriadenie Európskej prokuratúry so sebou tiež prinášalo hľadanie odpovedí na zložité právne otázky súvisiace najmä s jej postavením a činnosťou v rámci vnútroštátnych právnych systémov členských štátov, ktoré sú naprieč Únie rozdielne, ako aj na otázky súvisiace s ochranou základných práv a slobôd. Uvedené skutočnosti nasvedčovali tomu, že zriadenie Európskej prokuratúry sa stalo veľmi citlivou otázkou, a to aj z hľadiska národnej suverenity členských štátov, a vyvolávalo negatívny postoj členských štátov k väčšej integrácii v oblasti trestného práva.³¹

Dosiahnutie jednomyselnosti v Rade pre zriadenie Európskej prokuratúry nebolo vôbec ľahkou úlohou, čo sa zakrátko po predstavení návrhu Komisie z roku 2013 ukázalo aj v praxi, keď vnútroštátne parlamenty členských štátov využili tzv. žltú kartu podľa Protokolu č. 2 k zmluvám o uplatňovaní zásad subsidiarity a proporcionality. Komisii zaslalo svoje odôvodnené stanovisko 14 komôr národných parlamentov, v dôsledku čoho musela Komisia pristúpiť k opätovnému preskúmaniu návrhu nariadenia. Medzi argumenty vnútroštátnych parlamentov členských štátov týkajúce sa pochybností o uplatňovaní zásady subsidiarity patria nasledujúce:

- (i) nedostatočné objasnenie dôvodov súladu návrhu nariadenia so zásadou subsidiarity,
- (ii) činnosť členských štátov je v oblasti ochrany finančných záujmov Únie dostatočná a rovnako sú dostatočné aj existujúce mechanizmy koordinácie a vyšetovania na úrovni Únie,
- (iii) pochybnosti o pridanej hodnote Európskej prokuratúry,
- (iv) štruktúra Európskej prokuratúry,
- (v) charakter a rozsah právomoci Európskej prokuratúry.³²

Po opätovnom preskúmaní návrhu nariadenia Komisie z roku 2013, Komisia dospela k záveru, že návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry je v súlade so zásadou subsidiarity zakotvenou v čl. 5 ods. 3 ZEÚ a tento návrh nie je nutné stiahnuť ani zmeniť, a preto sa rozhodla návrh nariadenia

³¹ WEYEMBERGH, A. BRIERE, CH. *Towards a European Public Prosecutor's Office* (EPPO). Study for the LIBE Committee. 2016.

³² *Ibid.*, body 2.2. – 2.6

zachovať s tým, že počas legislatívneho procesu zohľadní výhrady uvedené v odôvodnených stanoviskách vnútroštátnych parlamentov.^{33,34}

Návrh Komisie z roku 2013, ktorého predmetom bolo zriadenie Európskej prokuratúry, sa stal následne predmetom mnohých odborných a politických rokovaní, ktoré sa viedli v Rade, ale aj v Európskom parlamente, keďže rozhodnutie o vytvorení Európskej prokuratúry, mala prijať Rada jednomyselne po udelení súhlasu Európskeho parlamentu. Tieto rokovania prebiehali do r. 2016 pod vedením predsedníctiev Grécka, Talianska, Lotyšska, Luxemburska, Holandska a Slovenska.

V decembri 2016 Rada dospela k záveru, že sa dosiahol výrazný pokrok a existuje široká podpora pre návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry v zmenenom znení, a že zmenené a doplnené znenie by pre prevažnú väčšinu členských štátov mohlo byť dobrým základom pre zriadenie Európskej prokuratúry.³⁵

V januári 2017 maltské predsedníctvo zvolalo zasadnutie radcov pre SVV a následne zasadnutie Coreperu, na ktorých Švédsko potvrdilo svoje stanovisko, že sa na prijatí nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry nezúčastní. V tomto momente bolo jasné, že jednomyselnosť v Rade sa nedosiahne a Európska prokuratúra nebude môcť byť zriadená s podporou všetkých členských štátov podľa čl. 86 ods. 1 prvého pododseku ZFEÚ.³⁶ Nedosiahnutie jednomyselnosti v otázke návrhu nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry bolo potvrdené aj na zasadnutí Európskej rady dňa 9. marca 2017, čo otvorilo cestu pre nadviazanie posilnenej spolupráce podľa čl. 86 ods.1 tretieho pododseku ZFEÚ.

Dňa 3. apríla 2017 Belgicko, Bulharsko, Chorvátsko, Cyprus, Česká republika, Fínsko, Francúzsko, Nemecko, Grécko, Litva, Luxembursko, Portugalsko, Rumunsko, Slovenko, Slovinsko a Španielsko oznámili Rade, Eu-

³³ Ibid, bod 3.

³⁴ CSONKA,P., JUSZCZAK, A., SASON, E. The establishment of the European Public Prosecutor's Office. The Road from Vision to Reality. In: *Eu crim*, 2017, issue 3, s. 125.

³⁵ Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – všeobecné smerovanie. ST 5445 2017 INIT – 2013/0255 (APP). 31. január 2017.

³⁶ Ibid, b. 11 a 12.

rópskemu parlamentu a Európskej komisii svoje želanie nadviazať posilnenú spoluprácu na účely zriadenia Európskej prokuratúry.³⁷ Vzhľadom na to, že všetky podmienky uvedené v čl. 86 ods. 1 treťom pododseku ZFEÚ boli splnené, povolenie vykonávať posilnenú spoluprácu sa považovalo za udelené. Vzhľadom na to, že nariadenie o zriadení Európskej prokuratúry malo byť záväzné už nie pre všetky členské štáty, ale len pre členské štáty, ktoré sa zúčastňujú posilnenej spolupráce na účely zriadenia Európskej prokuratúry, bolo potrebné v návrhu nariadenia vykonať úpravy.³⁸ Počas tohto obdobia svoj úmysel zúčastniť sa posilnenej spolupráce oznámili ďalšie členské štáty, konkrétne Lotyšsko³⁹, Estónsko⁴⁰, Rakúsko⁴¹ a Taliansko⁴². Dňa 5. októbra 2017 na základe žiadosti, ktorú predložila Rada v súlade s čl. 86 ods. 1 ZFEÚ, udelil Európsky parlament súhlas s návrhom nariadenia

³⁷ Notification to the European Parliament, the Council and the Commission with a view to establishing enhanced cooperation on the draft Regulation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office in accordance with the third subparagraph of Article 86(1) of the Treaty on the Functioning of the European Union ("TFEU"). STN 8027 2017 INIT, 2013/255, 5. April 2017.

³⁸ HERRNFELD, H-H. *Introduction. A. Genesis of the EPPO Regulation*. In HERRNFELD H., BRODOWSKI D., BURCHARD CH: *European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO'): Article-by-Article Commentary*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, s. 3.

³⁹ Notification to the European Parliament, the Council and the Commission with a view to establishing enhanced cooperation on the draft Regulation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office in accordance with the third subparagraph of Article 86(1) of the Treaty on the Functioning of the European Union ("TFEU"). STN 9546 2017 INIT, 2013/255, 19. apríl 2017.

⁴⁰ Notification to the European Parliament, the Council and the Commission with a view to establishing enhanced cooperation on the draft Regulation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office in accordance with the third subparagraph of Article 86(1) of the Treaty on the Functioning of the European Union ("TFEU"). STN 10053 2017 INIT, 2013/255, 1. jún 2017.

⁴¹ Notification to the European Parliament, the Council and the Commission with a view to establishing enhanced cooperation on the draft Regulation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office in accordance with the third subparagraph of Article 86(1) of the Treaty on the Functioning of the European Union ("TFEU"). STN 10542 2017 INIT, 2013/255, 9. jún 2017.

⁴² Notification to the European Parliament, the Council and the Commission with a view to establishing enhanced cooperation on the draft Regulation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office in accordance with the third subparagraph of Article 86(1) of the Treaty on the Functioning of the European Union ("TFEU"). STN 9546 2017 INIT, 2013/255, 19. April 2017. Listom z 22. júna 2017.

Rady, ktorého predmetom je zriadenie Európskej prokuratúry.⁴³ Následne, na svojom zasadnutí dňa 12. októbra 2017, Rada Európskej únie prijala nariadenie, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry.⁴⁴ Krátko po prijatí nariadenia o Európskej prokuratúre, Rade a Komisii oznámili svoj záujem zúčastniť sa prebiehajúcej posilnenej spolupráce na účely zriadenia Európskej prokuratúry Malta a Holandsko⁴⁵. K dnešnému dňu sa tak na tejto posilnenej spolupráci zúčastňuje 22 z 27 členských štátov Únie.

3. Nariadenie Rady (EÚ) 2017/1939 o Európskej prokuratúre

Prijatím nariadenia o Európskej prokuratúre došlo k zavŕšeniu zdĺhavého a náročného procesu, ktorý viedol k vytvoreniu vlastného orgánu Únie, ktorý bude zodpovedný za ochranu finančných záujmov Únie a bude aktívne a efektívne bojovať proti trestným činom poškodzujúcim finančné záujmy Únie. Európska prokuratúra sa tak stala prvým orgánom Únie, ktorý je oprávnený vo svojom mene vyšetrovať a trestne stíhať páchatel'ov a spolupáchateľ'ov trestných činov poškodzujúcich finančné záujmy Únie a podať na nich obžalobu na príslušnom vnútroštátnom súde.

Nariadenie o Európskej prokuratúre však nebolo jediným významným legislatívnym aktom, ktorý bol prijatý v roku 2017. Prijatiu nariadenia o Európskej prokuratúre predchádzalo prijatie smernice 2017/1371 o boji proti podvodu, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie, prostredníctvom trestného práva, ktorá má pre zriadenie Európskej prokuratúry a plnenie jej úloh osobitný význam, pretože ustanovuje spoločné minimálne pravidlá týkajúce

⁴³ P8_TA(2017)0384 Legislatívne uznesenie Európskeho parlamentu z 5. októbra 2017 o návrhu nariadenia Rady, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry (09941/2017 – C8-0229/2017 – 2013/0255).

⁴⁴ Výsledok hlasovania NARIADENIE RADY, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry 3 564. zasadnutie RADY EURÓPSKEJ ÚNIE (spravidlivosť a vnútorné veci) 12. a 13. októbra 2017 v Luxemburgu. ST 12661 2017 INIT - 2013/0255.

⁴⁵ Notification to the Council and the Commission of a wish to participate in the enhanced cooperation on the draft Regulation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office in accordance with Article 331(1) of the Treaty on the Functioning of the European Union ("TFEU"). ST 9023 2018 COR 1, 9023/18. 16. máj 2018.

sa vymedzenia trestných činov a sankcií v súvislosti s bojom proti podvodom a iným protiprávnym konaniam, ktoré poškodzujú finančné záujmy EÚ. Nariadenie o Európskej prokuratúre odkazuje na smernicu 2017/1371 pokiaľ ide o právomoc Európskej prokuratúry, a to tak, že *do právomoci Európskej prokuratúry patria trestné činy poškodzujúce finančné záujmy Únie ustanovené v smernici (EÚ) 2017/1371, ako je vykonávané vo vnútroštátnom práve, bez ohľadu na to, či by sa tá istá trestná činnosť mohla podľa vnútroštátneho práva klasifikovať ako iný druh trestného činu*. Nariadenie o EÚ a smernica 2017/1371 vo svojej vzájomnej prepojenosti vytvárajú predpoklady pre efektívne fungovanie systému na zvýšenie ochrany finančných záujmov Únie prostredníctvom trestného práva.

V súlade s čl. 86 ods. 3 ZFEÚ nariadenie o Európskej prokuratúre ustanovuje právne postavenie Európskej prokuratúry a pravidiel jej fungovania. Článok 1 nariadenia o Európskej prokuratúre upravuje jeho predmet, ktorým je zriadenie Európskej prokuratúry a stanovenie pravidiel jej fungovania. Pod zriadením Európskej prokuratúry je potrebné rozumieť, že nariadením o Európskej prokuratúre sa formálne založila a vytvorila Európska prokuratúra, a to dňom nadobudnutia účinnosti nariadenia.^{46,47} Špecifiká, týkajúce sa zriadenia Európskej prokuratúry sú bližšie upravené v čl. 3 nariadenia o Európskej prokuratúre, podľa ktorého má byť Európska prokuratúra zriadená ako orgán Únie, ktorý má právu subjektivitu.⁴⁸

Keďže Európska prokuratúra bola zriadená ako úplne nový orgán Únie, nebolo možné aby hneď po jej zriadení začala vykonávať svoju činnosť a prevzala plnenie jej zverených úloh, preto bolo potrebné vytvoriť dostatok priestoru nielen pre Európsku prokuratúru a Európsku úniu, aby zabezpečili všetky nevyhnutné záležitosti (personálne, materiálne, technické, administratívne a i.) súvisiace so zriadením nového orgánu Európskej únie, ale aj pre členské štáty, ktoré sa tiež museli na fungovanie nadštátnej prokuratúry

⁴⁶ BURCHARD, CH. *Chapter I. Subject Matter and Definitions. Article 1: Subject matter*. In HERRNFELD H., BRODOWSKI D., BURCHARD CH: *European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO'): Article-by-Article Commentary*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, s. 11.

⁴⁷ Podľa čl. 120 ods. 1 Nariadenia o Európskej prokuratúre toto nariadenie nadobúda účinnosť dvadsiatym dňom po jeho uverejnení v Úradnom vestníku Európskej únie.

⁴⁸ Článok 3 ods. 1. a ods. 2 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

pripraviť. Z uvedeného dôvodu čl. 120 ods. 2 nariadenia o Európskej prokuratúre stanovil minimálnu lehotu troch rokov, počas ktorých sa Európska prokuratúra mala pripraviť na plnenie jej zverených úloh.⁴⁹

Konkrétny dátum, kedy Európska prokuratúra prevezme plnenie svojich úloh mal byť určený rozhodnutím Komisie na návrh hlavného európskeho prokurátora. Napriek tomu, že bol veľký predpoklad, že Európska prokuratúra prevezme plnenie zverených úloh hneď po uplynutí „pripravnej“ trojročnej lehoty, nestalo sa tak. Dátum, ku ktorému Európska prokuratúra prevzala plnenie úloh spojených s vyšetrovaním a trestným stíhaním, ktoré jej boli zverené nariadením o Európskej prokuratúre, bol určený rozhodnutím Komisie⁵⁰ na 1. jún 2021. Úloha Európskej prokuratúry je definovaná v čl. 4 nariadenia o Európskej prokuratúre nasledovne: „*Európska prokuratúra je zodpovedná za vyšetrovanie, trestné stíhanie páchatel'ov a spolupáchateľov trestných činov poškodzujúcich finančné záujmy Únie, ktoré sú ustanovené v smernici (EÚ) 2017/1371 a určené v tomto nariadení, a za podanie obžaloby na nich. V tejto súvislosti Európska prokuratúra vedie vyšetrovania, vykonáva úkony trestného stíhania a vystupuje vo funkcii prokurátora na príslušných súdoch členských štátov až do konečného rozhodnutia vo veci.*“⁵¹ Pri svojej činnosti je Európska prokuratúra povinná dodržiavať a rešpektovať základné zásady jej činnosti.⁵²

Z hľadiska postavenia a štruktúry je Európska prokuratúra zriadená ako nedeliteľný orgán Únie, ktorý koná ako jediný úrad s decentralizovanou štruktúrou.⁵³ Vnútnú organizačnú štruktúru Európskej prokuratúry upravuje čl. 8 ods. 2 a ods. 3 nariadenia o EP, ktorý určuje základné organizačné princípy a aktérov, a ktorý spolu s nadväzujúcimi článkami tretej kapitoly

⁴⁹ Podľa čl. 120 ods. 2 pododsek 2 a 3 konkrétny dátum, kedy Európska prokuratúra prevezme plnenie svojich úloh vyplývajúcich z nariadenia o EP, má byť určený rozhodnutím Komisie na návrh hlavného európskeho prokurátora, pričom tento dátum nesmie byť skorší ako tri roky odo dňa nadobudnutia účinnosti nariadenia o Európskej prokuratúre.

⁵⁰ Vykonať rozhodnutie Komisie (EÚ) 2021/856 z 25. mája 2021, ktorým sa určuje dátum, ku ktorému Európska prokuratúra prevezme plnenie úloh spojených s vyšetrovaním a trestným stíhaním. Ú. v. EÚ L 188, 28.5.2021, s. 100 - 102.

⁵¹ Článok 4 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

⁵² Základné zásady činnosti Európskej prokuratúry sú upravené v čl. 5 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

⁵³ Článok 8 ods. 1 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

s názvom „Postavenie, štruktúra a organizácia Európskej prokuratúry“ možno označiť ako organizačnú ústavu Európskej prokuratúry, ktorá je integrovaná, komplexná a viacúrovňová.⁵⁴ Ústredná úroveň Európskej prokuratúry je tvorená ústredím, ktoré pozostáva z hlavného európskeho prokurátora, ktorý Európsku prokuratúru vedie a dvoch jeho zástupcov⁵⁵, jedného európskeho prokurátora za každý zúčastnený členský štát, kolégia, ktoré je tvorené hlavným európskym prokurátorom a delegovanými prokurátormi, stálych komôr, ktoré majú každá troch členov a administratívneho riaditeľa. Druhá, decentralizovaná úroveň Európskej prokuratúry pozostáva z európskych delegovaných prokurátorov, ktorí sa nachádzajú v zúčastnených členských štátoch a vo svojich členských štátoch konajú v mene Európskej prokuratúry. Prepojenie decentralizovanej úrovne s ústredím je zabezpečené úzkou spoluprácou medzi európskymi delegovanými prokurátormi, ktorí sú zodpovední za vyšetrovanie a trestné stíhanie trestných činov poškodzujúcich finančné záujmy Únie v ich členských štátoch a európskymi prokurátormi, ktorí nad týmto vyšetrovaním a trestným stíhaním vykonávajú dozor. Európski prokurátori predstavujú zároveň „spojku“ medzi európskymi delegovanými prokurátormi a stálymi komorami, ktoré sledujú a usmerňujú vyšetrovania a trestné stíhanie vedené v členských štátoch európskymi delegovanými prokurátormi.⁵⁶

Vyšetrovania a trestné stíhanie vedené Európskou prokuratúrou sa riadia primárne nariadením o Európskej prokuratúre. V prípade, ak nariadenie o Európskej prokuratúre určitú otázku neupravuje, uplatňuje sa príslušné vnútroštátne právo, ktorým je právo európskeho delegovaného prokurátora, ktorý v danej veci koná.⁵⁷ Nariadenie o Európskej prokuratúre v tejto súvislosti v kapitole V upravuje postupy pri vyšetrovaniach, vyšetrovacích opatreniach, trestnom stíhaní a alternatívach trestného stíhania. Nariadenie o Európskej prokuratúre síce tieto postupy upravuje, avšak vo väčšine týchto

⁵⁴ BURCHARD, CH. *Article 8: Structure of the EPPO*. In HERRNFELD H., BRODOWSKI D., BURCHRAD CH: *European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO'): Article-by-Article Commentary*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, s. 43.

⁵⁵ Článok 10 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

⁵⁶ Článok 10 ods. 2 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

⁵⁷ Čl. 5 ods. 3 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

ustanovení odkazuje na uplatniteľné vnútroštátne právo a procesné postupy stanovené normami vnútroštátneho trestného práva. Preto je v tomto smere udržateľné tvrdenie, že Európska prokuratúra je síce orgánom Únie, avšak jej činnosť je vo veľkej miere založená na vnútroštátnych právnych poriadkoch.⁵⁸

Efektívne fungovanie Európskej prokuratúry predpokladá veľmi úzke vzťahy medzi Európskou prokuratúrou a príslušnými vnútroštátnymi orgánmi členských štátov, ako aj inými inštitúciami, orgánmi, úradmi a agentúrami Únie. Tieto vzťahy majú byť založené na spolupráci a majú smerovať k efektívnemu boju proti trestným činom poškodzujúcim finančné záujmy Únie. V záujem dosiahnutia stanoveného cieľa majú uvedené subjekty koordinovať svoju činnosť, vzájomne si vymieňať informácie a poskytovať si potrebnú pomoc a podporu.

Pôvodný návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry (návrh Komisie z roku 2013) predpokladal, že Európska prokuratúra bude orgánom Únie, ktorý bude vykonávať svoju činnosť vo všetkých členských štátoch. Vzhľadom k tomu, že nie všetky členské štáty Únie mali záujem zriadiť Európsku prokuratúru, k jej zriadeniu došlo formou posilnenej spolupráce. Dôsledkom tohto postupu je, že nariadenie o Európskej prokuratúre je právne záväzná len pre členské štáty, ktoré sa na tejto posilnenej spolupráci zúčastňujú, ale nie je právne záväzná pre členské štáty Únie, ktoré sa na posilnenej spolupráci na účely zriadenia Európskej prokuratúry nezúčastňujú. Zúčastnené členské štáty a tiež Európska prokuratúra musia rešpektovať právomoci, práva a povinnosti nezúčastnených členských štátov a naopak, nezúčastnené členské štáty nesmú brániť vykonávaniu posilnenej spolupráce zúčastnenými členskými štátmi.⁵⁹ Trestné činy poškodzujúce finančné záujmy Únie, ktorých vyšetrovanie a trestné stíhanie budú vedené Európskou prokuratúrou, budú mať nejaký súvis s nezúčastneným členským štátom alebo tento nezúčastnený členský štát bude disponovať informáciami, ktoré

⁵⁸ LIGETI, K., WEYEMBERG, A.: The European Public Prosecutor's Office: Certain Constitutional Issues. In: ERKELENS, L.H., MEIJ, A.W.H., PAWLIK, M. (eds.): *The European Public Prosecutor's Office. An extended Arm or a Two-Headed Dragon?* The Hague: T.M.C. Asser Press, 2015, s. 65.

⁵⁹ Článok 327 ZFEÚ.

budú pre vyšetrowanie Európskej prokuratúry potrebné. Z tohto dôvodu bolo potrebné v nariadení o Európskej prokuratúre stanoviť základné črty budúcej spolupráce medzi Európskou prokuratúrou a nezúčastnenými členskými štátmi. Pravidlá vzájomného vzťahu Európskej prokuratúry a nezúčastnených členských štátov by sa mali týkať predovšetkým justičnej spolupráce v trestných veciach a vydávania osôb, pričom tieto pravidlá a ich uplatňovanie musia plne rešpektovať *acquis* Únie v tejto oblasti, ako aj povinnosť lojálnej spolupráce v súlade s čl. 4 ods. 3 ZEÚ.⁶⁰ Od nezúčastnených členských štátov sa očakáva, že budú Európsku prokuratúru akceptovať ako orgán Únie a budú s ňou spolupracovať, ako aj to, že nebudú brániť plneniu jej zverených úloh a dosahovaniu jej cieľov.⁶¹

B. Predsedníctvo Slovenskej republiky v Rade a jeho podiel na vzniku Európskej prokuratúry

Úvodné poznámky

Jednou z inštitúcií EÚ je aj Rada EÚ, ktorá spolu s Európskym parlamentom vykonáva legislatívne a rozpočtové funkcie, funkcie tvorby politik či koordináčne funkcie.⁶² Rada EÚ je kolegiálnym orgánom, ktorý však nemá stále personálne zloženie. Zasadá v desiatich rôznych zloženiach v závislosti od prerokúvanej témy⁶³ a skladá sa z jedného zástupcu každého členského štátu na ministerskej úrovni, ktorý môže zaväzovať vládu príslušného členského štátu a hlasovať za ňu,⁶⁴ pričom predsedami jednotlivých zložení Rady sú

⁶⁰ Preambula Nariadenia o Európskej prokuratúre, b. 110.

⁶¹ FRANSSEN, N. The future judicial cooperation between the EPPO and non-participating Member States. In *New Journal of European Criminal Law*. 2018, Vol. 9, No. 3, s. 293.

⁶² Pozri čl. 16 ods. 1 ZEÚ.

⁶³ V zmysle rozhodnutia Rady 2009/878 sú týmito zloženiach Všeobecné záležitosti, Zahraničné veci, Spravodlivosť a vnútorné veci, Poľnohospodárstvo a rybnárstvo, Konkurencieschopnosť, Hospodárske a finančné záležitosti, Životné prostredie, Zamestnanosť, sociálna politika, zdravie a spotrebiteľské záležitosti, Vzdelávanie, mládež, kultúra a šport, Doprava, telekomunikácie a energetika.

⁶⁴ Pozri čl. 16 ods. 2 ZEÚ.

ministri zodpovední za príslušnú oblasť z toho členského štátu, ktorý v danej chvíli predsedá Rade.⁶⁵ Zasadnutia Rady zvoláva jej predseda z vlastného podnetu alebo na žiadosť jedného z jej členov, prípadne na žiadosť Komisie.⁶⁶

Rade EÚ predsedá členský štát EÚ, pričom toto predsedníctvo rotuje medzi členskými štátmi EÚ každých 6 mesiacov. Predsedníctvo zodpovedá za usmerňovanie práce Rady v oblasti právnych predpisov EÚ, za zabezpečenie kontinuity agendy EÚ, riadny priebeh legislatívneho procesu a spoluprácu medzi členskými štátmi. Medzi jeho hlavné úlohy patrí plánovanie a vedenie zasadnutí Rady a jej prípravných orgánov ako aj zastupovanie Rady vo vzťahoch s inými inštitúciami EÚ. Podľa rozhodnutia Európskej rady 2009/881⁶⁷ predsedníctvo Rady, s výnimkou zloženia Rady pre zahraničné veci, vykonávajú vopred určené skupiny troch členských štátov počas obdobia 18 mesiacov, pričom skupiny sú vytvorené na základe rovnej rotácie medzi členskými štátmi s prihliadnutím na ich rozmanitosť a geografickú rovnováhu v rámci Únie. Skupina troch štátov stanoví dlhodobé ciele a pripraví spoločný program, v ktorom sú určené témy a hlavné otázky, ktorými sa bude Rada zaoberať počas 18 mesiacov. Na základe tohto programu potom každá z troch krajín vypracuje vlastný podrobnejší 6-mesačný program.⁶⁸

Konkrétne poradie štátov a skupiny pre účely predsedníctva boli stanovené rozhodnutím Rady 2009/908.⁶⁹ Slovenská republika bola súčasťou tria spolu s Holandskom a Maltou od 1. januára 2016 do 30. júna 2017, pričom jej predsedníctvo trvalo od 1. júla 2016 do 31. decembra 2016. V súvislosti s oblasťou spravodlivosti bolo cieľom holandsko-slovensko-maltskej tro-

⁶⁵ Výnimkou je Rada pre zahraničné veci, ktorej predsedá vysoký predstaviteľ Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku.

⁶⁶ Pozri čl. 237 ZFEÚ.

⁶⁷ Rozhodnutie Európskej rady 2009/881 z 1. decembra 2009 o vykonávaní predsedníctva Rady Ú. v. EÚ L 315, 2.12.2009, s. 50.

⁶⁸ Bližšie pozri napr. JACQUÉ, J. P.: *Droit institutionnel de l'Union européenne*. 9e édition. Paris: DALLOZ, 2018, s. 348 – 355.

⁶⁹ Rozhodnutie Rady 2009/908 n z 1. decembra 2009, ktorým sa ustanovujú opatrenia na vykonávanie rozhodnutia Európskej rady o vykonávaní predsedníctva Rady a o predsedníctve prípravných orgánov Rady. Ú. v. EÚ L 322, 9.12.2009, s. 28 – 34.

jice konsolidovať a zefektívniť existujúce mechanizmy v praxi, a to zlepšením kvality legislatívy, berúc do úvahy potreby občanov, orgánov a právnych praktikov. Uvedené trio sa plánovalo sústrediť aj na zlepšenie procesných práv v trestnom konaní a pokračovať v boji proti podvodom poškodzujúcim finančné záujmy EÚ, a to vrátane práce na vzniku Európskej prokuratúry. Medzi ďalšie priority tria v tejto oblasti patrilo rodinné právo, zlepšenie tzv. elektronickej justície, ochrana ľudských práv vrátane posunu v prístupí k Európskemu dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd či práce na balíku ochrany osobných údajov.⁷⁰

Slovenská republika začala svoje predsedníctvo prerokovaním už výrazne prepracovaného návrhu Nariadenia o Európskej prokuratúre, pričom jediným bodom, ktorý v porovnaní s pôvodným návrhom Komisie z roku 2013 ešte nebol do hĺbky prerokovaný, bola otázka vzťahov Európskej prokuratúry s tretími krajinami a medzinárodnými organizáciami. Slovenské predsedníctvo však výrazne prispelo aj k vyriešeniu otázok týkajúcich sa vzťahov Európskej prokuratúry s Eurojustom a nezúčastnenými členskými štátmi či otázok súvisiacich so súdnym preskúmaním úkonov Európskej prokuratúry.

1. Vzťahy Európskej prokuratúry s tretími krajinami a medzinárodnými organizáciami

Pracovná skupina pre justičnú spoluprácu v trestných veciach (COPEN) sa mala podľa návrhu predsedníctva na stretnutí 19. a 20. júla 2016 venovať otázke vzťahov Európskej prokuratúry s tretími krajinami a medzinárodnými organizáciami, a to na základe podkladov zahŕňajúcich aj návrh súčasného čl. 104 Nariadenia o Európskej prokuratúre podľa predchádzajúcich predbežných diskusií v Rade.⁷¹

⁷⁰ Pozri *18 mesačný program Rady pripravený holandským, slovenským a maltským predsedníctvom*. Dostupné na: <https://www.consilium.europa.eu/media/56814/2016-jan-jun-nl-sk-mt-programme.pdf>.

⁷¹ Pozri dokument Rady zo 6. júla 2016, 10831/16, 2013/0255 (APP), „Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – vzťahy s tretími krajinami a medzinárodnými organizáciami“. Dostupné na: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10831-2016-INIT/en/pdf>.

Predsedníctvo v tejto súvislosti v uvedených podkladoch pripomenulo, že pokiaľ ide o pracovné alebo administratívne dohody medzi Európskou prokuratúrou a orgánmi tretích krajín alebo medzinárodnými organizáciami, tieto nemôžu zakladať také práva a povinnosti podozrivým, akými sú tie práva, ktoré zvyčajne vyplývajú z medzinárodných záväzkov týkajúcich sa právnej pomoci v trestných veciach a extradície. Takéto dohody však môžu byť uzatvárané, pokiaľ obsahujú záväzky administratívnej povahy, akými sú napr. záväzky vymieňať si strategické informácie. Predsedníctvo súčasne poukázalo na rozsudok Súdneho dvora vo veci C-327/91 *Francúzska republika proti Komisii Európskych spoločenských*,⁷² v ktorom Súdny dvor uviedol, že súčasný čl. 218 ZFEÚ predstavuje, pokiaľ ide o uzavieranie zmlúv, autonómne všeobecné ustanovenie, pretože priznáva špecifické právomoci inštitúciám EÚ a hoci v uvedenom prípade Komisia mala právomoc prijať opatrenia v osobitnej oblasti, ktorej sa táto dohoda týka, jej vnútorné právomoci nemôžu meniť rozdelenie právomocí medzi EÚ a jej inštitúciami, pokiaľ ide o uzatváranie medzinárodných dohôd, ktoré je upravené čl. 218 ZFEÚ.⁷³ Hoci Komisia v oblasti, v ktorej má vnútorné právomoci, teda v oblasti uplatňovania súťažného práva, uzavrela dohodu o spolupráci s treťou krajinou vo svojom mene a nie v mene EÚ, Súdny dvor vyhlásil túto dohodu za neplatnú.

Ak by mali byť pracovné alebo administratívne dohody týkajúce sa praktickej spolupráce uzatvárané medzi inštitúciami, resp. orgánmi Únie, akým je aj Európska prokuratúra, a príslušnými orgánmi tretej krajiny alebo medzinárodnými organizáciami, v takom prípade môže túto dohodu uzavrieť inštitúcia alebo orgán Únie v zmysle zásady administratívnej autonómie. V týchto situáciách tak môžu byť pracovné alebo administratívne dohody uzatvárané inštitúciami alebo orgánmi EÚ len v ich mene, nie v mene EÚ a mali by sa vzťahovať na administratívnu spoluprácu. Európska prokuratúra tak môže uzatvárať pracovné dohody týkajúce sa administratívnej spolupráce s príslušnými orgánmi tretích krajín alebo medzinárodnými organi-

⁷² Rozsudok Súdneho dvora z 9. augusta 1994 vo veci C-327/91 *Francúzska republika proti Komisii Európskych spoločenských*, ECLI:EU:C:1994:305.

⁷³ *Ibid.*, b. 41.

záciami. Avšak jediná možnosť vytvoriť právne zaväzujúce záväzky nad rámec pracovných dohôd a pokrývajúcich oblasť vzájomnej právnej pomoci a extradície medzi Európskou prokuratúrou a príslušnými orgánmi tretích krajín a medzinárodnými organizáciami, je prostredníctvom medzinárodných dohôd uzavretých medzi EÚ a treťou krajinou alebo medzinárodnou organizáciou.

COPEN sa na stretnutí v júli venoval aj tejto otázke, pričom pripomenul, že pokiaľ ide o už existujúce medzinárodné dohody, ktorých stranou EÚ nie je, avšak jej zmluvnými stranami sú členské štáty EÚ,⁷⁴ členské štáty by mali za predpokladu, že to dotknutá medzinárodná dohoda umožňuje, oznámiť ostatným zmluvným stranám Európsku prokuratúru ako príslušný orgán ako nástupcu vnútroštátneho orgánu v súvislosti s trestnými činmi poškodzujúcimi finančné záujmy EÚ spadajúce do právomoci Európskej prokuratúry. Už čl. 59 ods. 4 návrhu Komisie z roku 2013 predpokladal takúto možnosť, hoci v tejto súvislosti hovoril iba o uznaní Európskej prokuratúry ako príslušného orgánu na účely implementácie medzinárodných dohôd týkajúcich sa právnej pomoci v trestných veciach a extradície. Súčasne navrhoval, aby v prípade, kedy to bude potrebné, boli tieto medzinárodné dohody zmenené tak, aby Európska prokuratúra mohla vykonávať svoje funkcie na ich základe. Návrh predsedníctva do tohto článku zaradil aj povinnosť oznámiť, že Európska prokuratúra bude takýmto nástupcom a navyše upravoval aj možnosť EÚ pristúpiť k takýmto dohodám v súvislosti so záležitosťami spadajúcimi do jej právomoci.

Návrh predsedníctva teda počítal aj so situáciou, kedy tretie krajiny ako zmluvné strany uvedených dohôd oznámia svoj nesúhlas s deklaráciou členských štátov vo vzťahu k Európskej prokuratúre ako príslušnému orgánu – v tomto prípade by tak bolo nevyhnutné na základe iniciatívy členských štátov zmeniť tieto medzinárodné dohody alebo zabezpečiť pristúpenie EÚ k nim, a to len na účely spolupráce medzi Európskou prokuratúrou a tretími krajinami. Takéto pristúpenie by malo byť schválené Radou podľa čl. 218 a 86 ZFEÚ.⁷⁵

⁷⁴ Napr. Dohovor Rady Európy o vzájomnej pomoci v trestných veciach z roku 1959 a jeho protokoly.

⁷⁵ Pozri dokument Rady č. 10831/16, s. 5.

V súvislosti s možnosťou uzatvárania dohôd medzi EÚ a tretími krajinami alebo medzinárodnými organizáciami podľa čl. 218 ZFEÚ a skutočnosťou, že podľa čl. 216 ods. 2 ZFEÚ sú dohody uzavreté EÚ záväzné pre inštitúcie EÚ a členské štáty, navrhlo slovenské predsedníctvo do Nariadenia o Európskej prokuratúre zaradenie ustanovenia, podľa ktorého by boli dohody uzavreté EÚ záväzné pre Európsku prokuratúru. Návrh Komisie z roku 2013 uvádzal, že v súlade s čl. 218 ZFEÚ môže Komisia predkladať Rade odporúčania pre vyjednávanie dohôd s jednou alebo viacerými tretími krajinami týkajúcimi sa spolupráce medzi Európskou prokuratúrou a príslušnými orgánmi týchto tretích krajín v súvislosti s právnou pomocou v trestných veciach a extradíciou v prípadoch spadajúcich do právomoci Európskej prokuratúry. Predsedníctvo navrhlo zmeniť toto ustanovenie takým spôsobom, aby výslovne ustanovovalo, že takéto dohody budú záväzné pre Európsku prokuratúru. Taktiež poukázalo na to, že hoci je to Komisia, ktorá môže v týchto prípadoch predkladať odporúčania Rade pre vyjednávanie takýchto dohôd, táto skutočnosť vyplýva z primárneho práva EÚ, a preto ju do Nariadenia o Európskej prokuratúre uvádzať netreba.⁷⁶

Predsedníctvo taktiež navrhlo zaradenie bodu preambuly, podľa ktorého by Komisii mohla navrhnúť predložiť odporúčanie Rade pre vyjednávanie týchto dohôd aj samotná Európska prokuratúra vzhľadom na jej operačné potreby. Zaradenie tejto možnosti do preambuly zvolilo predsedníctvo z toho dôvodu, že podľa čl. 218 ods. 3 ZFEÚ môže odporúčania predkladať len Komisia, a preto návrh Európskej prokuratúry nemôže byť uvádzaný ako povinný krok v tomto procese, iba ako možnosť bez záväzných účinkov.⁷⁷

⁷⁶ Ibid., s. 7 a 8.

⁷⁷ Pozri dokument Rady č. 10831/16, s. 8. Nariadenie o Európskej prokuratúre túto možnosť obsahuje v bode 109 preambuly, podľa ktorého „ak kolégium zistí operatívnu potrebu spolupráce s treťou krajinou alebo medzinárodnou organizáciou, malo by mať možnosť navrhnúť, aby Rada upozornila Komisiu na potrebu rozhodnutia o primeranosti alebo začatia rokovaní o medzinárodnej dohode.“

Na stretnutí 15. septembra 2016 sa v rámci zoskupenia Priateľov predsedníctva⁷⁸ otvorili diskusie o vzťahoch s tretími krajinami a medzinárodnými organizáciami ako príprava pre rokovania v rámci Koordinačného výboru v oblasti policajnej a justičnej spolupráce v trestných veciach.⁷⁹ Predsedníctvo následne 20. septembra adresovalo Koordinačnému výboru v oblasti policajnej a justičnej spolupráce v trestných veciach dokument, v ktorom zhrnulo dovtedajšie diskusie o vzťahoch Európskej prokuratúry s tretími krajinami a medzinárodnými organizáciami,⁸⁰ pričom delegácie vyzvalo na prehodnotenie viacerých otázok. Prvou bola otázka, či delegácie súhlasia so znením článku ustanovujúceho, že členské štáty uznajú, prípadne tam, kde je to možné, oznámia Európsku prokuratúru ako príslušný orgán v rámci existujúcich medzinárodných dohôd o vzájomnej pomoci v trestných veciach, ktorých stranou EÚ nie je, ako aj či delegácie súhlasia s tým, aby bolo takéto riešenie uplatniteľné v každom prípade, ktorý to umožňuje, napr. aj v prípade extradičných zmlúv. Druhou bola otázka, či delegácie súhlasia s tým, že v prípadoch, kedy je to možné, EÚ pristúpi k medzinárodným dohodám o vzájomnej spolupráci v trestných veciach a extradícii podľa čl. 218 ZFEÚ. A napokon treťou bola otázka, či delegácie súhlasia, aby sa v prípadoch, kedy uvedené oznámenia nemôžu zakladať právne účinky, napr. ak tretie krajiny oznámia svoj nesúhlas s takýmto oznámením Európskej prokuratúry ako príslušného orgánu alebo v prípadoch, kedy nie je možné, aby EÚ pristúpila k medzinárodným dohodám o vzájomnej spolupráci alebo extradícii, uplatnila reciprocitu a ak áno, za akých podmienok.

Otázky týkajúce sa vzťahu Európskej prokuratúry s tretími krajinami a medzinárodnými organizáciami boli prerokované aj na stretnutí 4. októbra

⁷⁸ Skupina Priateľov predsedníctva je *ad hoc* horizontálnou skupinou úzko spojenou s Výborom stálych predstaviteľov Rady (Coreperom), ktorej úlohou je skúmať multidisciplinárne aspekty určitých otázok, resp. problémov a podieľať sa tak na prípravných prácach a výskume pre Coreper.

⁷⁹ Pozri oznámenie Rady z 9. septembra 2016, CM 3868/16. Dostupné na: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/CM-3868-2016-INIT/en/pdf>.

⁸⁰ Pozri dokument Rady z 20. septembra 2016, 12340/16, 2013/0255 (APP), „Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – vzťahy s tretími krajinami a medzinárodnými organizáciami“. Dostupné na: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12340-2016-INIT/en/pdf>.

2016, a to s Radou pre spravodlivosť a vnútorné záležitosti. Ďalšie rokovania prebehli na úrovni radcov pre oblasť spravodlivosti a vnútorných záležitostí 7. októbra 2016.⁸¹

V dokumente z 11. októbra⁸² adresovalo predsedníctvo Výboru stálych predstaviteľov návrh niekoľkých článkov vrátane článku upravujúceho vzťahy s tretími krajinami a medzinárodnými organizáciami. Toto znenie už zodpovedalo súčasnému zneniu čl. 104 Nariadenia o Európskej prokuratúre.⁸³ V uvedenom znení bol návrh tohto článku adresovaný aj Rade v dokumente z 12. októbra.⁸⁴ 28. októbra 2016 bol tento návrh adresovaný aj delegáciám členských štátov.⁸⁵

a) Vzťahy s Eurojustom

Slovenské predsedníctvo po rokovaníach COPEN-u 19. a 20. júla 2016 vyzvalo delegácie na to, aby do stretnutia plánovaného na 8. septembra 2016 zväžili o.i. aj otázku vzťahov Európskej prokuratúry s Eurojustom.⁸⁶ Návrh textu súvisiaceho článku bol po diskusiách organizovaných v rámci holandského predsedníctva doručený Rade pre spravodlivosť a vnútorné zále-

⁸¹ Pozri oznámenie Rady z 5. októbra 2016, CM 4238/16. Dostupné na: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/CM-4238-2016-INIT/en/pdf>.

⁸² Pozri dokument Rady z 11. októbra 2016, 12809/2/16 REV 2, 2013/0255 (APP), „Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – čiastočné všeobecné smerovanie/správa o pokroku“. Dostupné na: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12809-2016-REV-2/sk/pdf>. Pozri aj úplné znenie návrhu tohto nariadenia adresované Výboru stálych predstaviteľov - dokument Rady z 12. októbra 2016, 12774/2/16, REV 2, 2013/0255 (APP), „Nariadenie Rady o zriadení Európskej prokuratúry – úplné znenie“. Dostupné na: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12774-2016-REV-2/sk/pdf>.

⁸³ S niekoľkými štylistickými zmenami. Taktiež toto znenie neobsahovalo zmienku o členovi súdnicstva, ktorá sa už v súčasnom čl. 104 ods. 5 Nariadenia o Európskej prokuratúre nachádza.

⁸⁴ Pozri dokument Rady z 12. októbra 2016, 13185/16, 2013/0255 (APP), „Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – čiastočné všeobecné smerovanie/správa o pokroku“. Dostupné na: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13185-2016-INIT/sk/pdf>.

⁸⁵ Pozri dokument Rady z 28. októbra 2016, 13459/16, 2013/0255 (APP), „Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – nevyriešené otázky týkajúce sa celého znenia“. Dostupné na: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13459-2016-INIT/en/pdf>.

⁸⁶ Dokument Rady z 28. júla 2016, 11350/1/16, REV 1, 2013/0255 (APP), „Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – konsolidované znenie: aktualizovaná predbežná verzia“. Dostupné na: <https://www.statewatch.org/media/documents/news/2016/nov/eu-council-consolidated-text-epo-regulation-11350-1-16.pdf>, s. 2.

žitosti v júni 2016. Uvedený text obsahoval v poznámkach pod čiarou niekoľko návrhov zo strany delegácií. Hlavná zmena oproti návrhu Komisie z roku 2013 spočívala v obmedzení operatívnej spolupráce medzi Európskou prokuratúrou a Eurojustom a rozsahom technickej a administratívnej podpory, ktorú by Eurojust mohol alebo mal poskytnúť Európskej prokuratúre, a to vzhľadom na to, či v tejto súvislosti pôjde o možnosť alebo povinnosť.

Tejto otázke sa delegácie v rámci pracovnej skupiny venovali aj na stretnutí 15. septembra 2016.⁸⁷ Cieľom diskusií na tomto stretnutí bolo prehodnotiť súlad navrhovaného nariadenia o Európskej prokuratúre a Nariadenia o Eurojuste ako aj považovať nad čo najefektívnejším spôsobom, akým by Eurojust mohol, resp. mal poskytnúť Európskej prokuratúre operatívnu, technickú a administratívnu pomoc.

V tejto súvislosti členské štáty poukázali na potrebu dosiahnutia väčšieho súladu v terminológii použitej v navrhovanom nariadení o Európskej prokuratúre a v Nariadení o Eurojuste. Slovenské predsedníctvo s týmto návrhom súhlasilo, avšak uviedlo, že nevidí dôvod zosúladiť všetky relevantné ustanovenia vo všetkých prípadoch v oboch nariadeniach.

Okrem otázky, či a ak áno, do akej miery by Eurojust mohol alebo mal poskytnúť operatívnu, technickú a administratívnu pomoc Európskej prokuratúre, pracovná skupina prediskutovala aj otázku, či by mal navrhovaný text nariadenia zahŕňať aj neúplný zoznam služieb poskytovaných Eurojustom Európskej prokuratúre alebo iba všeobecne odkazovať na tieto služby.⁸⁸

V dokumente z 19. septembra tak slovenské predsedníctvo vyzvalo delegácie, aby v rámci diskusií v Koordinačnom výbore v oblasti policajnej a justičnej spolupráce v trestných veciach zvážili odpovede na tieto otázky. Súčasne im predložilo návrh článku upravujúceho vzťahy Európskej prokuratúry s Eurojustom. Ten v značnej miere zodpovedal súčasnému zneniu čl.

⁸⁷ Pozri dokument Rady z 19. septembra 2016, 12342/16, 2013/0255 (APP), „Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – vzťahy s Eurojustom“. Dostupné na: <https://db.eu-rocrim.org/db/en/doc/2586.pdf>.

⁸⁸ Väčšina delegácií v tejto súvislosti zdôraznila značný súvis medzi službami, ktoré majú byť Eurojustom poskytované Európskej prokuratúre a vplyvom akéhokoľvek riešenia tejto otázky, ktoré Rada zvolí, na analýzu rozpočtových nákladov v Nariadení o Európskej prokuratúre a na budúci rozpočet Eurojustu. *Ibid.*, s. 2.

100 Nariadenia o Európskej prokuratúre,⁸⁹ avšak v porovnaní so súčasným znením nariadenia obsahoval aj spomínaný zoznam služieb poskytovaných Eurojustom Európskej prokuratúre.⁹⁰

Po prerokovaní tohto návrhu článku však už v dokumente zo 4. októbra 2016 adresovanom Výboru stálych predstaviteľov Rady⁹¹ tento zoznam chýba, v dôsledku čoho tak už toto znenie článku upravujúceho vzťahu s Eurojustom zodpovedá⁹² súčasnému zneniu čl. 100 Nariadenia o Európskej prokuratúre. Ten zohľadňuje pozíciu väčšiny delegácií, teda doložku o možnosti poskytovania a všeobecný odkaz na služby, ktoré má Eurojust poskytovať Európskej prokuratúre.⁹³ V tejto podobe bol návrh uvedeného článku predložený aj Rade pre spravodlivosť a vnútorné veci.⁹⁴

b) Vzťahy s nezúčastnenými členskými štátmi

Slovenské predsedníctvo sa venovalo aj otázke vzťahu Európskej prokuratúry s nezúčastnenými členskými štátmi podľa protokolov č. 21 a 22,⁹⁵ teda so Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska a s Dánskom,

⁸⁹ V porovnaní so súčasným Nariadením o Európskej prokuratúre obsahoval navyše len vetu „[v] prípadoch, keď údaje poskytla tretia krajina, Eurojust informuje o zhode so súhlasom Európskej prokuratúry len túto tretiu krajinu.“ Tá bola vynechaná z tretieho odseku tohto článku, pričom ten bol doplnený o ďalšiu vetu, ktorá sa v pôvodnom návrhu nenachádzala: „Európska prokuratúra prijme vhodné opatrenia, aby Eurojustu umožnila prístup k informáciám vo svojom systéme správy prípadov na základe pozitívnej/negatívnej lustrácie.“

⁹⁰ Pozri dokument Rady č. 12342/16, už cit., s. 4.

⁹¹ Pozri dokument Rady zo 4. októbra 2016, 12809/1/16, REV 1, 2013/0255 (APP), „Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – čiastočné všeobecné smerovanie/správa o pokroku.“ Dostupné na: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12809-2016-REV-1/sk/pdf>.

⁹² Na pár drobných rozdielov spomínaných vyššie. Pozri poznámku pod čiarou č. 27.

⁹³ Pozri aj dokument Rady zo 4. októbra 2016, 12774/1/16, REV 1, 2013/0255 (APP), „Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – úplné znenie“. Dostupné na: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12774-2016-REV-1/sk/pdf>.

⁹⁴ Pozri dokument Rady z 12. októbra 2016, 13185/16, 2013/0255 (APP), „Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – čiastočné všeobecné smerovanie/správa o pokroku.“ Dostupné na: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13185-2016-INIT/sk/pdf>.

⁹⁵ Protokol č. 21 o postavení Spojeného kráľovstva a Írska s ohľadom na priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, Ú. v. EÚ C 202, 7.6.2016, s. 295 – 297 a Protokol č. 22 o postavení Dánska, Ú. v. EÚ C 202, 7.6.2016, s. 298 – 302.

keď v dokumente z 19. septembra 2016⁹⁶ zhrnulo dve možnosti právneho základu tohto vzťahu. Prvou bol čl. 325 ods. 4 ZFEÚ a druhou možnosť uplatnenia logiky „nástupníctva“. Tento dokument však v tom čase neupravoval tieto vzťahy za predpokladu posilnenej spolupráce za účelom vytvorenia Európskej prokuratúry, čo predsedníctvo v uvedenom dokumente aj pripomenulo. Nakoľko k nadviazaniu posilnenej spolupráce došlo až v roku 2017, slovenské predsedníctvo na úpravu týchto otázok priamy dosah nemalo.

c) *Súdne preskúmanie úkonov Európskej prokuratúry*

Po rokovaníach COPEN-u 19. a 20. júla 2016 predsedníctvo vyzvalo delegácie, aby do stretnutia naplánovaného na 8. septembra 2016 zväžili niekoľko otázok vyvstávajúcich v súvislosti s nariadením, o.i. aj otázky súvisiace so súdnym prieskumom úkonov Európskej prokuratúry. Táto problematika už od zverejnenia návrhu Komisie z roku 2013 vzbudzovala veľký záujem a samotný návrh Komisie ako aj nasledovné zmeny textu návrhu vypracované pod záštitou viacerých predsedníctiev sa stretli s mnohými negatívnymi ohlasmi.⁹⁷

O otázkach týkajúcich sa súdneho prieskumu sa rokovalo aj 15. septembra 2016,⁹⁸ pričom následne predsedníctvo adresovalo Výboru stálych predstaviteľov dokument z 30. septembra 2016⁹⁹ s návrhom článkov, ktoré počas

⁹⁶ Pozri dokument Rady z 19. septembra 2016, 12341/16, 2013/0255 (APP), „Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – diskusný dokument o spolupráci medzi Európskou prokuratúrou a nezúčastnenými členskými štátmi“. Dostupné na: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12341-2016-INIT/en/pdf>.

⁹⁷ Pozri napr. MITSILEGAS, V. *The European Public Prosecutor before the Court of Justice. The challenge of effective judicial protection*, MITSILEGAS, V., GIUFFRIDA, F. *The European Public Prosecutor's Office and Human Rights*, MITSILEGAS, V. *European prosecution between cooperation and integration: The European Public Prosecutor's Office and the rule of law*, ZIVIC, A., ZANDSTRA, T., PIT, Q., VEGT-SCHOUTEN, A. *Who's Afraid of EU Primary Law? Judicial Review of the EPP's Decision on Forum Choice* ako aj časť IV, kapitulu C.

⁹⁸ Pozri oznámenie Rady CM 3868/16.

⁹⁹ Pozri dokument Rady z 30. septembra 2016, 12809/16, 2013/0255 (APP), „Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – čiastočné všeobecné smerovanie/správa o pokroku“. Dostupné na: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12809-2016-INIT/en/pdf>.

holandského predsedníctva do návrhu nariadenia zahrnuté neboli.¹⁰⁰ Medzi týmito článkami bol aj článok upravujúci otázky súdneho preskúmania aktov Európskej prokuratúry a cieľom slovenského predsedníctva bolo dosiahnuť dohodu ministrov na týchto článkoch do októbrového zasadnutia Rady pre spravodlivosť a vnútorné záležitosti.¹⁰¹

Predsedníctvo v tejto súvislosti uviedlo, že v rámci posledných diskusií boli najaktuálnejšími témami otázky týkajúce sa predovšetkým právnej istoty, potreby zaručiť efektívnosť Európskej prokuratúry, rozsah pojmu „procesné úkony“, právomoc Súdneho dvora podľa čl. 263 ods. 4 ZFEÚ a právomoc vnútroštátnych súdov. Berúc do úvahy priebeh týchto diskusií sa predsedníctvo v úzkej spolupráci s právnymi servisami Rady a Komisie pokúsilo nájsť čo najvhodnejšie právne riešenie, a to aj s ohľadom na pripomienky vyjadrené členskými štátmi. Navrhovaný článok upravujúci súdne preskúmanie podľa predsedníctva predstavoval právne vhodný a vyrovnaný kompromis medzi pripomienkami delegácií. Takýto kompromis mal zaručiť dodržiavanie princípov právneho štátu, poskytujúc súčasne flexibilitu a efektívnosť pri plnení úloh Európskej prokuratúry.¹⁰²

Navrhovaný článok obsahoval – odhliadnuc od niekoľkých štylistických zmien – znenie totožné so súčasným znením čl. 42 Nariadenia o Európskej prokuratúre. Slovenské predsedníctvo totiž z odseku 3 vypustilo ako jednu zo skupín rozhodnutí, ktoré podliehajú preskúmaniu zo strany Súdneho dvora podľa čl. 263 ods. 4 ZFEÚ, rozhodnutia Európskej prokuratúry, ktoré majú vplyv na práva dotknutých osôb podľa kapitoly upravujúcej ochranu údajov. Táto skupina rozhodnutí však bola iba presunutá do odseku 8 tak, ako je to upravené v súčasnom znení Nariadenia o Európskej prokuratúre. Podobne bola z odseku 6 upravujúceho zamestnanecké spory vypustená zmienka o právomoci Súdneho dvora rozhodovať o odvolaní hlavného európskeho prokurátora a európskych prokurátorov – túto situáciu upravoval už osobitný odsek 7.

¹⁰⁰ Išlo o články upravujúce vzťahy s tretími krajinami a medzinárodnými organizáciami, spoluprácu s nezúčastnenými členskými štátmi, vzťahy s Eurojustom a súdny prieskum.

¹⁰¹ Dokument Rady č. 12809/16, s. 2.

¹⁰² Ibid.

V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že delegácie Luxemburska, Maďarska, Poľska a Slovinska navrhovali, aby sa zoznam rozhodnutí, ktoré mal podľa čl. 263 ods. 4 ZFEÚ preskúmať Súdny dvor, rozšíril aj o iné rozhodnutia. V súčasnosti je v tomto kontexte v odbornej literatúre kritizovaná neexistencia možnosti Súdneho dvora preskúmať rozhodnutia Európskej prokuratúry spočívajúce v zmene pridelenia veci EDP v inom členskom štáte a rozhodnutia Európskej prokuratúry podať obžalobu vo veci v inom členskom štáte.¹⁰³

Dokument zo 4. októbra 2016 adresovaný Výboru stálych predstaviteľov Rady už obsahoval znenie s uvedenými zmenami.¹⁰⁴ 12. októbra 2016 bol tento článok súčasťou skupiny článkov adresovanej Rade s cieľom získať ich širokú koncepčnú podporu.¹⁰⁵

d) Ďalšie otázky

Okrem uvedených článkov, na ktorých medzi členskými štátmi neexistovala zhoda, sa slovenské predsedníctvo zaoberalo aj otázkami, na ktorých sa síce členské štáty predbežne zhodli, avšak vo vzťahu k nim ešte existovali zásadné výhrady. Takouto otázkou bola aj otázka úpravy organizácie a fungovania stálych komôr, pričom znenie, zhodu na ktorom sa slovenské predsedníctvo snažilo dosiahnuť, zodpovedalo súčasnému zneniu čl. 10 Nariadenia o Európskej prokuratúre. Voči tomuto zneniu malo niekoľko delegácií zásadné výhrady, a to predovšetkým v súvislosti s priamymi právomocami stálych komôr – tieto mali byť podľa viacerých delegácií obmedzené s cieľom umožniť efektívne a nezávislé riešenie prípadov zo strany EDP s obmedzeným zapojením ústredia ako aj s cieľom zabezpečiť nezávislosť prokurátorov. V tejto súvislosti Švédsko podporované Cyprom, Českou republikou, Fínskom, Chorvátskom, Maďarskom, Írskom, Maltou, Holandskom, Portugalskom a Slovinskom zastávalo názor, že systém, v ktorom by EDP boli zodpovední za väčšinu operatívnych rozhodnutí, by

¹⁰³ Pozri napr. ZIVIC, A., ZANDSTRA, T., PIT, Q., VEGT-SCHOUTEN, A. *Who's Afraid of EU Primary Law? Judicial Review of the EPPO's Decision on Forum Choice* a MITSILEGAS, V., GIUFFRIDA, F. *The European Public Prosecutor's Office and Human Rights*

¹⁰⁴ Pozri dokument Rady č. 12809/1/16, REV 1.

¹⁰⁵ Pozri dokument Rady č. 13185/16.

výrazne prispel k efektívnosti Európskej prokuratúry. EDP podľa týchto delegácií mali v čo najširšom rozsahu prijímať rozhodnutia vo veciach, ktorými sa budú zaoberať, čo bolo podľa Švédska možné dosiahnuť viacerými spôsobmi, pričom za najvhodnejší považovalo skrátenie zoznamu rozhodnutí, ktoré by mali prijímať stále komory podľa navrhovaného znenia dotknutého článku.¹⁰⁶

Niekoľko delegácií však na druhej strane zdôrazňovalo potrebu zabezpečenia silného ústredia a stálych komôr, ktoré by zaistili súlad a konzistenciu v plnení úloh Európskej prokuratúry naprieč členskými štátmi. Francúzsko sa domnievalo, že riešenie navrhované Švédskom by značne oslabilo právomoci ústredia Európskej prokuratúry.¹⁰⁷

V tejto súvislosti slovenské predsedníctvo uviedlo, že navrhované znenie článku predstavuje spravodlivý kompromis medzi viacerými postojmi členských štátov, a to aj po zohľadnení skutočnosti, že niektoré ustanovenia článku umožnili stálym komorám delegovať ich právomoci.¹⁰⁸

Ďalšia otázka riešená slovenským predsedníctvom sa týkala výkonu právomoci Európskej prokuratúry v súvislosti s trestnými činmi súvisiacimi s DPH. V tom čase prebiehajúce diskusie o zahrnutí určitých trestných činov súvisiacich s DPH do Smernice 2017/1371 by totiž nemali *de facto* žiaden dopad na výkon právomoci Európskej prokuratúry vo vzťahu k týmto trestným činom, ak by v Nariadení o Európskej prokuratúre zostal zachovaný článok, na ktorom počas rokovaní nepanovala zhoda – v zmysle tohto článku by sa totiž Európska prokuratúra zdržala výkonu svojej právomoci v súvislosti s akýmkoľvek trestným činom, ak by bolo možné odôvodnene predpokladať, že škoda spôsobená alebo pravdepodobne spôsobená finančným záujmom EÚ prostredníctvom takéhoto trestného činu nepresahuje škodu spôsobenú alebo pravdepodobne spôsobenú inému poškodenému. Bez ohľadu na to, či by boli trestné činy týkajúce sa DPH zahrnuté do Smernice 2017/1371, Európska prokuratúra by za existencie tohto ustanovenia

¹⁰⁶ Pozri dokument Rady č. 11350/1/16, REV1, poznámka pod čiarou č. 16.

¹⁰⁷ *Ibid.*

¹⁰⁸ Pozri dokument Rady z 20. septembra 2016, 12344/16, 2013/0255 (APP), „Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – ostatné otázky“. Dostupné na: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12344-2016-INIT/en/pdf>, s. 3.

fakticky nevykonávala svoju právomoc vo vzťahu k týmto trestným činom, pretože členské štáty by v tejto súvislosti utrpeli väčšie straty ako samotná EÚ.¹⁰⁹ Slovenské predsedníctvo tak v tejto súvislosti navrhlo odstránenie alebo zmenu dotknutého ustanovenia.

Článok obsahujúci takéto pravidlo možno nájsť ešte v znení z 28. októbra 2016,¹¹⁰ avšak už v znení z 28. novembra 2016 sa v navrhovanom texte nariadenia nachádzalo znenie tohto článku obsahujúce tri výnimky, medzi nimi aj trestné činy týkajúce sa DPH.¹¹¹

V súvislosti s cezhraničnými vyšetrovaniami vedenými Európskou prokuratúrou riešilo slovenské predsedníctvo otázku, akým spôsobom možno upraviť pravidlá vzťahujúce sa na tieto vyšetrovania tak, aby boli jednoduchšie ako v prípadoch upravených Smernicou EIO. Tá v súvislosti s cezhraničnými vyšetrovaniami uvádza, že vykonávajúci orgán uzná európsky vyšetrovací príkaz zaslaný v súlade s touto smernicou bez toho, aby sa museli splniť akékoľvek ďalšie formálne náležitosti, a zabezpečí jeho vykonanie rovnakým spôsobom a za rovnakých podmienok, ako keby dotknuté vyšetrovacie opatrenie nariadil orgán vykonávajúceho štátu, pokiaľ tento orgán nerozhodne o uplatnení jedného z dôvodov neuznania alebo nevykonania európskeho vyšetrovacieho príkazu alebo jedného z dôvodov odkladu stanoveného v smernici EIO.¹¹²

Návrh nariadenia o Európskej prokuratúre však v takýchto situáciách stanovoval, aby v prípade, kedy sa podľa práva členského štátu asistujúceho EDP vyžaduje pre dané vyšetrovacie opatrenie súhlas súdu, takýto súhlas tento asistujúci EDP získal v súlade s právom tohto členského štátu. Takýto súhlas teda podlieha pravidlám členského štátu asistujúceho EDP. Slovenské predsedníctvo pripomenulo, že v niektorých prípadoch si situácia môže vyžadovať pred udelením súhlasu pre konkrétne vyšetrovacie opatrenie precíznu analýzu celého spisu, v dôsledku čoho si súd v členskom štáte asistujúceho EDP môže vyžiadať jeho preklad. Preklad spisu by však mohol trvať

¹⁰⁹ Pozri dokument Rady č. 12344/16, s. 4.

¹¹⁰ Pozri dokument Rady č. 13459/16, čl. 20 ods. 3.

¹¹¹ Pozri dokument Rady z 28. novembra 2016, 14686/16, 2013/0255 (APP), „Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – súčasný stav“. Dostupné na: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14686-2016-INIT/en/pdf>.

¹¹² Smernica EIO, čl. 9 ods. 1.

aj mesiace. Odklonom od pravidiel upravených v Smernici EIO by navyše súdy členských štátov podliehali odlišným štandardom a procesom, ktoré by však boli uplatniteľné na tie isté typy prípadov, ale iba v závislosti od toho, či sa Európska prokuratúra rozhodne vykonávať svoju právomoc alebo nie.¹¹³

Ako jedno z riešení spomenulo predsedníctvo možnosť zosúladenia pravidiel v navrhovanom nariadení a Smernici EIO. V minulosti však už väčšina členských štátov takéto riešenie odmietla a zhodla sa na *sui generis* režime pre Európsku prokuratúru. Takéto riešenie by navyše nezodpovedalo myšlienke vytvorenia Európskej prokuratúry, ktorá by fungovala ako jednotný európsky orgán a nie na princípe vzájomného uznávania.¹¹⁴ Ako druhé riešenie bola spomenutá možnosť čiastočného obmedzenia súdneho súhlasu v štáte asistujúceho EDP v snahe vyhnúť sa situáciám, kedy by podľa režimu európskeho vyšetrovacieho príkazu získaval vnútroštátny prokurátor dôkazy rýchlejšie ako Európska prokuratúra podľa pravidiel upravených v Nariadení o Európskej prokuratúre. V tejto súvislosti bolo navrhnuté zaradenie bodu do preambuly Nariadenia o Európskej prokuratúre, ktorý by objasňoval, že v takýchto situáciách by mali súdy štátov asistujúceho EDP rozhodovať na základe preloženého zhrnutia prípadu a súd by mohol tento súhlas odmietnuť len v obmedzenom množstve prípadov, napr. z dôvodu nedostatku proporcionality. Ak by takéto zhrnutie prípadu nebolo dostatočné, dodatočné informácie by mohol tento súd vyžadovať od asistujúceho EDP.

Znenie návrhu nariadenia z 25. októbra¹¹⁵ uvedené doplnenia neobsahovalo, rovnako tak ani ďalšie znenia a súčasné Nariadenie o Európskej prokuratúre. Do znenia z 28. októbra 2016¹¹⁶ bolo doplnené iba ustanovenie, podľa ktorého „[u]stanoveniami tohto nariadenia o cezhraničnej spolupráci by nemali byť dotknuté existujúce právne nástroje uľahčujúce cezhraničnú spoluprácu medzi vnútroštátnymi orgánmi, ktoré nie sú orgánmi trestného

¹¹³ Pozri dokument Rady č. 12344/16, s. 5.

¹¹⁴ Ibid.

¹¹⁵ Pozri dokument Rady z 25. októbra 2016, 12687/1/16, REV 1, 2013/0255 (APP), „Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – revidovaná preambula“. Dostupné na: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12687-2016-REV-1/en/pdf>.

¹¹⁶ Pozri dokument Rady č. 13459/16.

stíhania ani justičnými orgánmi. To by malo platiť aj pre vnútroštátne orgány, ktoré spolupracujú na základe správneho práva.“

Ďalšou otázkou riešenou slovenským predsedníctvom boli výnimočne vysoké náklady členských štátov na vyšetrovacie opatrenia. Vo všeobecnosti totiž návrh nariadenia ustanovoval, že náklady na vyšetrovacie opatrenia by mali byť pokryté vnútroštátnymi orgánmi, ktoré ich vykonávajú. Ustanovenia návrhu nariadenia z júla síce zahŕňali možnosť preplatenia výnimočne vysokých nákladov Európskou prokuratúrou, viaceré delegácie však mali voči takémuto ustanoveniu výhrady.¹¹⁷ Slovenské predsedníctvo v tejto súvislosti delegáciám adresovalo otázku, či súhlasia s takou zmenou dotknutých ustanovení návrhu vrátane preambuly, ktorá by do textu zahrnula typy takýchto vyšetrovacích opatrení či podmienky, podľa ktorých by ich bolo možné považovať za mimoriadne nákladné.

Októbrové znenie návrhu nariadenia v tomto smere žiadne zmeny neprišlo. Až v znení z 28. novembra 2016 bola preambula návrhu nariadenia doplnená o možnosť presunu rozpočtových prostriedkov z iných rozpočtových riadkov Európskej prokuratúry a možnosť opravného rozpočtu ako aj o dôvetok, podľa ktorého by mal pri vypracúvaní návrhu predbežného návrhu odhadu príjmov a výdavkov administratívny riaditeľ zohľadniť potrebu Európskej prokuratúry čiastočne preplatiť výnimočne vysoké náklady vyšetrovacích opatrení, ktoré akceptuje stála komora.¹¹⁸ V súvislosti s operatívnymi výdavkami Európskej prokuratúry bolo do preambuly doplnené aj ďalšie ustanovenie, ktoré sa spolu s uvedenými zmenami týkajúcimi sa výnimočne vysokých nákladov nachádzajú aj v súčasnom Nariadení o Európskej prokuratúre.¹¹⁹ Doplnenia navrhované slovenským predsedníctvom však do textu zapracované neboli.

Slovenské predsedníctvo sa zaoberalo aj postavením EDP, a to v dvoch súvislostiach – prvá sa týkala zmluvného postavenia EDP, druhá ich autonómie. Ostatné otázky už boli upravené navrhovanými článkami nariadenia, prípadne malo byť úlohou členských štátov, aby ich upravili. Voči týmto

¹¹⁷ Išlo o Komisiu, Českú republiku, Maltu, Poľsko, Portugalsko, Rumunsko, Rakúsko, Bulharsko a Nemecko. Maďarsko malo výhrady voči celému článku týkajúcemu sa operatívnych nákladov Európskej prokuratúry.

¹¹⁸ Pozri dokument Rady č. 14686/16, bod 104.

¹¹⁹ Pozri rbody 112 a 113 odôvodnenia nariadenia o Európskej prokuratúre.

dvom otázkam však ešte niektoré z delegácií mali výhrady. Slovenské predsedníctvo sa domnievalo, že tieto otázky navrhované znenie vyriešilo v dostatočnej miere.¹²⁰ Navrhované znenie nakoniec ostalo nezmenené a jeho ustanovenia zodpovedajú súčasnému čl. 96 ods. 6 a 7 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

2. Záver slovenského predsedníctva a jeho prínos

Dokument z 2. decembra 2016,¹²¹ teda na sklonku slovenského predsedníctva v Rade, obsahoval už konsolidované znenie návrhu nariadenia o Európskej prokuratúre, ktoré následne mali schváliť jednotliví ministri. V dokumente z 5. decembra 2016¹²² adresovanom Výboru stálych predstaviteľov Rady slovenské predsedníctvo zhrnulo dovtedajší priebeh rokovaní ako aj zmeny, ku ktorým v predkladanom texte nariadenia došlo. Ako sa uvádza v dokumente, za účelom finalizácie znenia nariadenia, založeného na výsledkoch predchádzajúcich predsedníctiev, sa uskutočnil značný počet zasadnutí na úrovni COPEN-u a radcov pre Spravodlivosť a vnútorné záležitosti, pričom sa o tomto spise rokovalo aj na zasadnutiach výboru CATS¹²³ a Coreperu.^{124, 125}

V tejto súvislosti predsedníctvo uviedlo, že hlavné prvky návrhu nariadenia zostali nezmenené odvtedy, čo boli schválené počas uplynulých rokov a mesiacov. Nezmenená ostala predovšetkým podstata ustanovení o štruktúre, organizácii a právomoci Európskej prokuratúry, avšak s výnimkou zahrnutia práva Európskej prokuratúry uplatňovať právomoc na riešenie určitých prípadov podvodov v oblasti DPH, o ktorej sa viedli rozsiahle diskusie na rokovaníach o návrhu Smernice 2017/1371 ako aj zahrnutia trestných činov

¹²⁰ Pozri dokument Rady č. 12344/16, s. 9.

¹²¹ Pozri dokument Rady z 2. decembra 2016, 15200/16, 2013/0255 (APP), „Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – konsolidované znenie“. Dostupné na: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15200-2016-INIT/en/pdf>.

¹²² Pozri dokument Rady z 5. decembra 2016, 15057/16, 2013/0255 (APP), „Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – diskusia o smerovaní“. Dostupné na: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15057-2016-INIT/sk/pdf>.

¹²³ CATS je skratkou pre Koordinačný výbor v oblasti policajnej a justičnej spolupráce v trestných veciach.

¹²⁴ Ide o Výbor stálych predstaviteľov Rady.

¹²⁵ *Ibid.*, s. 1.

súvisiacich s finančnými prostriedkami Únie dokonca aj v prípadoch, keď poškodenie finančných záujmov Únie nepresahuje škodu spôsobenú inej obeti.

Pokiaľ ide o konzultácie pod vedením slovenského predsedníctva, tie sa zamerali na niekoľko podrobností, ktoré neovplyvňujú *a priori* základné prvky fungovania Európskej prokuratúry, avšak majú preň veľký význam.¹²⁶ V uvedenom dokumente slovenské predsedníctvo zmeny uskutočnené v texte navrhovaného nariadenia aj zhrnulo, pričom – ako uviedlo – zmeny boli vykonané najmä v nasledovných ustanoveniach:

Dôsledky na úrovni EÚ – pojem „dôsledky na úrovni Únie“, ktorý je pre Európsku prokuratúru východiskom pre vykonávanie jej právomoci v určitých prípadoch, sa objasnil v novom bode preambuly nariadenia. V platnom znení Nariadenia o Európskej prokuratúre táto zmena zodpovedá zneniu bodu 59.

Konania vo veciach vymáhania a výberu – do návrhu nariadenia bol doplnený nový bod preambuly s cieľom objasniť, že na účely vymáhania, ktoré vyplýva z rozhodnutí vydaných Európskou prokuratúrou, sa členské štáty nebudú považovať za zodpovedné za pochybenie alebo nedbanlivosť. V platnom znení Nariadenia o Európskej prokuratúre táto zmena zodpovedá zneniu bodu 106.

Preskúmanie rozhodnutí EDP v rámci Európskej Prokuratúry – došlo k zmenám s cieľom umožniť pridelovanie práce európskemu prokurátorovi vykonávajúcemu dozor z inej krajiny v prípadoch výnimočne vysokého pracovného zaťaženia a v prípadoch konfliktu záujmov. Okrem toho sa tento článok upravil s cieľom objasniť, že určité akty vykonané EDP môže preskúmať európsky prokurátor, ak to vyplýva z vnútroštátneho práva. Zodpovedajúcim spôsobom bol upravený aj príslušný bod preambuly. Uvedené zmeny sú odzrkadlené v súčasnom znení čl. 12 a bodu 30 preambuly nariadenia o Európskej prokuratúre.

¹²⁶ Pozri dokument Rady č. 15057/16, s. 2.

Právny základ pre postupovanie dôkazov vnútroštátnym orgánom – boli vykonané drobné zmeny s cieľom spresniť povinnosť Európskej prokuratúry informovať vnútroštátne orgány o akomkoľvek trestnom čine, o ktorom sa dozvedela, ale ktorý nepatrí do jej právomoci, a postúpiť relevantné zhromaždené dôkazy. V súčasnosti sú tieto zmeny zahrnuté do čl. 24 Nariadenia o Európskej prokuratúre. V tomto prípade však súčasné znenie Nariadenia o Európskej prokuratúre nezodpovedá v plnej miere návrhu z 2. decembra 2016, pretože obsahuje navyše čl. 24 ods. 3 a vynecháva v porovnaní s návrhom vetu, podľa ktorej Európska prokuratúra musí byť tiež informovaná v prípade, keď je potrebné vykonať posúdenie inštrumentálnej povahy neoddeliteľne spojeného trestného činu.

Výkon vecnej príslušnosti Európskej prokuratúry – príslušné ustanovenie bolo upravené tak, aby sa zabezpečilo, že Európska prokuratúra bude mať právo vykonávať svoju právomoc pri trestných činoch súvisiacich s financovaním zo strany EÚ a pri určitých závažných cezhraničných prípadoch podvodov v oblasti DPH, aj keď škoda spôsobená rozpočtu EÚ je nižšia než škoda spôsobená štátnemu rozpočtu. Do textu nariadenia bolo vložené ustanovenie, ktorého cieľom bolo umožniť vyšetrowanie prípadov, pri ktorých by to inak nebolo možné, pretože horná hranica trestnej sadzby za neoddeliteľne spojený trestný čin je vyššia ako v prípade trestného činu poškodzujúceho finančné záujmy EÚ. Tieto zmeny zodpovedajú súčasnému čl. 25 ods. 3 písm. b) a ods. 4 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

Vyšetrovacie a iné opatrenia – do návrhu nariadenia bol zahrnutý nový typ vyšetrovacieho opatrenia („nájsť a sledovať vec technickými prostriedkami vrátane kontrolovaných dodávok tovaru“). Súčasne bola zavedená povinnosť oznámiť Európskej prokuratúre akékoľvek obmedzenia uplatňovania týchto opatrení. Tieto zmeny zodpovedajú súčasnému čl. 30 ods. 1 písm. f) a ods. 3 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

Právomoci EDP a stálej komory – v súvislosti s článkom, v ktorom sa stanovujú právomoci stálych komôr, sa síce nevykonali žiadne zmeny, avšak s cieľom riešiť obavy ústavného charakteru a otázky efektívnosti, ktoré nastolilo viacero členských štátov, sa vykonali úpravy textu návrhu s cieľom zaviesť zjednodušený písomný postup, podľa ktorého sa rozhodnutia, ktoré

navrhol EDP, považujú za prijaté, ak stála komora na ich predloženie nereaguje. Takisto sa objasnilo, že stála komora nemôže zabrániť EDP v podaní obžaloby, hoci môže toto podanie oddialiť, napríklad vyžiadanim ďalších dôkazov. V súčasnosti tomuto zneniu zodpovedá čl. 36 ods. 1 a 2 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

Dôkazy – v ustanovení týkajúcom sa dôkazov bol vypustený pododsek so znením „[a]k právo členského štátu súdu prvého stupňa vyžaduje, aby tento súd preskúmal prípustnosť dôkazov, presvedčí sa, že pripustenie dôkazov nie je nezlučiteľné s povinnosťami členských štátov podľa článku 6 ZEÚ dodržiavať spravodlivosť konania, práva na obhajobu alebo iné práva zakotvené v charte.“ K vypusteniu tohto pododseku došlo z toho dôvodu, aby bolo uvedené ustanovenie zlučiteľné s vnútroštátnymi právnymi predpismi, ako aj s cieľom odstrániť výhrady ústavného charakteru, ktoré vzniesli niektoré členské štáty. V súčasnosti tak toto znenie zodpovedá čl. 37 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

Procesné práva – ustanovenie týkajúce sa rozsahu práv podozrivých a obvinených osôb sa rozšírilo,¹²⁷ aby sa zohľadnila možnosť zhromažďovať dôkazy a vypočuť expertov aj v mene obhajoby. Navrhované ustanovenie zodpovedá čl. 41 ods. 3 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

Prevádzkové náklady a výdavky – napriek tomu, že článok týkajúci sa rozpočtu Európskej prokuratúry zmenený nebol, došlo k preformulovaniu bodov preambuly s cieľom vysvetliť, ako môžu byť zdroje Európskej prokuratúry k dispozícii na pokrytie určitých mimoriadne nákladných vyšetrovacích opatrení a na pokrytie presného rozsahu prevádzkových výdavkov

¹²⁷ Pôvodné znenie návrhu znelo nasledovne: „Bez toho, aby boli dotknuté práva ustanovené v tejto kapitole, podozrivé a obvinené osoby, ako aj iné osoby zapojené do konaní Európskej prokuratúry majú všetky procesné práva, ktoré sú im k dispozícii podľa uplatniteľného vnútroštátneho práva.“ Nový, rozšírený článok znel už takto: „Bez toho, aby boli dotknuté práva ustanovené v tejto kapitole, podozrivé a obvinené osoby, ako aj iné osoby zapojené do konaní Európskej prokuratúry majú všetky procesné práva, ktoré sú im k dispozícii podľa uplatniteľného vnútroštátneho práva, vrátane možnosti predložiť dôkazy, požiadať o ustanovenie znalca alebo skúmanie znalcom a výsluch svedkov a požiadať, aby Európska prokuratúra inak dosiahla prijatie takýchto opatrení v prospech obvineného.“

Európskej prokuratúry, ktoré budú pokryté z jej vlastného rozpočtu. V súčasnosti ide o body 112 a 113 preambuly nariadenia o Európskej prokuratúre.¹²⁸

Dočasní zamestnanci – do návrhu bol doplnený nový článok s cieľom objasniť určité formality, ktoré sa týkajú budúcich zamestnancov Európskej prokuratúry. V Nariadení o Európskej prokuratúre ide o čl. 97.

Nezúčastnené členské štáty – na základe podrobných rokovaní na úrovni expertov a v Koordinačnom výbore v oblasti policajnej a justičnej spolupráce v trestných veciach sa síce dotknutý článok nezmenil, ale súvisiaci recitál bol upravený s cieľom objasniť, že nezúčastnené členské štáty nie sú viazané nariadením. Zároveň sa zdôraznila povinnosť lojálnej spolupráce, aby sa pripomenulo, že zúčastnené členské štáty, nezúčastnené členské štáty a Komisia budú musieť spolupracovať s cieľom zabezpečiť kontinuitu cezhraničnej spolupráce po zriadení Európskej prokuratúry. V tomto prípade ide o bod 110 preambuly Nariadenia o Európskej prokuratúre.

Transparentnosť – dotknutý článok bol upravený s cieľom rozšíriť pôsobnosť zásady transparentnosti, pokiaľ ide o činnosti Európskej prokuratúry, pri zachovaní dôvernosti prípadového spisu. Pôvodný návrh totiž uvádzal, že Nariadenie 1049/2001¹²⁹ sa vzťahuje na dokumenty, ktoré sa týkajú administratívnych úloh Európskej prokuratúry. Znenie návrhu z decembra 2016 už v tejto súvislosti uvádzalo, že spomínané nariadenie sa vzťahuje na iné dokumenty ako prípadové spisy, a to vrátane elektronického zobrazenia.

Aj napriek tomu, že – ako uviedlo samotné slovenské predsedníctvo – počas druhej polovice roku 2016 k zásadnejším zásahom do hlavných prvkov návrhu nariadenia nedošlo, okrem zmien uvedených vyššie možno za jeho prínos považovať aj uzavretie alebo prinajmenšom priblíženie sa k nemu v súvislosti so zásadnými otázkami týkajúcimi sa fungovania Európskej prokuratúry. Príkladom môže byť problematika súdneho preskúmania úkonov Európskej prokuratúry, v súvislosti s ktorou síce k rozsiahlym zmenám

¹²⁸ V tejto súvislosti pozri vyššie časť „ďalšie otázky“.

¹²⁹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 z 30. mája 2001 o prístupe verejnosti k dokumentom Európskeho parlamentu, Rady a Komisie, Ú. v. ES L 145, 31.5.2001, s. 43 – 48.

v texte dotknutého ustanovenia nedošlo, delegácie však počas slovenského predsedníctva uzavreli s ním súvisiace a dovtedy otvorené otázky.¹³⁰ Právna úprava súdneho preskúmania procesných úkonov Európskej prokuratúry je síce v odbornej literatúre mnohokrát kritizovaná, cesta k nej však naznačuje,¹³¹ že v tejto súvislosti stálo slovenské predsedníctvo pred neľahkou úlohou. Za jeho prínos tak možno nepochybne považovať aj nájdenie zhody medzi protichodnými postojmi jednotlivých členských štátov.

¹³⁰ Napr. zoznam procesných rozhodnutí Európskej prokuratúry, ktorých preskúmanie patrí do právomoci Súdneho dvora podľa čl. 263 ZFEÚ.

¹³¹ Pozri bližšie časť IV, kapitolu C týkajúcu sa súdneho prieskumu.

Zoznam použitej literatúry

- BURCHARD, CH. *Chapter I. Subject Matter and Definitions. Article 1: Subject matter.* In HERRNFELD H-H., BRODOWSKI D., BURCHRAD CH. European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO'): Article-by-Article Commentary. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, ss. 11 - 16. ISBN 978-3-8487-4884-6. DOI: [10.5771/9783845290768-1](https://doi.org/10.5771/9783845290768-1).
- BURCHARD, CH. *Article 8: Structure of the EPPO.* In HERRNFELD H-H., BRODOWSKI D., BURCHRAD CH. European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO'): Article-by-Article Commentary. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, s. 41 - 63. ISBN 978-3-8487-4884-6. DOI: [10.5771/9783845290768-1](https://doi.org/10.5771/9783845290768-1).
- CONINSX, M.: The European Commission's Legislative Proposal: An Overview of Its Main Characteristics. In ERKELENS, L., MEIJ, A., PAWLIK, M. (eds) *The European Public Prosecutor's Office. An Extended Arm or a Two-Headed Dragon?* The Hague: T.M.C. Asser Press, 2015. ss. 21 - 28. ISBN 978-94-6265-034-3. DOI: [10.1007/978-94-6265-035-0_3](https://doi.org/10.1007/978-94-6265-035-0_3).
- CSONKA, P., JUSZCZAK, A., SASON, E.: The establishment of the European Public Prosecutor's Office. The Road from Vision to Reality. In *Eu crim. The European Criminal Law Associations' Forum*. Freiburg: Max Planck Institute for the Study of Crime, Security and Law. Freiburg: Max Planck Institute for the Study of Crime, Security and Law, 2017, issue 3. ss. 125 - 135. ISSN 1862-6947. DOI: [10.30709/eu crim-2017-012](https://doi.org/10.30709/eu crim-2017-012)
- DE ANGELIS, F. The European Public Prosecutor's Office (EPPO) – Past, Present, and Future. In *Eu crim. The European Criminal Law Associations' Forum*. Freiburg: Max Planck Institute for the Study of Crime, Security and Law. Freiburg: Max Planck Institute for the Study of Crime, Security and Law, 2019, issue 4, ss. 272 – 276. ISSN 1862-6947. DOI: [10.30709/eu crim-2019-025](https://doi.org/10.30709/eu crim-2019-025)
- ERKELENS, L. Criminal Law Protection of the European Union's Financial Interests: A Shared Constitutional Responsibility of the EU and Its Member States? In ERKELENS, L., MEIJ, A.W.H, PAWLIK, M. (eds). *The European Public Prosecutor's Office. An Extended Arm or a Two-Headed Dragon?* The Hague: T.M.C. Asser Press, 2015. ss. 1 - 8. ISBN 978-94-6265-034-3. DOI: doi.org/10.1007/978-94-6265-035-0_1.

- FRANSSEN, N. The future judicial cooperation between the EPPO and non-participating Member States. In *New Journal of European Criminal Law*. 2018, Vol. 9, No. 3, s. 291 – 299. ISSN 2032-2844. DOI: [10.1177/2032284418800851](https://doi.org/10.1177/2032284418800851).
- HERRNFELD, H-H. *Introduction. A. Genesis of the EPPO Regulation*. In HERRNFELD H-H., BRODOWSKI D., BURCHRAD CH. *European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO'): Article-by-Article Commentary*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, ss. 1 – 10. ISBN 978-3-8487-4884-6. DOI: [10.5771/9783845290768-1](https://doi.org/10.5771/9783845290768-1).
- JACQUÉ, J. P. *Droit institutionnel de l'Union européenne. 9e édition*. Paris: DALLOZ, 2018, ss. 348 – 355.
- LIGETI, K. - WEYEMBERG, A. The European Public Prosecutor's Office: Certain Constitutional Issues. In ERKELENS, L., MEIJ, A., PAWLIK, M. (eds.) *The European Public Prosecutor's Office. An Extended Arm or a Two-Headed Dragon?* The Hague: T.M.C. Asser Press, 2015. ss. 53 - 77. ISBN 978-94-6265-034-3. DOI: [10.1007/978-94-6265-035-0_5](https://doi.org/10.1007/978-94-6265-035-0_5).
- LIGETI, K., ANTUNES, M. J., GIUFFRIDA, F. Chapter I. Introduction. In LIGETI, K., ANTUNES, M.J., GIUFFRIDA, F.(eds) *The European Public Prosecutor's Office at Launch. Adapting National Systems, Transforming EU Criminal Law*. Milano: Wolters Kluwer, 2020. ss. 1-10. ISBN 978-88-1337-468-6.
- LINDNER, J.: *Conflict and Change in EU Budgetary Politics*. London: Routledge, 2006. 284s. ISBN 978-02-0300-276-6. DOI: [10.4324/9780203002766](https://doi.org/10.4324/9780203002766).
- MITSILEGAS, V. The European Public Prosecutor before the Court of Justice. The challenge of effective judicial protection. In GIUDICELLI-DELAGÉ, G., MANACORDA, S., TRICOT, J. (eds.) *Le Contrôle Judiciaire du Parquet Européen. Nécessité, Modèles, Enjeux, Société de Législation Comparée*, 2015.
- MITSILEGAS, V., GIUFFRIDA, F. The European Public Prosecutor's Office and Human Rights. In GEELHOED, W., ERKELENS, L., MEIJ, A. (eds.) *Shifting Perspectives on the European Public Prosecutor's Office*. The Hague: T.M.C. Asser Press, 2017. ss. 59 – 98. ISBN 978-94-6265-215-6. DOI: [10.1007/978-94-6265-216-3_6](https://doi.org/10.1007/978-94-6265-216-3_6).
- MITSILEGAS, V. European prosecution between cooperation and integration: The European Public Prosecutor's Office and the rule of law. In *Maastricht Journal of European and Comparative Law*, 2021, vol. 28, issue 2, ss. 245 – 264. ISSN 2399-554-8. DOI: [10.1177/1023263X211005933](https://doi.org/10.1177/1023263X211005933).
- WEYEMBERGH, A. BRIERE, CH. *Towards a European Public Prosecutor's Office (EPPO)*. Study for the LIBE Committee. European Union, 2016. Dostupné na: [Towards a European Public Prosecutor's Office \(EPPO\) \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/en/press-communications/infographic/interim-report-epo-2016-01-14-01.pdf).

ZIVIC, A., ZANDSTRA, T., PIT, Q., VEGT-SCHOUTEN, A. Who's Afraid of EU Primary Law? Judicial Review of the EPPO's Decision on Forum Choice. In *New Journal of European Criminal Law*, 2022, vol. 13, issue 4, ss. 398 – 419. ISSN 2399-293X. DOI: [10.1177/20322844221139812](https://doi.org/10.1177/20322844221139812).

18 mesačný program Rady pripravený holandským, slovenským a maltským predsedom. Dostupné na: <https://www.consilium.europa.eu/media/56814/2016-jan-jun-nl-sk-mt-programme.pdf>.

Akt Rady z 26. júla 1995, ktorým sa vyhotoví Dohovor o ochrane finančných záujmov Európskych spoločností. Ú.v. ES C 316, 27.11.1995, s. 48 -57. COM/76/418, OJ C 222, 22.9.1976.

Corpus Iuris Introductiong Penal Provisions for the Purpose of the Financial Interests of the European Union, 1997.

Dohovor vypracovaný na základe článku K.3 Zmluvy o Európskej únii o ochrane finančných záujmov Európskych Spoločností. Ú.v. ES C 316, 27.11.1995, s. 49 -57.

Dohovor Rady Európy o vzájomnej pomoci v trestných veciach z roku 1959 a jeho protokoly.

Dokument Rady z 11. októbra 2016, 12809/2/16 REV 2, 2013/0255 (APP), „Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – čiastočné všeobecné smerovanie/správa o pokroku“. Dostupné na: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12809-2016-REV-2/sk/pdf>.

Dokument Rady z 12. októbra 2016, 13185/16, 2013/0255 (APP), „Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – čiastočné všeobecné smerovanie/správa o pokroku“. Dostupné na: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13185-2016-INIT/sk/pdf>.

Dokument Rady z 12. októbra 2016, 13185/16, 2013/0255 (APP), „Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – čiastočné všeobecné smerovanie/správa o pokroku.“ Dostupné na: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13185-2016-INIT/sk/pdf>.

Dokument Rady z 19. septembra 2016, 12341/16, 2013/0255 (APP), „Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – diskusný dokument o spolupráci medzi Európskou prokuratúrou a nezúčastnenými členskými štátmi“. Dostupné na: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12341-2016-INIT/en/pdf>.

Dokument Rady z 19. septembra 2016, 12342/16, 2013/0255 (APP), „Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – vzťahy s Eurojustom“. Dostupné na: <https://db.eurocrim.org/db/en/doc/2586.pdf>.

- Dokument Rady z 2. decembra 2016, 15200/16, 2013/0255 (APP), „Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – konsolidované znenie“. Dostupné na: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15200-2016-INIT/en/pdf>.
- Dokument Rady z 20. septembra 2016, 12340/16, 2013/0255 (APP), „Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – vzťahy s tretími krajinami a medzinárodnými organizáciami“. Dostupné na: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12340-2016-INIT/en/pdf>.
- Dokument Rady z 20. septembra 2016, 12344/16, 2013/0255 (APP), „Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – ostatné otázky“. Dostupné na: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12344-2016-INIT/en/pdf>.
- Dokument Rady z 25. októbra 2016, 12687/1/16, REV 1, 2013/0255 (APP), „Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – revidovaná preambula“. Dostupné na: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12687-2016-REV-1/en/pdf>.
- Dokument Rady z 28. júla 2016, 11350/1/16, REV 1, 2013/0255 (APP), „Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – konsolidované znenie: aktualizovaná predbežná verzia“. Dostupné na: <https://www.statewatch.org/media/documents/news/2016/nov/eu-council-consolidated-text-epo-regulation-11350-1-16.pdf>.
- Dokument Rady z 28. novembra 2016, 14686/16, 2013/0255 (APP), „Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – súčasný stav“. Dostupné na: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14686-2016-INIT/en/pdf>.
- Dokument Rady z 28. októbra 2016, 13459/16, 2013/0255 (APP), „Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – nevyriešené otázky týkajúce sa celého znenia“. Dostupné na: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13459-2016-INIT/en/pdf>.
- Dokument Rady z 30. septembra 2016, 12809/16, 2013/0255 (APP), „Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – čiastočné všeobecné smerovanie/správa o pokroku“. Dostupné na: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12809-2016-INIT/en/pdf>.
- Dokument Rady z 5. decembra 2016, 15057/16, 2013/0255 (APP), „Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – diskusia o smerovaní“. Dostupné na: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15057-2016-INIT/sk/pdf>.
- Dokument Rady zo 4. októbra 2016, 12774/1/16, REV 1, 2013/0255 (APP), „Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – úplné znenie“. Dostupné na: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12774-2016-REV-1/sk/pdf>.

I. Európska prokuratúra ako posilnenie európskej integrácie prostredníctvom práva – spätný pohľad, príspevok Slovenskej republiky a personálne obsadenie

- Dokument Rady zo 4. októbra 2016, 12809/1/16, REV 1, 2013/0255 (APP), „Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – čiastočné všeobecné smerovanie/správa o pokroku.“ Dostupné na: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12809-2016-REV-1/sk/pdf>.
- Dokument Rady zo 6. júla 2016, 10831/16, 2013/0255 (APP), „Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – vzťahy s tretími krajinami a medzinárodnými organizáciami“. Dostupné na: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10831-2016-INIT/en/pdf>.
- Dôvodová správa k návrhu Nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry z 17. júla 2013. COM(2013) 534 final.
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 z 30. mája 2001 o prístupe verejnosti k dokumentom Európskeho parlamentu, Rady a Komisie, Ú. v. ES L 145, 31.5.2001, s. 43 – 48.
- Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – všeobecné smerovanie. ST 5445 2017 INIT – 2013/0255 (APP). 31. január 2017.
- Návrh nariadenia Rady o zriadení Európskej prokuratúry z 17. júla 2013. COM (2013) 534 final.
- Návrhu nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry adresovaný Výboru stálych predstaviteľov - dokument Rady z 12. októbra 2016, 12774/2/16, REV 2, 2013/0255 (APP), „Nariadenie Rady o zriadení Európskej prokuratúry – úplné znenie“. Dostupné na: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12774-2016-REV-2/sk/pdf>.
- Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o boji proti podvodom poškodzujúcim finančné záujmy Únie prostredníctvom trestného práva z 11. júla 2012. COM (2012) 363 final.
- Návrh Smernice Európskeho parlamentu a Rady o trestnoprávnej ochrane finančných záujmov Spoločenstva z 23. mája 2001. COM (2001) 272 final.
- Notification to the Council and the Commission of a wish to participate in the enhanced cooperation on the draft Regulation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office in accordance with Article 331(1) of the Treaty on the Functioning of the European Union ("TFEU"). STN 9023 2018 COR 1, 9023/18, 16 May 2018.
- Notification to the European Parliament, the Council and the Commission with a view to establishing enhanced cooperation on the draft Regulation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office in accordance with the third subparagraph of Article 86(1) of the Treaty on the Functioning of the European Union ("TFEU"). STN 8027 2017 INIT, 2013/255, 5 April 2017.

- Notification to the European Parliament, the Council and the Commission with a view to establishing enhanced cooperation on the draft Regulation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office in accordance with the third subparagraph of Article 86(1) of the Treaty on the Functioning of the European Union ("TFEU"). STN 9546 2017 INIT, 2013/255, 19 April 2017.
- Notification to the European Parliament, the Council and the Commission with a view to establishing enhanced cooperation on the draft Regulation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office in accordance with the third subparagraph of Article 86(1) of the Treaty on the Functioning of the European Union ("TFEU"). STN 10053 2017 INIT, 2013/255, 1 June 2017.
- Notification to the European Parliament, the Council and the Commission with a view to establishing enhanced cooperation on the draft Regulation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office in accordance with the third subparagraph of Article 86(1) of the Treaty on the Functioning of the European Union ("TFEU"). STN 10542 2017 INIT, 2013/255, 9 June 2017.
- Notification to the European Parliament, the Council and the Commission with a view to establishing enhanced cooperation on the draft Regulation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office in accordance with the third subparagraph of Article 86(1) of the Treaty on the Functioning of the European Union ("TFEU"). STN 9546 2017 INIT, 2013/255, 19. April 2017. Listom z 22. júna 2017.
- Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade a národným parlamentom o preskúmaní návrhu nariadenia Rady o zriadení Európskej prokuratúry so zreteľom na zásadu subsidiarity v súlade s Protokolom č. 2. COM (2013) 851 final, 27.11.2013.
- Oznámenie Rady z 5. októbra 2016, CM 4238/16. Dostupné na: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/CM-4238-2016-INIT/en/pdf>.
- Oznámenie Rady z 9. septembra 2016, CM 3868/16. Dostupné na: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/CM-3868-2016-INIT/en/pdf>.
- P8_TA(2017)0384 Legislatívne uznesenie Európskeho parlamentu z 5. októbra 2017 o návrhu nariadenia Rady, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry (09941/2017 – C8-0229/2017 – 2013/0255).
- Protokol č. 21 o postavení Spojeného kráľovstva a Írska s ohľadom na priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, Ú. v. EÚ C 202, 7.6.2016, s. 295 – 297 a Protokol č. 22 o postavení Dánska, Ú. v. EÚ C 202, 7.6.2016, s. 298 – 302.
- Rozhodnutie Európskej rady 2009/881 z 1. decembra 2009 o vykonávaní predsedníctva Rady Ú. v. EÚ L 315, 2.12.2009.

I. Európska prokuratúra ako posilnenie európskej integrácie prostredníctvom práva – spätný pohľad, príspevok Slovenskej republiky a personálne obsadenie

- Rozhodnutie Rady 2009/908 n z 1. decembra 2009 , ktorým sa ustanovujú opatrenia na vykonávanie rozhodnutia Európskej rady o vykonávaní predsedníctva Rady a o predsed-níctve prípravných orgánov Rady. Ú. v. EÚ L 322, 9.12.2009, s. 28 – 34.
- Rozsudok Súdneho dvora z 9. augusta 1994 vo veci C-327/91 *Francúzska republika proti Komisii Európskych spoločností*, ECLI:EU:C:1994:305.
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EU) 2017/1371 z 5. júla 2017 o boji proti podvodom, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie, prostredníctvom trestného práva.
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/41/EÚ z 3. apríla 2014 o európskom vyšetrovacom príkaze v trestných veciach, Ú. v. EÚ L 130, 1.5.2014, s. 1 – 36.
- Vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2021/856 z 25. mája 2021, ktorým sa určuje dátum, ku ktorému Európska prokuratúra prevezme plnenie úloh spojených s vyšetrovaním a trestným stíhaním. Ú. v. EÚ L 188, 28.5.2021, s. 100 - 102.
- Výsledok hlasovania NARIADENIE RADY, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry 3 564. zasadnutie RADY EURÓPSKEJ ÚNIE (spravodlivosť a vnútorné veci) 12. a 13. októbra 2017 v Luxemburgu. ST 12661 2017 INIT - 2013/0255.
- Zelená kniha o trestnoprávnej ochrane finančných záujmov Spoločenstva a o vytvorení funkcie Európskeho prokurátora z 11. decembra 2001. COM (2001) 715 final.

II. EURÓPSKA PROKURATÚRA V INŠTITUCIONÁL- NOM SYSTÉME EURÓPSKEJ ÚNIE A SLOVEN- SKEJ REPUBLIKY

Martina Jánošíková, Ján Mazák

Úvod

Prokuratúra je jedna z mála inštitúcií moderných štátov, ktorá nemá svoje korene v rímskom dedičstve. Jej vznik je spojený s francúzskymi dejinami a datuje sa do obdobia stredoveku.¹ Historicky mala chrániť záujmy kráľa a neskôr všeobecné záujmy suverénneho štátu.

V prípade Európskej prokuratúry ide o ochranu záujmov ďalšieho subjektu a to Európskej únie ako subjektu odlišného od členských štátov Európskej únie. V tomto kontexte je tak možné chápať vznik Európskej prokuratúry ako ďalší míľnik na ceste od Európskych spoločenstiev v podobe medzinárodných organizácií k subjektu predstavujúcemu federalizáciu Európy, tak ako to predpokladal Robert Schuman v svojej deklarácii z 9. mája 1950.

Z čl. 3 v spojení s čl. 4 nariadenia o Európskej prokuratúre vyplýva, že Európska prokuratúra patrí k orgánom Európskej únie, ktorý je neoddeliteľne spojený s vnútroštátnou trestnou jurisdikciou členských štátov, ktoré sa podieľajú na posilnenej spolupráci podľa tohto nariadenia.

Z tohto spojenia Európskej prokuratúry s vnútroštátnymi orgánmi činnými v trestnom konaní a s vnútroštátnymi súdmi vykonávajúcimi trestnú jurisdikciu jednotlivých členských štátov vyvstávajú základné otázky. Ich vyriešenie je predpokladom úspešného pôsobenia nariadenia o Európskej prokuratúre v právnom prostredí Slovenskej republiky. Považujeme za nevyhnutné tieto otázky zodpovedať v súlade s ústavným poriadkom, berúc do úvahy, že ide z aspektu rozdelenia právomocí medzi Európsku úniu a členské štáty o prvú ústavnú výzvu takého charakteru.

¹ CHRISTODOULOU, H.: *Le parquet européen: prémices d'une autorité judiciaire de l'Union européenne*. Paris: DALLOZ, 2021. Nouvelle Bibliothèque de Thèses. Volume 201, s. 2.

V tejto spojitosti je nutné venovať sa týmto základným okruhom nastoleného problému:

- Európska prokuratúra ako orgán Európskej únie z hľadiska práva Európskej únie;
- Európska prokuratúra v inštitucionálnom systéme Slovenskej republiky s osobitným zreteľom na 8. hlavu Ústavy Slovenskej republiky (Prokuratúra Slovenskej republiky a verejný ochranca práv).

A. Európska prokuratúra ako orgán Európskej únie

Zriadenie Európskej prokuratúry predpokladá priamo primárne právo v čl. 86 ods. 1 ZFEÚ, ktorý znie: „S cieľom bojovať proti trestnej činnosti, ktorá poškodzuje finančné záujmy Únie, môže Rada v súlade s mimoriadnym legislačným postupom prostredníctvom nariadení vytvoriť z Eurojustu Európsku prokuratúru. Rada sa uznáva jednomyselne po udelení súhlasu Európskeho parlamentu.“ Uvedeným ustanovením tak členské štáty zverili právomoc Rade, aby prostredníctvom aktu sekundárneho práva zriadila Európsku prokuratúru. Rada túto právomoc realizovala prijatím nariadenia o Európskej prokuratúre, z ktorého jasne vyplýva, že jeho právnym základom je spomínaný čl. 86 ZFEÚ.

Z čl. 86 ZFEÚ nie je zrejmé, akú podobu má mať Európska prokuratúra z hľadiska jej začlenenia do inštitucionálneho rámca Európskej únie. Aj keď v tomto kontexte nie je slovenské znenie Zmluvy o fungovaní Európskej únie úplne správne a presné,² napriek tomu je možné konštatovať, že inštitucionálny systém Únie vytvárajú inštitúcie, orgány, úrady a agentúry Únie. Keďže inštitúcie Únie sú taxatívne vymedzené v čl. 13 ZEÚ a Európska prokuratúra medzi nimi nie je, je zrejmé, že Európska prokuratúra mohla mať len podobu orgánu, úradu alebo agentúry Únie.

² V slovenskom znení Zmluvy o fungovaní Európskej únie sa nie vždy rozlišuje medzi inštitúciami a orgánmi Únie. Napr. prvá kapitola prvej hlavy šiestej časti Zmluvy o fungovaní Európskej únie má nadpis „Orgány“, aj keď v porovnaní s inými jazykovými verziami, ale tiež vzhľadom na obsah tejto kapitoly by mal nadpis znieť „Inštitúcie“. Rovnako tak v čl. 265 ZFEÚ sa uvádza, že „*môžu členské štáty a ostatné orgány Únie podať Súdnemu dvoru Európskej únie žalobu*“, pričom však v tejto vete je dané oprávnenie priznané len inštitúciám Únie a orgány Únie sa spomínajú až v nasledujúcej vete.

Rada sa rozhodla pre označenie Európskej prokuratúry ako orgánu Európskej únie. Potvrďuje to znenie bodu 21 preambuly nariadenia o Európskej prokuratúre, podľa ktorého „by Európska prokuratúra mala byť nedeliteľným orgánom Únie pôsobiacim ako jediný úrad“³ a tiež čl. 3 ods. 1 tohto nariadenia, ktorý znie: „Týmto sa zriaďuje Európska prokuratúra ako orgán Únie.“

S ohľadom na aktuálnu judikatúru Súdneho dvora sa spôsob určenia sídla Európskej prokuratúry javí vo svetle skutočnosti, že Európska prokuratúra je orgán Európskej únie zriadený aktom sekundárneho práva, ako problematický. Z bodu 121 odôvodnenia nariadenia o Európskej prokuratúre totiž vyplýva, že „zástupcovia členských štátov zasadajúci 13. decembra 2003 v Bruseli na úrovni hláv štátov alebo predsedov vlád určili sídlo Európskej prokuratúry v súlade s rozhodnutím z 8. apríla 1965.“ Ide o rozhodnutie zástupcov vlád členských štátov o dočasnom umiestnení orgánov a útvarov spoločenstva 67/446/EHS⁴ a pravdepodobne hlavne o jeho čl. 10 v zmysle ktorého „vlády členských štátov sú ochotné umiestniť alebo preložiť do Luxemburgu ďalšie orgány spoločenstva a ich útvary, najmä z oblasti finančnictva, za predpokladu, že sa zabezpečí ich riadny chod.“ V samotnom nariadení o Európskej prokuratúre absentuje ustanovenie, v ktorom by bolo výslovne deklarované sídlo Európskej prokuratúry. Z čl. 106 ods. 2 sa len dozvedáme, že „potrebné podmienky týkajúce sa umiestnenia Európskej prokuratúry a priestorov, ktoré dalo k dispozícii Luxembursko, ... sa stanovujú v dohode o sídle, ktorá sa uzatvorí medzi Európskou prokuratúrou a Luxemburskom ...“.

Súdny dvor však v rozsudku vo veci C-743/19⁵ uviedol, že v prípade orgánov, úradov a agentúr Únie, ktoré neboli zriadené primárnym právom, ale ich zriadenie vyplýva z aktu sekundárneho práva, prináleží normotvorcovi

³ Iné jazykové verzie nepoužívajú spojenie „jediný úrad“, ale hovoria o jednotnej prokuratúre (francúzsky verzia – un parquet unique) alebo o „jednotnom fungovaní“ (česká verzia – fungujícím jednotně).

⁴ Aj v názve tohto rozhodnutia sa prejavuje nerozlišovanie medzi inštitúciami a orgánmi v slovenskej verzii. Francúzsky názov rozhodnutia jasne deklaruje, že sa týka inštitúcií a niektorých útvarov Spoločenstiev (Décision des représentants des gouvernements des États membres relative à l'installation provisoire de certaines institutions et de certains services des Communautés

⁵ Rozsudok Súdneho dvora zo 14. júla 2022, *Parlament proti Rade* (sídlo Európskeho orgánu práce), C-743/19, EU:C:2022:569.

Únie (v tomto prípade Rade), aby v súlade s postupmi stanovenými v relevantných hmotnoprávných ustanoveniach primárneho práva určil aj sídlo orgánu, úradu alebo agentúry Únie, ktorý sám zriadil aktom sekundárneho práva prijatým na základe týchto ustanovení. Rozhodnutie týkajúce sa umiestnenia sídla orgánu, úradu alebo agentúry Únie má byť teda neoddeliteľnou súčasťou rozhodnutia o jej zriadení. V zmysle tohto rozhodnutia Súdneho dvora je určenie sídla Európskej prokuratúry rozhodnutím zástupcov členských štátov zasadajúcich 13. decembra 2003 v Bruseli na úrovni hláv štátov alebo predsedov vlád, na ktoré sa odkazuje v bode 121 odôvodnenia nariadenia o Európskej prokuratúre, rozhodnutím, ktoré prijali členské štáty v oblasti, v ktorej primárne právo nestanovuje konanie členských štátov, a je teda zbavené akéhokoľvek záväzného právneho účinku v práve Únie.⁶

Dôsledkom záverov obsiahnutých v uvedenom rozhodnutí Súdneho dvora je teda skutočnosť, že za súčasného stavu nie je z pohľadu práva stanovené sídlo Európskej prokuratúry a z hľadiska čistoty legislatívnej techniky by bolo potrebné v tomto zmysle doplniť nariadenie o Európskej prokuratúre.

Európska prokuratúra sa vytvára z Eurojustu, ktorý predstavoval prvú inštitucionalizáciu justičnej spolupráce v trestných veciach. Vzhľadom na to považujeme Európsku prokuratúru za vyšší stupeň tejto justičnej spolupráce, ktorá posilňuje jej inštitucionálne rámcovanie orgánom Európskej únie, ktorý už disponuje ústavnoprávnymi zárukami svojho fungovania.

Cieľom zriadenia Európskej prokuratúry je boj proti trestnej činnosti, ktorá poškodzuje finančné záujmy Únie, a preto aj jej právomoc je obmedzená na dosiahnutie tohto cieľa. Právomoc Európskej prokuratúry sa preto sústreďuje na vyšetrovanie, trestné stíhanie a podávanie obžalôb na súdy členských štátov voči páchatelom trestnej činnosti poškodzujúcej finančné záujmy Únie.

V rozsahu uplatnenia právomoci Európskej prokuratúry dochádza k tomu, že európski prokurátori plnia tie isté úlohy ako vnútroštátni prokurátori

⁶ Rozsudok Súdneho dvora zo 14. júla 2022, *Parlament proti Rade* (sídlo Európskeho orgánu práce), C-743/19, EU:C:2022:569, body 74 a 89.

a v tomto rozsahu ich v konaní pred príslušnými súdmi nahrádzajú. Dôsledkom je pomerne intenzívny zásah orgánu Európskej únie do suverenity členských štátov, presnejšie zúženie tejto suverenity v politicky citlivej oblasti trestnej politiky.

Ako už bolo uvedené, zriadenie Európskej prokuratúry je vyhradené nariadeniu ako právnomu aktu sekundárneho práva. Nariadenie ustanoví právne postavenie Európskej prokuratúry, podrobnosti výkonu jej funkcií, procesné predpisy vzťahujúce sa na jej činnosť, ako aj pravidlá prípustnosti dôkazov a pravidlá súdnej kontroly preskúmania jej procesných úkonov pri výkone jej funkcií.

Nariadenie predstavuje zmes organizačných ako aj procesných právnych pravidiel, ktoré sa pohybujú na škále od zakladajúcich noriem až po otázky prípustnosti dôkazov. Je otáznе ako takýto právny akt zodpovedá princípu právnej istoty, najmä ak sa vezmú do úvahy možné konflikty s vnútroštátnymi trestnoprocesnými predpismi ktoré sa, navyše, líšia v jednotlivých členských štátoch. Tieto rozdielnosti vytvárajú nové zložité situácie, ktoré v rozsahu princípu právneho štátu vedú k určitým dezintegračným tendenciám, hoci Európska únia je zameraná na dosahovanie vyšších stupňov integrácie.

Ústavný základ zriadenia a budúcnosti Európskej prokuratúry je posilnený v čl. 86 ods. 4 ZFEÚ, podľa ktorého „Európska rada môže zároveň alebo neskôr prijať rozhodnutie, ktorým sa mení alebo dopĺňa pôvodné nariadenie s cieľom rozšíriť právomoci Európskej prokuratúry na boj proti závažnej trestnej činnosti, ktorá má cezhraničný rozmer, a ktorým sa v dôsledku toho mení alebo dopĺňa pôvodná právomoc Európskej prokuratúry, pokiaľ ide o páchatel'ov a spolupáchatel'ov závažnej trestnej činnosti, ktorá sa týka viac ako jedného členského štátu.“ Takáto ústavná možnosť rozšíriť právomoc Európskej prokuratúry súčasne bude viesť k ďalšiemu obmedzeniu suverénneho postavenia členských štátov pri vykonávaní ich trestných politík.

Najvýznamnejšou charakteristikou postavenia Európskej prokuratúry v inštitucionálnom systéme Európskej únie je jej nezávislosť. Napriek tomu, že táto charakteristika, ktorú môžeme označiť za ústavnú hodnotu, nie je uvedená v čl. 86 ZFEÚ, objavuje sa v súvislosti s Európskou prokuratúrou pravidelne od 90. rokov minulého storočia až do prijatia nariadenia o Európskej

II. Európska prokuratúra – nezávislý a nestranný orgán Európskej únie

prokuratúre. Ide o veľmi citlivú otázku, pretože na jednej strane je nezávislosť Európskej prokuratúry nevyhnutným predpokladom jej efektívneho fungovania, ale na druhej strane sa môže táto kvalita Európskej prokuratúry dostať do kolízie napr. s princípom subsidiarity, s otázkou suverenity členských štátov alebo s legitimitou inštitúcií Únie.⁷

Okrem toho ani miera nezávislosti prokuratúry na úrovni jednotlivých členských štátov nie je rovnaká.⁸ Kým napríklad talianska prokuratúra má ústavne garantovanú nezávislosť, tak francúzskej sa vyčíta, že síce je považovaná za súdny orgán, čo potvrdila aj Ústavná rada, ale napriek tomu nemá dostatočné garancie nezávislosti od výkonnej moci. Podobne aj nemecká prokuratúra sa uvádza ako príklad prokuratúry, ktorá je závislá od politickej moci.⁹

Nezávislosť bola nakoniec Európskej prokuratúre priznaná až sekundárnym aktom a to nariadením o Európskej prokuratúre. Ani to však nebráni konštatovaniu, že nezávislosť je potrebné považovať za najvýznamnejšiu charakteristiku postavenia tohto orgánu Únie. Výslovne ustanovenie o nezávislosti je podstatnou a rozhodujúcou garanciou proti zneužitiu moci, ktorá chráni nielen Európsku prokuratúru, ale je výrazom plného rešpektu princípu právneho štátu, ktorý je jednou zo základných hodnôt Európskej únie a záujmov aj celej spoločnosti. Je preto možné súhlasiť s konštatovaním, že presadenie princípu nezávislosti sa stalo základom legitimacy Európskej prokuratúry.¹⁰

⁷ Bližšie k tomu pozri MARTINEZ SANTOS, A. The Status of Independence of the European Public Prosecutor's Office and Its Guarantees. In BACHMAIER, L. (ed.): *The European Public Prosecutor's Office. The Challenges Ahead*. Legal Studies in International, European and Comparative Criminal Law, vol 1. Cham: Springer, 2018. p. 2.

⁸ K jednotlivým modelom prokuratúr v členských štátoch Únie pozri napr. ZWIERS, M. *The European Public Prosecutor's Office. Analysis of a Multilevel Criminal Justice System*. Cambridge: Intersentia, 2011, ss. 37 – 153.

⁹ Bližšie k tomu pozri CHRISTODOULOU, H. *Le parquet européen: prémices d'une autorité judiciaire de l'Union européenne*. Paris: DALLOZ, 2021. p. 45 – 60. Autorka rozoberá nezávislosť jednotlivých prokuratúr vo vzťahu k možnosti začlenenia prokuratúry pod pojem súdny orgán.

¹⁰ VAN DEN WYNGAERT, C. Eurojust and the European Public Prosecutor in the Corpus Juris Model: Water and Fire? In WALKER, N. (ed.): *Europe's Area of Freedom, Security and Justice*. New York: Oxford University Press. New York: Oxford University Press, 2004, vol. XIII/2, s. 231.

Nariadenia o Európskej prokuratúre obsahuje v čl. 6 ods. 1 konštatovanie, že Európska prokuratúra je nezávislá. Uvedené ustanovenie počíta s dvomi prejavmi tejto nezávislosti. Prvým prejavom je konanie v záujme Únie ako celku, tak ako je vymedzený v práve, a to zo strany všetkých personálnych zložiek Európskej prokuratúry pri plnení svojich povinností, teda zo strany hlavného európskeho prokurátora, zástupcov hlavného európskeho prokurátora, európskych prokurátorov, európskych delegovaných prokurátorov, administratívneho riaditeľa, ako aj zamestnancov Európskej prokuratúry. Bod 32 odôvodnenia nariadenia o Európskej prokuratúre osobitne zdôrazňuje konanie v mene Únie v prípade decentralizovanej zložky, teda európskych delegovaných prokurátorov, ktorí predsa len sú začlenení aj do štruktúr prokuratúr jednotlivých členských štátov.

Druhým prejavom nezávislosti je zákaz žiadať a aj prijímať pokyny od akejkoľvek osoby, ktorá je z prostredia mimo Európskej prokuratúry, a tiež od členského štátu Európskej únie alebo od inštitúcie, orgánu, úradu a agentúry Únie.

Samozrejme, nezávislosť nestačí len deklarovať, ale je potrebné ju aj garantovať. Táto okolnosť sa pripomína aj v bode 16 odôvodnenia nariadenia o Európskej prokuratúre, ktorý právomoc Európskej prokuratúry vyšetrovať a trestne stíhať spája s požiadavkou inštitucionálnych záruk na zabezpečenie jej nezávislosti a tiež zodpovednosti voči inštitúciám Únie.

Takýchto garancií je v nariadení o Európskej prokuratúre niekoľko. Hneď prvá sa nachádza v čl. 6 ods. 1 a spočíva v záväzku pre členské štáty a pre inštitúcie, orgány, úrady alebo agentúry Únie rešpektovať nezávislosť Európskej prokuratúry a neusilovať sa ovplyvňovať ju pri výkone jej úloh.

Ďalšiu garanciu nezávislosti môžeme vidieť v spôsobe kreovania hlavného európskeho prokurátora a európskych prokurátorov. Do tohto procesu sa zapája Rada, Európsky parlament a výberová komisia, ktorej vytvorenie predpokladá čl. 14 ods. 3 nariadenia o Európskej prokuratúre. Aj keď sú európski prokurátori pôvodne nominantmi členských štátov, ich nezávislosť voči členským štátom je garantovaná ich neodvolateľnosťou zo strany členských štátov. O ich odvolaní môže rovnako ako v prípade hlavného európskeho prokurátora rozhodnúť len Súdny dvor na návrh Európskeho parlamentu,

Rady alebo Komisie.¹¹ Takúto návrhovú iniciatívu členský štát nemá. Súdny dvor je tradične inštitúciou, ktorá rozhoduje o odvolaní členov jednotlivých inštitúcií Únie, prípadne aj orgánov Únie.¹² Mierne netradične boli zvolené subjekty, ktoré majú návrhovú iniciatívu na začatie konania o odvolaní. V súvislosti s inými inštitúciami to boli zvyčajne subjekty, ktoré mali vplyv na kreovanie danej inštitúcie, prípadne samotná inštitúcia.¹³ Vo vzťahu k Európskej prokuratúre sa medzi prípadnými navrhovateľmi na začatie konanie o odvolaní člena Európskej prokuratúry objavuje aj Komisia, ktorá však nepatrí medzi subjekty, ktoré by mali výrazný vplyv na kreovanie Európskej prokuratúry. Dôvod odvolania člena Európskej prokuratúry už bol definovaný porovnateľným spôsobom, ako v prípade iných konaní o odvolaní. Je ním teda nespôsobilosť vykonávať povinnosti alebo dopustenie sa závažného pochybenia.

V prípade európskych delegovaných prokurátorov predstavujúcich decentralizovanú úroveň Európskej prokuratúry, ktorí však zostávajú zapojení aj do štruktúr prokuratúr jednotlivých štátov a ktorí z tohto dôvodu môžu byť najviac vystavení možnému vplyvu členských štátov, obsahuje nariadenie o Európskej prokuratúre v záujme zabezpečenia ich nezávislosti od členských štátov garancie týkajúce sa disciplinárneho konania. Právna úprava týchto garancií však má určité nedostatky. Vychádzajúc z bodu 46 odôvodnenia nariadenia o Európskej prokuratúre by sa mohlo zdať, že disciplinárne konanie voči európskym delegovaným prokurátorom konajúcim podľa tohto nariadenia má v rukách len kolégium Európskej prokuratúry a teda nie členský štát, resp. prokuratúra členského štátu. Z čl. 17 ods. 4 nariadenia však nevyplýva zákaz odvolania európskeho delegovaného prokurátora alebo prijatia disciplinárneho opatrenia v súvislosti s plnením jeho povinností podľa nariadenia o Európskej prokuratúre zo strany členského štátu, ale len

¹¹ Čl. 14 ods. 5 resp. čl. 16 ods. 5 nariadenia o Európskej prokuratúre.

¹² Napr. čl. 228 ZFEÚ predpokladá odvolanie európskeho ombudsmana, čl. 286 ZFEÚ upravuje odvolávanie člena Dvora auditorov a čl. 247 ZFEÚ sa venuje možnosti odvolania člena Komisie.

¹³ Napr. návrh na odvolanie člena Komisia môže podať Rada alebo Komisia (čl. 247 ZFEÚ) alebo návrh na odvolanie člena Dvora auditorov môže podať samotný Dvor auditorov (čl. 286 ZFEÚ).

podmienenie tohto konania získaním súhlasu hlavného európskeho prokurátora, pričom v prípade nesúhlasu môže štát požiadať o preskúmanie záležitosti kolégium Európskej prokuratúry.

Medzi nezanedbateľné garancie nezávislosti Európskej prokuratúry môžeme nespochybniteľne zaradiť aj samostatný rozpočet. Podľa čl. 92 nariadenia o Európskej prokuratúre rozpočet schvaľuje kolégium na základe návrhu, ktorý pripraví hlavný európsky prokurátor. Stáva sa však konečným až po konečnom prijatí všeobecného rozpočtu Únie, keďže hlavnú časť jeho príjmov tvorí príspevok od Únie zahrnutý do všeobecného rozpočtu Únie.¹⁴ O výške tohto príspevku rozhoduje rozpočtový orgán Únie.¹⁵

B. Európska prokuratúra v inštitucionálnom systéme Slovenskej republiky s osobitným zreteľom na 8. hlavu Ústavy Slovenskej republiky (Prokuratúra Slovenskej republiky a verejný ochranca práv)

Postavenie Európskej prokuratúry v inštitucionálnom rámci Slovenskej republiky nie je, vzhľadom na jej centralizované a decentralizované usporiadanie, bezproblémové. Preto sme výskum zamerali aj na túto doposiaľ neriešenú koncepčnú otázku¹⁶ a pokúsili sme sa vyabstrahovať niektoré kľúčové charakteristiky, ktoré dovoľujú prijať záver o umiestnení Európskej prokuratúry v systéme orgánov verejnej moci, predovšetkým so zreteľom na ústavný poriadok Slovenskej republiky a zákonnú úpravu postavenie prokurátorov v Slovenskej republike.

Pre určenie postavenia Európskej prokuratúry v inštitucionálnom rámci Slovenskej republiky je potrebné skúmať tieto otázky:

1. právomoc Európskej prokuratúry ako obmedzenie právomoci prokuratúry Slovenskej republiky?;

¹⁴ Čl. 91 ods. 3 písm. a) nariadenia o Európskej prokuratúre.

¹⁵ Čl. 92 ods. 5 nariadenia o Európskej prokuratúre.

¹⁶ Niektoré otázky sú čiastočne načrtnuté napr. v VASILIK, L. Európska prokuratúra a jej pôsobenie v Slovenskej republike - prvý rok činnosti. In *Justičná revue*, 2022, roč. 74, č. 11, ss. 1252 - 1263.

2. nezávislosť ako funkčný princíp fungovania prokuratúry Slovenskej republiky a Európskej prokuratúry;
3. obmedzenie ústavného postavenia generálneho prokurátora.

1. Právomoc Európskej prokuratúry ako obmedzenie právomoci prokuratúry Slovenskej republiky?

Európska prokuratúra má všeobecnú právomoc, ktorá je vymedzená bojom proti trestnej činnosti, ktorá poškodzuje finančné záujmy Únie. Takéto určenie všeobecnej právomoci Európskej prokuratúry má svoj základ v primárnom práve, konkrétne v čl. 86 ZFEÚ, a obsahuje dve zložky. Prvou je vyšetrovanie trestných činov a druhou je trestné stíhanie ich páchatel'ov, vrátane podávania obžalôb na súdy členských štátov. Ide v podstatnej miere o trestné činy stanovené v smernici 2017/1371 o boji proti podvodom, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie prostredníctvom trestného práva tak, ako je vykonaná vo vnútroštátnom práve, a v nariadení o Európskej prokuratúre.¹⁷

Všeobecná právomoc prokuratúry Slovenskej republiky je vymedzená v čl. 149 Ústavy Slovenskej republiky, v zmysle ktorého prokuratúra chráni práva a zákonom chránené záujmy fyzických a právnických osôb a štátu. Z tohto vymedzenia je zrejmé, že všeobecná právomoc slovenskej prokuratúry je širšia ako právomoc Európskej prokuratúry, ktorá sa prejaví len v oblasti trestného práva. Rovnako je však zrejmé, že táto všeobecná právomoc slovenskej prokuratúry zahŕňa aj právo, ale aj povinnosť vyšetrovať trestné činy a stíhať ich páchatel'ov bez ich bližšieho vymedzenia, ktoré sa následne prejavuje v zákonnej úprave. Tou je § 2 ods. 5 Trestného poriadku, ktorý stanovuje: „*Prokurátor v trestnom konaní zastupuje štát. Ak tento zákon, medzinárodná zmluva vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom (ďalej len „medzinárodná zmluva“) alebo rozhodnutie medzinárodnej organizácie, ktorým je Slovenská republika viazaná, neustanovuje inak, prokurátor je povinný stíhať všetky trestné činy, o ktorých sa dozvedel.*“

¹⁷ Bližšie k tomu pozri napríklad: ŠANTA, J. Poškodzovanie finančných záujmov Európskej únie - 20 rokov právnej úpravy a aplikačnej praxe. In *Justičná revue*, 2022, roč. 74, č. 12, ss. 1468 – 1487 alebo ŠANTA, J., ZEMAN, Š. Ochrana finančných záujmov Európskej únie v trestných zákonoch členských štátov EÚ. In *Justičná revue*, 2019, roč. 70, č. 6-7.

Porovnaním právomoci Európskej prokuratúry, tak ako vyplýva z čl. 86 ZFEÚ, a právomoci slovenskej prokuratúry, tak ako vyplýva z čl. 149 Ústavy v spojení s § 2 ods. 5 Trestného poriadku, môžeme dospieť k záveru, že obe prokuratúry majú právomoc stíhať trestné činy, pričom Európska prokuratúra má ešte špeciálne spomenutú právomoc vyšetrovať tieto trestné činy.¹⁸ To, čo tieto dve prokuratúry odlišuje, teda nie je ich právomoc, ktorá je v zásade zhodná, ale oblasť, v ktorej svoju právomoc realizujú. Ide teda o rozdiel v otázke vecnej príslušnosti. Kým prokurátor slovenskej prokuratúry má povinnosť „stíhať všetky trestné činy, o ktorých sa dozvedel,“ prokurátor Európskej prokuratúry len trestné činy poškodzujúce finančné záujmy Únie. Z uvedeného vyplýva, že Európska prokuratúra nezužuje rozsah právomoci slovenskej prokuratúry, ale zužuje rozsah jej pôsobnosti o trestné činy poškodzujúce finančné záujmy Únie. Tento stav je dôsledkom priameho účinku nariadenia o Európskej prokuratúre a pri použití extenzívneho výkladu § 2 ods. 5 Trestného poriadku by bolo možné považovať uvedené nariadenie aj za „rozhodnutie medzinárodnej organizácie“, ktoré zbraňuje slovenskú prokuratúru možnosti stíhať trestné činy poškodzujúce finančné záujmy Únie a to v prospech Európskej prokuratúry.

Uvedený záver potvrdzuje aj § 10 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého: „orgány činné v trestnom konaní sú prokurátor a policajt. Ak ide o veci patriace do pôsobnosti Európskej prokuratúry, prokurátorom sa rozumie aj hlavný európsky prokurátor, európsky prokurátor, európsky delegovaný prokurátor a stála komora, a pôsobnosť generálneho prokurátora vykonáva orgán Európskej prokuratúry ustanovený osobitným predpisom, inak hlavný európsky prokurátor.“ Zákonodarca v tomto ustanovení správne použil pojem pôsobnosť Európskej prokuratúry, a nie právomoc. Rovnako je tomu v prípade § 196 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého: „trestné oznámenie sa podáva prokurátorovi alebo policajtovi. Prokurátor a policajt o podanom trestnom oznámení bez meškania upovedomia Úrad špeciálnej prokuratúry, ak sa týka pôsobnosti Špecializovaného trestného súdu, a Európsku prokuratúru, ak sa týka pôsobnosti Európskej prokuratúry.“

¹⁸ Zaujímavý opis vplyvu slovenskej prokuratúry na vyšetrovanie trestných činov je obsiahnutý v ZWIERS, M. *The European Public Prosecutor's Office*. Cambridge: Intersentia, 2011, s. 136.

Ak pripustíme správnosť predchádzajúcej úvahy, teda že sa nejedná o stret právomoci, ale že ide o stret príslušnosti medzi Európskou prokuratúrou a slovenskou prokuratúrou, tak je potrebné konštatovať nesprávne znenie § 22a Trestného poriadku. Ten totiž upravuje spory o právomoc medzi Európskou prokuratúrou a slovenskou prokuratúrou, pričom sa však jedná o spory o príslušnosť.¹⁹

2. Nezávislosť ako funkčný princíp fungovania prokuratúry Slovenskej republiky a Európskej prokuratúry

Prokuratúra Slovenskej republiky nemala a nemá ústavne zaručenú nezávislosť. Napriek tomu zákonodarca uvažoval o tom, že jej prizná nezávislosť zákonom. Národná rada sa o to pokúsila pri prijímaní zákona č. 314/1996 Z. z. o prokuratúre, ktorý v § 2 ods. 1 charakterizoval prokuratúru ako samostatný a nezávislý štátny orgán, ktorý chráni práva a zákonom chránené záujmy fyzických osôb, právnických osôb a štátu. Pojem nezávislosť bola ďalej použitá v § 2 ods. 2 a v § 5 tohto zákona.

Prezident Slovenskej republiky napadol tento zákon na Ústavnom súde a okrem iného namietal aj zákonné označenie prokuratúry ako nezávislého štátneho orgánu, pôsobiaceho nezávisle od iných štátnych orgánov, pričom čl. 149 a 151 ústavy prokuratúre nezávislosť nedávajú. Ústavný súd považoval priznanie nezávislosti cez zákon za protiústavné: „*Prokuratúra ako organ presadzujúci ochranu práv a zákonom chránených záujmov má svoje miesto v systéme štátnych orgánov a má svoju nezastupiteľnú funkciu. Túto funkciu s kompetenciami, ktoré jej dáva zákon, môže plniť bez toho, aby sa jej pridával prívlastok nezávislosť. Ústavodarca nezávislosť prisúdil len určitým orgánom a výslovne to ustanovil v Ústave. U orgánov, kde nezávislosť nechce priznať, v Ústave ju neuvádza. Odporovalo by Ústave priznať ju prokuratúre obyčajným zákonom.*“²⁰

Ústavný súd sa používaniu pojmu „nezávislý“ pri charakteristike prokuratúry už v neskoršej judikatúre zdržal. Namiesto toho použil v súvislosti s prokuratúrou pojem “nestrannosť”, keď v súvislosti s návrhom poslancov

¹⁹ V tejto súvislosti je možné poukázať aj na § 34g zák. č. 283/1993 Sb. o státnim zastupiteľství, ktorý rovnako používa pojem „spory o príslušnosť.“

²⁰ Nález Ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/96 zo 4. marca 1998

na výklad čl. 102 ods. 1 písm. t) a čl. 150 ústavy uviedol, že prokuratúra má nestranné postavenie, ktoré je *“nevyhnutným predpokladom jej riadneho pôsobenia.”*²¹ Toto svoje konštatovanie nijakým spôsobom nevysvetlil, čo by bolo viac než žiadúce, keďže zák. č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre sa o takejto charakteristike prokuratúry nezmieňoval.

Rozhodnutie Ústavného súdu zjavne viedlo k tomu, že už ani v odbornej literatúre z poslednej doby sa nenachádza charakterizovanie prokuratúry ako nezávislej ústavnej inštitúcie.²²

Neexistencia ústavného a ani zákonného ukotvenia charakteristiky prokuratúry ako nezávislého orgánu by však sama o sebe nemala spôsobovať problémy vo vzťahu k vnímaniu Európskej prokuratúry, ktorej nezávislosť je výslovne uvedená v čl. 6 ods. 1 nariadenia o Európskej prokuratúre, v inštitucionálnom systéme Slovenskej republiky. Oveľa dôležitejšie ako výslovné deklarovanie nezávislosti je totiž existencia garancií nezávislosti vyplývajúcich z nariadenia o Európskej prokuratúre.

V tomto kontexte je významná najmä otázka nezávislosti európskych delegovaných prokurátorov, ktorí predstavujú decentralizovanú úroveň Európskej prokuratúry a zostávajú tak zapojení aj do štruktúry slovenskej prokuratúry. Z čl. 17 ods. 4 nariadenia síce nevyplýva zákaz odvolania európskeho delegovaného prokurátora alebo prijatia disciplinárneho opatrenia v súvislosti s plnením jeho povinností podľa nariadenia o Európskej prokuratúre zo strany členského štátu, ale táto možnosť je podmienená získaním súhlasu hlavného európskeho prokurátora, pričom v prípade nesúhlasu môže štát požiadať o preskúmanie záležitosti kolégium Európskej prokuratúry. Slovenská právna úprava je v tejto otázke plne kompatibilná s uvedenými požiadavkami plynúcimi z nariadenia o Európskej prokuratúre. V zák. č. 154/2001 Z.z. o prokurátoroch a právnych čakaateľoch prokuratúry je totiž

²¹ Uznesenie Ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 4/2012 z 24. októbra 2012.

²² Pozri napr. STRÉMY, T., POPÉLYOVÁ, K.: Právna úprava prokuratúry v Slovenskej republike, v Cyperskej republike a v Slovinskej republike. In *Policijná teória a prax*. Bratislava. Akadémia Policajného zboru v Bratislave. Roč. 28, č. 4 (2020), ss. 56-70.

úplne vylúčená disciplinárna zodpovednosť európskeho delegovaného prokurátora za disciplinárne previnenie pri plnení povinností európskeho delegovaného prokurátora podľa nariadenia o Európskej prokuratúre.²³

Ak by išlo o také dôvody disciplinárneho konania, ktoré nesúvisia s plnením povinností európskeho delegovaného prokurátora podľa nariadenia o Európskej prokuratúre, tak návrh na začatie konania môže podať generálny prokurátor alebo špeciálny prokurátor,²⁴ pričom predseda senátu upovedomí o začatí disciplinárneho konania hlavného európskeho prokurátora a európskeho prokurátora za Slovenskú republiku.²⁵

3. Obmedzenie ústavného postavenia generálneho prokurátora

Podľa čl. 150 Ústavy na čele prokuratúry je generálny prokurátor, ktorého vymenúva a odvoláva prezident Slovenskej republiky na návrh Národnej rady Slovenskej republiky. Toto lakonické ustanovenie citovaného článku ústavy sa premietlo do pomerne širokej charakteristiky postavenia a oprávnení generálneho prokurátora na úrovni zákona.

Podľa § 2 zákona o prokuratúre je prokuratúra samostatná hierarchicky usporiadaná jednotná sústava štátnych orgánov na čele s generálnym prokurátorom, v ktorej pôsobia prokurátori vo vzťahoch podriadenosti a nadriadenosti. Podľa § 10 ods. 1 zákona o prokuratúre generálny prokurátor riadi a kontroluje činnosť prokuratúry na všetkých stupňoch.

V prípade Európskej prokuratúry sa o jej riadení nedozvedáme z prameňa primárneho práva, ktoré plní funkciu ústavného rámca práva Únie. Táto otázka je riešená v nariadení o Európskej prokuratúre, konkrétne v čl. 11, podľa ktorého Európsku prokuratúru vedie hlavný európsky prokurátor. Jeho úlohou je aj zastupovať Európsku prokuratúru vo vzťahoch s inštitúciami Únie, členskými štátmi Európskej únie a tretími stranami.

²³ § 187 ods. 2 zák. č. 154/2001 Z.z. o prokurátoroch a právnych čakatel'och prokuratúry.

²⁴ § 16 písm. e) zák. č. 432/2021 Z.z. o disciplinárnom poriadku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (disciplinárny súdny poriadok).

²⁵ § 23 ods. 4 zák. č. 432/2021 Z.z. o disciplinárnom poriadku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (disciplinárny súdny poriadok).

Podľa čl. 8 nariadenia je Európska prokuratúra „*nedeliteľný orgán Únie, ktorý koná ako jediný úrad s decentralizovanou štruktúrou.*“²⁶ Decentralizovanú úroveň Európskej prokuratúry predstavujú európski delegovaní prokurátori, práve vďaka ktorým získava štruktúra Európskej prokuratúry veľmi originálne prvky. Títo európski delegovaní prokurátori sú totiž podľa bodu 32 odôvodnenia nariadenia o Európskej prokuratúre „neoddeliteľnou súčasťou Európskej prokuratúry“, ale súčasne sú podľa bodu 33 odôvodnenia nariadenia „*počas svojho funkčného obdobia aj členmi úradov oprávnených na trestné stíhanie vo svojich členských štátoch, najmä prokurátormi alebo sudcami, a ich členské štáty by im mali udeliť aspoň také právomoci ako vnútroštátnym prokurátorom*“ a podľa bodu 43 odôvodnenia nariadenia sú „*integrovaní do svojich vnútroštátnych právnych systémov a organizácie súdnicstva a prokuratúry.*“ V literatúre je možné sa stretnúť s prirovnaním Európskej prokuratúry k indickému Bohovi Šiva, keďže má len jednu dušu a jedno telo, ale mnoho rúk, ktoré predstavujú decentralizovanú úroveň Európskej prokuratúry v jednotlivých členských štátoch.²⁷

Z uvedených bodov odôvodnenia nariadenia o Európskej prokuratúre jasne vyplýva, že pre európskych delegovaných prokurátorov neplatí, v rozsahu ich oprávnení a povinností, začlenenie do hierarchie prokuratúry Slovenskej republiky a nedopadá na nich riadiaca a kontrolná činnosť generálneho prokurátora. Vzhľadom na to, že európski delegovaní prokurátori pôsobia aj v rámci prokuratúry Slovenskej republiky, ale nepodliehajú organizačným a kontrolným úkonom generálneho prokurátora, nemožno naďalej tvrdiť, že prokuratúra Slovenskej republiky je jednotná sústava štátnych orgánov.

²⁶ Slovenská verzia čl. 8 nariadenia o Európskej prokuratúre nie celkom správne používa označenie „jediný“ úrad, čo znamená zdôraznenie toho, že existuje len tento orgán. Vychádzajúc z iných jazykových verzií (napr. francúzska verzia - un parquet unique alebo anglická verzia - one single Office) však zmyslom tohto ustanovenia bolo poukázať na jednotnosť prokuratúry napriek jej centralizovanej a decentralizovanej úrovni.

²⁷ CHEVALLIER-GOVERS, C. La reconnaissance d'un pouvoir de contrainte au Parquet européen, premier pouvoir opérationnel européen? In CHEVALLIER-GOVERS, C. – WEYEMBERGH, G., WEYEMBERGH, A. *La création du Parquet européen: Simple évolution ou révolution au sein de l'espace judiciaire européen?* Belgium: Bruylant, 2021, s. 76.

Zoznam použitej literatúry

- CHEVALLIER-GOVERS, C.: La reconnaissance d'un pouvoir de contrainte au Parquet européen, premier pouvoir opérationnel européen? In CHEVALLIER-GOVERS, C., WEYEMBERGH, G., WEYEMBERGH, A.: *La création du Parquet européen: Simple évolution ou révolution au sein de l'espace judiciaire européen?* Belgium: Bruylant, 2021, ss. 75 - 100. ISBN 978-2-8027-6840-1.
- CHRISTODOULOU, H.: *Le parquet européen: prémices d'une autorité judiciaire de l'Union européenne.* Paris: DALLOZ, 2021. Nouvelle Bibliothèque de Thèses. Volume 201. 518s. ISBN 978-22-4720-625-4.
- MARTINEZ SANTOS, A.: The Status of Independence of the European Public Prosecutor's Office and Its Guarantees. In BACHMAIER WINTER, L. (ed.): *The European Public Prosecutor's Office. The Challenges Ahead.* Cham: Springer, 2018. ss. 1 – 23. ISBN 978-33-1993-915-5. DOI: [10.1007/978-3-319-93916-2_1](https://doi.org/10.1007/978-3-319-93916-2_1).
- STRÉMY, T. - POPÉLYOVÁ, K.: Právna úprava prokuratúry v Slovenskej republike, v Cyperskej republike a v Slovinskej republike. In *Policajná teória a prax: časopis Akadémie Policajného zboru v Bratislave*, roč. 28, č. 4, 2020, ss. 56-70. ISSN 1335-1370.
- ŠANTA, J. - ZEMAN, Š.: Ochrana finančných záujmov Európskej Únie v trestných zákonoch členských štátov EÚ. In *Justičná revue*, roč. 70, 2019, č. 6-7. ISSN 1335-6461.
- ŠANTA, J.: Poškodovanie finančných záujmov Európskej únie - 20 rokov právnej úpravy a aplikačnej praxe. In *Justičná revue*, roč. 74, 2022, č. 12, ss. 1468 – 1487. ISSN 1335-6461.
- VAN DEN WYNGAERT, C.: Eurojust and the European Public Prosecutor in the Corpus Juris Model: Water and Fire? In WALKER, N. (ed.): *Europe's Area of Freedom, Security and Justice.* New York: Oxford University Press, 2004, vol. XIII/2. ss. 201 - 239. Dostupné na: <https://hdl.handle.net/1814/2981>.
- VASILIK, L. Európska prokuratúra a jej pôsobenie v Slovenskej republike - prvý rok činnosti. In *Justičná revue*, roč. 74, 2022, č. 11, ss. 1252 - 1263. ISSN 1335-6461.
- ZWIERS, M.: *The European Public Prosecutor's Office. Analysis of a Multilevel Criminal Justice System.* Cambridge: Intersentia, 2011. 504s. ISBN 978-17-8068-029-3.
- Nález Ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/96 zo 4. marca 1998
- Nariadenie Rady (EÚ) 2017/1939 z 12. októbra 2017, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry, Ú. v. EÚ L 283, 31.10.2017, p. 1–71.

Európska prokuratúra v Slovenskej republike

Rozsudok Súdneho dvora zo 14. júla 2022, *Parlament proti Rade* (sídlo Európskeho orgánu práce), C-743/19, EU:C:2022:569.

Uznesenie Ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 4/2012 z 24. októbra 2012.

Zákon č. 154/2001 Z.z. o prokurátoroch a právnych čakatel'och prokuratúry.

Zákon č. 283/1993 Sb. o státním zastupiteľství.

Zákon č. 432/2021 Z.z. o disciplinárnom poriadku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (disciplinárny súdny poriadok).

Zmluva o Európskej únii, Ú. v. EÚ C 202, 7.6.2016, s. 13–45.

Zmluva o fungovaní Európskej únie, Ú. v. EÚ C 202, 7.6.2016, s. 47 – 199.

III. VZŤAHY KOOPERÁCIE A KOORDINÁCIE ME- DZI EURÓPSKOU PROKURATÚROU A PROKU- RATÚROU SLOVENSKEJ REPUBLIKY: VZÁ- JOMNÉ DOPĽŇANIE SA?

Sergej Romža, Veronika Tóthová, Katarína Petrášová, Dominika Marčoková Becková

A. Úvod

Primárnou úlohou Európskej prokuratúry je zodpovednosť za vyšetrovanie, trestné stíhanie páchatel'ov a spolupáchateľ'ov trestných činov poškodzujúcich finančné záujmy Únie, ktoré sú stanovené v Smernici 2017/1371 a Nariadení o Európskej prokuratúre. Pre tento účel Európska prokuratúra vedie vyšetrovania, vykonáva úkony trestného stíhania a vystupuje vo funkcii prokurátora na príslušných súdoch členských štátov. Právny základ jej činnosti nájdeme v článku 4 Nariadenia o Európskej prokuratúre, ktorý *poskytuje Európskej prokuratúre a jej prokurátorom (a nie polícii alebo sudcom) aktívnu úlohu počas celého trestného konania (od začiatku vyšetrovania až po konečné ukončenie prípadu, t. j. do konečného rozsudku alebo rozhodnutia), ktoré nemožno napadnúť opravnými prostriedkami súdneho preskúmania.*¹

Zodpovednosť Európskej prokuratúry za vyšetrovanie a trestné stíhanie je síce daná Nariadením o Európskej prokuratúre, v praxi je však slovenský európsky delegovaný prokurátor pri vyšetrovaní a trestnom stíhaní odkázaný aj na fungovanie vnútroštátnych orgánov. Práve prostredníctvom európskych delegovaných prokurátorov sa má zaručiť, aby Európska prokuratúra mala priamo k dispozícii vnútroštátne odborné znalosti, napr. dôkladnú znalosť vnútroštátneho súdneho systému, miestneho jazyka a prax v riešení súdnych prípadov v danom členskom štáte. Európski delegovaní prokurátori

¹ BURCHARD, Ch. *Article 4: Tasks*. In HERRNFELD H., BRODOWSKI D., BURCHARD CH: *European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO')*: Article-by-Article Commentary. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, s. 20.

konajú v mene Európskej prokuratúry v ich členských štátoch a zodpovedajú za vyšetrovanie, trestné stíhanie a podanie obžaloby. Z uvedeného dôvodu majú mať európski delegovaní prokurátori rovnaké právomoci ako vnútroštátni prokurátori a to popri osobitných oprávneniach a postavení, ktoré sú im priznané Nariadením o Európskej prokuratúre.² *Európski delegovaní prokurátori plnia usmernenia a pokyny stálej komory príslušnej vo veci, ako aj pokyny dozorujúceho európskeho prokurátora.*³

Európsky delegovaný prokurátor by mal začať vyšetrovanie vo svojom členskom štáte, ak v súlade s vnútroštátnym právom existujú opodstatnené dôvody, že sa pácha alebo bol spáchaný trestný čin, ktorý patrí do právomoci Európskej prokuratúry.⁴ Uvedené deklaruje prvý rozdiel v postupe v prípade vecí patriacich do pôsobnosti Európskej prokuratúry oproti vnútroštátnej úprave, pretože v súlade s našim Trestným poriadkom vydáva uznesenie o začatí trestného stíhania policajt.⁵

V prípade konaní, v ktorých je príslušná konať Európska prokuratúra sa môže jednať často o skutky, ktoré boli alebo sú spáchané na území viacerých členských štátov, preto Nariadenie o Európskej prokuratúre stanovuje, že *konat' vo veci začne a vecou sa zaoberá spravidla európsky delegovaný prokurátor z členského štátu, v ktorom bola trestná činnosť sústredená, alebo ak bolo spáchaných niekoľko súvisiacich trestných činov, ktoré patria do právomoci Európskej prokuratúry, európsky delegovaný prokurátor z členského štátu, v ktorom bola spáchaná väčšina trestných činov.*⁶

Článok 28 ods. 1 Nariadenia o Európskej prokuratúre umožňuje, aby európsky delegovaný prokurátor vykonal sám vyšetrovacie a iné opatrenia alebo nariadil ich vykonanie príslušným orgánom vo svojom členskom štáte. *Európsky delegovaný prokurátor v priebehu vyšetrovania vedeného vo veciach v pôsobnosti Európskej prokuratúry sa bude musieť angažovať oveľa viac, ako to robia prokurátori v rámci tzv. priebežného dozoru nad vyšetrovaním vykonávaným vo vnútroštátnom trestnom konaní. Inak by nebol spô-*

² Pozri bližšie článok 13 ods. 1 prvá veta Nariadenia o Európskej prokuratúre.

³ Článok 13 ods. 1 tretia veta Nariadenia o Európskej prokuratúre.

⁴ Pozri bližšie článok 26 ods. 1 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

⁵ Pozri bližšie § 199 ods. 1 Trestného poriadku.

⁶ Článok 26 ods. 4 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

III. Vzťahy kooperácie a koordinácie medzi Európskou prokuratúrou a Prokuratúrou Slovenskej republiky: vzájomné dopĺňanie sa?

sobilý plniť povinnosti, ktoré mu ukladá napríklad článok 28 ods. 1 Nariadenia o Európskej prokuratúre, podľa ktorého konajúci európsky delegovaný prokurátor oznamuje prostredníctvom systému správy prípadov príslušnému európskemu prokurátorovi a stálej komore akýkoľvek významný vývoj vo veci, a to v súlade s pravidlami stanovenými vo vnútornom rokovacom poriadku Európskej prokuratúry.⁷

Vnútorný rokovací poriadok Európskej prokuratúry bližšie vo svojom článku 44 ods. 1 a 2 stanovuje, že kým vyšetrovanie prebieha, konajúci európsky delegovaný prokurátor vypracuje a aktualizuje správu o pokroku. V správe sa uvádza orientačný vyšetrovací pracovný plán, ako aj prípadný významný vývoj vyšetrovania, a to aspoň:

- a. plánované a vykonané vyšetrovacie opatrenia a ich výsledky;*
- b. prípadné zmeny v rozsahu vyšetrovania týkajúce sa podozrivých, vyšetrovaných trestných činov, spôsobenej škody a obetí;*
- c. zhromažďovanie dôležitých dôkazov;*
- d. prípadné žiadosti o preskúmanie úkonu alebo rozhodnutia konajúceho európskeho delegovaného prokurátora;*
- e. stručný opis obsahu komunikácie, aktov alebo rozhodnutí adresovaných členskému štátu alebo osobe podliehajúcej právomoci členského štátu.*

Táto správa o pokroku sa uschováva v systéme správy prípadov. Vždy, keď sa správa aktualizuje, dozorujúci európsky prokurátor a členovia stálej komory zodpovednej za sledovanie dostanú oznámenie prostredníctvom systému správy prípadov. Z uvedeného vyplýva, že aktívna participácia európskeho delegovaného prokurátora by mala spočívať najmä v nariadení vykonať potrebné procesné úkony v rámci vyšetrovania a informovať prostredníctvom správy stálu komoru. Európsky delegovaný prokurátor sa preto musí spoliehať aj na efektívnosť práce jednotlivých vnútroštátnych orgánov, za ktorú nesie zodpovednosť. Vnútroštátne orgány ochrany práva bez naria-

⁷ ONDREJOVÁ, A. *Európsky prokurátor. Komentár k nariadeniu Rady Európskej únie*. Bratislava: Wolters Kluwer s.r.o., 2017, s. 148.

denia európskeho delegovaného prokurátora môžu vykonať výlučne len neodkladné opatrenia potrebné na zabezpečenie efektívneho vyšetrovania, ktoré sú však v súlade s vnútroštátnym právom.⁸

Hlavná európska prokuratorka počas návštevy Slovenskej republiky v apríli v roku 2022 predstavila nápad so zriadením tímu špecializovaných policajných vyšetrovateľov pre potreby činnosti Európskej prokuratúry.⁹ Do dnešného dňa však nebola táto myšlienka realizovaná a nie je preto doposiaľ zrejmé, aké osoby by boli členmi tohto tímu a či by jej členovia podliehali priamo Európskej prokuratúre alebo vnútroštátnym orgánom. Podľa dostupných informácií pritom Slovenská republika odmietla tento nápad hlavnej európskej prokuratúry, najmä z dôvodu, že podľa Prezídia Policajného zboru Národná kriminálna agentúra a jej policajti riadne vedú všetky konania, ktoré sú v príslušnosti Európskej prokuratúry a vybavujú jej dožiadania o súčinnosti.¹⁰

Nariadenie o Európskej prokuratúre dokonca pripúšťa, že vo výnimočných prípadoch za splnenia explicitne stanovených kritérií, môže aj samotný európsky prokurátor vykonávajúci dozor, prijať rozhodnutie viesť vyšetrovanie buď tým, že osobne vykoná vyšetrovacie alebo iné opatrenia, alebo vydá pokyn príslušným orgánom v členskom štáte. Pre takéto konanie však musí získať súhlas stálej komory.¹¹

Za každý zúčastnený členský štát je v Európskej prokuratúre jeden európsky prokurátor, ktorého hlavnou úlohou je vykonávať dozor nad trestným stíhaním a vyšetrovaním, za ktoré je zodpovedný európsky delegovaný prokurátor konajúci vo veci v jeho členskom štáte pôvodu.¹² Pojem „dozor“ je bližšie špecifikovaný v bode 23 preambuly nariadenia o Európskej prokuratúre,

⁸ Pozri bližšie článok 28 ods. 2 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

⁹ Pozri bližšie: SITA. Tlačová agentúra [online]: *Hlavná európska prokuratorka požiadala o zriadenie tímu vyšetrovateľov na Slovensku*. 21.04.2022. [cit. 19.12.2022]. dostupné na: <https://domov.sme.sk/c/22890730/hlavna-europska-prokuratorka-poziadala-o-zriadenie-timu-vysetrovateľov-na-slovensku.html>.

¹⁰ Pozri bližšie: *Slovensko nedá európskej prokuratúre vlastných vyšetrovateľov, žiadala o to šéfka úradu*. [online]. Euractiv.sk, 03.04.2023, dostupné na: <https://euractiv.sk/section/ekonomika-a-euro/news/slovensko-neda-europskej-prokuratature-vlastnych-vysetrovateľov-ziadala-o-to-sefka-uradu/>.

¹¹ Pozri bližšie článok 28 ods. 4 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

¹² Pozri bližšie článok 12 ods. 1 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

III. Vzťahy kooperácie a koordinácie medzi Európskou prokuratúrou a Prokuratúrou Slovenskej republiky: vzájomné dopĺňanie sa?

podľa ktorého sa má jednať o „podrobnejší a nepretržitý dohľad nad vyšetrovaniami a trestnými stíhaniami vrátane - ak je to potrebné - zásahov a pokynov vo veciach vyšetrovania a trestného stíhania.“ Európski prokurátori plnia funkciu styčného bodu a informačného kanálu medzi stálymi komorami a európskymi delegovanými prokurátormi vo svojich členských štátoch pôvodu. V úzkej spolupráci s európskymi delegovanými prokurátormi sledujú vykonávanie úloh Európskej prokuratúry vo svojich členských štátoch.¹³ Európski prokurátori predložia zhrnutia prípadov a návrhy na rozhodnutie pre svoju príslušnú komoru na základe návrhov, ktoré predložia európski delegovaní prokurátori. Môžu im tiež dávať pokyny v súvislosti s konkrétnou vecou, za predpokladu, že je to v záujme spravodlivosti.¹⁴

Najdôležitejšiu úlohu v prípade konaní vedených Európskou prokuratúrou zohrávajú stále komory. Stále komory v trojčlennom zložení sledujú a usmerňujú vyšetrovanie a trestné stíhanie, ktoré vedú európski delegovaní prokurátori. Členmi stálej komory sú: predseda (ktorým je buď hlavný európsky prokurátor, alebo jeho zástupca, prípadne európsky prokurátor vymenovaný podľa Vnútného rokovacieho poriadku Európskej prokuratúry) a dvaja stáli členovia z radov európskych prokurátorov.¹⁵ „Nestálym členom“ stálej komory bude európsky prokurátor, ktorý vykonáva nad vecou dozor, a rokovani sa bude bez hlasovacieho práva zúčastňovať aj európsky delegovaný prokurátor. Predseda a dvaja stáli členovia stálej komory budú však pochádzať z iného členského štátu, ako toho, v ktorom sa bude viesť konanie, nebudú teda odborníkmi na právny poriadok tohto štátu a väčšinou nebudú ovládať ani jazyk, v ktorom sa bude viesť konanie. Budú do značnej miery odkázaní na kvalitu správy podanej príslušným európskym prokurátorom a na kvalitu prekladov zápisníc o vyšetrovacích úkonoch a prekladov dotknutých vnútroštátnych právnych predpisov.¹⁶ Na jednej

¹³ Článok 12 ods. 5 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

¹⁴ Pozri bližšie: SANTOS, A. M. The Status of Independence of the European Public Prosecutor's Office and Its Guarantees. In BACHMAIER WINTER, L. (ed): *The European Public Prosecutor's Office. The Challenges Ahead*. Legal Studies in International, European and Comparative Criminal Law, vol 1. Cham: Springer, 2018, s. 21.

¹⁵ Pozri bližšie článok 10 ods. 1 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

¹⁶ ONDREJOVÁ, A. *Európsky prokurátor. Komentár k nariadeniu Rady Európskej únie*. Bratislava: Wolters Kluwer s.r.o., 2017, s. 115.

strane, takáto právna úprava môže napomôcť k nezávislosti Európskej prokuratúry od jednotlivých členských štátov, na strane druhej však vytvára množstvo jazykových, právnych a praktických výziev.

Počet stálych komôr nebol stanovený v Nariadení o Európskej prokuratúre a preto až kolégium rozhodlo o zriadení pätnástich stálych komôr. Kolégium taktiež rozhodlo, že vzhľadom na počet stálych komôr, každý európsky prokurátor bude členom jednej, dvoch alebo troch stálych komôr. Stálym komorám patria viaceré zásadné rozhodnutia v priebehu trestných konaní, ako napríklad rozhodnutie o podaní obžaloby, odmietnutí veci, či postúpení veci. Stála komora prijíma tieto rozhodnutia jednoduchou väčšinou, pričom každý jej člen má jeden hlas, v prípade rovnosti hlasov je rozhodujúci hlas predsedu.¹⁷ *Úloha, ktorú nariadenie priznáva stálym komorám, sa preto javí ako mimoriadne dôležitá. Pri vyšetrovaní budú zodpovední za prijímanie väčšiny kľúčových operačných rozhodnutí. To je pozoruhodné a predstavuje významný odklon od prístupu, ktorý pôvodne predpokladala Komisia. V prípadoch menšieho významu však budú môcť stále komory delegovať svoje rozhodovacie právomoci na európskych prokurátorov. To by mohlo zvýšiť kontrolu, ktorú vykonávajú členské štáty nad Európskou prokuratúrou.*¹⁸

Podľa slovenskej právnej úpravy, má v *predsúdnom konaní prokurátor postavenie pána sporu (dominus litis)*.¹⁹ Jeho úloha spočíva najmä vo výkone dozoru nad dodržiavaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní ako aj vo vykonávaní procesných úkonov, najmä pri vydávaní rozhodnutí v súlade s ust. § 231 Trestného poriadku. Prokurátor je v rámci svojej činnosti oprávnený vykonať aj celé vyšetrovanie sám.²⁰ Uvedené oprávnenie sa však v praxi skoro vôbec neaplikuje, pretože vo väčšine prípadov vykonáva vyšetrovanie policajt, ktorému je prokurátor bezprostredne nadriadený a vydáva policajtovi pokyny ako má v trestnej veci

¹⁷ Pozri bližšie: článok 10 ods. 6 Nariadenia o Európskej prokuratúre

¹⁸ MET-DOMESTICI, A. The Hybrid Architecture of the EPPO: From the Commission's Proposal to the Final Act. [online]. In *Eucrim*, 2017, issue 3[cit. 23.12.2022].

¹⁸ Pozri bližšie: článok 8 ods. 3 a 4 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

¹⁹ ČENTĚŠ, J., KURILOVSKÁ, L., ŠIMOVČEK, I., BURDA, E. a kol.: *Trestný poriadok I., § 1 – 195*. Bratislava : C. H. Beck. 2021, s. 90.

²⁰ Pozri bližšie § 230 ods. 2 c) Trestného poriadku.

III. Vzťahy kooperácie a koordinácie medzi Európskou prokuratúrou a Prokuratúrou Slovenskej republiky: vzájomné dopĺňanie sa?

postupovať. Dozor prokurátora, možno nazvať následným dozorom, po vykonaní jednotlivých procesných úkonov a po skončení samotného vyšetrovania, resp. po vykonaní niektorých z procesných úkonov v rámci trestného konania.

V rámci činnosti Európskej prokuratúry však môžeme pozorovať až tzv. „trojitý dozor“ v predsúdnej časti, pretože dozor nad vyšetrovaním vykonáva jednak európsky delegovaný prokurátor, rovnako tak európsky prokurátor, ktorý vykoná dozor nad trestným stíhaním alebo vyšetrovaním, za ktoré sú zodpovední európski delegovaní prokurátori v jeho členskom štáte a navyše aj stála komora, ktorá sleduje a usmerňuje vyšetrovanie a môže vydať pokyn v konkrétnej veci. Výkon takéhoto dozoru považujeme za neefektívny, pretože členovia stálych komôr sú príslušníci iných členských štátov, ako štátu, v ktorom sa vedie trestné konanie, čo predstavuje nie len jazykové bariéry, no najmä ťažkosti pri dozore zákonnosti prípravného konania a podávaní záväzných pokynov v súlade s trestnými kódexmi, ktoré sú rozličné v každom členskom štáte.

Rozdiel oproti vnútroštátnej úprave predstavuje aj postup po vydaní rozhodnutia. Podľa slovenskej právnej úpravy môže prokurátor podať odvolanie proti rozsudku prvostupňového súdu. Navyše ako jediná strana konania môže podať toto odvolanie tak v prospech ako i v neprospech obvineného.²¹ V konaniach vedených Európskou prokuratúrou, musí európsky delegovaný prokurátor predložiť príslušnej stálej komore správu o návrhu rozhodnutia a následne postupovať v súlade s jej pokynom. *Ak vzhľadom na lehotu stanovenú vo vnútroštátnom práve nie je možné počkať na uvedený pokyn, európsky delegovaný prokurátor je oprávnený podať opravný prostriedok bez predchádzajúceho pokynu stálej komory a následne bezodkladne podá stálej komore správu. Stála komora potom vydá pokyn európskemu delegovanému prokurátorovi trvať na opravnom prostriedku alebo ho vziať späť.*²²

Toto ustanovenie však nerieši situáciu, keď vzhľadom na lehotu stanovenú vo vnútroštátnom práve, nie je možné počkať na pokyn stálej komory a eu-

²¹ Pozri bližšie § 308 ods. 1 a 2 Trestného poriadku.

²² Článok 36 ods. 7 Nariadenia o Európskej prokuratúre

rópsky delegovaný prokurátor nebude považovať podanie opravného prostriedku za dôvodné. Vyznieva to ako návod, aby európsky delegovaný prokurátor v takomto „neodkladnom“ prípade podal opravný prostriedok vždy, bez ohľadu na to, aký má na jeho podanie názor. Takýto postup by nebol v súlade s princípom zodpovednosti konajúceho prokurátora za rozhodnutie ani so zásadou rýchlosti konania.²³

Napríklad, proti rozhodnutiu súdu, ktorým nebola predĺžená lehota väzby môže podať prokurátor sťažnosť len ihneď po jeho vyhlásení, pričom takáto sťažnosť má odkladný účinok.²⁴ *Slovné spojenie ihneď po vyhlásení uznesenia je potrebné vykladať tak, že sťažnosť môže byť podaná len bezprostredne po tom, čo bolo uznesenie súdu vyhlásené. Súd po vyhlásení uznesenia vyzve strany na vyjadrenie sa k uplatneným opravným prostriedkom. Na túto skutočnosť musia byť oprávnené osoby súdom osobitne v zápisnici poučené. Ak strana nie je prítomná pri vyhlásení uznesenia, sťažnosť podať nemôže.²⁵* V danom prípade je zrejmé, že európsky delegovaný prokurátor by vzhľadom na krátkosť času, nevedel získať stanovisko stálej komory a preto by v zmysle článku 36 ods. 7 Nariadenia o Európskej prokuratúre, mal podať v každom prípade sťažnosť ako riadny opravný prostriedok voči takémuto rozhodnutiu. Uvedené by bolo zjavne v rozpore s účelom trestného konania a so zásadou rýchlosti konania.

Vzhľadom na to, že takáto sťažnosť má odkladný účinok, obvinený by zostal vo väzbe a nebol by prepustený na slobodu. V prípade, že by po predložení správy, stála komora rozhodla, že európsky delegovaný prokurátor ma túto sťažnosť vziať späť, znamenalo by to, že obvinený by bol nezákonne ponechaný vo väzbe a to z dôvodu obligatórnej povinnosti podať sťažnosť v zmysle vyššie uvedeného ustanovenia. Berúc do úvahy, že na obvineného sa v danom štádiu trestného konania v súlade so zásadou prezumpcie neviny hľadí ako na nevinného a najmä z dôvodu, že *uplatňovanie inštitútu väzby ako výnimočného – procesného opatrenia (opatrenia ultima ratio) voči obvinenému je vyjadrením a uplatnením humanizácie trestného*

²³ ONDREJOVÁ, A. *Európsky prokurátor, Komentár k nariadeniu Rady Európskej únie*. Bratislava: Wolters Kluwer s.r.o., 2017, s. 159.

²⁴ Pozri bližšie: § 83 ods. 2 a 3 Trestného poriadku.

²⁵ ČENTÉŠ, J., KURILOVSKÁ, L., ŠIMOVČEK I., BURDA, E. a kol. *Trestný poriadok I, § 1 – 195*. Bratislava: C. H. Beck: 2021, s. 443.

III. Vzťahy kooperácie a koordinácie medzi Európskou prokuratúrou a Prokuratúrou Slovenskej republiky: vzájomné dopĺňanie sa?

*konania a úcty k ľudským právam a slobodám,*²⁶ považujeme tento postup v rozpore so základnými právami obvineného.

Zo znenia Nariadenia o Európskej prokuratúre nie je zrejmé, či stála komora pri rozhodovaní o podaní opravného prostriedku, bude zvažovať aj jeho podanie v prospech a nie len v neprospech obvineného. Vzhľadom na článok 5 ods. 3 Nariadenia o Európskej prokuratúre²⁷ máme za to, že stála komora by mala byť oprávnená vydať európskemu delegovanému prokurátorovi pokyn aj na podanie odvolania v prospech obvineného.

B. Zmeny v právnom poriadku Slovenskej republiky ako dôsledok nariadenia o Európskej prokuratúre

Do vecnej príslušnosti Európskej prokuratúry patria trestné činy poškodzujúce finančné záujmy Únie upravené v Smernici 2017/1371. Táto smernica neupravuje znenie jednotlivých skutkových podstát trestných činov, ktoré by mali patriť do pôsobnosti Európskej prokuratúry, ale stanovuje minimálne pravidlá týkajúce sa vymedzenia trestných činov pokiaľ ide o boj proti podvodom a inému protiprávnemu konaniu, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie. Za týmto účelom napríklad stanovuje, že *členské štáty prijímú potrebné opatrenia, aby zabezpečili, že podvod poškodzujúci finančné záujmy Únie predstavuje trestný čin, ak bol spáchaný úmyselne.*²⁸ Obdobne takýmto spôsobom upravuje aj ďalšie trestné činy poškodzujúce záujmy Únie, ako napríklad: pranie špinavých peňazí, aktívna a pasívna korupcia, sprenevera a pod.²⁹ *Nariadenie o Európskej prokuratúre určuje vecnú príslušnosť Európskej prokuratúry užšie, ako sú vymedzené trestné*

²⁶ ČOPKO, P., ROMŽA, S. *Obhajoba obvineného v prípravnom konaní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018, s. 212.

²⁷ Vyšetrovanie a trestné stíhanie v mene Európskej prokuratúry sa riadi Nariadením o Európskej prokuratúre, a preto sa vnútroštátne právo uplatní len v prípade, ak daná záležitosť v ňom nie je upravená.

²⁸ Článok 3 Smernice 2017/1371.

²⁹ Pozri bližšie článok 4 Smernice 2017/1371.

*činy poškodzujúce finančné záujmy Únie v Smernici. Trestné činy poškodzujúce finančné záujmy Únie menšej závažnosti prenecháva na trestné stíhanie vnútroštátnym orgánom.*³⁰

Pre riadny výkon právomocí Európskej prokuratúry bolo potrebné, aby aj Slovenská republika na vnútroštátnej úrovni prijala zákon, ktorý by zodpovedal požiadavkám uvedených v Smernici 2017/1371. Zákonom č. 214/2019 Z. z., ktorý predstavuje novelizáciu Trestného zákona, sa vykonala úplná transpozícia Smernice 2017/1371 do právneho poriadku Slovenskej republiky, ktorá je preto uvedená v zozname preberaných právne záväzných aktov Európskej únie, ktorý tvorí prílohu zákona č. 300/2005 Z.z. Trestného zákona. *Citovaná smernica nahrádza Dohovor EÚ z 26. júla 1995 o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev (Ú. v. ES C 316, 27. 11. 1995) a jeho protokoly, ku ktorému Slovenská republika pristúpila v roku 2004 a ktorého obsah bol premietnutý do slovenského právneho poriadku. Preto väčšina požiadaviek vyplývajúcich zo smernice je už splnená. Smernica však oproti dohovoru posilňuje ochranu finančných záujmov Európskej únie a stanovuje minimálne pravidlá týkajúce sa vymedzenia trestných činov a sankcií v súvislosti s bojom proti podvodu a iným protiprávnym konaniam poškodzujúcim finančné záujmy Európskej únie. Vzhľadom na súvis smernice s nariadením Rady (EÚ) 2017/1939 z 12. októbra 2017, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry (Ú. v. EÚ L 283, 31.10.2017), ustanovenia smernice sú rozhodujúce pre dobré fungovanie Európskeho prokurátora, ktorý odkazuje na smernicu obsahujúcu vymedzenie jeho príslušnosti.*³¹

Pre účely Nariadenia o Európskej prokuratúre bol prijatý aj zákon č. 242/2019 Z. z. Primárnym cieľom tohto zákona bolo vytvorenie legislatívnych predpokladov pre riadne fungovanie Európskej prokuratúry a efektívny výkon jej právomoci na území Slovenskej republiky, ako aj legislatívnych predpokladov pre kvalitné zastúpenie našej krajiny v Európskej prokuratúre prokurátormi dočasne pridelenými na výkon funkcie európskeho prokurátora, európskych delegovaných prokurátorov, prípadne aj hlavného

³⁰ ONDREJOVÁ, A. *Európsky prokurátor, Komentár k nariadeniu Rady Európskej únie*. Bratislava: Wolters Kluwer s.r.o., 2017, s. 133.

³¹ Dôvodová správa k zákonu č. 214/2019 Z. z.

III. Vzťahy kooperácie a koordinácie medzi Európskou prokuratúrou a Prokuratúrou Slovenskej republiky: vzájomné dopĺňanie sa?

európskeho prokurátora. Týmto zákonom bolo potrebné najmä vymedziť postavenie a pôsobnosť hlavného európskeho prokurátora, európskeho prokurátora a európskeho delegovaného prokurátora v časti, v ktorej sa na nich nevzťahuje Nariadenie o Európskej prokuratúre, ako aj upraviť súčinnosť medzi vnútroštátnou prokuratúrou a Európskou prokuratúrou.

V dôsledku zákona č. 242/2019 Z. z. je teda v zákone o prokuratúre stanovené, že zákon o prokuratúre upravuje *aj postavenie a pôsobnosť hlavného európskeho prokurátora, európskeho prokurátora a európskeho delegovaného prokurátora v časti, v ktorej sa na nich nevzťahuje Nariadenie o Európskej prokuratúre.*³² Prokuratúra má poskytovať Európskej prokuratúre súčinnosť pri plnení jej úloh. *Hlavný európsky prokurátor, európsky prokurátor a európsky delegovaný prokurátor sú príslušní na konanie pred všetkými súdmi príslušnými na konanie v trestných veciach patriacich do pôsobnosti Európskej prokuratúry.*³³

Európski delegovaní prokurátori nie sú dočasnými zamestnancami Európskej prokuratúry, ale sú zamestnaní ako osobitní poradcovia v súlade s podmienkami zamestnávania.³⁴ Európski delegovaní prokurátori sa teda od vymenovania do ich funkcií považujú stále za aktívnych členov prokuratúr členských štátov, ktoré ich vymenovali.³⁵ Nariadenie o Európskej prokuratúre explicitne stanovuje, že európski delegovaní prokurátori môžu vykonávať aj úlohy vnútroštátnych prokurátorov, ale len do takej miery, ktorá im nebráni v plnení ich povinností, pričom o takýchto úlohách majú informovať dozorujúceho európskeho prokurátora.³⁶ Zákon o prokuratúre za týmto účelom stanovuje, že pokyn európskemu delegovanému prokurátorovi je možné uložiť iba v súlade s článkom 6 ods. 1 Nariadenia o Európskej prokuratúre a vo veciach, v ktorých plní úlohy prokurátora Úradu špeciálnej

³² § 1 ods. 1 písm. c) zákona o prokuratúre.

³³ § 46 ods. 10 zákona o prokuratúre.

³⁴ Pozri bližšie článok 96 ods. 6 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

³⁵ Pozri bližšie článok 17 ods. 2 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

³⁶ Pozri bližšie § 13 ods. 3 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

prokuratúry, sa na vydanie pokynu vzťahuje tento zákon.³⁷ Európsky delegovaný prokurátor, ak plní úlohy prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry, má postavenie prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry.

Naproti tomu európski prokurátori sú súčasťou centrálnej úrovne Európskej prokuratúry a preto sú zamestnaní ako dočasní zamestnanci Európskej prokuratúry.³⁸ Európski prokurátori teda po svojom vymenovaní do funkcie neostávajú aktívnymi členmi svojich vnútroštátnych prokuratúr, ale stávajú sa zamestnancami Európskej prokuratúry so sídlom v Luxemburgu. Podľa zákona o prokurátoroch, hlavný európsky prokurátor, európsky prokurátor a európsky delegovaný prokurátor sú dočasne pridelení k orgánu Európskej únie dňom vymenovania do funkcie v Európskej prokuratúre a ich dočasné pridelenie trvá po dobu výkonu funkcie, preto nemožno dočasne pozastaviť ich výkon funkcie prokurátora a odvolať z funkcie ich možno výlučne podľa Nariadenia o Európskej prokuratúre.

Pôvodne boli zákonom č. 242/2019 Z. z. upravené spory o príslušnosť medzi vnútroštátnou prokuratúrou a Európskou prokuratúrou, o ktorých mala rozhodovať Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, a proti jej rozhodnutiu bolo možné podať riadny opravný prostriedok podľa Trestného poriadku.³⁹

Toto ustanovenie bolo zrušené zákonom č. 312/2020 Z. z., ktorým došlo k prijatiu ďalších opatrení pre riadne vykonávanie Nariadenia o Európskej prokuratúre. Podľa tohto zákona bude v zmysle ustanovení Trestného poriadku rozhodovať spory o právomoc medzi Európskou prokuratúrou a prokuratúrou Najvyšší súd Slovenskej republiky. *Keďže dochádza k zmene orgánu oprávneného rozhodovať spory o právomoc medzi Európskou prokuratúrou a prokuratúrou, pričom týmto orgánom má byť Najvyšší súd Slovenskej republiky, je namieste, aby bola právna úprava zakladajúca právomoc súdu upravená priamo v Trestnom poriadku, a nie v zákone o prokuratúre. Inak povedané, pôsobnosť súdov nemôže upravovať zákon upravujúci*

³⁷ Pozri bližšie § 6 ods. 11 zákona o prokuratúre.

³⁸ Pozri bližšie článok 96 ods. 1 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

³⁹ Pozri bližšie § 50 ods. 2 zákona o prokuratúre v znení účinnom do 31.12.2020.

III. Vzťahy kooperácie a koordinácie medzi Európskou prokuratúrou a Prokuratúrou Slovenskej republiky: vzájomné dopĺňanie sa?

postavenie prokuratúry, ale pôsobnosť súdov musí byť upravená v príslušnom procesnom predpise, v tomto prípade v Trestnom poriadku.⁴⁰

Zmena nastala okrem uvedeného aj v ust. § 10 Trestného poriadku, podľa ktorého *ak ide o veci patriace do pôsobnosti Európskej prokuratúry, prokurátorom sa rozumie aj hlavný európsky prokurátor, európsky prokurátor, európsky delegovaný prokurátor a stála komora, a pôsobnosť generálneho prokurátora vykonáva orgán Európskej prokuratúry ustanovený osobitným predpisom, inak hlavný európsky prokurátor*. Cieľom tejto zmeny právnej úpravy bolo dosiahnuť stav, aby všade tam, kde predpisy trestného práva pojednávajú o prokurátorovi sa ním rozumel automaticky aj hlavný európsky prokurátor, európsky prokurátor, európsky delegovaný prokurátor a stála komora, a to pre trestnoprávne veci, ktoré patria do pôsobnosti Európskej prokuratúry.⁴¹

Zmena v Trestnom poriadku nastala aj v postupe po podaní trestného oznámenia, podľa ktorého má prokurátor a policajt o podanom trestnom oznámení bez meškania upovedomiť Európsku prokuratúru, ak sa týka jej pôsobnosti. Predmetné ustanovenie je však v rozpore s článkom 24 Nariadenia o Európskej prokuratúre, podľa ktorého sú príslušné orgány povinné Európskej prokuratúre bez odkladu oznámiť akúkoľvek trestnú činnosť, v súvislosti s ktorou môže uplatniť svoje právomoci. Pod oznámením sa pritom myslí, že príslušné vnútroštátne orgány oznámia túto vec a dajú ju na preverenie Európskej prokuratúry. Oznámenie pritom neznamena len notifikáciu, ale aj predloženie veci. Podľa článku 24 ods. 4 Nariadenia o Európskej prokuratúre, *takéto oznámenie obsahuje minimálne opis skutočností vrátane posúdenia spôsobenej škody alebo škody, ktorá pravdepodobne bude spôsobená, možnú právnu kvalifikáciu a akékoľvek dostupné informácie o potenciálnych obetiach, podozrivých a akýchkoľvek iných dotknutých osobách*. Na strane druhej, vyššie uvedený § 196 ods. 1 Trestného poriadku hovorí len o „upovedomení“, ktoré neobsahuje všetky náležitosti predpísané Nariadením o Európskej prokuratúre.

⁴⁰ Bod 8 (§ 22a) dôvodovej správy k zákonu č. 312/2020 Z. z.

⁴¹ Pozri bližšie bod 2 (§10 ods. 1) dôvodovej správy k zákonu č. 312/2020 Z. z.

Samostatným zákonom bola prijatá aj právna úprava týkajúca sa výberu kandidátov na funkciu európskeho prokurátora a európskeho delegovaného prokurátora, a to konkrétne zákonom č. 286/2018 Z. z. o výbere kandidátov na funkciu európskeho prokurátora a európskeho delegovaného prokurátora v Európskej prokuratúre. Tento zákon stanovil predpoklady, ktoré musí spĺňať kandidát na funkciu európskeho prokurátora a európskeho delegovaného prokurátora, zloženie výberovej komisie, ako aj priebeh výberového konania. Pôvodne bolo v tomto zákone stanovené, že kandidátom na funkciu európskeho prokurátora môže byť prokurátor, ktorý v deň výberového konania dosiahol vek najmenej 40 rokov. V záujme rozšírenia okruhu uchádzačov o pozíciu kandidáta na funkciu európskeho prokurátora došlo následne k upusteniu od tejto požiadavky.

Požiadavky potrebné pre výkon európskeho prokurátora a európskeho delegovaného prokurátora však stanovuje aj samotné Nariadenie o Európskej prokuratúre, ktoré na rozdiel od slovenskej právnej úpravy umožňuje, aby funkciu európskeho prokurátora zastával aj aktívny člen súdnictva, a nie len aktívny člen prokuratúry ako to uvádza znenie zákona č. 286/2018. Na uvedené upozornil aj prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.,⁴² ktorý taktiež uviedol, že Nariadenie o Európskej prokuratúre vyžaduje, aby kandidáti na funkciu európskeho prokurátora mali kvalifikáciu požadovanú na obsadenie najvyšších prokurátorských alebo sudcovských funkcií v členskom štáte, avšak tento zásadný predpoklad nie je zahrnutý v zákone č. 286/2018. Upozorňuje pritom na fakt, že na úrovni Únie nepostačuje, že slovenskí kandidáti spĺňajú zákonné predpoklady v našej právnej úprave, ale preverka kvality a profilu kandidátov sa vykoná výlučne podľa Nariadenia o Európskej prokuratúre, ktoré je priamo uplatniteľné a má prednosť pred slovenským zákonom na základe článku 7 ods. 2 zákona č. 460/1992 Z. z. Ústavy Slovenskej republiky.

Aj napriek zriadeniu Európskej prokuratúry možno konštatovať, že v slovenskej právnej úprave nedošlo k výrazným zmenám. Prax však ukázala, že

⁴² Pozri bližšie: MAZÁK, J. *Korene ťažkostí pri hľadaní kandidátov na európskeho prokurátora*. 12. marec 2019. Denník N. dostupné na: <https://dennikn.sk/1407351/korene-tazkosti-pri-hladani-kandidatov-na-euroopskeho-prokuratora/>.

III. Vzťahy kooperácie a koordinácie medzi Európskou prokuratúrou a Prokuratúrou Slovenskej republiky: vzájomné dopĺňanie sa?

pre riadny chod Európskej prokuratúry na Slovensku je nevyhnutné v zákone č. 300/2005 Z. z. Trestnom zákone upraviť výšku trestných sadzieb, a to konkrétne vo vzťahu k trestným činom poškodzovania finančných záujmov Únie a subvenčného podvodu. Rovnako tak možno konštatovať, že jednou z veľkých výziev Európskej prokuratúry je rozličná právna úprava jednotlivých zúčastnených členských štátov. Najviac diskutovaným príkladom je v súčasnosti možnosť zrušenia právoplatných rozhodnutí v prípravnom konaní, ktorú upravuje náš zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v § 363 a nasl., ale väčšina členských štátov takúto právnu úpravu nepozná.⁴³

Z uvedeného možno vyvodiť, že za účelom efektívnej činnosti Európskej prokuratúry na našom území, bude v budúcnosti nevyhnutné prijať zmeny v našich trestnoprávných kódexoch.

C. K niektorým zásadným otázkam

1. V ktorom členskom štáte sa podá žaloba?

Logickým vyústením celého vyšetrovania vedeného Európskou prokuratúrou by malo v zásade byť podanie obžaloby na príslušný vnútroštátny súd, ale do úvahy prichádzajú samozrejme aj iné rozhodnutia.

Nariadenia o Európskej prokuratúre upravuje skončenie vyšetrovania v čl. 35, podľa ktorého, ak konajúci EDP (vnútroštátna úroveň) považuje vyšetrovanie za skončené, predloží dozorujúcemu európskemu prokurátorovi (centralizovaná úroveň) správu obsahujúcu zhrnutie veci a návrh rozhodnutia, pričom môže navrhovať podanie obžaloby na vnútroštátny súd, postúpenie alebo odmietnutie veci, alebo zjednodušený postup trestného stíhania podľa článkov 34, 39 alebo 40 Nariadenia o Európskej prokuratúre. Ak je to vhodné, v správe EDP dostatočne odôvodní podanie obžaloby na súd členského štátu, v ktorom sa tento prokurátor nachádza, alebo v súlade s článkom 26 ods. 4 nariadenia o Európskej prokuratúre na súd iného členského štátu, do ktorého právomoci vec patrí. Dozorujúci európsky prokurátor postúpi tieto dokumenty príslušnej stálej komore, a ak to považuje za

⁴³ Bližšie k tejto problematike pozri časť V.

potrebné, pripojí vlastné stanovisko.⁴⁴ Konečné rozhodnutie je podľa čl. 10 ods. 3 Nariadenia o Európskej prokuratúre v rukách stálej komory, pričom EDP následne postupuje zodpovedajúcim spôsobom.

Z uvedeného vyplýva, že v závere vyšetrovania prichádzajú do úvahy viaceré možné rozhodnutia, z ktorých nás pre účely tejto kapitoly bude najviac zaujímať rozhodnutie o podaní obžaloby na vnútroštátny súd.

Ako je zrejmé z citovaného odseku 3 článku 35 Nariadenia o Európskej prokuratúre, podanie obžaloby EDP nemusí automaticky znamenať podanie obžaloby na vnútroštátny súd v štáte konajúceho EDP, ale existuje aj možnosť podania obžaloby na vnútroštátny súd členského štátu, do ktorého právomoci vec patrí a to za striktnnej aplikácie čl. 26 ods. 4 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

Z uvedených ustanovení vyplýva rozdielnosť právnej úpravy možnosti podania obžaloby samotným EDP. Kým právna úprava v Slovenskej republike umožňuje v zmysle zákona o prokuratúre a taktiež §231 Trestného poriadku, prokurátorovi samostatne rozhodnúť o podaní obžaloby, EDP túto právomoc nemajú, ale v zmysle Nariadenia o Európskej prokuratúre ňou disponujú len stále komory Európskej prokuratúry. Teda EDP je povinný po ukončení vyšetrovania zaslať celý spisový materiál príslušnej stálej komore, ktorá rozhodne o ďalšom postupe.⁴⁵

Stála komora rozhoduje o podaní obžaloby na vnútroštátny súd na základe správy podanej EDP v časovom horizonte 21 dní.⁴⁶ Neprijatie rozhodnutia stálou komorou v stanovenom časovom horizonte má za následok prezumpciu prijatia návrhu rozhodnutia EDP.

Tak ako je výsadou stálej komory rozhodovať o prijatí rozhodnutia podať obžalobu, tak je v zmysle čl. 36 ods. 3 Nariadenia o Európskej prokuratúre povinnosťou stálej komory aj rozhodnúť o príslušnom vnútroštátnom súde,

⁴⁴ Bližšie pozri článok 35 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

⁴⁵ DESET, M., SZABOVÁ, E. Perspectives of European Public Prosecutor's office. In *The Collection of scientosic Contributions of the Internaational Interdisciplinary Scientific Conference with an International Participation: „ I. Košice days of criminal law – Perspectives on the Development of European Criminal Law Perspectives“*. Košice: EQUILIBRIA, s. r. o., 2017, s. 424.

⁴⁶ Bližšie pozri článok 36 ods. 1 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

III. Vzťahy kooperácie a koordinácie medzi Európskou prokuratúrou a Prokuratúrou Slovenskej republiky: vzájomné dopĺňanie sa?

na ktorom bude obžaloba podaná. V zmysle čl. 36 ods. 3 Nariadenia o Európskej prokuratúre: „*Ak vec patrí do právomoci viacerých členských štátov, stála komora spravidla vydá pokyn na podanie obžaloby vo veci v členskom štáte konajúceho európskeho delegovaného prokurátora. Stála komora sa však môže po zohľadnení správy podanej podľa článku 35 ods. 1 rozhodnúť vydať pokyn na trestné stíhanie veci v inom členskom štáte, ak je to dostatočne opodstatnené, pričom zohľadní kritériá stanovené v článku 26 ods. 4 a 5, a vydá európskemu delegovanému prokurátorovi daného členského štátu pokyn konať zodpovedajúcim spôsobom.*“

Z vyššie citovaných ustanovení Nariadenia o Európskej prokuratúre je možné vyvodiť záver, že **spravidla** bude obžaloba podaná na vnútroštátny súd v štáte konajúceho EDP, avšak ak je to dostatočne opodstatnené, môže stála komora rozhodnúť o podaní obžaloby na iný vnútroštátny súd. Opäťovne tu stála komora zohľadňuje kritériá špecifikované v článku 26 ods. 4 a 5 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

Vzhľadom k tomu, že kritériá stanovené v článku 26 Nariadenia o Európskej prokuratúre sú hodnotiacimi kritériami pri určení vnútroštátneho súdu, na ktorom bude podaná obžaloba, bez bližšej analýzy článku 26 Nariadenia o Európskej prokuratúre tak nie je možné bezpečne a správne zodpovedať otázku určenia príslušného vnútroštátneho súdu na podania obžaloby.

Článok 26 Nariadenia o Európskej prokuratúre s názvom *Začatie vyšetrovania a rozdelenie právomocí v rámci Európskej prokuratúry* v odseku 1 upravuje povinnosť EDP začať vyšetrovanie. Na to aby, si EDP splnil svoju povinnosť, musia existovať **opodstatnené dôvody**, na základe ktorých vystáva reálna domnienka o páchaní trestnej činnosti spadajúcej do právomoci Európskej prokuratúry.

EDP začne vyšetrovanie v členskom štáte, v ktorom pôsobí, teda v členskom štáte, v ktorom má podľa svojho vnútroštátneho práva právomoc. V odseku 2 citovaného článku sa zakladá povinnosť Európskej prokuratúry informovať orgán, ktorý oznámil trestnú činnosť, o začatí vyšetrovania. Tejto povinnosti ešte predchádza povinnosť obligatórneho overenia poskytnutých informácií v nadväznosti na článok 24 ods. 6 Nariadenia o Európskej prokuratúre. V intenciách odseku 3 je riešená nečinnosť EDP spočívajúca

v tom, že EDP nezačal vyšetrovanie. V takomto prípade nastupuje úloha stálej komory, ktorej bola vec pridelená. Stála komora v tejto situácii vydáva pokyn EDP na začatie vyšetrovania.⁴⁷ Odsok 4 upravuje kritérium prideľovania prípadov, teda kritérium miesta⁴⁸, konkrétne na území ktorého členského štátu začne EDP konať a vecou sa zaoberať. Ako uvádza prvá veta článku 26 ods. 4 Nariadenia o Európskej prokuratúre, poverenie začať trestné stíhanie a zaoberať sa vecou sa udeľuje EDP toho členského štátu, kde bola **trestná činnosť sústredená**. Alebo druhý variant, ak bolo **spáchaných niekoľko súvisiacich trestných činov**, ktoré patria do právomoci Európskej prokuratúry, vecou sa zaoberá a trestné stíhanie začne EDP z členského štátu, v ktorom bola **spáchaná väčšina trestných činov**. Začatie trestného stíhania a vyšetrovania iným EDP, z iného členského štátu, ktorý má právomoc v danej veci, sa umožňuje na základe splnenia určitých podmienok, ktorými v prvom rade sú: riadna odôvodnenosť odchýlky a zohľadnenie kritérií v poradí prednosti:

- a) miesto, kde má podozrivá alebo obvinená osoba obvyklý pobyt;
- b) štátna príslušnosť podozrivej alebo obvinenej osoby;
- c) miesto, kde vznikla hlavná finančná škoda.

⁴⁷ V slovenskej právnej úprave v zmysle § 10 ods. 14 Trestného poriadku je trestné konanie, konanie podľa tohto zákona, trestné stíhanie úsek od začatia trestného stíhania až do právoplatnosti rozsudku, prípadne iného rozhodnutia orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu vo veci samej, a prípravným konaním sa rozumie úsek od začatia trestného stíhania do podania obžaloby, návrhu na schválenie dohody o uznaní viny a prijatí trestu alebo právoplatnosti rozhodnutia orgánu činného v trestnom konaní vo veci samej. Trestné stíhanie začína policajt vydaním uznesenia o začatí trestného stíhania, spravidla do 30 dní od prijatie trestného oznámenia, v zmysle § 199 ods. 1 Trestného poriadku. Ak hrozí nebezpečenstvo z omeškania, začne policajt trestné stíhanie vykonaním zaisťovacieho úkonu, neopakovateľného úkonu alebo neodkladného úkonu. Po ich vykonaní vyhotoví ihneď uznesenie o začatí trestného stíhania, v ktorom uvedie, ktorým z týchto úkonov už bolo začaté trestné stíhanie. Vyšetrovanie je postup, ktorého cieľom je zistiť, či bol trestný čin spáchaný, ako aj okolnosti týkajúce sa trestného činu. Počas vyšetrovania sa zhromažďujú dôkazy v súvislosti so spáchaným trestným činom, zisťujú sa okolnosti daného trestného činu, vykonávajú sa všetky dostupné spôsoby dokazovania a zhromažďujú sa všetky dostupné dôkazné prostriedky tak, aby mohol byť urobený konkrétny záver.

⁴⁸ „*Choice of forum*“ je výber rozhodného práva, podľa ktorého bude vedené vyšetrovanie, eventuálne, na ktorom súde bude podaná obžaloba.

III. Vzťahy kooperácie a koordinácie medzi Európskou prokuratúrou a Prokuratúrou Slovenskej republiky: vzájomné dopĺňanie sa?

Ak nastane situácia, že dva alebo viaceré členské štáty budú mať podľa vnútroštátnej úpravy jurisdikciu stíhať jednotlivé trestné činy, bude sa aplikovať citovaný čl. 26 ods. 4 Nariadenia o Európskej prokuratúre.⁴⁹ Vždy je teda potrebné zodpovedať otázku, ktorý EDP začne vyšetrovanie, eventuálne aj podá návrh na podanie obžaloby stálej komore, ak bol trestný čin spáchaný na území viacerých členských štátov, alebo ak bol trestný čin spáchaný občanom jedného členského štátu, avšak na území iného členského štátu.

Uvedené ustanovenie si od začiatku až po konečné znenie obsiahnuté v Nariadení o Európskej prokuratúre prešlo viacerými zmenami, a to aj najmä v rámci rokovaní medzi členskými štátmi. Podľa pôvodného návrhu Komisie z roku 2013 pravidlá právomoci Európskej prokuratúry boli ustanovené v čl. 27.⁵⁰ V pôvodnom znení článku 27 návrhu Komisie z roku 2013 sa uvádzalo, že rozhodnutie o tom, ktorý EDP sa začne vecou zaoberať a bude viesť trestné stíhanie, by malo prihliadať na všeobecný záujem spravodlivosti, a to pri zohľadnení ďalších kritérií, ktorými sú:

- a) miesto, kde bol spáchaný trestný čin, a v prípade spáchania viacerých trestných činov, miesto kde bola spáchaná väčšina trestných činov,
- b) miesto, kde má podozrivá alebo obvinená osoba obvyklý pobyt,
- c) miesto kde sa nachádzajú dôkazy,
- d) miesto kde majú obe obete obvyklý pobyt.

Pôvodný návrh Komisie z roku 2013 výslovne neobjasňoval, či je zoznam kritérií konečný, čo bolo dané formuláciou „zohľadnenie ďalších kritérií“. Takisto nebolo zjavné, či boli kritériá uvedené v poradí podľa dôležitosti alebo nie, a preto sa dospelo k záveru, že všetky uvedené kritériá by sa pri rozhodovaní o začatí vyšetrovania mali považovať za rovnocenné. Inými slovami povedané, bolo to ponechané na uváženie Európskej prokuratúry zväziť relevantné kritériá v danom prípade a vyvážiť ich s cieľom vybrať

⁴⁹ CSONKA, P., JUSZCAK, A., SASON, E. The Establishment of the European Public Prosecutor's Office – The Road from Vision to Reality. In: *Eucrim*, 2017, issue 3.

⁵⁰ Návrh Komisie z roku 2013.

miesto začatia konania a vyšetrovania, ako aj eventuálneho podania obžaloby.⁵¹ Vzhľadom na vyššie uvedené bol čl. 27 návrhu Komisie z roku 2013, ktorý sa týkal výberu miesta, prijatý s veľkým odporom. Odborníci toto ustanovenie okamžite kritizovali za to, že EDP (resp. Európskej prokuratúre) pripúšťa riziko netransparentného výberu miesta.⁵²

Počas rokovaní medzi členskými štátmi prešiel návrh Komisie z roku 2013 niekoľkými zmenami. Ako už bolo spomenuté, výber miesta patril medzi zmenené a doplnené časti. Nakoniec schválený text obsahuje nový súbor noriem. Článok 26 ods. 4 Nariadenia o Európskej prokuratúre objasňuje pravidlá výberu miesta zohľadňujúce niektoré vyjadrené kritiky. Pôvodné znenie ustanovenia presne odzrkadľovalo pravidlo, ktoré navrhli tvorcovia Corpus Juris (vo verzii 1997 aj 2000). Toto ustanovenie obsahovalo rovnaké kritériá, aké boli obsiahnuté v návrhu Komisie z roku 2013, a rovnako v nich absentovalo stanovenie akejkoľvek hierarchie medzi jednotlivými kritériami.⁵³ Je zrejme, že takto koncipované kritériá, bez stanovenia ich hierarchie, mali za cieľ zabezpečiť maximálnu mieru flexibility pri výbere miesta, ale zároveň vytvárali stav právnej neistoty. Preto ďalšie rokovania smerovali k prijatiu záveru, že kritériá na výber miesta by mali byť uvedené v poradí podľa dôležitosti, pričom by sa mal v plnej miere dodržiavať princíp európskej teritoriality. Princíp európskej teritoriality vymedzuje na účely vyšetrovania, trestného stíhania, súdneho konania a vykonávacieho konania, územie členských štátov EÚ, ktoré vytvára jednotné územie nazývané Európsky súdny priestor.⁵⁴

Konečné znenie článku 26 Nariadenia o Európskej prokuratúre, ktoré bolo prijaté, objasňuje pravidlá výberu právomoci, ktoré zohľadňujú práve vyššie zmienené kritiky. Ako je zrejme z citácií súčasného znenia článku 26 Nariadenia o Európskej prokuratúre, tento vylúčil ako hodnotiace kritérium

⁵¹ WASMEIER M. The choice of forum by the European public prosecutor. In: ERKELENS, L., MEIJ, A. W. H., PAWLIK, M. (eds). *The European Public Prosecutor's Office. An extended arm or a two headed dragon?* The Hague: T.M.C. Asser Press, 2015, ss 139–164.

⁵² Negatívneho javu v anj. „forum shopping“, ktorý by mohol viesť k nerovnováhe medzi dvoma procesnými stranami v konaní, bez stanovenia jasných kritérií.

⁵³ DELMAS-MARTY, M., VERVAELE, J. (eds). *The implementation of the Corpus Juris in the Member States.* Antwerpen: Intersentia, 2000, vol. 1.

⁵⁴ DELMAS-MARTY M., VERVAELE J. A. E. *Corpus Juris 2000.* Bratislava: IURA EDITION, 2003.

III. Vzťahy kooperácie a koordinácie medzi Európskou prokuratúrou a Prokuratúrou Slovenskej republiky: vzájomné dopĺňanie sa?

pre výber miesta, kritérium bydliska priamych obetí, nakoľko obeťou je vo väčšine prípadov sama Európska únia, a toto kritérium bolo nahradené kritériom vzniku hlavnej finančnej škody. Súčasne bolo vylúčené kritérium umiestnenia dôkazov. V prípade, ak by dané kritérium našlo svoju cestu do Nariadenia o Európskej prokuratúre, v aplikačnej praxi by to vyvolávalo značné množstvo otázok, najmä v prípadoch, kde je komplikované detailne identifikovať geografické umiestnenie dôkazov.⁵⁵ Súčasné znenie článku 26 ods. 4 Nariadenia o Európskej prokuratúre má za hlavné kritérium výberu miesta pravidlo *locus commissi delicti*, čiže miesto, kde bol trestný čin spáchaný.

Prvá veta článku 26 ods. 4 Nariadenia o Európskej prokuratúre upravuje pravidlo, podľa ktorého *konat' vo veci začne a vecou sa zaoberá spravidla európsky delegovaný prokurátor z členského štátu, v ktorom bola trestná činnosť sústredená*. Tento princíp teritoriality sa aplikuje na lokalizáciu trestnej činnosti, ale zároveň nemusí zohľadňovať miesto, kde vznikla hlavná finančná škoda.⁵⁶ Toto pravidlo sa bude uplatňovať najmä v prípadoch cezhraničných trestných činov, a taktiež v prípadoch páchania trestnej činnosti viacerými osobami. Toto pravidlo plne odzrkadľuje skutočnosť, že za vyšetrovanie a trestné stíhanie konkrétneho prípadu, je vždy zodpovedný EDP iba z jednej krajiny, ktorý koná v rámci jednej vnútroštátnej jurisdikcie, a v prípade cezhraničných vyšetrovaní vedených Európskou prokuratúrou, sa musí tento konajúci EDP obrátiť na iného EDP, ktorého ale Nariadenie o Európskej prokuratúre už vníma ako asistujúceho prokurátora v danej veci.⁵⁷ Je možné konštatovať, že finálne znenie článku 26 prinieslo viac svetla pri výbere jurisdikcie, podľa ktorej bude vedené samotné vyšetrovanie a taktiež samotnú prioritizáciu jednotlivých kritérií, stále však ostávajú

⁵⁵ PANZAVOLTA, M. Choosing the National Forum in Proceedings Conducted by the EPPO: Who Is to Decide? In BACHMAIER WINTER, L. (ed.) *The European Public Prosecutor's Office: The Challenges Ahead. Legal Studies in International, European and Comparative Criminal Law*. Springer Nature Switzerland AG, 2018, vol. 1. s. 72.

⁵⁶ HERRNFELD, H-H. *Article 26: Initiation of investigations and allocation of competences within the EPPO*. In HERRNFELD H., BRODOWSKI D., BURCHRAD CH: *European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO'): Article-by-Article Commentary*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, ss. 213 - 233.

⁵⁷ Bližšie pozri článok 2 ods. 6 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

otázky, ktoré nie sú úplne vyriešené. Základným vágnym pojmom, ktorý vnáša otázku predvídateľnosti výberu jurisdikcie, je **sústredenie trestnej činnosti, uvedené v článku 26 ods. 4 Nariadenia o Európskej prokuratúre, prvá časť vety**. Sústredenie trestnej činnosti nie je legálny pojem a teda jeho výklad sa môže značne odlišovať. Vzhľadom na cezhraničný charakter páchania trestnej činnosti tak nie je zrejmé, či to je krajina, kde bola vykonaná majorita konaní, z pohľadu ich numerického vyjadrenia, alebo kde boli produkované podklady na páchanie takejto trestnej činnosti, nakoľko vznik následku – v tomto prípade škody, je už samostatným hodnotiacim kritériom, ktorého použitie je potrebné riadne odôvodniť.

Kritérium *locus commissi delicti*, ako hlavné kritérium pre výber jurisdikcie, sa ukazuje ako dosť komplikované a nejasné, a to najmä v prípade vzniku konfliktu jurisdikcií. Identifikovať sústredenú trestnú činnosť sa javí ako komplikované, najmä v prípade určenia miesta spáchania trestného činu, ak bol trestný čin spáchaný vo viacerých krajinách. Môže ísť napríklad nasledujúcu situáciu: organizácia trestného činu sa uskutočnila v jednej krajine, falšovanie dokladov v inej krajine a trestný čin bol dokonaný v ďalšej krajine.

Slovenská republika má taktiež vytvorené svoje vlastné pravidlá pri určovaní pôsobnosti Trestného zákona (uplatňovania vnútroštátneho práva), podľa ktorého sa trestnosť činu posudzuje, ak bol spáchaný na území Slovenskej republiky. Teda aj samotná Slovenská republika uplatňuje princíp teritoriality, ktorý však ďalej rozvádza tým, že stačí ak je časť konania vykonaná na území Slovenskej republiky, resp. ak následok sčasti nastane na území Slovenskej republiky. Veľký počet krajín prijíma teórie, podľa ktorých trestný čin patrí do národnej jurisdikcie, ak bol na ich území spáchaný len jeden z obligatórnych prvkov trestného činu. Takéto teórie sa používajú napríklad v Belgicku, v Holandsku, vo Francúzsku alebo v Taliansku.⁵⁸ Vo svetle týchto výkladov zostáva potenciál prekrývania sa medzi jurisdikciami dosť vysoký. To znamená, že princíp teritoriality neumožňuje vždy presne

⁵⁸ WASMEIER M. The choice of forum by the European public prosecutor. In ERKELENS, L., MEIJ, A.W.H., PAWLIK, M. (eds). In: ERKELENS, L., MEIJ, A., PAWLIK, M. (eds): *The European Public Prosecutor's Office. An Extended Arm or a Two-Headed Dragon?* The Hague: T.M.C. Asser Press, 2015.ss. 139 - 164.

III. *Vzťahy kooperácie a koordinácie medzi Európskou prokuratúrou a Prokuratúrou Slovenskej republiky: vzájomné dopĺňanie sa?*

identifikovať jedinú krajinu, do ktorej právomoci by patrilo vyšetrovanie trestných činov pod vedením Európskej prokuratúry.

Ďalšie terminologické spojenie, ktoré spôsobuje určitú nezrovnalosť vo vzťahu k výberu jurisdikcie, možno nájsť v druhej časti vety čl. 26 ods. 4 Nariadenia o Európskej prokuratúre, podľa ktorého „*ak bolo spáchaných niekoľko súvisiacich trestných činov, ktoré patria do právomoci Európskej prokuratúry, európsky delegovaný prokurátor z členského štátu, v ktorom bola spáchaná väčšina trestných činov.*“ Pojmy súvisiace trestné činy, ako aj miesto, kde bola spáchaná väčšina trestných činov, tvoria podľa citovaného článku kritérium pri výbere EDP toho členského štátu, ktorý bude viesť vyšetrovanie a stíhanie. Nejasnosť týchto pojmov vyvoláva otázky, či má viesť vyšetrovanie EDP členského štátu, kde bolo numericky spáchaných najviac trestných činov, alebo sa v tomto prípade posudzuje aj kritérium závažnosti trestných činov.⁵⁹ Ako sa uvádza v komentári, slovné spojenie „*niekoľko súvisiacich trestných činov*“ nie je možné vykladať ako konanie, ktoré napĺňa znaky skutkovej podstaty viacerých trestných činov podľa vnútroštátneho práva, alebo tak, že sa jedná o viaceré trestných činov, ktoré sú bezpodmienečne spojené s inými trestnými činmi podľa vnútroštátneho práva. Uvedené slovné spojenie je potrebné vykladať, tak, že sa jedná o viaceré trestných činov, v zmysle *Smernice 2017/1371 tzv. PIF-trestných činov*, ktoré nie sú nezlučiteľne spojené a mohli by byť eventuálne vyšetrované v rôznych členských štátoch, a pri striktnnej uplatniteľnosti *princípu ne bis in idem a res judicata*.^{60,61} V prípade vzniku takejto situácie je potrebné identifikovať EDP, ktorý sa vecou bude zaoberať a bude tieto trestné činy vyšetrovať. Týmto EDP by mal byť *európsky delegovaný prokurátor z členského štátu, v ktorom bola spáchaná väčšina trestných činov*. Pojem väčšina trestných činov, by mal byť v tomto kontexte posudzovaný

⁵⁹ Bližšie pozri čl. 26 ods. 4 Nariadenia o Európskej prokuratúre, druhá veta.

⁶⁰ HERRNFELD, H.-H. *Article 26: Initiation of investigations and allocation of competences within the EPPO*. In HERRNFELD H., BRODOWSKI D., BURCHRAD CH: *European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO'): Article-by-Article Commentary*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, ss. 213 - 233.

⁶¹ Bližšie k princípu ne bis in idem a res judicata pozri podkapitulu 3 tejto časti.

nielen vo vzťahu ku kvantite, ale aj samotnej závažnosti týchto trestných činov.⁶²

Druhá veta čl. 26 ods. 4 Nariadenia o Európskej prokuratúre ustanovuje, že EDP z iného členského štátu, ktorý má právomoc v danej veci, môže začať vyšetrovanie alebo mu môže nariadiť začať vyšetrovanie príslušná stála komora, len ak je odchýlka od pravidla uvedeného v predchádzajúcej vete (pravidlo *locus commissi delicti*) riadne odôvodnená, so zohľadnením kritérií v poradí prednosti, uvedených v bode a) až c). Fakt, že tieto kritériá sú uvedené pod jednotlivými bodmi, neznamená, že Európska prokuratúra musí iniciovať trestné stíhanie v členskom štáte, ktorého je podozrivá alebo obvinená osoba štátnym príslušníkom (písm. b), ak existuje členský štát, kde má obvinená alebo podozrivá osoba obvyklý pobyt (písm. a).⁶³ Avšak v prípade, ak sa chce Európska prokuratúra odchýliť od princípu teritoriality, musí túto odchýlku riadne odôvodniť. Opätovne sa dostávame k otázke, čo je v tomto prípade možné chápať ako riadne odôvodnenie. Neurčitosť pojmu riadneho odôvodnenia, dáva príslušnej stálej komore možnosť subjektívneho a selektívneho výberu miesta. Ako prvé kritérium, stanovuje článok 26 ods. 4 Nariadenia o Európskej prokuratúre, druhá veta, miesto, kde má podozrivá alebo obvinená osoba obvyklý pobyt. Toto kritérium bolo stanovené na prvé miesto, aby Európska prokuratúra v záujme práv osôb obvinených a podozrivých mohla iniciovať trestné stíhanie a vyšetrovanie týchto trestných činov, v štáte, ktorý odzrkadľuje realitu pobytu týchto osôb, teda miesto, kde reálne žijú. Toto kritérium, možnosti odchýlenia sa od základného pravidla, poskytuje reálnejšiu možnosť aj samotnej obhajobe participovať na trestnom stíhaní, ako je to v prípade druhého kritéria, ktorým je štátna príslušnosť osôb obvinených a podozrivých.

⁶² LUCHTMAN, M. Forum Choice and Judicial Review Under the EPPO's Legislative Framework. In GEELHOLD, W., ERKELENS, L., MEIJ, A. (eds.) *Shifting Perspectives on the European Public Prosecutor's Office*. The Hague: T.M.C. Asser Press, 2018.

⁶³ RODRIGUEZ, P.C.A. A European Contraption: The relationship between the competence of the EPPO and the scope of Member State's jurisdiction over criminal matters. In LIGETI, K. ANTUNES, M. J., GIUFFRIDA, F. (eds.) *The European Prosecutor's Office at Launch. Adapting National Systems, Transforming EU Criminal Law*. Milano: Wolters Kluwer Italia CEDAM, 2020.

III. Vzťahy kooperácie a koordinácie medzi Európskou prokuratúrou a Prokuratúrou Slovenskej republiky: vzájomné dopĺňanie sa?

Ako posledné kritérium je uvedené miesto, kde vznikla hlavná finančná škoda, nakoľko toto kritérium, sa považuje za krajnú možnosť výberu. Najčastejšie to budú prípady, kedy trestná činnosť bola páchaná mimo územia členských štátov, v ktorých majú osoby obvyklý pobyt, resp. ich štátnu príslušnosť.⁶⁴ V naznačenom zmysle, článok 26 ods. 4 obsahuje mnoho pojmov, ktoré determinujú vágnosť výberu jurisdikcie, teda miest, v ktorých sa EDP začne vecou zaoberať a bude viesť vyšetrovanie. Vágnosť pojmov pri určovaní hlavného kritéria *locus commissi delicti*, poskytuje možnosť, aby si Európska prokuratúra vybrala krajinu vyšetrovania a trestného stíhania, a teda rozhodnú jurisdikciu, spomedzi niekoľkých krajín, kde bol trestný čin spáchaný.

Vzhľadom na princíp právnej istoty je potrebné jasne a zreteľne definovať označenia sústredenie trestnej činnosti a taktiež pojem väčšina trestných činov. Ako vhodné riešenie sa javí vypracovanie pravidiel, ktoré pomôžu identifikovať miesto spáchania trestného činu. V pravidlách by malo byť jasne uvedené, čo sa myslí pod slovným spojením spáchanie trestného činu, teda či sa tým myslí, jeho zorganizovanie, najväčšia časť vykonania samotného konania alebo dokonanie trestného činu.⁶⁵ Za účelom minimalizovania vágnosti výberu jurisdikcie, by mala Európska prokuratúra venovať taktiež väčšiu pozornosť a vydať pravidlá sledujúc cieľ determinácie termínu riadneho zdôvodnenia v kontexte pomocných kritérií, ktoré tiež zastávajú dôležitú pozíciu pri výbere jurisdikcie a spôsob ich výkladu (napr. kedy bude existovať riadny dôvod na odchýlenie sa od zásady teritoriality).

Uvedené ustanovenie vníma celú problematiku veľmi jednostranne, a to z pohľadu Európskej prokuratúry, pričom však znemožňuje akúkoľvek participáciu osôb podozrivých alebo obvinených pri výbere jurisdikcie. Práve tieto osoby, by mali dostať možnosť vyjadriť sa ku kritériám, ktoré by mali

⁶⁴ HERRNFELD, H-H. *Article 26: Initiation of investigations and allocation of competences within the EPPO*. In HERRNFELD H., BRODOWSKI D., BURCHRAD CH: *European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO'): Article-by-Article Commentary*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, ss. 213 - 233.

⁶⁵ PANZAVOLTA, M. *Choosing the National Forum in Proceedings Conducted by the EPPO: Who Is to Decide?* In BACHMAIER WINTER, L. (ed.) *The European Public Prosecutor's Office: The Challenges Ahead. Legal Studies in International, European and Comparative Criminal Law*, vol. 1. Cham: Springer, 2018, s. 72.

byť použité pri výbere jurisdikcie. Práve k riadnemu odôvodneniu pomocných kritérií a ich uprednostneniu, by mali mať slovo aj osoby podozrivé, resp. obvinené, keďže sa vedia najlepšie vyjadriť ku skutočnosti, kde a za akých okolností sa vedia účinne brániť, a kde majú riadne zabezpečené svoje práva, ktoré vedia aktívne využívať. Z charakteru, kritérií uvedených v čl. 26 ods. 4 Nariadenia o Európskej prokuratúre, ktoré sa aplikujú pri výbere jurisdikcie, vyplýva, že tieto kritéria sa posudzujú v štádiu pred začatím trestného stíhania, teda v štádiu, kedy sa rozhoduje, ktorý EDP začne vo veci konať, resp. sa vecou zaoberať. Je zrejmé, že pri posudzovaní týchto kritérií v čase pred začatím samotného vyšetrovania, nie sú možno známe úplne všetky skutočnosti, ktoré by odzrkadľovali reálny stav a ďalšie skutočnosti, ktoré vyjdú v priebehu vyšetrovania najavo, by zakladali pri zohľadnení všetkých kritérií v článku 26 ods. 4 Nariadenia o Európskej prokuratúre iné rozhodnutie o jurisdikcii.

Do momentu prijatia rozhodnutia o trestnom stíhaní⁶⁶ disponuje príslušná stála komora Európskej prokuratúry oprávnením prideliť vec EDP v inom členskom štáte. Ďalej je oprávnená vydať záväzné rozhodnutie, ktorým môže doceliť spojenie, resp. vylúčenie vecí.⁶⁷ Dané oprávnenie môže stála komora aplikovať za predpokladu, že takéto rozhodnutie je vo **všobecnom záujme spravodlivosti** a je to v súlade s kritériami stanovenými v článku 26 ods. 4 Nariadenia o Európskej prokuratúre. Takýto postup oprávňuje stálu komoru na zmenu jurisdikcie kedykoľvek v štádiu trestného stíhania. Dané rozhodnutia, ktoré majú k dispozícii stále komory, majú za následok presun v rovine aplikácie práva v tom zmysle, že sa zmení právny poriadok, ktorý bude použitý pri vyšetrovaní.⁶⁸

Článok 26 Nariadenia o Európskej prokuratúre, ktorý je venovaný rozhodnému právu, navodzuje stav právnej neistoty. Uvedený stav navodzujú už

⁶⁶ V Nariadení o Európskej prokuratúre sa používa pojem rozhodnutie o trestnom stíhaní, ktoré však slovenský právny poriadok nepozná. Aj v kolerácii anglického znenia „*Until a decision to prosecute*“ by bolo vhodnejšie používať pojem „do podania obžaloby“, nakoľko takéto znenie by v plnom rozsahu odzrkadľovalo štádiá trestného konania v zmysle slovenského trestného práva.

⁶⁷ Bližšie pozri čl. 26 ods. 5 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

⁶⁸ ZIMMERMAN, F. Choice of Forum and Choice of Law under the Future Regulation on the Establishment of a European Public Prosecutor's Office. In ASP, P. (ed.) *The European Public Prosecutor's Office – Legal and Criminal Policy Perspectives*. Stockholm: Jure Bokhandel, 2015, s. 167.

III. Vzťahy kooperácie a koordinácie medzi Európskou prokuratúrou a Prokuratúrou Slovenskej republiky: vzájomné dopĺňanie sa?

niekoľko krát pertraktované vágne pojmy vo vzťahu k výberu rozhodného práva, ktoré ponúkajú veľmi širokú mieru voľnej úvahy stálej komory. Stav právnej neistoty sa týka najmä osôb podozrivých a obvinených, nakoľko tieto osoby nemajú v zmysle Nariadenia o Európskej prokuratúre možnosť vyjadriť sa k zmene jurisdikcie, nakoľko túto možnosť majú len európski prokurátori alebo dotknutí EDP. Tento stav značne zasahuje do práv osôb podozrivých a obvinených.⁶⁹

Kritéria, na základe ktorých sa majú prijímať rozhodnutia o výbere jurisdikcie, sú vágne a nie uspokojujúcim spôsobom vymedzené. Jasné definíčné vymedzenie je nutné aplikovať najmä pri klauzule vo „všeobecnom záujme spravodlivosti“. Definícia danej klauzuly by nepochybne pomohlo rozptýliť aj obavy týkajúce sa toho, že táto klauzula by mohla poslúžiť ako pomôcka pre stále komory, pri prenášaní právomoci medzi jednotlivými štátmi, za účelom zefektívnenia trestného stíhania, ktoré by jednostranne vyhovovalo len samotnej európskej prokuratúre.⁷⁰

Problematické miesta čl. 26 Nariadenia o Európskej prokuratúre možno zhrnúť tak, že bez ohľadu na spôsob, akým možno presnejšie interpretovať vzorec *locus commissi delicti*, tu vyvstáva ďalší problém, keďže čl. 26 Nariadenia o Európskej prokuratúre vágne poukazuje na krajiny pri výbere jurisdikcie, v ktorých bola spáchaná väčšina trestných činov, a v neposlednom rade je to aj záhadný pojem „súvisiace trestné činy“, ktorý nie je v texte Nariadenia o Európskej prokuratúre definovaný, v dôsledku čoho sa môže líšiť od krajiny ku krajine.

Ďalší problém súčasného textu Nariadenia o Európskej prokuratúre v článku 26, sa týka možnosti odchýliť sa od hlavného kritéria *locus commissi delicti* a uchýliť sa k doplnkovým kritériám pri výbere jurisdikcie. Nariadenie o Európskej prokuratúre stanovuje hierarchiu, ale neobjasňuje

⁶⁹ Bližšie k právam podozrivých a obvinených osôb v konaniach vedených Európskou prokuratúrou pozri kapitolu IV., podkapitolu B.

⁷⁰ Bližšie pozri PANZAVOLTA, M. Choosing the National Forum in Proceedings Conducted by the EPP: Who Is to Decide? In BACHMAIER WINTER, L. (ed.) *The European Public Prosecutor's Office: The Challenges Ahead. Legal Studies in International, European and Comparative Criminal Law*, vol. 1. Cham: Springer, 2018, s. 72.

parametre, na základe ktorých je možná odchýlka od hlavného kritéria. Použitie pomocných kritérií je spojené iba s formálnym parametrom riadneho odôvodnenia. Naďalej ostáva otáznou, kedy je možné sa od hlavných kritérií odchýliť a kedy je to možné považovať za riadne odôvodnené.

Ako jedno z riešení sa javí byť súdna kontrola takýchto rozhodnutí. Nariadenie o Európskej prokuratúre však neobsahuje žiadne výslovné ustanovenie o súdnom preskúmaní rozhodnutia o voľbe jurisdikcie. Jediným uplatniteľným pravidlom v tejto veci je všeobecné ustanovenie obsiahnuté v článku 42 ods. 1, podľa ktorého „*Procesné úkony Európskej prokuratúry, ktorých cieľom je zakladať právne účinky voči tretím stranám, podliehajú preskúmaniu príslušnými vnútroštátnymi súdmi v súlade s požiadavkami a postupmi stanovenými vo vnútroštátnom práve.*“⁷¹ Článok 42 umožňuje formu centralizovanej európskej súdnej kontroly, teda preskúmanie rozhodnutia Súdny dvorom, len v prípade rozhodnutia Európskej prokuratúry o odmietnutí veci.⁷² Článok 42 ods. 2 Nariadenia o Európskej prokuratúre spresňuje úlohu Súdneho dvora vo veciach Európskej prokuratúry. Nariadenie o Európskej prokuratúre reaguje na článok 267 ZFEÚ, potvrdzujúci právomoc SD EÚ vydať prejudiciálne rozhodnutia o otázkach, ktoré sa týkajú: a) *platnosti procesných úkonov Európskej prokuratúry, pokiaľ sa tákáto otázka platnosti nastolila pred akýmkoľvek súdom alebo tribunálom členského štátu priamo na základe práva Únie; b) vo veciach výkladu alebo platnosti ustanovení práva Únie vrátane tohto Nariadenia o Európskej prokuratúre; c) výkladu článkov 22 a 25 Nariadenia o Európskej prokuratúre vo vzťahu k akémukoľvek sporu o právomoc medzi Európskou prokuratúrou a príslušnými vnútroštátnymi orgánmi.*⁷³ Z uvedeného vyplýva nemožnosť preskúmania rozhodnutí vydaných Európskou prokuratúrou v súvislosti s článkom 26 Nariadenia o Európskej prokuratúre, ktorý sa venuje začatiu vyšetrovania a stíhania Európskou prokuratúrou. SD EÚ je tak oprávnený konať len v prejudiciálnych otázkach, nemá však oprávnenie rozhodnúť v selekcii jurisdikcie v zmysle článku 26 Nariadenia o Európskej prokuratúre.⁷⁴ Táto ingerencia by potenciálne mohla byť premietnutá do oprávnenia

⁷¹ Bližšie pozri čl. 42 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

⁷² Bližšie pozri č. 42 ods. 3 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

⁷³ Bližšie pozri čl. 42 ods. 2 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

⁷⁴ PANZAVOLTA, M. Choosing the National Forum in Proceedings Conducted by the EPPO: Who Is to Decide? In BACHMAIER WINTER, L. (ed.) *The European Public Prosecutor's*

III. *Vzťahy kooperácie a koordinácie medzi Európskou prokuratúrou a Prokuratúrou Slovenskej republiky: vzájomné dopĺňanie sa?*

súdného zásahu alternatívnej kontroly určenia rozhodného práva pri vyšet-
rovaní EDP.⁷⁵

Všetky vyššie uvedené skutočnosti bezprostredne súvisia s fázou, kedy ko-
najúci EDP ukončí vyšetovanie a rozhodne sa stálej komore predložiť svoj
návrh na podanie obžaloby. Tak ako bolo spomenuté v úvode, v prípade, že
sa Európska prokuratúra rozhodne podať obžalobu, podáva ju „v princípe“
v štáte konajúceho EDP.⁷⁶ Avšak, to isté ustanovenie Nariadenia o Európs-
skej prokuratúre, umožňuje stálej komore rozhodnúť o vydaní pokynu na
trestné stíhanie veci v inom členskom štáte, ak je to dostatočne opodstat-
nené. Pri vydávaní takéhoto pokynu stála komora zohľadňuje kritériá uve-
dené v čl. 26 ods. 4 a 5 Nariadenia o Európskej prokuratúre. V zmysle čl.
35 ods. 3 Nariadenia o Európskej prokuratúre, tak stála komora koná na
podklade správy EDP, ktorý taktiež musí **dostatočne odôvodniť** podanie
obžaloby v inom členskom štáte po zohľadnení kritérií uvedených v čl. 26
ods. 4 Nariadenia o Európskej prokuratúre. V prípade, ak konajúci EDP po-
dáva správu stálej komore, v zmysle čl. 35 ods. 1 Nariadenia o Európskej
prokuratúre, a trvá na podaní obžaloby v jeho členskom štáte, taktiež musí
stálej komore odôvodniť, prečo na tom trvá a z akého dôvodu nie sú pod-
mienky na odchýlenie sa od základného pravidla v zmysle čl. 26 Nariadenia
o Európskej prokuratúre, teda *locus commissi delicti*, samozrejme pri
zohľadnení kritérií uvedených v čl. 26 ods. 4 Nariadenia o Európskej pro-
kuratúre. Uvedené vyplýva z dikcie čl. 36 ods. 3 Nariadenia o Európskej
prokuratúre, podľa ktorého „môže“ stála komora po zohľadnení správy po-
danej EDP podľa článku 35 ods. 1 Nariadenia o Európskej prokuratúre roz-
hodnúť, že vydá pokyn na podanie obžaloby v inom členskom štáte, ak je
to dostatočne opodstatnené, pričom zohľadní kritériá stanovené v článku 26
ods. 4 a 5 Nariadenia o Európskej prokuratúre. Konečné slovo tak má stála
komora, ktorá takéto svoje rozhodnutie robí v prípade, ak EDP svoj návrh
v správe dostatočne odôvodní. Poskytnutie takého dostatočného odôvodne-
nia je nevyhnutné, ak EDP navrhuje podanie obžaloby v inom členskom

Office: *The Challenges Ahead. Legal Studies in International, European and Comparative Criminal Law*, vol. 1. Cham: Springer, 2018, s. 82.

⁷⁵ Bližšie k súdnemu prieskumu pozri časť IV, kapitolu C.

⁷⁶ Bližšie pozri čl. 36 ods. 3 Nariadenia o Európskej prokuratúre, prvá veta.

štáte a premiestniť tak kompetencie na iného EDP, v inom členskom štáte, a to vo fáze, kedy považuje vyšetrovanie za skončené.⁷⁷ Takéto dostatočné odôvodnenie by malo byť zárukou, že zmena jurisdikcie sa neudiala arbitrárne a vyhla sa tak nežiadúcemu javu ako je „forum shopping“ na strane Európskej prokuratúry.⁷⁸

Uvedené tvrdenie však nekorešponduje s naznačenými problémami, ktoré spôsobuje samotné znenie čl. 26 Nariadenia o Európskej prokuratúre, keďže pri zdôvodňovaní správy o zmene jurisdikcie pri podaní obžaloby sa konajúce EDP musí striktnie držať práve čl. 26. ods. 4 Nariadenia o Európskej prokuratúre. Druhá veta čl. 36 ods. 3 Nariadenia o Európskej prokuratúre v podstate umožňuje stálej komore odchýliť sa od „princípu“ podávania obžaloby v štáte konajúceho EDP. Stála komora si tak vyberá z jurisdikcie členských štátov, na jednej strane členského štátu konajúceho EDP, ktorý má znalosť o celom vyšetrovaní, a na strane druhej členského štátu, kde zohľadňuje kritériá uvedené v čl. 26 ods. 4 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

Aj to bol dôvod, prečo boli tieto kritériá posudzovania rozoberané tak podrobne. Možno sa len stotožniť s názorom, že zmena jurisdikcie by mala nastať v oveľa skoršom štádiu ako po skončení vyšetrovania, nakoľko by to viedlo k samotnej efektívnosti vyšetrovania, ale rovnako tak je to dôležité pre samotnú obhajobu, za účelom jej prípravy obrany v danom prípade.⁷⁹

Stála komora môže svoje rozhodnutie o zmene jurisdikcie podniknúť len v prípade, keď je to dostatočne opodstatnené a pri zohľadnení kritérií v čl.

⁷⁷ Nariadenie o Európskej prokuratúre explicitne nestanovuje moment skončenia trestného stíhania. Odkazuje na bod 81 preambuly, podľa ktorého: „*So zreteľom na zásadu zákonnosti by vyšetrovania Európskej prokuratúry mali v zásade viesť k trestnému stíhaniu na príslušných vnútroštátnych súdoch v prípadoch, keď existujú dostatočné dôkazy a trestnému stíhaniu nebráni právny dôvod, alebo keď sa neuplatnil zjednodušený postup trestného stíhania. Dôvody odmietnutia vecí sa taxatívne ustanovujú v tomto nariadení.*“

⁷⁸ HERRNFELD, H-H. *Article 26: Initiation of investigations and allocation of competences within the EPPO*. In HERRNFELD H., BRODOWSKI D., BURCHRAD CH: *European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO')*: Article-by-Article Commentary. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, ss. 213 - 233.

⁷⁹ ZIMMERMAN, F. *Choice of Forum and Choice of Law under the Future Regulation on the Establishment of a European Public Prosecutor's Office*. In ASP, P. (ed.) *The European Public Prosecutor's Office – Legal and Criminal Policy Perspectives*. Stockholm: Jure Bokhandel, 2015, s. 167.

III. *Vzťahy kooperácie a koordinácie medzi Európskou prokuratúrou a Prokuratúrou Slovenskej republiky: vzájomné dopĺňanie sa?*

26 ods. 4 Nariadenia o Európskej prokuratúre. Toto ustanovenie, ako už bolo uvedené, vždy bude vháňať do rozhodnutia určitú arbitrárnosť, nakoľko si je len veľmi ťažko predstaviť, že je dostatočne odôvodnená zmena jurisdikcie z členského štátu, kde bola sústredená trestná činnosť, do iného členského štátu⁸⁰, kde má podozrivá, resp. obvinená osoba svoj obvyklý pobyt. Otázka, v ktorom členskom štáte bude obvinená osoba postavená pred súd, ju samotnú neovplyvňuje len vo výbere miesta, keďže pôjde o účasť na samotnom súde a teda aj o spôsob dochádzania do iného členského štátu a zaujatia efektívnej obhajoby, ale taktiež ju bude ovplyvňovať samotné trestné právo aplikujúce sa v danom štáte a spôsob transpozície **Smernice 2017/1371**, čo môže viesť k nepredvídateľnosti trestu, ktorý túto osobu eventuálne môže postihnúť.⁸¹

V inom svetle sa javí ustanovenie čl. 36 ods. 4 Nariadenia o Európskej prokuratúre, podľa ktorého *„Predtým, ako príslušná stála komora rozhodne o podaní obžaloby vo veci, môže na návrh konajúceho EDP rozhodnúť o spojení viacerých vecí, v ktorých rôzni EDP viedli vyšetrovania proti tej istej osobe alebo tým istým osobám, s cieľom podať v týchto veciach obžalobu na súdoch jedného členského štátu, do ktorého právomoci tieto veci patria podľa jeho práva.“* Uvedené ustanovenie plne rešpektuje bod 67 preambuly Nariadenia o Európskej prokuratúre, podľa ktorého *„S cieľom čo najlepšie zabezpečiť práva obžalovaného by podozrivá alebo obvinená osoba mala v zásade čeliť len jednému vyšetrovaniu alebo trestnému stíhaniu zo strany Európskej prokuratúry. Ak trestný čin spáchali viaceré osoby, Európska prokuratúra by mala v zásade začať konanie len v jednej veci a viesť jedno vyšetrovanie týkajúce sa všetkých podozrivých alebo obvinených osôb.“* Právna úprava sa zdá byť voči obvineným osobám vyhovujúca, keďže dáva možnosť stálej komore, ešte pred podaním obžaloby, rozhodnúť o spojení vecí toho istého obvineného, resp. viacerých osôb v rôznych členských štátoch, tak, aby bola obžaloba podaná len v jednom členkom štáte. Pri bližšej analýze čl. 26 ods. 5 Nariadenia o Európskej prokuratúre, však zistíme, že

⁸⁰ Uplatňovanie pravidiel podľa prednosti v zmysle čl. 26 ods. 4 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

⁸¹ WASMEIER M. The choice of forum by the European public prosecutor. In ERKELENS, L., MEIJ, A.W.H., PAWLIK, M. (eds). *The European Public Prosecutor's Office. An extended arm or a two headed dragon?* The Hague: T.M.C. Asser Press, 2015.

tieto ustanovenia sú vo svojej podstate rovnaké a oprávňujú stálu komoru k tomu istému, a teda k spojeniu vecí, len v iných štádiách trestného konania.

Záverom možno uviesť, že vzhľadom k tomu, že podanie obžaloby na vnútroštátny súd zo strany Európskej prokuratúry možno považovať za štádium konania, ktoré nasleduje bezprostredne po skončení vyšetrovania, je nevyhnutné venovať bližšej pozornosť čl. 26 Nariadenia o Európskej prokuratúre. Ako už bolo uvedené, čl. 26 Nariadenia o Európskej prokuratúre sám o sebe pri výbere rozhodného práva, a teda jurisdikcie, podľa ktorej bude vedené vyšetrovanie, obsahuje príliš mnoho vágnych a/alebo nedefinovaných pojmov, ktoré zvyšujú stupeň nepredvídateľnosti. Konkrétne, pri aplikácii základného kritéria *locus commissi delicti* sú to pojmy: sústredenie trestnej činnosti, súvisiace trestné činy, či väčšina trestných činov. Tieto nedefinované pojmy obsiahnuté v intenciách Nariadenia o Európskej prokuratúre navodzujú stav právnej neistoty, a tak nemožno nesúhlasiť s mnohými autormi, že za účelom vyššej zrozumiteľnosti by bolo žiaduce prijať usmernenia, ktoré by obsahovali definičné vymedzenia týchto pojmov.⁸² Uvedený záver sa týka aj ďalších definičných kritérií, pri odchýlení sa od základného pravidla pri výbere jurisdikcie. Aj keď Nariadenie o Európskej prokuratúre uvádza, že takáto odchýlka musí byť riadne odôvodnená, nie je jasné, ako sa majú jednotlivé kritéria aplikovať, a v konečnom dôsledku nedávajú odpoveď na to, čo sa považuje za riadne odôvodnenie, ani na to, kto riadnu odôvodnenosť posudzuje. Nemožnosť podozrivého alebo obvineného participovať na výbere jurisdikcie, značne podkopáva princíp právnej istoty. Uvedené sa následne premieta aj do štádia podania obžaloby, keďže čl. 26 ods. 4 Nariadenia o Európskej prokuratúre je právnym rámcom obsahujúcim kritéria pre posúdenie možnosti podať obžalobu na vnútroštátno súde iného členského štátu, ako členského štátu, kde bolo vedené samotné vyšetrovanie trestného činu.

⁸² PANZAVOLTA, M. Choosing the National Forum in Proceedings Conducted by the EPPO: Who Is to Decide? In BACHMAIER WINTER, L. (ed.) *The European Public Prosecutor's Office: The Challenges Ahead. Legal Studies in International, European and Comparative Criminal Law*. Springer Nature Switzerland AG, 2018, vol. 1, s. 82.

III. Vzťahy kooperácie a koordinácie medzi Európskou prokuratúrou a Prokuratúrou Slovenskej republiky: vzájomné dopĺňanie sa?

Domnievame sa, že naznačené problémy sa v štádiu, akým je podanie obžaloby, ešte prehlbujú. Samotný čl. 36 ods. 3 Nariadenia o Európskej prokuratúre oprávňuje stálu komoru na vydanie pokynu na podanie obžaloby v inom členskom štáte, ako v členskom štáte, v ktorom bolo vedené vyšetrovanie. Stála komora, musí pri rozhodovaní sa o vydaní tohto pokynu zohľadniť kritériá, ktoré sú uvedené v čl. 26 ods. 4 Nariadenia o Európskej prokuratúre, ktoré samé o sebe, sú nejasné. Ešte väčšiu nejasnosť opäť vháňa pojem dostatočného opodstatnenia pri takomto rozhodovaní a vydaní uvedeného pokynu.

Na základe uvedeného sa v rukách stálej komory kumuluje príliš veľká možnosť autonómneho rozhodovania o zmene miesta podania obžaloby, čo len podporuje myšlienku negatívneho javu nepredvídateľnosti a podkopávania právnej istoty pre strany v konaní, najmä podozrivého alebo obvineného.

Nepochybne súčasná právna úprava predstavuje progres vzhľadom k návrhom, ktoré predchádzali prijatiu súčasného znenia Nariadenia o Európskej prokuratúre, avšak negatívny jav výberu jurisdikcie v čase po skončení vyšetrovania, ktorý má v rukách stála komora, považujeme do budúcnosti za neudržateľný. Otázka vyriešenia miesta vyšetrovania a následne aj podanie samotnej obžaloby na vnútroštátny súd, by mala byť vyriešená v čase do skončenia vyšetrovania. Samozrejme, za všetkých podmienok ako sme ich načrtli a najmä za precizovania súčasných vágnych pojmov. Nevidíme dôvod, aby v takom štádiu konania, akým je podanie obžaloby, by mala stála komora disponovať možnosťou na vydanie pokynu na zmenu jurisdikcie. Ani dostatočná dôvodnosť takého rozhodnutia v zmysle súčasného znenia Nariadenia o Európskej prokuratúre nevháňa viac svetla a nedáva istotu v to, že táto možnosť bola ponechaná stálej komore len z dôvodu, aby zmena miesta podania obžaloby na vnútroštátny súd, bola koncipovaná tak, aby vyhovovala samotnej Európskej prokuratúre, a v skutočnosti neodzrkadľuje potreby samotného obvineného. Doposiaľ táto možnosť zo strany stálej komory nebola využitá, a teda nie je možné zodpovedne vyhodnotiť zámer samotnej stálej komory, ktorý by ju v skutočnosti viedol vydať takýto pokyn.

V naznačenom zmysle sa ako vágne javí aj ustanovenie čl. 35 ods. 4 Nariadenia o Európskej prokuratúre o možnosti spojenia vecí s cieľom podať v týchto veciach obžalobu na súde jedného členského štátu, do ktorého právomoci tieto veci patria podľa jeho práva, nakoľko túto možnosť dáva stálej komore práve čl. 26 Nariadenia o Európskej prokuratúre v štádiu od začatia trestného stíhania do podania obžaloby. Nevidíme dôvod, aby stála komora disponovala takýmto oprávnením aj v čase po skončení vyšetrovania a mohla tak rozhodnúť o zmene jurisdikcie a výberu miesta podania obžaloby v členskom štáte, pri absencii jasných a podrobných pravidiel o rozhodnom práve a voľbe miesta, kde vyšetrovať. Všetky možnosti výberu jurisdikcie by mali byť primárne vyriešené v počiatočnom štádiu vyšetrovania, aj keď ako sme uvádzali, nemusí to byť vždy otázka jednoduchá, ale práve z tohto dôvodu, by malo Nariadenie o Európskej prokuratúre disponovať takými ustanoveniami, ktoré zodpovedným spôsobom budú na vzniknutú situáciu reflektovať a umožnia tak výber miesta vyšetrovania a podania obžaloby tak, aby zodpovedal princípom právneho štátu a reflektoval potreby oboch strán sporu.

2. Právo odňať vec

Problematika práva na odňatie veci predstavuje jedno z kľúčových ustanovení súvisiacich s právomocou a výkonom právomoci Európskej prokuratúry. Právna úprava práva Európskej prokuratúry odňať vec je výslovne obsiahnutá v čl. 27 Nariadenia o Európskej prokuratúre, ktorý je výsledkom rozsiahlych odborných a politických debát, ktoré prebiehali na úrovni Rady Európskej únie. Počas rokovaní o návrhu nariadenia Komisie z roku 2013 sa zástupcovia členských štátov v Rade zhodli na tom, že je potrebné v texte nariadenia výslovne ustanoviť právo Európskej prokuratúry odňať vnútroštátnym orgánom vec spadajúcu do rozsahu jej právomoci.^{83,84}

⁸³ Council of the European Union: Proposal for a Regulation on Establishment of the European Public Prosecutor's Office. ST 16992 2014 INIT – NOTE, Brussels, 18 December 2014, s.4.

⁸⁴ Návrh nariadenia Komisie z roku 2013 výslovne neustanovoval právo Európskej prokuratúry odňať vec vnútroštátnym orgánom, ale ustanovoval povinnosť vnútroštátnych orgánov postupiť vec Európskej prokuratúre v prípade, ak v rámci nimi začatého vyšetrovania zistia, že ide o trestný čin patriaci do právomoci Európskej prokuratúry.

III. Vzťahy kooperácie a koordinácie medzi Európskou prokuratúrou a Prokuratúrou Slovenskej republiky: vzájomné dopĺňanie sa?

Výslovné zakotvenie práva na odňatie veci súviselo so skutočnosťou, že členské štáty ustúpili od konceptu výlučnej právomoci Európskej prokuratúry v boji proti trestným činom poškodzujúcim finančné záujmy Únie a priklonili sa k zavedeniu systému spoločnej právomoci medzi Európskou prokuratúrou a vnútroštátnymi orgánmi, z ktorej vyplýva, že právomoc stíhať trestné činy poškodzujúce finančné záujmy Únie majú Európska prokuratúra aj vnútroštátne orgány. S cieľom zamedziť paralelným vyšetrovaniam a trestným stíhaniam na úrovni Únie a na úrovni členských štátov, ako aj s cieľom zabezpečiť konzistentnosť a vedenie vyšetrovaní a trestných stíhaní na úrovni Únie, zástupcovia členských štátov v Rade sa rozhodli dať v nariadení prioritu právomoci Európskej prokuratúry pred právomocou členských štátov, čoho dôsledkom bolo aj zavedenie práva Európskej prokuratúry odňať vec vnútroštátnym orgánom.

Podstata práva na odňatie veci spočíva v tom, že Európska prokuratúra má oprávnenie odňať vec, ktorá sa týka trestného činu, v súvislosti s ktorým by mohla vykonávať svoju právomoc, príslušným vnútroštátnym orgánom, ktoré vyšetrovanie tohto trestného činu začali a vedú. V tomto kontexte sa rokovania prebiehajúce na úrovni Rady sústredili najmä na tieto čiastkové otázky: za akých podmienok majú vnútroštátne orgány povinnosť oznámiť Európskej prokuratúre relevantné informácie súvisiace s trestným činom, v súvislosti s ktorým by mohla Európska prokuratúra vykonávať svoju právomoc; akú lehotu bude mať Európska prokuratúra na prijatie rozhodnutia, či uplatní svoje právo odňať vec, a či je možné predĺženie tejto lehoty a za akých podmienok; postup Európskej prokuratúry v prípade, ak sa o trestnom čine spadajúcom do jej právomoci dozvie iným spôsobom ako oznámením zo strany vnútroštátnych orgánov; konzultácie Európskej prokuratúry s vnútroštátnymi orgánmi; povinnosť Európskej prokuratúry informovať vnútroštátne orgány o svojom rozhodnutí; kto bude v mene Európskej prokuratúry prijímať rozhodnutie o odňatí veci vnútroštátnym orgánom.⁸⁵

⁸⁵ Pozri dokumenty Rady Európskej únie, ktorých predmetom je Návrh nariadenia na zriadenie Európskej prokuratúry (mediiinštitucionálny spis 2013/0255 (APP) – 6319/15, 7876/15, 8316/15, 7877/1/15 REV 1, 12621/15, 14718/15, 15100/15.

2.1. Kedy a za akých podmienok môže Európska prokuratúra uplatniť svoje právo odňať vec?

Aktuálna právna úprava práva odňať vec obsiahnutá v čl. 27 Nariadenia o Európskej prokuratúre nadväzuje na čl. 25 ods. 1 Nariadenia o Európskej prokuratúre, podľa ktorého „*Európska prokuratúra vykonáva svoju právomoc buď začatím vyšetrovania podľa čl. 26 alebo rozhodnutím o uplatnení svojho práva odňať vec podľa čl. 27.*“ Nariadenie o Európskej prokuratúre umožňuje Európskej prokuratúre začať vyšetrovanie dvomi spôsobmi, pričom rozhodujúcou skutočnosťou je to, či príslušné vnútroštátne orgány už začali vo veci trestného činu poškodzujúceho finančné záujmy Únie vyšetrovanie. V prípade, ak sa európsky delegovaný prokurátor domnieva, že sa pácha alebo bol spáchaný trestný čin, ktorý patrí do právomoci Európskej prokuratúry a príslušné vnútroštátne orgány v danej veci nezačali vyšetrovanie, začne vyšetrovanie v mene Európskej prokuratúry európsky delegovaný prokurátor.⁸⁶ V situácií, ak už bolo príslušnými vnútroštátnymi orgánmi začaté vyšetrovanie týkajúce sa trestného činu, v súvislosti s ktorým by mohla byť Európska prokuratúra príslušná, Európska prokuratúra môže využiť svoje oprávnenie odňať vec vnútroštátnym orgánom a začať vo veci vykonávať svoju právomoc.

Európska prokuratúra by sa o vyšetrovaní trestného činu poškodzujúceho finančné záujmy Únie prebiehajúceho na vnútroštátnej úrovni mala dozvedieť primárne od justičného orgánu alebo orgánu presadzovania práva členského štátu, ktorý takéto vyšetrovanie v členskom štáte začal, keďže tento orgán má podľa čl. 24 ods. 2 Nariadenia o Európskej prokuratúre vo vzťahu k Európskej prokuratúre informačnú povinnosť pokiaľ ide o trestné činy, v súvislosti s ktorými by si Európska prokuratúra mohla uplatniť svoju právomoc.⁸⁷ Vnútroštátny orgán má informačnú povinnosť k Európskej prokuratúre počas celého vyšetrovania, čo znamená, že je povinný informovať Európsku prokuratúru nielen o začatí vyšetrovania trestného činu, v súvislosti s ktorým by si Európska prokuratúra mohla uplatniť svoju právomoc, ale aj kedykoľvek počas vyšetrovania, ak sa domnieva, že vyšetrovanie sa

⁸⁶ Čl. 26 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

⁸⁷ Príslušný vnútroštátny orgán informuje buď priamo európskeho delegovaného prokurátora vo svojom členskom štáte alebo informuje ústrednú úroveň Európskej prokuratúry.

III. Vzťahy kooperácie a koordinácie medzi Európskou prokuratúrou a Prokuratúrou Slovenskej republiky: vzájomné dopĺňanie sa?

týka trestného činu, v súvislosti s ktorým by si Európska prokuratúra mohla uplatniť svoju právomoc.⁸⁸ Vnútroštátny orgán má informačnú povinnosť vo vzťahu k Európskej prokuratúre aj v prípade, ak už Európska prokuratúra rozhodla o tom, že neuplatní svoje právo vec odňať, avšak v priebehu vyšetrovania vedeného vnútroštátnym orgánom boli zistené nové skutočnosti, ktoré by mohli mať rozhodujúci význam a vplyv na prehodnotenie rozhodnutia Európskej prokuratúry o uplatnení jej práva odňať vec.⁸⁹

Európska prokuratúra sa o vyšetrovaní týkajúceho sa trestného činu poškodzujúceho finančné záujmy Únie, v súvislosti s ktorým by si mohla uplatniť svoju právomoc, vedeného príslušnými vnútroštátnymi orgánmi môže dozvedieť aj iným spôsobom, ako oznámením zo strany vnútroštátnych orgánov, ktoré vyšetrovanie vedú. Táto situácia môže nastať v prípade, ak si príslušné vnútroštátne orgány nesplnia svoju notifikačnú povinnosť podľa čl. 24 ods. 2 Nariadenia o Európskej prokuratúre, čím sa dopustia porušenia svojich záväzkov, alebo ak príslušné vnútroštátne orgány, ktoré vedú vyšetrovanie trestného činu majú za to, že v súvislosti s týmto trestným činom je vylúčená právomoc Európskej prokuratúry⁹⁰. V takomto prípade je Európska prokuratúra oprávnená informovať vnútroštátne orgány, ktoré vedú vyšetrovanie o tom, že môže ísť o vyšetrovanie trestného činu, v súvislosti s ktorým by si mohla uplatniť svoju právomoc.⁹¹ Nariadenie o Európskej prokuratúre nestanovuje špecifický postup, ako by mal postupovať vnútroštátny orgán, ktorého Európska prokuratúra informovala, ale predpokladá sa, že vnútroštátny orgán bude na základe doručenia informácie od Európskej prokuratúry postupovať podľa čl. 24 ods. 2 Nariadenia o Európskej prokuratúre, teda splní si vo vzťahu k Európskej prokuratúre informačnú povinnosť a zašle jej relevantné informácie o vyšetrovaní trestného činu, ktoré vedie.

Pred prijatím rozhodnutia o tom, či bude uplatnené právo vec odňať, môže Európska prokuratúra viesť konzultácie s príslušnými vnútroštátnymi or-

⁸⁸ Čl. 24 ods. 2 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

⁸⁹ Čl. 27 ods. 7 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

⁹⁰ Môže ísť o situáciu podľa čl. 25 ods. 2 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

⁹¹ Čl. 27 ods. 3 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

gánmi. Konzultácie pri rozhodovaní o uplatnení práva odňať vec si vyžaduje otvorenú komunikáciu oboch zúčastnených a potrebnú súčinnosť príslušných vnútroštátnych orgánov, najmä poskytnutie všetkých relevantných informácií a podkladov, a ich výsledkom má byť stanovenie postupu, ktorý bude najefektívnejší z pohľadu ochrany finančných záujmov Únie.⁹²

Európska prokuratúra musí pri svojom rozhodovaní o tom, či uplatní svoje právo odňať vec, rešpektovať zásadu proporcionality, a mala by si uplatniť svoje právo odňať vec len vtedy, ak by výkon právomoci Európskej prokuratúry v danej veci priniesol pridanú hodnotu.⁹³ Pri rozhodovaní o tom, či sa uplatní právo odňať vec podľa čl. 27 Nariadenia o Európskej prokuratúre musia byť európskym delegovaným prokurátorom overené nasledujú skutočnosti: (i) v akom štádiu sa vyšetrovania vedie, (ii) relevantnosť vyšetrovania s ohľadom na zabezpečenie koherentnosti politiky vyšetrovania a trestného stíhania vedeného Európskou prokuratúrou, (iii) cezhraničné prvky vyšetrovania, (iv) existencia akéhokoľvek špecifického dôvodu, v dôsledku ktorého je Európska prokuratúra vhodnejším orgánom na vedenie vyšetrovania.⁹⁴ Overenie uvedených skutočností sa vykonáva s využitím všetkých zdrojov informácií, ktoré má Európska prokuratúra k dispozícii, vrátane zdrojov, ktoré má k dispozícii európsky delegovaný prokurátor v súlade s vnútroštátnou úpravou daného členského štátu. Európsky delegovaný prokurátor pritom nemusí konať sám, ale na účely overenia môže využiť zamestnancov Európskej prokuratúry. Európska prokuratúra môže využiť aj konzultácie s inštitúciami, orgánmi, úradmi alebo agentúrami Únie, ako aj s vnútroštátnymi orgánmi za účelom riadneho overenia informácií.⁹⁵

Ak bola Európska prokuratúra informovaná o začatí alebo vedení vyšetrovania trestného činu poškodzujúceho finančné záujmy Únie zo strany vnútroštátnych orgánov, musí bezodkladne, najneskôr však v lehote piatich dní,

⁹² MET-DOMESTICI, A.: The Hybrid Architecture of the EPPO. From the Commission's Proposal to the Final Act. In: *Eurim*, 2017, issue 3, s. 148.

⁹³ Decision of the College of the European Public Prosecutor's Office 029/2021 of 21 April 2021. Adopting operational guidelines on investigation, evocation policy and referral of cases, s. 12.

⁹⁴ Article 40 (2) of the Internal Rules of Procedure of the European Public Prosecutor's Office. College Decision 003/2020.

⁹⁵ Article 40 (3) of the Internal Rules of Procedure of the European Public Prosecutor's Office. College Decision 003/2020.

III. Vzťahy kooperácie a koordinácie medzi Európskou prokuratúrou a Prokuratúrou Slovenskej republiky: vzájomné dopĺňanie sa?

prijat' rozhodnutie, či svoje právo odňať vec uplatní alebo nie. Počas tejto lehoty sa musia príslušné vnútroštátne orgány zdržať prijatia akéhokoľvek rozhodnutia, ktoré by mohlo svojim účinkom zabrániť Európskej prokuratúre uplatniť jej právo vec odňať, avšak musia prijať neodkladné opatrenia potrebné na zabezpečenie efektívneho vyšetrovania a trestného stíhania.⁹⁶ V konkrétnych a osobitných prípadoch môže byť lehota na prijatie rozhodnutia o tom, či Európska prokuratúra uplatní svoje právo vec odňať alebo nie, predĺžená hlavným európsky prokurátorom najviac o päť dní. Takýmto dôvodom na predĺženie lehoty môže byť vedenie konzultácií medzi Európskou prokuratúrou a príslušným vnútroštátnym orgánom.⁹⁷ O predĺžení lehoty musia byť vnútroštátne orgány informované.⁹⁸ Ak Európska prokuratúra nevydá rozhodnutie v stanovenej lehote, považuje sa to za rozhodnutie o neodňatí veci.⁹⁹

Rozhodnutie o uplatnení práva odňať vec podľa čl. 27 Nariadenia o Európskej prokuratúre prijíma európsky delegovaný prokurátor, ktorému boli oznámené informácie o vyšetrovaní trestného činu. Ak európsky delegovaný prokurátor dospeje na základe vyhodnotenia informácií doručených príslušným vnútroštátnym orgánom o trestnom čine, v súvislosti s ktorým by Európska prokuratúra mohla vykonávať svoju právomoc k záveru, že neuplatní právo odňať vec, je povinný vec predložiť na posúdenie stálej komore, ktorá môže európskemu delegovanému prokurátorovi po preskúmaní veci vydať pokyn na uplatnenie práva na odňatie veci.¹⁰⁰ Ak si Európska prokuratúra uplatní svoje právo odňať vec, príslušné vnútroštátne orgány jej vec odovzdajú a nebudú ďalej pokračovať vo vyšetrovaní vo vzťahu k danému trestnému činu.¹⁰¹ Naopak, ak sa stála komora stotožní s názorom európskeho delegovaného prokurátora neuplatniť právo odňať vec, európsky

⁹⁶ Čl. 27 ods. 1 a ods. 2 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

⁹⁷ HERRNFELD, H.-H. Article 26: Initiation of investigations and allocation of competences within the EPPO. In HERRNFELD H., BRODOWSKI D., BURCHRAD CH: European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO'): Article-by-Article Commentary. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, ss. 242.

⁹⁸ Čl. 27 ods. 1 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

⁹⁹ Article 40 (7) of the Internal Rules of Procedure of the European Public Prosecutor's Office. College Decision 003/2020.

¹⁰⁰ Čl. 27 ods. 6 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

¹⁰¹ Čl. 27 ods. 5 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

delegovaný prokurátor prijme rozhodnutie o neuplatnení práva vec odňať, ktoré vnútroštátnym orgánom, ktoré vedú vyšetrovanie, bezodkladne doručí.¹⁰² Ako už bolo uvedené, vnútroštátne orgány sa môžu v priebehu vyšetrovania opätovne obrátiť na Európsku prokuratúru, ak v priebehu ďalšieho vyšetrovania zistia nové skutočnosti rozhodujúceho významu, ktoré by mohli mať vplyv na zmenu rozhodnutia Európskej prokuratúry o uplatnení práva odňať vec. V takomto prípade môže Európska prokuratúra rozhodnúť o uplatnení svojho práva odňať vec rozhodnúť, len v prípade, ak vyšetrovanie vedené vnútroštátnymi orgánmi ešte nebolo skončené a na vnútroštátny súd nebola podaná obžaloba.¹⁰³

Pre úplnosť v tejto súvislosti dodávame, že úlohou stálych komôr je sledovať a usmerňovať vyšetrovanie a trestné stíhanie, ktoré vedú európski delegovaní prokurátori. Stála komora má troch členov, medzi ktorých patrí: predseda (ktorým je buď hlavný európsky prokurátor, alebo jeho zástupca, prípadne európsky prokurátor vymenovaný podľa Rokovacieho poriadku) a dvaja stáli členovia z radov európskych prokurátorov.¹⁰⁴ *„Nestálym členom“ stálej komory bude európsky prokurátor, ktorý vykonáva nad vecou dozor, a rokovaní sa bude bez hlasovacieho práva zúčastňovať aj európsky delegovaný prokurátor. Predseda a dvaja stáli členovia stálej komory budú však pochádzať z iného členského štátu, ako toho, v ktorom sa bude viesť konanie, nebudú teda odborníkmi na právny poriadok tohto štátu a väčšinou nebudú ovládať ani jazyk, v ktorom sa bude viesť konanie. Budú do značnej miery odkázaní na kvalitu správy podanej príslušným európskym prokurátorom a na kvalitu prekladov zápisníc o vyšetrovacích úkonoch a prekladov dotknutých vnútroštátnych právnych predpisov.*¹⁰⁵

Podľa Nariadenia o Európskej prokuratúre mal byť každý európsky prokurátor stálym členom aspoň jednej stálej komory. Počet stálych komôr však nebol presne daný v ustanoveniach Nariadenia o Európskej prokuratúre a preto až následne na základe rozhodnutia kolégia došlo k zriadeniu pätnás-

¹⁰² Čl. 27 ods. 7 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

¹⁰³ Ibid.

¹⁰⁴ Čl. 10 ods. 1 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

¹⁰⁵ ONDREJOVÁ, A. *Európsky prokurátor. Komentár k Nariadeniu Rady Európskej únie*. Bratislava: Wolters Kluwer s.r.o., 2017, s. 115.

III. *Vzťahy kooperácie a koordinácie medzi Európskou prokuratúrou a Prokuratúrou Slovenskej republiky: vzájomné dopĺňanie sa?*

tích stálych komôr. Kolégium taktiež rozhodlo, že vzhľadom na počet stálych komôr, každý európsky prokurátor bude členom jednej, dvoch alebo troch stálych komôr.¹⁰⁶ Stálym komorám pritom patria viaceré zásadné rozhodnutia v priebehu trestných konaní, okrem už vyššie uvedeného rozhodovania o odňatí vecí, aj o postúpení vecí vnútroštátnym orgánom, o podaní obžaloby na súd a mnoho ďalších.¹⁰⁷ Stála komora prijíma tieto rozhodnutia jednoduchou väčšinou, pričom každý jej člen má jeden hlas a v prípade rovnosti hlasov je rozhodujúci hlas predsedu.¹⁰⁸ *Úloha, ktorú nariadenie priznáva stálym komorám, sa preto javí ako mimoriadne dôležitá. Pri vyšetrení budú zodpovední za prijímanie väčšiny kľúčových operačných rozhodnutí. To je pozoruhodné a predstavuje významný odklon od prístupu, ktorý pôvodne predpokladala Komisia. V prípadoch menšieho významu však budú môcť stále komory delegovať svoje rozhodovacie právomoci na európskych prokurátorov. To by mohlo zvýšiť kontrolu, ktorú vykonávajú členské štáty nad Európskou prokuratúrou.*¹⁰⁹

Vzhľadom na skutočnosť, že Európska prokuratúra začala vykonávať činnosť od 1. júna 2021, bolo nevyhnutné upraviť postup a jednotné kritéria, na základe ktorých bude Európska prokuratúra využívať svoje právo odňať vec pri trestných stíhaniach, ktoré boli začaté a neukončené pred začiatkom jej činnosti. Kolégium preto prijalo operačné usmernenia k politike vyšetrenia, odnímania a postupovania vecí. Kolégium na základe tohto rozhodnutia stanovilo kritériá, ktoré musia európski delegovaní prokurátori zohľadniť pri odňatí neukončených vyšetrení trestných činov, ktoré boli spáchané kedy medzi 20. novembrom 2017 a dátumom kedy Európska prokuratúra začala výkon svojej činnosti. Európska prokuratúra mala napríklad pristúpiť k odňatiu vecí, v prípadoch vyšetrení, ktoré *mohli mať dôsledky na úrovni Únie, alebo ktoré by mohli poškodiť povest' Únie vrátane prípadov, v ktorých by povest' Únie mohla byť ohrozená len na národnej alebo miestnej úrovni ako aj vyšetrenia, kde úradníci alebo iní zamestnanci*

¹⁰⁶ European Public Prosecutor's Office: Decision on the permanent chamber. Colleague decision number 015/2020.

¹⁰⁷ Pozri bližšie článok 10 ods. 3 a 4 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

¹⁰⁸ Čl. 10 ods. 6 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

¹⁰⁹ MET-DOMESTICI, A.: The Hybrid Architecture of the EPPO: From the Commission's Proposal to the Final Act. In *Eucri*, 2017, issue 3.

*Únie, členovia inštitúcie Únie alebo iní verejní činitelia boli podozriví zo spáchania trestného činu.*¹¹⁰

Na podklade Nariadenia o Európskej prokuratúre a kritérií stanovených vo vyššie uvedenom rozhodnutí kolégia, došlo počas prvého roka činnosti Európskej prokuratúry k odňatiu veci v celkovo 278 prípadoch. Najviac prípadov bolo v roku 2021 odňatých v Bulharsku (celkovo až 56 prípadov) a naopak najmenej v Luxembursku, na Malte a v Holandsku kde nebola odňatá vec ani v jednom prípade. Na Slovensku došlo v tomto roku k odňatiu veci v 11 prípadoch.¹¹¹

2.2. Aplikačné problémy v Slovenskej republike

Súčasný znenie Nariadenie o Európskej prokuratúre vychádza, ako už bolo spomenuté, z modelu súbežných právomocí medzi Európskou prokuratúrou a vnútroštátnymi orgánmi prokuratúry. Európska prokuratúra má však „prioritu“ pri stíhaní trestných činov spadajúcich do jej kompetencie, ak sa rozhodne uplatniť svoju právomoc, a tiež „právo na odňatie veci“ v prípade vyšetrovaní, ktoré už začali vnútroštátne orgány prokuratúry. Ak sa Európska prokuratúra rozhodne vykonávať svoju právomoc, „vnútroštátne orgány nevykonávajú svoju vlastnú právomoc v súvislosti s tým istým trestným činom“.¹¹² V tomto ustanovení je vyjadrená prioritizácia Európskej prokuratúry pri stíhaní trestných činov poškodzujúcich finančné záujmy Únie. Ako je však vidieť, Nariadenie o Európskej prokuratúre používa pojmy, vyšetrovanie a trestné stíhanie odlišne od platnej slovenskej právnej úpravy.

V slovenskej právnej úprave v zmysle § 10 ods. 14 Trestného poriadku je *trestné konanie, konanie podľa tohto zákona. Trestné stíhanie* úsek od začatia trestného stíhania až do právoplatnosti rozsudku, prípadne iného rozhodnutia orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu vo veci samej, a *prípravným konaním* sa rozumie úsek od začatia trestného stíhania do podania obžaloby, návrhu na schválenie dohody o uznání viny a prijatí trestu alebo

¹¹⁰ Decision of the college of the European public prosecutor's office of 21.04.2021 adopting operational guidelines on investigation, evocation policy and referral of cases as amended by decision 007/2022 of 07.02.2022 of the college of the European Public Prosecutor's Office.

¹¹¹ Annual report of the European Public Prosecutor's Office 2021.

¹¹² ÖBERG, J. The European Public Prosecutor: Quintessential Supranational Criminal Law? In *Maastricht Journal of European and Comparative Law*, vol. 28, issue 2, 2021, ss. 164-181.

III. Vzťahy kooperácie a koordinácie medzi Európskou prokuratúrou a Prokuratúrou Slovenskej republiky: vzájomné dopĺňanie sa?

právoplatnosti rozhodnutia orgánu činného v trestnom konaní vo veci samej.

V zmysle § 199 ods. 1 Trestného poriadku *trestné stíhanie* začína policajt vydaním uznesenia o začatí trestného stíhania, spravidla do 30 dní od prijatia trestného oznámenia. Ak hrozí nebezpečenstvo z omeškania, začne policajt trestné stíhanie vykonaním zaistovacieho úkonu, neopakovateľného úkonu alebo neodkladného úkonu. Po ich vykonaní vyhotoví ihneď uznesenie o začatí trestného stíhania, v ktorom uvedie, ktorým z týchto úkonov už bolo začaté trestné stíhanie.

Vyšetrovanie je postup, ktorého cieľom je zistiť či bol trestný čin spáchaný, ako aj okolnosti týkajúce sa trestného činu. Počas vyšetrovania sa zhromažďujú dôkazy v súvislosti so spáchaným trestným činom, zisťujú sa okolnosti daného trestného činu, vykonávajú sa všetky dostupné spôsoby dokazovania a zhromažďujú sa všetky dostupné dôkazné prostriedky, tak, aby mohol byť urobený konkrétny záver.

Ďalším postupom orgánov činných v trestnom konaní, je *postup pred začatím trestného stíhania*, v zmysle § 196 Trestného poriadku.¹¹³ Podľa citovaného ustanovenia sa trestné oznámenie podáva prokurátorovi alebo policajtovi. Prokurátor a policajt o podanom trestnom oznámení bez meškania upovedomia Úrad špeciálnej prokuratúry, ak sa týka pôsobnosti Špecializovaného trestného súdu, a Európsku prokuratúru, ak sa týka pôsobnosti Európskej prokuratúry.

S poukazom na Nariadenie o Európskej prokuratúre, Európska prokuratúra môže svoje právo odňať vec uplatniť za predpokladu, že vnútroštátne vyšetrovanie ešte nebolo skončené a na súd nebola podaná obžaloba.¹¹⁴ V aplikácii na právny poriadok Slovenskej republiky bude môcť Európska prokuratúra rozhodnúť o uplatnení tohto práva v štádiu pred začatím trestného stíhania v zmysle § 196 Trestného poriadku a v štádiu prípravného konania. Na aplikačný problém v súvislosti s § 196 ods. 1 Trestného poriadku, kon-

¹¹³ Bližšie pozri § 196 Trestného poriadku.

¹¹⁴ Čl. 27 ods. 7 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

krétno v časti týkajúcej sa tohto ustanovenia, podľa ktorého policajt o podanom trestnom oznámení bez meškania upovedomí Európsku prokuratúru, ak sa týka jej pôsobnosti, upriamil pozornosť Šanta, ktorý uviedol: „*Predmetné ustanovenie je v rozpore s čl. 24 a ďalšími Nariadenia o Európskej prokuratúre, podľa ktorých sú príslušné orgány povinné Európskej prokuratúre bez odkladu oznámiť akúkoľvek trestnú činnosť, v súvislosti s ktorou môže Európska prokuratúra uplatniť svoje právomoci. Takéto oznámenie policajtom však, na rozdiel od upovedomenia Úradu špeciálnej prokuratúry, znamená, že policajt bezodkladne odstúpi trestné oznámenie Európskej prokuratúre na rozhodnutie o tom, či začne vyšetrovanie a sám nevykonáva do rozhodnutia žiadne ďalšie úkony. Uvedená nejednoznačnosť by mohla byť odstránená buď vypustením časti vety ustanovenia § 196 ods. 1 Trestného poriadku týkajúcej sa Európskej prokuratúry, kedy by sa postupovalo v zmysle Nariadenia o Európskej prokuratúre alebo zmenením pojmu upovedomenia vo vzťahu k Európskej prokuratúre na pojem odstúpenie trestného oznámenia Európskej prokuratúre vo veciach týkajúcich sa jej pôsobnosti.*“¹¹⁵

S uvedeným sa nedá nesúhlasiť. Ide tu však o prípady, kedy policajt alebo prokurátor za striktnej aplikácie čl. 24 ods. 2 Nariadenia o Európskej prokuratúre, sám iniciatívne poskytne informácie pre vyvodenie záverov a aplikácii práva odňať vec zo strany Európskej prokuratúry. Nariadenie o Európskej prokuratúre explicitne v čl. 27 ods. 3 uvádza, že v prípade *ak sa Európska prokuratúra inými prostriedkami než na základe informácií uvedených v článku 24 ods. 2 dozvie o skutočnosti, že vyšetrovanie týkajúce sa trestného činu, v súvislosti s ktorým by mohla byť príslušná, už vykonávajú príslušné orgány členského štátu, bezodkladne tieto orgány informuje*¹¹⁶, a ak tieto orgány poskytnú všetky relevantné informácie, Európska prokuratúra rozhodne o odňatí veci alebo nie. Toto ustanovenie tak dáva Európskej prokuratúre možnosť autoritatívne zasiahnuť do rozhodnutí vnútroštátnych orgánov.

¹¹⁵ ŠANTA J. Európska prokuratúra a niektoré aplikačné poznatky z praxe prokurátora. In MARČOKOVÁ BECKOVÁ, D. (ed.) *Vplyv Európskej únie na trestné právo jej členských štátov. Recenzovaný zborník vedeckých prác z medzinárodnej vedeckej konferencie*. Košice: ŠafárikPress, 2022, ss. 55 – 71.

¹¹⁶ Bližšie pozri čl. 27 ods. 2 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

III. Vzťahy kooperácie a koordinácie medzi Európskou prokuratúrou a Prokuratúrou Slovenskej republiky: vzájomné dopĺňanie sa?

Ak Európska prokuratúra využije toto právo, a na základe poskytnutých informácií oznámi túto skutočnosť príslušným vnútroštátnym orgánom, mal by mať policajt alebo prokurátor možnosť vydať rozhodnutie v zmysle Trestného poriadku, ktorým vyhovie Európskej prokuratúre a dikcii Nariadenia o Európskej prokuratúre. V súčasnosti, v zmysle § 197 ods. 1 Trestného poriadku¹¹⁷, môže policajt alebo prokurátor rozhodnúť uznesením len o odovzdaní príslušnému orgánu na prejednanie priestupku alebo iného správneho deliktu, alebo odovzdaním inému orgánu na disciplinárne konanie. Možnosť odovzdať vec príslušnému orgánu na prejednanie v § 197 ods. 1 Trestného poriadku absentuje.

Nariadenie o Európskej prokuratúre veľmi nejednoznačne definuje, aké povinnosti majú vnútroštátne orgány, v prípade ak sú Európskou prokuratúrou informované v zmysle čl. 27 ods. 3 Nariadenia o Európskej prokuratúre. Logickým postupom by bolo, aby vnútroštátne orgány aplikovali čl. 24 ods. 2 Nariadenia o Európskej prokuratúre, a Európskej prokuratúre bezodkladne poskytli všetky potrebné informácie, aby vedela urobiť rozhodnutie, či využije svoje právo odňať vec alebo nie. Uvedené vyplýva zo skutočnosti, že čl. 27 ods. 3 Nariadenia o Európskej prokuratúre, jednoznačne stanovuje, že rozhodnutie o odňatí veci, môže Európska prokuratúra urobiť len na základe informácií od vnútroštátnych orgánov poskytnutých podľa čl. 24 ods. 2 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

V prípade ak si vnútroštátne orgány chcú ponechať právomoc stíhať konkrétne trestné činy, minimálne by mali upovedomiť Európsku prokuratúru, aby sa tak mohol započat' proces stanovený v čl. 25 ods. 6 Nariadenia o Európskej prokuratúre, podľa ktorého „*V prípade sporu medzi Európskou prokuratúrou a vnútroštátnymi orgánmi trestného stíhania v otázke, či trestná činnosť patrí do pôsobnosti článku 22 ods. 2 alebo 3 alebo článku 25 ods. 2 alebo 3, vnútroštátne orgány príslušné rozhodovať o právomoci vo veciach trestného stíhania na vnútroštátnej úrovni rozhodnú, kto má mať právomoc*

¹¹⁷ Bližšie pozri § 197 zákona č. 301 /2005 Z. z. Trestného poriadku v jeho platnom znení.

vec vyšetrovať. Členské štáty určia vnútroštátny orgán, ktorý bude o právomoci rozhodovať.“^{118,119} V takom prípade nastupujú podľa § 22a Trestného poriadku spory o právomoc medzi Európskou prokuratúrou a Úradom špeciálnej prokuratúry, ktoré rozhoduje Najvyšší súd Slovenskej republiky.¹²⁰

Ďalším terminálnym štádiom, kedy je Európska prokuratúra v zmysle Nariadenia o Európskej prokuratúre oprávnená rozhodnúť o odňatí veci je, v nadväznosti na slovenskú právnu úpravu, štádiom od začatia trestného stíhania až do momentu podania obžaloby. Podanie obžaloby je v zmysle § 234 Trestného poriadku¹²¹ jedným z možných rozhodnutí, ktorým sa končí prípravné konanie. Ak by však Európska prokuratúra na základe všetkých informácií vnútroštátnych orgánov využila právo odňatia veci, aj v tomto štádiu trestného konania, by mal mať prokurátor alebo policajt možnosť rozhodnúť tak, že vec už nepatrí do právomoci vnútroštátnych orgánov, ale spadá do právomoci Európskej prokuratúry. V nadväznosti na uvedené, je taktiež potrebné, aby policajt alebo prokurátor mal možnosť rozhodnúť, že trestné stíhanie postupuje príslušnému orgánu. Avšak práve táto možnosť v § 214 Trestného poriadku absentuje.¹²²

Ako už bolo vyššie zmienené, o možnosti uplatniť právo odňať vec rozhoduje príslušný európsky delegovaný prokurátor. Tu je však potrebné počítať aj so situáciou, kedy dva alebo viaceré členské štáty informujú Európsku prokuratúru v zmysle čl. 24 ods. 2 Nariadenia o Európskej prokuratúre. V takom prípade Nariadenie o Európskej prokuratúre nešpecifikuje, podľa akých kritérií rozhodne, ktorý európsky delegovaný prokurátor rozhodne

¹¹⁸ Bližšie pozri čl. 25 ods. 6 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

¹¹⁹ HERRNFELD, H.-H. *Article 27: Right of evocation*. In HERRNFELD H., BRODOWSKI D., BURCHRAD CH: *European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO'): Article-by-Article Commentary*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, ss. 213 - 233

¹²⁰ Bližšie k tejto problematike pozri ŠANTA J. *Európska prokuratúra a niektoré aplikačné poznatky z praxe prokurátora*. In MARČOKOVÁ BECKOVÁ, D. (ed.) *Vplyv Európskej únie na trestné právo jej členských štátov. Recenzovaný zborník vedeckých prác z medzinárodnej vedeckej konferencie*. Košice: ŠafárikPress, 2022, ss. 55 – 71.

¹²¹ Bližšie pozri § 234 Trestného poriadku.

¹²² Bližšie pozri § 214 Trestného poriadku.

III. Vzťahy kooperácie a koordinácie medzi Európskou prokuratúrou a Prokuratúrou Slovenskej republiky: vzájomné dopĺňanie sa?

o odňatí veci. V takejto situácii sa javí ako vhodné, aby Európska prokuratúra brala do úvahy kritériá stanovené v čl. 26 ods. 4 Nariadenia o Európskej prokuratúre.¹²³

V zmysle čl. 27 ods. 5 Nariadenia o Európskej prokuratúre, v prípade ak Európska prokuratúra uplatní svoje právo odňať vec, príslušné orgány členských štátov jej odovzdajú spis a zdržia sa akýchkoľvek ďalších vyšetrovacích úkonov vo vzťahu k danému trestnému činu. Európska prokuratúra, by tak mala pokračovať v trestnom stíhaní, ktoré bolo začaté vnútroštátnymi orgánmi. Legálnym dôsledkom využitia práva odňať vec v zmysle čl. 27 Nariadenia o Európskej prokuratúre, je že vnútroštátne orgány nemôžu naďalej uplatňovať svoju právomoc. Avšak, dôsledky využitia práva odňať vec siahajú ďalej, nakoľko oprávňujú Európsku prokuratúru plne využívať jej oprávnenia v zmysle Nariadenia o Európskej prokuratúre týkajúce sa začatia vyšetrovania v zmysle čl. 26 Nariadenia o Európskej prokuratúre, ktoré v konečnom dôsledku môže ovplyvniť práva osôb podozrivých a obvinených a taktiež samotné podanie obžaloby na súd.¹²⁴

3. Princíp ne bis in idem

3.1. Vymedzenie podstaty, účelu a funkcií princípov a zásad v trestnom konaní

Pre tvorbu a realizáciu práva, v jeho hmotnej aj procesnej zložke, sú príznačné určité princípy, resp. zásady, podľa ktorých a na základe ktorých, sa tvorba a realizácia práva ako významného spoločenského fenoménu, uskutočňuje.¹²⁵

Každé právne odvetvie je ovládané určitými princípmi a zásadami. Tieto princípy, resp. zásady, charakterizujú základ práva i jeho obsah, premietajú

¹²³ Bližšie k tejto problematike pozri podkapitulu 3.1. tejto časti o podaní obžaloby.

¹²⁴ Bližšie k tejto problematike pozri časť IV o rozsahu práv obvinených a podozrivých osôb v trestnom konaní Európskej prokuratúry.

¹²⁵ BABČÁK, J. *Daňové právo na Slovensku*. Bratislava: EPOS, 2015, s. 422.

sa nielen do právotvornej činnosti, ale aj do roviny realizovanej interpretačnej a právno – aplikačnej. V právnej vede sú považované za abstraktné právne pravidlá, ktoré majú rozdielny charakter.¹²⁶

Existencia princípov v práve je nevyhnutná. Princípy vyjadrujú nemennosť určitého spoločenského javu. Táto nemennosť neovplyvňuje to, či je upravený právnymi normami alebo nie, prípadne v akom právnom rámci, ani v akej forme je daný spoločenský fenomén právne vyjadrený, a nevplyva na ňu ani stabilita, či nestabilita spoločenských vzťahov.

Dôvodom pre existenciu zásad, či princípov v každom právnom odvetví, je najmä charakter právnych noriem ako všeobecných pravidiel správania sa.

Trestný poriadok tvorí ucelenú sústavu. Jeho štruktúra a systém zabezpečujú funkčnosť trestného procesu. Toto zabezpečenie je veľmi zložitú, a aby tento systém mohol fungovať, sú stanovené presné právno – politické princípy, na ktorých je tento proces vybudovaný.¹²⁷

Význam základných zásad a princípov vyplýva z toho, že sú základom, na ktorom spočíva trestné právo procesné. Ich uplatnenie v trestnom konaní je nevyhnutným predpokladom, najdôležitejšou zárukou skutočne účinného prostriedku plnenia úloh nášho trestného konania nakoľko práve ony v ňom zaručujú dodržiavanie zmyslu zákona, zabezpečujú dôslednú ochranu tak spoločnosti, ako aj práv a oprávnených záujmov občanov, predovšetkým osoby, voči ktorej sa vedie trestné konanie. Bez znalosti týchto zásad a princípov nemožno pochopiť podstatu nášho trestného konania, význam všetkých jeho inštitútov a štádií, nemožno porozumieť jednotlivým ustanoveniam Trestného poriadku a správne ich aplikovať v praxi, nakoľko sú základným vodítkom pre výklad. Bez správneho stanovenia základných zásad a princípov a ich znalosti, nie je možná legislatívna práca v oblasti trestného konania, nakoľko právna úprava všetkých ustanovení Trestného poriadku,

¹²⁶ HARVÁNEK, J a kol. *Právní teorie*. Brno: Iuridica Brunensia, 1995, s. 234.

¹²⁷ GRÍVNA, T. Základní zásady v připravované rekodifikaci trestního řízení z komparativního pohledu; In *Princípy a zásady v trestnom práve; Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie*. Košice: Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta, s. 59.

III. *Vzťahy kooperácie a koordinácie medzi Európskou prokuratúrou a Prokuratúrou Slovenskej republiky: vzájomné dopĺňanie sa?*

z nich musí vychádzať a samozrejme nie je možná ani akákoľvek vedecká práca v odbore trestného práva.¹²⁸

V súvislosti s vymedzením významu základných zásad a princípov, nemožno opomenúť ich status pri napĺňaní účelu trestného konania, ktorý zákonodarca nepriamo vtelil do úvodného ustanovenia § 1 Tr. por. . Podľa ust. § 1 Tr. por., ktorý zákonodarca marginálne označil ako „predmet zákona“, „*Trestný poriadok upravuje postup orgánov činných v trestnom konaní a súdov tak, aby trestné činy boli náležite zistené a ich páchatelia podľa zákona spravodlivo potrestaní, pričom treba rešpektovať základné práva a slobody fyzických osôb a právnických osôb*“.

K uvedenému Musil, J. a kol., výstižne poznamenávajú, že „*tento cieľ je možné naplniť len v tom prípade, ak trestné konanie bude podriadené určitým vyšším princípom a pravidlám, ktoré sa budú prierezovo uplatňovať počas trestného konania a v súlade, s ktorými budú všetky ostatné ustanovenia upravujúce trestné konanie. Hovoríme o nich ako o tzv. základných zásadách trestného konania, ktoré sa chápu ako procesné, východiskové body nielen trestného konania, ale aj trestného práva procesného ako celku.*“¹²⁹

Nad rámec uvedeného Žila, J. k uvedeného dodáva a poznamenáva, že „*znalosť základných zásad ja predpokladom správneho pochopenia podstaty, pochopenia jednotlivých ustanovení a inštitútov Trestného poriadku a s tým súvisiaca aj ich aplikácia v praxi. Charakter trestného konania je určený súhrnom všetkých princípov, na ktorých je konkrétne konanie vybudované, ale samozrejme je nutné poznať význam a uplatňovanie každej z jednotlivých zásad.*“¹³⁰

Šámal, P. pripomína, že „*význam základných zásad spočíva aj vo vyvažovaní individuálnych (konkrétnych) voči iným záujmom, pričom táto otázka nemôže byť uspokojivo vyriešená tým, že tieto záujmy redukuje, v záujme*

¹²⁸ CÍSAŘOVÁ, D., FENYK, J., GRÍVNA, T. a kol. *Trestní právo procesní; 5. vydání*. Praha: ASPI, 2008, ss. 63-64, rovnako porov.: ŠÁMAL, P., MUSIL, J., KUČHTA, J. a kol. *Trestní právo procesní, 4. vydání*. Praha: C.H.BECK, 2013, s. 86 a nasl.; rovnako porov.: JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní, 3. vydání*. Praha: LEGES, 2013, s. 132 a nasl.

¹²⁹ MUSIL, J.; KRATOCHVÍL, J.; ŠÁMAL, P. *Trestní právo procesní*. Praha: C.H.BECK, 2007, s. 106.

¹³⁰ ŽILA, J. *Zásada vyhledávání v trestním řízení*, Praha: ACADEMIA, 1983, s. 1.

zjednodušenia na porovnanie a vyváženie záujmov jednotlivca, na strane jednej a záujmov spoločnosti na strane druhej alebo dokonca na záujmy týkajúce sa ochrany práv obvineného a záujmov týkajúcich sa kontroly zločinnosti. Takáto formulácia len lepšie nastoľuje zásadne problémy, avšak riešením je len formulovanie a predloženie presnejších a vysoko kultivovaných zásad, ako aj metód ich aplikácie, v nádeji, že to povedie k nastoleniu správy a priemernej rovnováhy. Osobitne v tejto súvislosti záverom pripomína, že dynamika vývoja spoločnosti a v rámci nej aj trestného procesu, ktorý je v tomto kontexte vnímaný ako ľudský proces, je tak premenlivá a tak pružná, že všetko čoho je možné dosiahnuť, je priblíženie sa tejto rovnováhe“.¹³¹

a) *Interakcia a kauzalita zásad a princípov k právnym normám, pravidlám a paradigmam*

Nemenej významným, ako v prípade vymedzenia vzájomnej interakcie a kauzality medzi zásadou a princípom, je aj vymedzenie vzťahu medzi princípom, pravidlom a právnou normou. Vymedzenie avizovaného vzťahu má zásadný interpretačný a aplikačný význam, vo vzťahu k právu a cieľom sledovaných trestným konaním, či jednotlivých procesných inštitútov.

V uvedenom kontexte, najvšeobecnejším pojmom je právna norma, ktorá môže mať podobu:

- a. pravidla;
- b. princípu;

Knapp, V. rozdiel medzi princípom a pravidlom, vidí v rozsahu jeho aplikácie.¹³²

Čechák, P., túto zovšeobecňujúcu premisu ďalej dopĺňa a rozvíja, keď poznamenáva, že právne pravidlá vychádzajú z právnych princípov. Ďalej dodáva, že princípy môžu byť jednotlivým pravidlám priradované aj umelo,

¹³¹ ŠÁMAL, P. *Základní zásady trestního řízení v demokratickém systému*. Praha: CODEX Bohemia, 1999, s. 45.

¹³² KNAPP, V. *Velké právní systémy (úvod do srovnávací právní vědy)*. I. vydání. Praha: C.H.BECK, 1996, s. 38.

III. *Vzťahy kooperácie a koordinácie medzi Európskou prokuratúrou a Prokuratúrou Slovenskej republiky: vzájomné dopĺňanie sa?*

do možnej miery nezávisle na reálnych dôvodoch, ktoré viedli ku vzniku týchto pravidiel.¹³³

Raz, J., pri riešení otázky vzájomnej interakcie medzi princípom a pravidlami, akcentuje atribút ich záväznosti, keď poznamenáva že : „**na rozdiel od pravidiel, nie je platnosť princípov založená na autorite de uire, t.j. možnosti odvodenia tejto platnosti od dodržania predpokladanej procedúry. Platnosť princípov tak nie je nezávislá na ich konkrétnom obsahu. Princípy tak nemajú povahu autoritatívnych rozhodnutí, ale tieto sú len výsledkom ich optimalizácie**“.¹³⁴

Platnosť princípov je úzko naviazaná na konkrétne spoločenské hodnoty.¹³⁵

Vzájomnú interakciu pravidiel a princípov možno názorne ilustrovať prostredníctvom historického exkurzu ich prirodzeného vývoja. Ideálnym zdrojom právnych princípov a právnych pravidiel je prirodzené právo, aj keď v poslednej dobe dochádza v tejto oblasti ku zmene a od prirodzeného práva sa skôr ustupuje v prospech hodnotového systému danej spoločnosti, ako legitimizujúceho zdroja obsahu právnych princípov a pravidiel.¹³⁶

Vo svojom súhrne potom prirodzené princípy a prirodzené pravidlá predstavujú prirodzenú spravodlivosť (natural justice) a vytvárajú tak prirodzený prameň práva.

Bröstl, A., v tejto súvislosti sformoval a systematizoval základné prirodzené princípy a pravidlá.

Medzi **všeobecné pravidlá**, ktoré sa vyvinuli v priebehu storočí pri pozžívaní práva sa radí:

- a) čo nie je zákonom zakázané, je dovolené;
- b) pacta sun servanda;
- c) nemo index in causa sua;

¹³³ ČECHÁK, P. Princípy jako řídicí ideje právní regulace. In. HAMULÁK, O.: *Princípy a zásady v právu – teorie a praxe. Sborník z konference Olomoucké debaty mladých právníků 2010*. Praha: LEGES, 2010, s. 13.

¹³⁴ PRUSÁK, J. *Teória práva*; Bratislava: VO PF UK; 1995; s. 207.

¹³⁵ VEČEŘA, M.; URBANOVÁ, M. *Sociologie práva*; Praha: A. ČENĚK; 2006, s. 129.

¹³⁶ PULIDO, C., B. The Rationality of Balancing. In *Archives for Philosophy of Law and Social Philosophy*, 2006, roč. 92, zošit 2, s. 207.

- d) *neminem laedere* – je spravodlivé neobohacovať sa na úkor iného: *Regnum est neminem cum aletius detrimento fieri locupietorem*;
- e) *suum cuique tribuere, suum suique* – dať každému, čo mu patrí;
- f) *ignorantia iuris non excusat* – neznalosť zákona neospravedlňuje;
- g) *iustitia nemini neganda* – spravodlivosť sa nemá nikomu odopierať;
- h) *in dubio nitius* -v pochybnostiach miernejšie;
- i) *ne bis in idem* – nie dvakrát o tom istom;
- j) *quieta non movere* – nehýbať tým, čo je v pokoji, nikto nemá svojvoľne (svojmocne) rušiť pokojný stav.

Medzi **základné princípy** prirodzenej spravodlivosti sa radí:

- a) nikto nemôže byť sudcom vo svojej veci;
- b) *audiatur et altera pars* (nikoho nemožno súdiť bez vypočutia);
- c) každý má právo oboznámiť sa s obvineným, resp. nárokom, ktorý je proti nemu vznesený a s jeho dôvodmi;
- d) rozhodnutia majú byť rozumne odôvodnené;
- e) tresty nemajú byť neprimerané, majú zodpovednosť okolnostiam prípadu, t.j. predovšetkým závažnosti porušenia práva.

Pojem právny princíp, právna zásada, ale aj súvisiace pojmy, ako je právna norma, pravidlo, *maxima*, či *paradigma*, nie sú v právnej teórii interpretované jednotne, naopak sú predmetom intenzívnych a častokrát antagonistických argumentácii.¹³⁷

Súčasná jurisprudencia veľmi často oba pojmy, teda pojem, princíp a zásada, stotožňujú, či zamieňajú, resp. ich považujú za pojmy synonymné, s čím nemožno bez výhrad súhlasiť.

¹³⁷ Porov. : WINTR, I. *Říše principů; Obecní a odvětvové principy současného českého práva*. Praha: Karolinum, 2006; BOGUSZAK, J. a kol. *Právní principy*. Pelhřimov: Vydavatelství 999, 1999; TRYZNA, J. *Právní principy a právní argumentace*. Praha: Auditorium, 2010.

*III. Vzťahy kooperácie a koordinácie medzi Európskou prokuratúrou
a Prokuratúrou Slovenskej republiky: vzájomné dopĺňanie sa?*

Nazdávam sa, že najkomplexnejšie a v koncentrovanej forme, vymedzil podstatu pojmu právny princíp A. GERLOCH, ako „*najvšeobecnejšie pravidlá správania, ako regulatívne idey, ktoré v normatívnej podobe vyjadrujú všeobecné ciele práva, ktorými sú základné hodnoty.*“¹³⁸

Tradične zaužívaným chápaním pojmu princíp je definícia prezentovaná J. BOGUSZAKOM, ako „*pravidlo relatívne vysokého stupňa všeobecnosti, ktoré nie je explicitne alebo implicitne vyjadrené alebo ako communis opinio doctorum, imanentné danému právu, právnenému odvetviu alebo právnenému inštitútu. Sú spoločné právu rôznych krajín, prinajmenšom v dosahu daného typu právnej kultúry. Obvykle nestrácajú platnosť v priebehu zmien, druhých konkrétnejších právnych noriem, s ktorými sú späté pri aplikácii.*“¹³⁹

Podľa J. HARVÁNKA „*zatiaľ, čo právne princípy sú základnými a nemeňteľnými postulátmi, právne zásady sú meniteľnými postulátmi a majú menšiu mieru všeobecnosti.*“¹⁴⁰

Významný predstaviteľ slovenskej jurisprudencie J. PRUSÁK, prezentuje právne princípy, ako „*právne normy s najvyššou mierou abstrakcie, ktoré určujú aplikáciu, t.j. aj subsumpciu a interpretáciu právnych odvetví, zákoníkov, zákonov a jednotlivých častí právnych predpisov.*“¹⁴¹

V konečnom dôsledku nemožno opomenúť ani pragmatické vymedzenie podstaty pojmu právny princíp M. GAŠPAROM, ktorý princíp považuje (charakterizuje), ako „*ako vedúcu právnu ideu, ktorá platí bezo zvyšku, nepripúšťa výnimku a má preto absolútne určenie.*“¹⁴²

Podľa M. GAŠPARA „*zásada, resp. jednotlivé základné zásady, sú skôr viazané na konkrétnosť spoločenských javov a vzťahov, ich poznateľnosť,*

¹³⁸ GERLOCH, A. Princíp právni jistoty v soudobém právu. In BOGUSZAK, J. a kol. *Právni princípy*. Pelhřimov: Vydavatelství 999, 1999, s. 77.

¹³⁹ BOGUSZAK, J. Pojetí, druhy a význam právních principů. In *Právny obzor*; 2003, č. 3, s. 241.

¹⁴⁰ HARVÁNEK, J. a kol. *Teórie práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2008, s. 283.

¹⁴¹ PRUSÁK, J. Právne princípy a premene slovenského práva. In *Právny obzor* č. 3, 2003, s. 266.

¹⁴² GAŠPAR, M. a kol. *Československé správne právo*. Obzor: Bratislava, 1973, s. 122.

*relatívnu stabilitu v aplikácii, pripúšťanie výnimiek zo svojho uplatňovania a pod.*¹⁴³

Základné zásady trestného konania sú vedúce právne idey.¹⁴⁴ Nad rámec prezentovaného vymedzenia podstaty zásad trestného konania J. IVOR, akcentuje normatívny aspekt v ich charakteristike – vymedzení, keď dodáva, že „*toto postavenie (postavenie vedúcich právnych idey) im musí priznať zákon*“.¹⁴⁵ Zároveň dodáva, že na základných zásadách je vybudovaný celý trestný proces, celá organizácia trestného konania, rozdelenie funkcií v trestnom konaní, teda aj všetky systémové a štrukturálne trestnoprocesné vzťahy.

J. JELÍNEK, zároveň pripomína, že základné zásady „*sú prejavom právo – politického a právo – filozofického prístupu k trestnému konaniu, pričom v konečnom dôsledku vyjadrujú mienku zákonodarcu o najúčelnejšom usporiadaní trestného procesu.*“¹⁴⁶

Kľúčovú pozíciu, v systéme zásad trestného konania, zastávajú zásady ukotvené v Ústave SR, ktoré označujeme aj ako „*ústavné princípy*“.

Tieto princípy významnou mierou vplývajú na trestné konanie a určujú a formujú mnohé zásady priamo uvádzané v Trestnom poriadku, ako aj charakter celého trestného konania.¹⁴⁷

Ústavné princípy, predstavujú abstraktné právne normy,¹⁴⁸ prostredníctvom ktorých zákonodarca poskytuje ochranu demokratickým hodnotám, ktoré vo svojom súhrne predstavujú a vytvárajú koncept materiálneho právneho štátu.¹⁴⁹

¹⁴³ Ibid, s. 123.

¹⁴⁴ ŠÁMAL, P. *Základní zásady trestního řízení v demokratickém systému*. Praha: CODEX Bohemia, 1999, s. 44. Rovnako porov.: JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 3. vydání. Praha: LEGES, 2013, s. 61.

¹⁴⁵ IVOR, J. a kol. *Trestné právo procesné. Druhé doplnené a prepracované vydanie*. Bratislava: IURA Edition, 2010, s. 54.

¹⁴⁶ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 3. vydání. Praha: LEGES, 2013, s. 61.

¹⁴⁷ ČENTĚŠ, J. a kol. *Trestné právo procesné. Všeobecná časť*. Šamorín: Heuréka, 2016, s. 39.

¹⁴⁸ PRUSÁK, J. Právne princípy a pramene slovenského práva. In *Právny obzor*; roč. 86, č. 3, 2003, s. 266.

¹⁴⁹ *Ústavný súd SR, požiadavku materiálneho právneho štátu osobitne akcentoval v právnom názore, podľa ktorého: „V právnom štáte, v ktorom sú ako neoddeliteľné súčasti okrem iných*

III. Vzťahy kooperácie a koordinácie medzi Európskou prokuratúrou a Prokuratúrou Slovenskej republiky: vzájomné dopĺňanie sa?

Svoj postoj, Ústavný súd SR, vo vzťahu k významu konceptu materiálneho právneho štátu, potvrdil v právnom názore, podľa ktorého: „Princíp právneho štátu, ustanovený v čl. I. je základným ústavnoprávnym princípom v Slovenskej republike“.¹⁵⁰

Na prezentovaný právny názor Ústavného súdu SR, ideovo a koncepcne nadväzuje právny názor, ktorým Ústavný súd SR kreuje jednotlivé atribúty a deriváty (princípy) vyplývajúce z obsahu princípu právneho štátu, ktorým je princíp právnej istoty, keď v tejto súvislosti poznamenáva: „Jednou z nevyhnutných súčastí obsahu princípu právneho štátu je požiadavky právnej istoty. S uplatňovaním tohto princípu sa spája nielen požiadavka po všeobecnej platnosti, trvácnosti, stabilite, racionalite a spravodlivom obsahu právnych noriem a ich dostupnosti občanom (publikovateľnosť), ale rovnako aj požiadavka predvídateľnosti konania orgánov verejnej moci (právna istota), ktorej základom je jednoznačný jazyk a zrozumiteľnosť právnych noriem (požiadavka, aby priemerný občan dokázal porozumieť obsahu právnej normy).¹⁵¹

Sumarizačne, ku konceptu materiálneho právneho štátu, zaujal stanovisko Ústavný súd SR, keď deklaroval: „Predmetom ochrany poskytovanej ustanovením čl. I. ods. 1 Ústavy sú ustanovené princípy a demokratické hodnoty vytvárajúce vo svojom súhrne a vzájomnej previazanosti koncept materiálneho právneho štátu“.¹⁵²

stelesnené také princípy, ako sú právna istota a spravodlivosť (princíp materiálneho právneho štátu), čo možno spoľahlivo vyvodit' z čl. I. Ústavy, sa osobitný dôraz kladie na ochranu tých práv, ktoré sú predmetom jej úpravy. Povinnosťou všetkých štátnych orgánov je zabezpečiť reálnu možnosť ich uplatnenia tými subjektami, ktorými boli priznané“. (porov. I. ÚS 17/1999. Nález z 22. septembra 1999. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 1999, s. 365. Podľa iného právneho názoru: „V právnom štáte, v ktorom sú ako neoddeliteľné súčasti okrem iných stelesnené také princípy, ako sú právna istota a spravodlivosť (princíp materiálneho právneho štátu, čo možno spoľahlivo vyvodit' z čl. I. Ústavy) sa osobitný dôraz kladie na ochranu tých práv, ktoré sú predmetom jej úpravy (porov. I. ÚS/0/98).

¹⁵⁰ Porov.: PL. ÚS 15/1998 – Nález z 11. marca 1999, Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 1999, s. 588.

¹⁵¹ Tamtiež, s. 60.

¹⁵² Porov. : PL. ÚS 22/06.

V teórii práva neexistuje absolútna zhoda v tom, ktoré princípy tvoria koncept právneho štátu. Bröstl, A., za najdôležitejšie považuje nasledovné princípy:

- princíp základných práv a slobôd;
- princíp legality a legitimacy;
- princíp suverenity ľudu;
- princíp deľby moci;
- princíp deľby vzájomných brzd a rovnováh;
- princíp zvrchovanosti zákona a ústavy;
- princíp právnej istoty;¹⁵³

Čenteš J., akcentuje nasledovné ústavné princípy, ktoré svojimi účinkami postihujú a predurčujú charakter celého trestného konania:

- právo na prístup k súdu (čl. 46 ods. 1 Ústavy SR);
- nezávislosť súdov (čl. 46 ods. 1; čl. 141 ods. 1 Ústavy SR);
- viazanosť súdov len Ústavou SR, ústavnými zákonmi, zákonmi a medzinárodnými zmluvami (čl. 144 ods. 1 Ústavy SR);
- neodňateľnosť zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy SR);
- rovnosť pred súdom (čl. 47 ods. 3 Ústavy SR);
- právo na právnu pomoc v konaní pred súdom (čl. 47 ods. 2 Ústavy SR);
- právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (čl. 48 ods. 2 Ústavy SR);
- právo na verejný a ústavný proces (čl. 48 ods. 2 Ústavy SR);
- právo na tlmočníka (čl. 47 ods. 4 Ústavy SR);
- len súd môže rozhodnúť o vine a treste (čl. 50 ods. 1 Ústavy SR);
- trestné stíhanie len zo zákonných dôvodov (čl. 17 ods. 2 Ústavy SR);
- prezumpcia nevinoty (čl. 50 ods. 2 Ústavy SR);
- právo na obhajobu (čl. 50 ods. 3 Ústavy SR);
- právo na odopretie výpovede (čl. 47 ods. 1; čl. 50 ods. 4 Ústavy SR);
- zákaz „ne bis in idem“ (čl. 50 ods. 5 Ústavy SR).

¹⁵³ BRÖSTL, A. *Teória práva*. Plzeň: ALEŠ ČENĚK, 2013, s. 171.

b) *Historické a filozofické východiská normatívneho ukotvenia zásady ne bis in idem*

Právny princíp *ne bis in idem*, patrí medzi civilizačné princípy vzťahu verejnej moci k tým, ktorí sa previnili proti právu a spáchali trestný čin a za to im po dokázaní viny má byť uložený spravodlivý trest. Osvietenstvo, ktoré prinieslo antické myšlienky do prirodzenoprávneho prístupu k ľudským právam, tento princíp pomohlo vkomponovať aj do ústavnoprávnych dokumentov.¹⁵⁴

Zásada *ne bis in idem*, je natoľko významná, že našla svoje normatívne ukotvenie v medzinárodných dokumentoch, ktorými je Slovenská republika viazaná, v Ústave Slovenskej republiky (ďalej len ako „Ústava SR“) a v neposlednom rade aj v trestnoprávných kódexoch, či už je to v Trestnom poriadku (ďalej len ako „Tr. por.“) alebo v Trestnom zákone (ďalej len ako „Tr. zák.“).

Spomedzi medzinárodných dokumentov, zásada *ne bis in idem*, je normatívne ukotvená predovšetkým v Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len ako „Dohovor“), aj keď táto nebola súčasťou jej pôvodného textu, ale stala sa jeho súčasťou až nasledovne, a to prijatím Dodatkového protokolu č. 7, ktorý nadobudol účinnosť 1. novembra 1988. Zásada *ne bis in idem* je konkrétne normatívne ukotvená v čl. 4 Dodatkového protokolu č. 7 k Dohovoru, podľa ktorého sa uplatnenie tohto princípu obmedzuje výlučne na vnútroštátnu jurisprudenciu, čo vo svojich dôsledkoch znamená, že členským štátom sa zakazuje potrestať páchatel'a, za ten istý trestný čin dvakrát, orgánmi tohto štátu.

V tejto súvislosti B. REPÍK pripomína a akcentuje, že „*Dohovor a ani Dodatkový protokol č. 7, nebránia tomu, aby obvinený bol znovu stíhaný a odsúdený, pre ten istý trestný čin v inom členskom štáte*“.¹⁵⁵ K uvedenému navyše Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len ako „ESLP“), výstižne

¹⁵⁴ OROSZ. L., SVÁK. J. a kol. *Ústava Slovenskej republiky. Komentár. Zväzok I*. Bratislava: Wolters Kluwer, s.r.o., 2021, s. 708.

¹⁵⁵ REPÍK, B. *Ľudské práva v súdnom konaní*. Bratislava: MANZ, 1999, s. 246.

dodáva, že na uplatňovanie zásady *ne bis in idem*, nemá vplyv ani členstvo dvoch štátov v Európskej únii.¹⁵⁶

Nemožno opomenúť, že zásada *ne bis in idem* je normatívne ukotvená aj v čl. 50 Charty základných práv Európskej únie, podľa ktorého „*nikoho nemožno stíhať alebo potrestáť v trestnom konaní, za trestný čin, za ktorý už bol v rámci Únie oslobodený alebo odsúdený, konečným rozsudkom v súlade so zákonom*“. Nepochybné prijatie zásady *ne bis in idem* na európskej úrovni tak len zmenší množstvo konkurujúcich si jurisdikcií, čo možno len uvítať.¹⁵⁷

Predmetná zásada (v intenciách čl. 50 Charty základných práv Európskej únie) bola inkorporovaná aj do nášho Tr. por., konkrétne do dikcie ust. § 215 ods. 1; § 9 ods. 1 písm. e).

Na normatívne ukotvenie zásady *ne bis in idem* v referovaných medzinárodných dokumentoch ideovo nadväzuje jej normatívna úprava obsiahnutá aj v čl. 50 ods. 5 Ústavy SR, podľa ktorého „*nikoho nemožno trestne stíhať za čin, za ktorý už bol právoplatne odsúdený alebo oslobodený spod obžaloby. Táto zásada nevylučuje uplatnenie mimoriadnych opravných prostriedkov v súlade so zákonom*“. Ústavný súd SR, v tejto súvislosti judikoval, že „*Prekážka veci právoplatne rozsúdenej (prekážka rei iudicatae) je v rozsahu pôsobnosti čl. 50 ods. 5 Ústavy, teda vo vzťahu k posudzovaniu otázky viny a trestu súdmi, základným právom, nie teda ústavným princípom*“.¹⁵⁸ Z uvedeného potom rezultuje záver, že Ústava SR priznáva tejto zásade silu (povahu) základného ľudského práva ako subjektívneho verejného práva, nie však silu ústavného princípu.

Prirodzeným vyústením, ústavných kautiel zásady *ne bis in idem*, je jej normatívne ukotvenie v trestných kódexoch.

¹⁵⁶ Porov. rozhodnutie ESEP vo veci *Krombach proti FRANCÚZSKU*, z 20. februára 2018, č. 67521/14.

¹⁵⁷ KRATOCHVÍL, V. České národné standardy a dokazovanie v svetle Lisabonské reformní smlouvy 2008 a Charty základných práv Evropské únie 2007. In *Teoretické a praktické problémy dokazovania. Zborník príspevkov z medzinárodnej konferencie s medzinárodnou účasťou, konanej dňa 15. decembra 2008*. Bratislava, 2008, s. 125.

¹⁵⁸ Porov. Nález II. ÚS 19/2009 z 2. apríla 2009.

III. *Vzťahy kooperácie a koordinácie medzi Európskou prokuratúrou a Prokuratúrou Slovenskej republiky: vzájomné dopĺňanie sa?*

Zásada *ne bis in idem* je tak trestnoprocesnou, ako hmotnoprávnou zásadou. **V trestnom práve procesnom** sa predmetná zásada uplatňuje ako **prekážka právoplatne rozhodnutej veci** (*res iudicata*) [§ 2 ods. 8 Tr. por.; § 9 ods. 1 písm. e) Tr. por.], avšak v **trestnom práve hmotnom**, sa premietla v **zákaze pričítania tej istej okolnosti dvakrát** [§ 38 ods. 1 Tr. zák.]. Z uvedeného potom vyplýva, že ide o tú istú zásadu, ktorá má však odlišný obsah a rovnako aj spôsob jej praktického uplatňovania je celkom odlišný.

Osobitná úprava, pokiaľ ide o zásadu *ne bis in idem*, sa uplatňuje vo vzťahu k trestnoprávnej zodpovednosti právnických osôb, keď podľa § 21 ods. 2 zákona č. 91/2016 Z.z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb „*trestné stíhanie proti právnickej osobe nemožno začať, a ak už bolo začaté, nemožno v ňom pokračovať a musí byť zastavené, ak skoršie stíhanie pre ten istý skutok proti tej istej právnickej osobe skončilo právoplatným rozhodnutím o spáchanom delikte a toto rozhodnutie nebolo zrušené*“.

3.2. Podmienky a predpoklady uplatnenia zásady *ne bis in idem*

Ako už bolo zmienené, podmienky a predpoklady uplatnenia zásady *ne bis in idem*, sú determinované v závislosti od toho, či sa predmetná zásada uplatňuje v trestnom práve hmotnom alebo v trestnom práve procesnom.

a) Procesné podmienky a predpoklady uplatnenia zásady *ne bis in idem*

Pri vymedzení procesných podmienok a predpokladov uplatnenia zásady *ne bis in idem*, je potrebné primárne vychádzať z judikovanej súdnej praxe tak EŠLP, ako aj Súdneho dvora Európskej únie, podľa ktorej na jej uplatnenie, musia byť kumulatívne splnené následné **procesné podmienky a predpoklady**:

1. *obidve konania možno považovať za trestné (trestné obvinenie);*
2. *ide o ten istý trestný čin (totožnosť skutku) [idem] ;*
3. *totožnosť subjektu;*

Ad 1.) Obidve konania možno považovať za trestné (trestné obvinenie)

Charakteristika konania ako trestného, musí zohľadňovať jednak klasifikáciu deliktuálnej zodpovednosti, v zmysle slovenského práva a jednak chápanie pojmu „*trestné obvinenie*“ z hľadiska šírky súdnej ochrany poskytnutej čl. 6 ods. 1 Dohovoru.¹⁵⁹ V tejto súvislosti, sa vo vzťahu k pojmu „trestné obvinenie“, uplatňuje extenzívny výklad, teda chápe sa väčší rozsah deliktov, ako sú tieto vymedzené v skutkových podstatách jednotlivých trestných činov v Trestnom zákone.

Pojem „trestné obvinenie“, či „trestný čin“, definuje ESLP autonómne, čo znamená, že nepovažuje za trestné obvinenie len čin (skutok), ktorý je vyslovene označený vnútroštátnym právnym poriadkom za trestný čin. Táto skutočnosť má význam pri aplikácii zásady *ne bis idem*, nakoľko pod ochranu poskytovanú, čl. 4 ods. 1 Dodatkového protokolu č. 7 k Dohovoru, možno podrobiť aj také protiprávne konanie, ktoré slovenským právnym poriadkom nie je označené za trestný čin, ale ide napríklad o priestupok, či iný správny delikt. Práve spomenutý autonómny výklad, nerobí žiadne rozdiely medzi skutkami kvalifikovanými, vo vnútroštátnom práve zmluvných štátov ako trestné činy a niektorými skutkami, ktoré sú z pohľadu vnútroštátnych právnych noriem zmluvných štátov, posudzované len ako priestupok, či iné správne delikty.

V záujme zabezpečenia konzistentnosti praktického uplatňovania pojmového znaku „trestné obvinenie“, ESLP sformoval tri základné, tzv. ***Engelove kritériá***:

- a) *právnou kvalifikáciu skutku vo vnútroštátnom práve;*
- b) *povahu (charakter) skutku, najmä z hľadiska významu chráneného záujmu porušeného predmetným konaním;*
- c) *závažnosť (povaha a prísnosť) sankcie ukladanej za určitý delikt, pričom nie je rozhodujúca ani tak sankcia reálne uložená, ako skôr sankcia všeobecne hroziaca za spáchanie tohto skutku.*¹⁶⁰

Sumarizované kritériá posudzovania trestnej povahy deliktu, majú alternatívnu povahu a na aplikovanie čl. 4. ods. 1 Dodatkového protokolu č. 7 k

¹⁵⁹ BABČÁK, J. *Daňové právo na Slovensku*. Bratislava: EPOS, 2015, s. 709.

¹⁶⁰ Rozhodnutie ESLP vo veci *Engel a ostatní proti HOLANDESKU* z 8. júna 1976, č. 5100/71.

III. Vzťahy kooperácie a koordinácie medzi Európskou prokuratúrou a Prokuratúrou Slovenskej republiky: vzájomné dopĺňanie sa?

Dohovoru, sa vyžaduje naplnenie minimálne jedného z tzv. Engelových kritérií.¹⁶¹

Právna kvalifikácia skutku je podstatná z hľadiska toho, či delikt patrí do trestného alebo správneho práva. Ak je delikt (skutok) právne kvalifikovaný ako trestný čin a obsah pojmu trestné obvinenie je naplnený, tak ide o delikt v zmysle Dohovoru. V prípade, ak delikt nie je podľa vnútroštátneho práva trestným činom (napr. priestupok), posudzujú sa ostatné kritériá.¹⁶²

Povaha skutku sa skúma z hľadiska, či je daný právny predpis adresovaný všetkým osobám – trestná povaha¹⁶³ alebo určitej špecifickej skupine osôb, ktoré majú osobitné postavenie v tom zmysle, či subjektom deliktu je každý alebo špecifická skupina osôb, ktorá podlieha súboru osobitných predpisov, napr. disciplinárnych opatrení (napr. sudcovia, prokurátori, advokáti).¹⁶⁴ Inak povedané, skúma sa, či v konkrétnom prípade právny predpis poskytuje všeobecnému alebo partikulárnemu záujmu.

ESEP, vo svojej judikovanej praxi, **nepovažoval za trestný skutok**, pre účely čl. 4 Dodatkového protokolu č. 7 k Dohovoru:

- spravidla disciplinárne konanie a sankcie za ne uložené;¹⁶⁵
- neudelenia povolenia na pobyt cudzincov, z dôvodu ich predchádzajúceho odsúdenia za trestný čin;¹⁶⁶

¹⁶¹ Porov.: uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky, z 26. apríla 2012, sp. zn.: 8Tdo 397/2012 a rovnako uznesenie z 30. júla 2014, sp. zn.: 5Tdo 587/2014. Rovnako porov. rozsudok Súdneho dvora vo veci C – 489/10 *Bonda* z 5. júna 2012, EU:C:2012:319 bod 37; . rozsudok Súdneho dvora vo veci C-617/10 *Ackerberg Fransson* z 26. februára 2013, EU:C:2013:105, bod 35.

¹⁶² ČENTĚŠ, J., KURILOVSKÁ, L., ŠIMOVIČEK, I., BURDA, E. a kol. *Trestný poriadok I. § 1 – 195*. Bratislava: C.H.Beck, 2021, s. 75.

¹⁶³ Rozhodnutie ESEP vo veci *Kadlubca v. Slovensko* z 2. septembra 1998; *Lauko v. Slovensko* z 2. septembra 1998.

¹⁶⁴ Rozhodnutie ESEP vo veci *Ezah a Connors v. Spojené kráľovstvo* z 9. októbra 2003.

¹⁶⁵ Rozhodnutie ESEP vo veci *Kremzow v. Rakúsko* zo 7. novembra 1990, č. 16417/90, kde došlo ku konkurencii medzi trestným postihom emeritného sudcu za vraždu a disciplinárnu sankciou, vo forme straty všetkých jeho práv spojených so statusom sudcu; Obdobne: rozhodnutie ESEP vo veci *Klein v. Rakúsko* z 4. mája 2006, č. 57028/00, predmetom ktorého bola konkurencia medzi uloženým trestom a disciplinárnym trestom straty práva na výkon advokácie.

¹⁶⁶ Rozhodnutie ESEP vo veci *Davidov v. Estónsko* z 31. mája 2005, č. 16387/03.

- preventívne opatrenia v súvislosti s bojom proti futbalovým chuligánom;¹⁶⁷

Naopak ESLP, vo svojej judikovanej praxi, považuje za trestné činy tradičné priestupky¹⁶⁸ a správne delikty, najmä v daňových veciach.¹⁶⁹

V prípade súbehu trestnej sankcie a disciplinárnej sankcie, sú oprávnené príslušné orgány – prokurátor v predsúdnom konaní, resp. súd v súdnom konaní skúmať podmienky fakultatívneho uplatnenia procesného postupu podľa § 197 ods. 2; § 215 os. 2 písm. b) resp. § 241 ods. 1 písm. c) ; § 244 ods. 1 písm. d); § 281 ods. 2 alebo § 290 ods. 1 Tr. por. . V tejto súvislosti ČENTĚŠ, J. zastáva názor, že nie každé právoplatné rozhodnutie pred disciplinárnym orgánom, orgánom príslušným na konanie o priestupku alebo o inom správnom delikte, predstavuje prekážku k uplatneniu zásady *ne bis in idem*. Z tohto dôvodu orgány činné v trestnom konaní a súdy, pri svojom rozhodovaní, skúmajú splnenie podmienok na uplatnenie zásady *ne bis in idem*, pričom pri svojom postupe musia rešpektovať relevantné právne normy. Pri splnení zákonných podmienok v trestnom stíhaní, primárne postupujú podľa § 9 ods. 1 písm. e) alebo písm. g) Tr. por., ktoré ustanovujú obligatórne podmienky neprípustnosti trestného stíhania.

Fakultatívne podmienky na rozhodovanie, aplikujú tieto orgány v prípade, keď je vylúčená aplikácia podmienok neprípustnosti trestného stíhania, podľa § 9 ods. 1 písm. e) alebo g) Tr. por.¹⁷⁰

Závažnosť (stupeň prísnosti) sankcie, sa posudzuje v prípadoch, keď nie sú naplnené prvé dve tzv. engelovské kritériá. V súvislosti s označeným kritériom sa s osobitnou starostlivosťou vyhodnocuje druh, stupeň závažnosti a účel sankcie. V súvislosti s účelom sankcie sa vyhodnocuje, či sankcia

¹⁶⁷ Rozhodnutie ESLP vo veci *Seražin v. Chorvátsko* z 9. októbra 2018, č. 19120/15, kde išlo o konkurenciu medzi správnu sankciou, vo forme zákazu návštev futbalových zápasov s uložením trestu za trestný čin výtržníctva.

¹⁶⁸ Rozhodnutie ESLP vo veci *Lauko v. Slovenská republika* z 2. septembra 1998, č. 26138/15.

¹⁶⁹ Rozhodnutie ESLP vo veci *Lucky Dev v. Švédsko* z 10. novembra 2014, č. 7356/10.

¹⁷⁰ ČECHÁK, P. Princípy jako řídicí ideje právní regulace. In HAMULÁK, O. (ed.) *Princípy a zásady v právu – teorie a praxe. Sborník z konference Olomoucké debaty mladých právníků 2010*. Praha: LEGES, 2010, s. 74.

III. *Vzťahy kooperácie a koordinácie medzi Európskou prokuratúrou a Prokuratúrou Slovenskej republiky: vzájomné dopĺňanie sa?*

sleduje represívny alebo reparačný účel. **Represívny (preventívny) účel**, sleduje odradenie páchatel'a od páchania ďalšej trestnej činnosti. **Reparačný účel**, sleduje ekonomickú reštitúciu.

Pre posúdenie disciplinárneho deliktu (v kontexte posudzovania, či takýto delikt má povahu „trestného obvinenia“), z hľadiska tretieho tzv. engelovského kritéria, je rozhodujúca závažnosť sankcie, ktorá môže byť uložená (nemusí byť nevyhnutne už uložená). Podľa aktuálnej judikovanej praxe ESLP, v poradí tretie tzv. engelovské kritérium môže byť naplnené, v prípadoch právoplatne uloženej disciplinárnej sankcie fyzickej osobe, v dôsledku ktorej bola jej osobná sloboda novo obmedzená ¹⁷¹, prípadne prekážka znemožňujúca podmienene prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody.¹⁷²

Podľa ustálenej judikovanej praxe ESLP, vo vzťahu k sudcom, resp. prokurátorom, by prichádzalo do úvahy posúdenie trestnoprávneho charakteru sankcie v disciplinárnom konaní (z hľadiska stupňa prísnosti), v prípade straty funkcie a nemožnosti vykonávať právnické povolanie. Slovenský právny poriadok, umožňuje, v prípade sudcov a prokurátorov, odvolanie z funkcie sudcu, resp. zbavenia funkcie prokurátora, avšak neumožňuje uložiť sankciu spočívajúcu v nemožnosti vykonávať právnické povolanie. Z uvedených dôvodov, rozhodnutie v disciplinárnom konaní, vo vzťahu k sudcovi alebo prokurátorovi, nie je prekážkou na vedenie trestného stíhania, pre ten istý skutok.¹⁷³

Rovnako Súdny dvor Európskej únie vo svojej judikovanej praxi akceptoval kumuláciu trestných stíhaní (sankcií) a správnych stíhaní (sankcií) v daňovom konaní, čiže reštrikciu zásady *ne bis in idem*.¹⁷⁴ V tejto súvislosti Súdny dvor Európskej únie zároveň dodáva a akcentuje, že vnútroštátna úprava, povoľujúca takúto kumuláciu, musí vždy sledovať cieľ všeobecného záujmu a stanoviť jasné a presné pravidlá, ako aj zabezpečiť vzájomnú

¹⁷¹ Rozhodnutie ESLP vo veci *Zolothukin v. Ruskom* z 10. februára 2009.

¹⁷² Rozhodnutie ESLP vo veci *Cambell a Fell v. Spojené kráľovstvo* z 28. júna 1984.

¹⁷³ Porov. uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky, z 18. decembra 2019, sp. zn.: 8Tdo 1283/2019.

¹⁷⁴ Rozsudok Súdneho dvora vo veci C – 524/15 *Memc* z 20. marca 2018, rozsudok Súdneho dvora vo veci C- 537/16 *Garlsson Real Estate a ďalší* z 20. marca 2018.

koordináciu týchto konaní a obmedziť prísnosť sankcií vo vzťahu k závažnosti porušenia.

Nad rámec uvedeného sa žiada dodať, že malá závažnosť sankcie, by nemala byť sama osebe kritériom na určenie, či delikt má alebo nemá trestnú povahu, ak sankcia nemá reparačný účel; zároveň nie je možné vylúčiť právnu ochranu proti novému procesu s ohľadom na zásadu *ne bis in idem*, z dôvodu, že príčinou primárneho postihu, za daný skutok, bola jeho nesprávna právna kvalifikácia ako priestupku, hoci boli naplnené znaky trestného činu. Právne irelevantné je rovnako to, prečo došlo k novému konaniu a rozhodnutiu v danej veci bez toho, aby bolo zrušené predchádzajúce rozhodnutie o tom istom skutku.¹⁷⁵

Ad 2.) Totožnosť skutku

Totožnosť skutku sa javí podstatnou procesnou podmienkou a predpokladom pre uplatnenie zásady *ne bis in idem*. Judikovaná prax tak Ústavného súdu SR, ako aj všeobecných súdov, sa vzácné zhodujú vo vymedzení pojmu „skutok“ a „totožnosť skutku“.

Ústavný súd SR, pri vymedzení pojmu „**skutok**“, ideovo vychádza z doktrínálneho výkladu uplatňovaného trestnoprocesnou jurisprudenciou, podľa ktorej „**skutok je udalosť vo vonkajšom svete, ktorá je vyvolaná konaním človeka. Ide o všetky prejavy vôle, navonok, pokiaľ sú v príčinnej súvislosti s vymedzením následku a pokiaľ sú pokryté zavinením**“.¹⁷⁶

Rovnako pri definičnom vymedzení pojmu „totožnosť skutku“ Ústavný súd SR vo svojej judikovanej praxi vychádza z doktrínálneho výkladu uplatňovaného trestnoprocesnou jurisprudenciou, ako aj z konštantnej judikovanej súdnej praxe všeobecných súdov, keď dospel k záveru, že pre účely uplatňovania zásady *ne bis in idem* „**totožnosť skutku**“ je daná, teda ide o totožné skutky, ak sa ich opis v rozhodnutí súdu, či orgánu činného v trestnom konaní úplne zhoduje, prípadne, ak sa líšia, v nepodstatných detailoch. Ide teda o úplný súlad v konaní a následku. O rovnaké skutky ide i v prípade, ak je zhoda v konaní a následku aspoň čiastočná, pričom táto zhoda musí byť v podstatných okolnostiach, ktorými sa rozumejú predovšetkým skutkové

¹⁷⁵ Porov. : rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky, sp. zn.:11 Tdo/738/2003.

¹⁷⁶ Porov. : uznesenie Ústavného súdu SR, sp. zn.: II. 412/2018 z 5. septembra 2018.

III. Vzťahy kooperácie a koordinácie medzi Európskou prokuratúrou a Prokuratúrou Slovenskej republiky: vzájomné dopĺňanie sa?

okolností charakterizujúce konanie alebo následok z hľadiska do úvahy pričádzajúcej právnej kvalifikácie.¹⁷⁷

Judikovaná prax ESLP, sa k otázke „totožnosti skutku“ zmieňuje v kontexte s uplatňovaním zásady *ne bis in idem*, a konkrétne v kontexte s interpretáciou prvku (podmienky) *idem*. V každom prípade, podmienky zachovania totožnosti skutku sa javia byť voľnejšie a vágnejšie. Podľa judikovanej praxe ESLP, totožnosť skutku je zachovaná, ak opakované vymedzenie skutku vychádza z rovnakých skutočností alebo zo skutočností, ktoré sú v podstate rovnaké.¹⁷⁸ Podľa ESLP skutky sú totožné aj v prípade, ak jedno vymedzenie skutku obsahuje skutočnosti, ktoré ďalšie vymedzenie skutku neobsahuje.¹⁷⁹

Nad rámec uvedeného sa žiada poznamenať, že aj judikovaná prax ESLP, v otázke totožnosti skutku, prešla určitým vývojom a vykazovala významnú názorovú nekonzistentnosť. Kým vo veci *Gradinger v. Rakúsko*¹⁸⁰, ESLP vychádzal z toho, že rozhodujúca je totožnosť skutku, tak potom vo veci *Oliveira v. Švajčiarsko*¹⁸¹, uprednostnil právnu kvalifikáciu, ako základné kritérium na posúdenie totožnosti skutku. V každom prípade k zjednoteniu judikovanej praxe ESLP, v otázke interpretácie pojmu totožnosti skutku došlo v rámci rozhodnutia vo veci *Ruotsalainen v. Fínsko*¹⁸² a vo veci *Zolothukin v. Rusko*¹⁸³, keď pri uplatňovaní zásady *ne bis in idem*, ESLP za rozhodujúce hľadisko považoval totožnosť skutku a nie jeho právnu kvali-

¹⁷⁷ Uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn.: 3Tdo 50/2015, z 11.11.2015; uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn.: 3To 2/2012, z 3. októbra 2012; uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn.: 6To 18/2010, z 24. marca 2011. Rovnako porov.: uznesenie Ústavného súdu SR, sp. zn.: I. ÚS 531/2017, z 8. novembra 2017. Na uvedené výsledky nadväzuje aj odborná spisba: RŮŽEK, A. a kol. *Česko slovenské trestní řízení*. I. vyd. Praha: Panorama, 1992, s. 248. DOLENSKÝ, A. Jednočinný souběh a jeden skutek. *Bulletin advokacie*, č. III, 1985, s. 135.

¹⁷⁸ Rozhodnutie ESLP vo veci *Sergej Zolothukin v. Ruská federácia* z 10. februára 2009, č. 14939/03.

¹⁷⁹ Rozhodnutie ESLP vo veci *Šimkus v. Litva* z 13. júna 2017, č. 41788/11, ods. 50.

¹⁸⁰ Porov.: rozhodnutie ESLP vo veci *Gradinger v. Rakúsko* z 23. októbra 1995, č. 15963/90.

¹⁸¹ Porov.: rozhodnutie ESLP vo veci *Oliviera v. Švajčiarsko* z 30. júla 1998, č. 25711/94.

¹⁸² Porov.: rozhodnutie ESLP vo veci *Ruotsalainen v. Fínsko* zo 16. novembra 2009.

¹⁸³ Porov.: rozhodnutie ESLP vo veci *Zolothukin v. Rusko* z 10. februára 2009, č. 14939/03.

fikáciu. ***Totožnosť skutku*** je daná vtedy, keď sa konkrétne skutkové okolnosti určitého činu týkajú ***toho istého obvineného a sú neoddeliteľne spojené v čase a v priestore***.

Rovnako aj Súdny dvor Európskej únie za rozhodujúce kritérium na posúdenie „toho istého porušenia“, považuje kritérium totožnosti skutku, ktorú interpretuje ako existenciu súboru konkrétnych okolností, ktoré sú navzájom neoddeliteľne spojené, ktoré viedli ku konečnému oslobodeniu alebo odsúdeniu dotknutej osoby.¹⁸⁴

K otázke časovej a vecnej previazanosti (súvislosti) skutkov, v súvislosti s posúdením otázky totožnosti skutku ako podmienky predikujúcej možnosť uplatnenia zásady *ne bis in idem*, zaujal stanovisko aj Najvyšší súd SR, keď judikoval, že „k porušeniu zásady *ne bis in idem* dochádza v prípade vynesenia dvoch po sebe nasledujúcich rozhodnutí, pre ten istý čin (skutok) kvalifikovaných v oboch prípadoch ako trestný čin (tzn. v kombinácii trestný čin – trestný čin), dvoch takýchto po sebe nasledujúcich rozhodnutí pre ten istý čin kvalifikovaný najskôr ako trestný čin a potom ako priestupok (tzn. v kombinácii trestný čin – priestupok), dvoch takýchto po sebe nasledujúcich rozhodnutí pre ten istý čin kvalifikovaný najskôr ako priestupok a potom ako trestný čin (tzn. v kombinácii priestupok – trestný čin), dvoch takýchto po sebe nasledujúcich rozhodnutí pre ten istý čin kvalifikovaných v oboch prípadoch ako priestupok (tzn. v kombinácii priestupok – priestupok).¹⁸⁵

Na referovanú judikovanú prax Najvyššieho súdu SR, ideovo nadväzuje aj judikovaná prax ESĽP, ktorá ju ďalej tematicky rozvíja vo vzťahu k daňovým deliktom, keď sformoval základné parametre (znaky) ***testu vecnej a časovej súvislosti***, pričom v tejto súvislosti akcentuje, že k splneniu podmienky vecnej a časovej súvislosti, musí dôjsť kumulatívne.

¹⁸⁴ Porov.: rozsudok Súdneho dvora vo veci C-16/705 *Kraaijenbrink* z 18. júla 2007, EU:C:2007:444, bod 26; rozsudok Súdneho dvora vo veci C-261/09 *Mantello* z 16. novembra 2010, EU:C:2010:683, body 39 a 40.

¹⁸⁵ Porov.: R 125/2012.

III. *Vzťahy kooperácie a koordinácie medzi Európskou prokuratúrou a Prokuratúrou Slovenskej republiky: vzájomné dopĺňanie sa?*

Pre naplnenie **podmienky vecnej súvislosti** stanovil ESĽP nasledovne **kritéria**:

1. rozdielne konania musia sledovať, vzájomne sa dopĺňajúci účel a reagovať tak nielen *in abstracto*, ale aj *in concreto*, na odlišné aspekty daného protiprávneho konania;
2. predmetné duplicitné konania musia predstavovať predvídateľný následok rovnakého vytykaného konania, a to tak z hľadiska právneho, ako aj faktického (*idem*);
3. konania musia byť vedené tak, aby sa zabránilo akémukoľvek zdvojeniu pri zhromažďovaní a hodnotení dôkazov, najmä prostredníctvom spolupráce kompetentných orgánov tak, aby zistenia vykonané v jednom konaní, boli použiteľné v druhom konaní;
4. sankcie uložené v konaní, ktoré bolo ukončené ako prvé, musia byť zohľadnené v konaní, ktoré je ukončené ako posledné tak, aby sa zabránilo tomu, že dotknutý jednotlivec poniesie neprimeranú záťaž, pričom toto riziko je menej pravdepodobné, ak existuje kompetenčný mechanizmus, ktorý zaisťuje, že súhrn uložených sankcií nepôsobí neprimerane.¹⁸⁶

Referované kritéria „vecnej súvislosti“, ďalej precizuje a rozvíja aj judikovaná prax Najvyššieho súdu ČR, podľa ktorého „v rámci individualizácie stanovenia trestnej sankcie, treba vziať do úvahy sankciu ukladanú, napr. v daňovom konaní a jej úhradu. Súd preto musí pri stanovení druhu trestu a jeho výmery prihliadať k právoplatnému a vykonateľnému rozhodnutiu daňového úradu o povinnosti uhradiť penále z domeranej dane a v odôvodnení rozhodnutia vysvetliť, ako bola táto okolnosť zohľadnená.“¹⁸⁷

Podľa judikovanej praxe ESĽP, pre naplnenie **podmienky časovej súvislosti**, je nevyhnutné, aby obe konania boli vedené súčasne od začiatku do konca. Zmluvným štátom, by malo byť umožnené, aby si zvolili, či budú viesť obe konania postupne v rôznych inštanciách, ak je tým sledovaný záujem na efektívite a riadnom výkone spravodlivosti, ak plnia rozdielne spo-

¹⁸⁶ Rozsudok Veľkej komory ESĽP vo veci *A. a B. v. Nórsko* z 15. novembra 2016.

¹⁸⁷ Porov.: uznesenie Najvyššieho súdu ČR, zo 4. januára 2017, sp. zn.: 15 Tdo 832 /2016.

ločenské funkcie (účely) a nepôsobia sťažovateľovi neprimeranú ujmu. Časová súvislosť preto musí byť úzka, aby chránila jednotlivca pred neistotou, priet'ahmi a predlžovaním konania aj v prípadoch, keď vnútroštátny systém obsahuje integrovaný systém oddeľujúci správne a trestné zložky. O dostatočne časové prepojenie nejde v prípade, aby daňové a trestné konanie, od začiatku až do konca, trvalo spolu 9 rokov a 3 mesiace.¹⁸⁸

K otázke totožnosti skutku, ako podmienke uplatnenie zásady *ne bis in idem*, v kontexte právoplatného rozhodnutia, ktorým bol obvinený právoplatne oslobodený spod obžaloby, pre nedostatok dôkazov, zaujal stanovisko aj Súdny dvor Európskej únie, podľa ktorého „príslušným kritériom je zhodnosť skutkovej podstaty činov, ktorou sa rozumie existencia celku okolností, ktoré sú navzájom nerozlučiteľne spojené a ktoré spolu objektívne súvisia. Zásada *ne bis in idem* sa potom uplatňuje na rozhodnutie súdneho orgánu členského štátu, ktorý je zmluvnou stranou, ktorým je obvinený právoplatne oslobodený spod obžaloby, pre nedostatok dôkazov.“¹⁸⁹

Oproti tomu sa zásada *ne bis in idem* neuplatní na rozhodnutia súdov členského štátu, ktorými sa konanie vyhlási za ukončené potom, ako sa prokuratúra rozhodla nepokračovať v trestnom stíhaní iba z dôvodu, že v inom členskom štáte, boli začaté úkony trestného stíhania, voči tomu istému obvinenému, pre ten istý skutok, bez toho, aby vo veci bolo vykonaní prešetrenie.¹⁹⁰

Inšpiratívnym, v tejto súvislosti, je aj judikovaná prax Najvyššieho súdu ČR, k otázke uplatňovania zásady *ne bis in idem*, v korelácii právoplatný odsudzujúci rozsudok a jeho vplyv (význam) pre plynutie premľčacej doby, keď v tejto súvislosti judikoval, že „právoplatný odsudzujúci rozsudok vytvára zákonnú prekážku, pre ktorú nemožno páchatel'a, pre ten istý skutok postaviť pred súd (prekážka *ne bis in idem*), a preto sa dňom právoplatnosti odsudzujúceho rozsudku, zastavuje plynutie premľčacej doby, čo znamená, že od právoplatnosti takéhoto rozsudku, premľčacia doba neplynie a po jeho prípadnom zrušení ďalej pokračuje, a preto ak dôjde, na návrh odsúdeného, k zrušeniu právoplatného odsudzujúceho rozsudku, vydaného v konaní proti

¹⁸⁸ Porov.: rozhodnutie ESELP vo veci *Johannesson a ďalší v. Island* z 18. mája 2017.

¹⁸⁹ Porov. rozhodnutie ESELP vo veci *Van Straaten v. Holandsko*.

¹⁹⁰ Porov.: Stanovisko generálneho advokáta vo veci C-261/09 *Gaetano Mantello*.

III. *Vzťahy kooperácie a koordinácie medzi Európskou prokuratúrou a Prokuratúrou Slovenskej republiky: vzájomné dopĺňanie sa?*

ušlému, doba do právoplatnosti odsudzujúceho rozsudku, vydaného v konaní proti ušlému, do vyhlásenia rozhodnutia o jeho zrušení, sa do premlčacej doby nezapočítava, nakoľko páchatel'a nebolo možné postaviť pred súd pre zákonnú prekážku, spočívajúcej v prekážke *ne bis in idem*.¹⁹¹

ad 3.) Totožnosť subjektu

Totožnosť subjektu v súvislosti s aplikáciou zásady *ne bis in idem*, nespôsobuje v aplikačnej praxi závažnejšie problémy v kontexte s úpravou trestnej zodpovednosti právnických osôb v Slovenskej republike možno osobitne akcentovať, že trestné stíhanie fyzickej osoby, nebráni, aby pre ten istý skutok bolo vedené aj trestné stíhanie právnickej osoby. Uvedené platí aj pokiaľ ide o uloženie sankcie fyzickej osobe, ktoré nebráni tomu, aby pre ten istý skutok bola uložená sankcia aj právnickej osobe. Dôvodom takéhoto postupu je skutočnosť, že ide o dve odlišné (samostatné) právne entity (subjekty).

b) Hmotnoprávne podmienky a predpoklady uplatnenia zásady *ne bis in idem*

Zásada *ne bis in idem*, okrem svojho procesného vyjadrenia (vo forme prekážky veci rozhodnutej – *res iudicata*), má aj svoj hmotnoprávny ekvivalent, a to vo forme zákazu pričítania tej istej okolnosti dvakrát (tzv. **zásada zákazu dvojitého pričítania**), t. j. páchatel' môže byť za naplnenie určitého znaku skutkovej podstaty, potrestaný iba raz.

Zásada *ne bis in idem* (nie dvakrát o tej istej veci) a jej hmotnoprávny ekvivalent – tzv. zásada zákazu dvojitého pričítania, je zásadou ukladania trestov, ktorá je normatívne ukotvená v ust. § 38 ods. 1 Tr. zák., podľa ktorého „na okolnosť, ktorá je zákonným znakom trestného činu, nemožno prihliadať ako na poľahčujúcu okolnosť, priťažujúcu okolnosť, ktorá podmieňuje

¹⁹¹ IVOR, J., POLÁK, P., ZÁHORA, J. *Trestné právo hmotné I. Všeobecná časť*. 2. vydanie. Bratislava: Wolters Kluwer SR, s.r.o., 2021, s. 423. Kazuisticky možno praktické uplatňovanie zásady zákazu pričítania tej istej okolnosti vysvetliť na trestnom čine znásilnenia (§ 199 Tr. zák.), pri ktorom páchatel'ovi nemožno pričítať okolnosť podmieňujúcu použitie vyššej trestnej sadzby z osobitného motívu (so sexuálnym motívom), keď tento sexuálny motív je znakom základnej skutkovej podstaty.

uloženie trestu pod zákonom ustanovenú dolnú hranicu trestnej sadzby, alebo okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby“.

Zjednodušene povedané v trestnom práve platí zásada, že páchatel' môže byť za naplnenie určitého znaku skutkovej podstaty potrestaný iba raz. Ak je nejaká skutočnosť znakom základnej skutkovej podstaty trestného činu, nemôže sa pri výmere trestu hodnotiť aj ako všeobecná prirážajúca okolnosť alebo okolnosť podmieňujúca použitie vyššej trestnej sadzby.¹⁹²

Inak povedané predmetné ustanovenie § 38 ods. 1 Tr. zák. upravuje konkurenciu okolností, ktoré môžu byť súčasne zákonnými znakmi základnej skutkovej podstaty, kvalifikovanej skutkovej podstaty, okolnosťami poľahčujúcimi, prirážajúcimi alebo okolnosťami odôvodňujúcimi použitie nižšej alebo vyššej trestnej sadzby. V prípade výskytu takejto konkurencie platí zásada, podľa ktorej prednosť má použitie určitej okolnosti len ako kvalifikačného znaku základnej skutkovej podstaty, pred jej iným použitím. Určitú okolnosť ako prísnejší kvalifikačný znak tak možno použiť len vtedy, ak táto okolnosť nie je obsiahnutá v základnej skutkovej podstate. Konkrétne okolnosť ako poľahčujúcu alebo prirážajúcu možno použiť len vtedy, ak nie je zákonným znakom trestného činu.¹⁹³

Podľa ustálenej judikovanej praxe, zo zmyslu ust. § 38 ods. 1 Tr. zák. vyplýva, že na okolnosť, ktorá je zákonným znakom formy účasti, podľa § 21 ods. 1 písm. b) Tr. zák., nemožno pri ukladaní trestu prihliadať ako na všeobecnú prirážajúcu okolnosť, uvedenú v ust. § 34 písm. j) Tr. zák. . To však nebráni tomu, aby súd pri výmere trestu v rámci zákonnej trestnej sadzby prihliadal na intenzitu, akou bola forma účasti naplnená.¹⁹⁴

Rovnako podľa ustálenej judikovanej praxe „pravidlo, že rovnakú skutočnosť nemožno pričítať na t'archu páchatel'a dvakrát, sa analogicky uplatní

¹⁹² Ibid.

¹⁹³ KLÁTIK, J. a kol. *Trestné právo hmotné. Všeobecná časť*. 3. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2022, s. 287. Uvedené možno kazuisticky názorne ilustrovať na trestnom čine krádeže vlámaním, podľa § 212 ods. 2 písm. a) Tr. zák., ktorého zákonným znakom je vlámanie. V kvalifikovanej skutkovej podstate tohto trestného činu (§ 212 ods. 4 písm. b) Tr. zák.), je kvalifikačným znakom „závažnejší spôsob konania“, ktorým sa podľa § 138 písm. e) rozumie aj vlámanie. V tomto prípade tak dochádza k prelínaniu (konkurencii) kvalifikačných znakov a osobitný kvalifikačný znak v podobe závažnejšieho spôsobu konania, nemožno použiť. Páchatel'ovi teda nemožno pričítať vlámanie aj ako prirážajúcu okolnosť závažnejšieho spôsobu konania.

¹⁹⁴ Porov.: R 3/1999.

III. Vzťahy kooperácie a koordinácie medzi Európskou prokuratúrou a Prokuratúrou Slovenskej republiky: vzájomné dopĺňanie sa?

aj pre zákaz dvojitého pričítania tej istej okolnosti, v rámci úvah o výške výmery trestu a nutnosti ukladať trest, v jeho mimoriadne zvýšenej výmere, v zmysle ust. § 38 ods. 4 – 6 Tr. zák.¹⁹⁵ .

Zákaz dvojitého pričítania tej istej okolnosti sa vzťahuje len ku skutkovej podstate jedného a toho istého trestného činu; tým nie je vylúčené, aby konajúci súd na rovnakú okolnosť prihliadal u trestných činov spáchaných v súbehu.¹⁹⁶

V konečnom dôsledku podľa ustálenej judikovanej praxe, okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby, nemožno znovu hodnotiť ako všeobecne priťažujúcu okolnosť, ktorá ovplyvňuje výmeru trestu, v rámci tejto vyššej trestnej sadzby. Pri výmere trestu v rámci tejto vyššej trestnej sadzby však súd prihliada na intenzitu, s akou je v konkrétnom prípade naplnený zákonný znak podmieňujúci použitie vyššej trestnej sadzby.¹⁹⁷

¹⁹⁵ Porov. uznesenie Najvyššieho súdu ČR, sp. zn.: 8Tdo 688/2012.

¹⁹⁶ Porov.: R 14/2002.

¹⁹⁷ Porov. : R 45/1972.

Zoznam použitej literatúry

- BABČÁK, V. *Daňové právo na Slovensku*. Bratislava: EPOS, 2015, 752s. ISBN 978-80-5620-091-9.
- BOGUSZAK, J. Pojetí, druhy a význam právních principů. In *Právní obzor*, 2003, roč. 86, č. 3, ss. 241 – 246. ISSN 0032-6984.
- BOGUSZAK, J. *Právní principy: kolokvium*. Pelhřimov: Vydavatelství 999, 1999, 231s. ISBN 80-901064-5-5.
- BRŮSTL, A. a kol. *Teória práva*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, 200s. ISBN 978-80-7380-425-1.
- BURCHARD, Ch. *Article 4: Tasks*. In HERRNFELD H.-H., BRODOWSKI D., BURCHRAD CH: *European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO'): Article-by-Article Commentary*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, ss. 18 - 20. ISBN 978-3-8487-4884-6. DOI: 10.5771/9783845290768-1.
- ČECHÁK, P. Principy jako řídicí ideje právní regulace. In HAMULÁK, O.(ed.) *Principy a zásady v právu – teorie a praxe. Sborník z konference Olomoucké debaty mladých právníků 2010*. Praha: LEGES; 2010. ISBN 978-80-8721-259-2.
- ČENTĚŠ, J. a kol. *Trestné právo procesné. Všeobecná časť*. 2. vydanie. Šamorín: Heuréka, 2012. 864s. ISBN 978-80-8912-276-9.
- ČENTĚŠ, J., KURILOVSKÁ, L., ŠIMOVČEK, I., BURDA, E. a kol. *Trestný poriadok I. § 1 – 195*. Bratislava: C.H.Beck, 2021. 268s. ISBN 978-80-89603-88-6.
- ČÍSAŘOVÁ, D., FENYK, J., GRÍVNA, T. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: ASPI, 2008. 812s. ISBN 978-80-7353-348-5.
- CSONKA,P., JUSZCZAK, A., SASON, E.: The establishment of the European Public Prosecutor's Office. The Road from Vision to Reality. In: *Eucrim*, 2017, issue 3. ss, 125 - 135. ISSN 1862-6947. DOI: [10.30709/eucrim-2017-012](https://doi.org/10.30709/eucrim-2017-012)
- DELMAS-MARTY M., VERVAELE J. A. E. *Corpus Juris 2000*. Bratislava: Iura Edition, 2003. 80s. ISBN 808904767-X.
- DELMAS-MARTY, M., VERVAELE, J. (eds). *The implementation of the Corpus Juris in the Member States*. Antwerpen: Intersentia, 2001, vol. 1. 404s. ISBN 978-90-5095-097-8.
- DESET, M., SZABOVÁ, E.: Perspectives of European Public Prosecutor's office. In *The Colection of scientosic Contributions of the Internaational Interdisciplinary Scientific Conference with an International Participation: „ I. Košice days of criminal law – Perspectives on the Development of European Criminal Law Perspectives“*. Košice: EQUILIBRIA, s. r. o., 2017. ISBN 978-80-8152-613-8.

III. *Vzťahy kooperácie a koordinácie medzi Európskou prokuratúrou a Prokuratúrou Slovenskej republiky: vzájomné dopĺňanie sa?*

- DOLENSKÝ, A. Jednočinný souběh a jeden skutek. In *Bulletin advokacie*, č. III, 1985. ISSN 1210-6348.
- GAŠPAR, M. a kol. *Československé správné právo*. Bratislava: Obzor, 1973. 422s.
- GERLOCH, A. Princíp právni jistoty v soudobém právu. BOGUSZAK, J. *Právní principy: kolokvium*. Pelhřimov: Vydavatelství 999, 1999, 231s. ISBN 80-901064-5-5.
- GŘIVNA, T. Základní zásady v připravované rekodifikaci trestního řízení z komparativního pohledu; In *Principy a zásady v trestnom práve. Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie*. Košice: Univerzita P.J. Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta. ss. 50 – 63. ISBN 978-80-8152-223-9.
- HARVÁNEK, J. a kol. *Právní teorie*. Brno: Iuridica Brunensia, 1995.
- HARVÁNEK, J. a kol. *Teorie práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2008. 496s. ISBN 978-80-7380-104-5.
- HERRNFELD, H-H. *Article 26: Initiation of investigations and allocation of competences within the EPPO*. In HERRNFELD H., BRODOWSKI D., BURCHRAD CH: European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO'): Article-by-Article Commentary. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, ss. 234 - 246. ISBN 978-3-8487-4884-6. DOI: 10.5771/9783845290768-1.
- HERRNFELD, H-H. *Article 27: Right of evocation*. In HERRNFELD H., BRODOWSKI D., BURCHRAD CH: European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO'): Article-by-Article Commentary. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, ss. 213 - 233. ISBN 978-3-8487-4884-6. DOI: 10.5771/9783845290768-1.
- IVOR, J. a kol. *Trestné právo procesné. Druhé, doplnené a prepracované vydanie*. Bratislava; IURA Edition, 2010. ISBN 978-80-8078-309-9.
- IVOR, J., POLÁK, P., ZÁHORA, J. *Trestné právo hmotné I. Všeobecná časť. 2. vydanie*. Bratislava: Wolters Kluwer SR, s.r.o., 2021. 560s. ISBN 978-80-571-0407-0.
- JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní; 3. vydání*. Praha: LEGES, 2013. 864s. ISBN 978-80-8757-644-1.
- KLÁTIK, J. a kol. *Trestné právo hmotné. Všeobecná časť. 3. aktualizované vydanie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2022. 460s. ISBN 978-80-7380-906-5.
- KNAPP, V. *Velké právní systémy. Úvod do srovnávací právní vědy. I. vydání*, Praha: C.H.BECK, 1996. ISBN 80-7179-089-3.

- KRATOCHVÍL, V. České národní standardy a dokazování ve světle Lisabonské reformní smlouvy 2008 a Charty základních práv Evropské unie 2007. In ZÁHORA, J. (ed.) *Teoretické a praktické problémy dokazovania. Pocta prof. JUDr. Vladimírovi Matherovi, DrSc. K 80. narodeninám. Zborník príspevkov z medzinárodnej konferencie s medzinárodnou účasťou, konanej dňa 15. decembra 2008*. Bratislava: EURO KÓDEX, 2008. ss. 117 – 132. ISBN 978-80-89363-17-9.
- LUCHTMAN, M. Forum Choice and Judicial Review Under the EPP0's Legislative Framework. In: GEELHOED, W., ERKELENS, L., MEIJ, A. (eds) *Shifting Perspectives on the European Public Prosecutor's Office*. The Hague: T.M.C. Asser Press, 2017. ss. 155 – 170. ISBN 978-94-6265-215-6. DOI: [10.1007/978-94-6265-216-3_10](https://doi.org/10.1007/978-94-6265-216-3_10).
- MET-DOMESTICI, A.: The Hybrid Architecture of the EPP0. From the Commission's Proposal to the Final Act. In *Eu crim*, issue 3, 2017, ss. 143 – 149. ISSN 1862-6947. DOI: [10.30709/eu crim-2017-014](https://doi.org/10.30709/eu crim-2017-014).
- MUSIL, J., KRATOCHVÍL, J., ŠÁMAL, P. *Trestní právo procesní. 3. přepracované a doplněné vydání*. Praha: C.H.BECK, 2007. 1166s. ISBN 80-7179-572-8.
- ÖBERG, J. The European Public Prosecutor: Quintessential Supranational Criminal Law? In *Maastricht Journal of European and Comparative Law*, vol. 28, issue 2, 2021, ss.164-181. ISSN 2399-5548. DOI: [10.1177/1023263X211005980](https://doi.org/10.1177/1023263X211005980).
- ONDREJOVÁ, A., Európsky prokurátor, Komentár k Nariadeniu Rady Európskej únie. Bratislava: Wolters Kluwer s.r.o., 2017., 115s. ISBN 978-80-8168-749-5.
- OROSZ, L., SVÁK, J. a kol. *Ústava Slovenskej republiky. Komentár. Zväzok I*. Bratislava: Wolters Kluwer, s.r.o., 2021. 892s. ISBN 978-80-571-0380-6.
- PANZAVOLTA, M. Choosing the National Forum in Proceedings Conducted by the EPP0: Who Is to Decide? In: BACHMAIER WINTER, L. (ed.) *The European Public Prosecutor's Office: The Challenges Ahead. Legal Studies in International, European and Comparative Criminal Law*. Springer Nature Switzerland AG, 2018, vol. 1. s. 72.
- PRUSÁK, J. Právne princípy a pramene slovenského práva. In *Právny obzor*, 2003, roč. 86, č. 3. ss. 264 – 272. ISSN 0032-6984.
- PRUSÁK, J. *Teória práva*. Bratislava: Vydavateľské oddelenie Právnickej fakulty UK, 1995. 208s. ISBN 80-7160-080-6.
- PULIDO, C., B. The Racionality of Balancing; In *Archives for Philosophy of Law and Social Philosophy*, 2006, roč. 92; zošit 2.
- REPÍK, B. *Ludské práva v súdnom konaní*. Bratislava: MANZ, 1999. 256s. ISBN 808571924X.

III. *Vzáťahy kooperácie a koordinácie medzi Európskou prokuratúrou a Prokuratúrou Slovenskej republiky: vzájomné dopĺňanie sa?*

- RODRIGUEZ, P.C.A. A European Contraption: The relationship between the competence of the EPPO and the scope of Member State's jurisdiction over criminal matters. In LIGETI, K. ANTUNES, M. J., GIUFFRIDA, F. (eds.) *The European Prosecutor's Office at Launch. Adapting National Systems, Transforming EU Criminal Law*. Milano: Wolters Kluwer Italia CEDAM, 2020. ISBN 978-88-13-37468-6.
- SANTOS, A. M. The Status of Independence of the European Public Prosecutor's Office and Its Guarantees. In BACHMAIER WINTER, L. (ed): *The European Public Prosecutor's Office. The Challenges Ahead*. Legal Studies in International, European and Comparative Criminal Law, vol 1. Cham: Springer, 2018, ss. 1 – 23. ISBN 978-33-1993-915-5. DOI: [10.1007/978-3-319-93916-2_1](https://doi.org/10.1007/978-3-319-93916-2_1).
- ŠÁMAL, P. *Základní zásady trestního řízení v demokratickém systému*. Praha: Codex, 1999. 403s. ISBN 8085963892.
- ŠÁMAL, P. *Základní zásady trestního řízení v demokratickém systému*. Praha: CODEX Bohemia, 1999. 403s. ISBN 80-85963-89-2.
- ŠÁMAL, P., MUSIL, J., KUČHTA, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: C.H.BECK, 2013. 1056s. ISBN 978-80-7400-496-4.
- ŠANTA J. Európska prokuratúra a niektoré aplikačné poznatky z praxe prokurátora. In MARČOKOVÁ BECKOVÁ, D. *Vplyv Európskej únie na trestné právo jej členských štátov. Recenzovaný zborník vedeckých prác z medzinárodnej vedeckej konferencie*. Košice: ŠafárikPress, 2022, ss. 55 – 71. ISBN 978-80-574-0172-8. DOI: [10.33542/VEU-0172-8](https://doi.org/10.33542/VEU-0172-8).
- TRYZNA, J. Právní principy a právní argumentace: k vlivu právních principů na právní argumentaci při aplikaci práva. Praha: Auditorium, 2010. 322s. ISBN 978-80-8728-401-8.
- VEČEŘA, M., URBANOVÁ, M. Sociologie práva. 1.vydání. Praha: Alex Čeněk, 2006. 336s. ISBN 80-8689-872-5.
- WASMEIER M. The choice of forum by the European public prosecutor. In: ERKELENS, L., MEIJ, A.W.H., PAWLIK, M. (eds). In: ERKELENS, L., MEIJ, A., PAWLIK, M. (eds) *The European Public Prosecutor's Office. An Extended Arm or a Two-Headed Dragon?* The Hague: T.M.C. Asser Press, 2015.ss. 139 – 164. ISBN 978-94-6265-034-3.
- WASMEIER M. The choice of forum by the European public prosecutor. In: ERKELENS, L., MEIJ, A.W.H., PAWLIK, M. (eds). *The European Public Prosecutor's Office. An extended arm or a two headed dragon?* Cham: Springer, 2015. ss. 59 – 86. ISBN: 978-3-319-93915-5. DOI: [10.1007/978-3-319-93916-2_4](https://doi.org/10.1007/978-3-319-93916-2_4).
- WINTR, I. *Říše principů. Obecní a odvětvové principy současného českého práva*. Praha: Karolinum, 2006. 278s. ISBN 80-246-1246-1.
- ŽILA, J. *Zásada vyhledávání v trestním řízení*. Praha: ACADEMIA, 1983. 112s.

ZIMMERMAN, F. Choice of Forum and Choice of Law under the Future Regulation on the Establishment of a European Public Prosecutor's Office. In *ASP, P. (ed.) The European Public Prosecutor's Office – Legal and Criminal Policy Perspectives*. Stockholm: Jure Bokhandel, 2015, s 167. ISBN 978-91-8598-507-4.

Annual report of the European public prosecutor's office 2021. Dostupné na: [Documents | European Public Prosecutor's Office \(europa.eu\)](#).

Council of the European Union: Proposal for a Regulation on Establishment of the Euro-pean Public Prosecutor's Office. ST 16992 2014 INIT – NOTE, Brussels, 18 December 2014, s.4.

Decision of the college of the European public prosecutor's office of 21.04.2021 adopting operational guidelines on investigation, evocation policy and referral of cases as amended by decision 007/2022 of 07.02.2022 of the college of the European public prosecutor's office.

Decision of the College of the European Public Prosecutor's Office 029/2021 of 21 April 2021. Adopting operational guidelines on investigation, evocation policy and referral of cases. p. 12.

Dokumenty Rady Európskej únie, ktorých predmetom je Návrh nariadenia na zariadenie Európskej prokuratúry (medziinštitucionálny spis 2013/0255 (APP) – 6319/15, 7876/15, 8316/15, 7877/1/15 REV 1,12621/15, 14718/15, 15100/15).

European Public Prosecutor's Office, Decision of the Permanent chamber, collegue decision number 015/2020.

Internal Rules of Procedure of the European Public Prosecutor's Of-fice. College Decision 003/2020.

Návrh nariadenia Komisie z roku 2013

Uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. Zn.: 6To 18/2010. Z 24. Marca 2011.

Uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. Zn.: 3To 2/2012, z 3. Októbra 2012;

Uznesenie Najvyššieho súdu ČR, sp. Zn.: 8Tdo 688/2012.

Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky, z 26. Apríla 2012, sp. Zn.: 8Tdo 397/2012

Uznesenie z 30. Júla 2014, sp. Zn.: 5Tdo 587/2014.

Uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. Zn.: 3Tdo 50/2015, z 11.11.2015;

Uznesenie Najvyššieho súdu ČR, zo 4. Januára 2017, sp. Zn.: 15 Tdo 832 /2016.

Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky, z 18. Decembra 2019, sp. Zn.: 8Tdo 1283/2019.

Uznesenie Ústavného súdu SR, sp. Zn.: I. ÚS 531/2017, z 8. Novembra 2017.

Uznesenie Ústavného súdu SR, sp. Zn.: II. 412/2018 z 5. Septembra 2018.

III. Vzťahy kooperácie a koordinácie medzi Európskou prokuratúrou
a Prokuratúrou Slovenskej republiky: vzájomné dopĺňanie sa?

Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky, sp. Zn:11Tdo/738/2003.

Rozsudok Súdneho dvora z 18. júla 2007, *Kraaijenbrink*, C-16/705,
EU:C:2007:444.

Rozsudok Súdneho dvora z 16. novembra 2010, *Mantello*, C-261/09,
EU:C:2010:683.

Rozsudok Súdneho dvora z 5. júna 2012, *Bonda*, C – 489/10, EU:C:2012:319

Rozsudok Súdneho dvora z 26. februára 2013, *Ackerberg Fransson*, C-617/10,
EU:C:2013:105

Rozsudok Súdneho dvora z 20. marca 2018, *Menci*, C–524/15, EU:C:2018:197.

Rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 20. marca 2018, *Garlsson Real Estate a
ďalší*, C-537/16, EU:C:2018:193.

Návrhy generálneho advokáta prednesené 7. septembra 2010 vo veci C-261/09 *Ga-
etano Mantello*, EU:C:2010:501.

Rozsudok EŠLP vo veci *A a B v. Nórsko*, z 15. novembra 2016, č. 24130/11,
29758/11.

Rozhodnutie EŠLP vo veci *Engel a ostatní proti HOLANDSKU*, z 8. júna 1976, č.
5100/71.

Rozhodnutie EŠLP vo veci *Cambell a Fell v. Spojené kráľovstvo*, z 28. júna 1984.

Rozhodnutie EŠLP vo veci *Van Straaten v. Holandsko*.

Rozhodnutie EŠLP vo veci *Kremzow v. Rakúsko*, zo 7. novembra 1990, č. 16417/90.

Rozhodnutie EŠLP vo veci *Gradinger v. Rakúsko*, z 23. októbra 1995, č. 15963/90.

Rozhodnutie EŠLP vo veci *Kadlubec v. Slovensko*, z 2. septembra 1998;

Rozhodnutie EŠLP vo veci *Oliviera v. Švajčiarsko*, z 30. júla 1998, č. 25711/94.

Rozhodnutie EŠLP vo veci *Lauko v. Slovensko*, z 2. septembra 1998, č. 26138/15.

Rozhodnutie EŠLP vo veci *Ezah a Connors v. Spojené kráľovstvo*, z 9. októbra 2003.

Rozhodnutie EŠLP vo veci *Davidov v. Estónsko*, z 31. mája 2005, č. 16387/03.

Rozhodnutie EŠLP vo veci *Klein v. Rakúsko*, z 4. mája 2006, č. 57028/00.

Rozhodnutie EŠLP vo veci *Ruotsalainen v. Fínsko*, zo 16. novembra 2009.

Rozhodnutie EŠLP vo veci *Zolothukin v. Rusko*, z 10. februára 2009.

Rozhodnutie EŠLP vo veci *Sergej Zolothukin v. Ruská federácia*, z 10. februára
2009, č. 14939/03.

Rozhodnutie EŠLP vo veci *Lucky Dev v. Švédsko*, z 10. novembra 2014, č. 7356/10.

Rozhodnutie EŠLP vo veci *Johannesson a ďalší v. Island*, z 18. mája 2017.

Rozhodnutie EŠLP vo veci *Šimkus v. Litva*, z 13. júna 2017, č. 41788/11.

Rozhodnutie EŠLP vo veci *Seražin v. Chorvátsko*, z 9. októbra 2018, č. 19120/15.

Rozhodnutie EŠLP vo veci *Krombach proti FRANCÚZSKU*, z 20. februára 2018,
č. 67521/14.

Stanovisko Najvyššieho súdu ČR zo dňa 16. júna 2011, sp. zn.: Tpjn 300/2011, zverejnené pod č. 52/2011 v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky PL. ÚS 15/1998 z 11. marca 1999, Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 1999.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky I. ÚS 17/1999 z 22. septembra 1999. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 1999;

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky PL. ÚS 22/06 z 1. októbra 2008.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky II. ÚS 19/2009 z 2. apríla 2009.

R 45/1972.

R 3/1999.

R 14/2002.

R 125/2012.

IV. OCHRANA ÚSTAVNOSTI A ZÁKONNOSTI POSTUPOV A ROZHODNUTÍ EURÓPSKEJ PROKURATÚRY S OSOBITNÝM ZRETEĽOM NA OCHRANU ZÁKLADNÝCH PRÁV A SLOBÔD

Dominika Marčoková Becková, Valéria Ružičková

A. Základné zásady činnosti Európskej prokuratúry

Zriadenie Európskej prokuratúry je spojené s novým spôsobom boja proti trestným činom poškodzujúcim finančné záujmy Únie, ktorý spočíva v tom, že úlohou Európskej prokuratúry ako orgánu Únie je vyšetrovať, trestne stíhať páchatel'ov a spolupáchatel'ov trestných činov poškodzujúcich finančné záujmy Únie a podávať na nich obžaloby.¹ S cieľom vytvoriť podmienky na plnenie úloh Európskej prokuratúry, nariadenie o Európskej prokuratúre v čl. 5 stanovuje základné zásady činnosti Európskej prokuratúry.² Tieto zásady sú síce určené najmä Európskej prokuratúre, avšak niektoré z nich sú určené aj pre príslušné vnútroštátne orgány, ktoré s Európskou prokuratúrou pri plnení jej zverených úloh spolupracujú. Článok 5 nariadenia o Európskej prokuratúre je potrebné vnímať ako právny rámec pre základné hodnoty a charakteristiky Európskej prokuratúry.³

Medzi základné zásady činnosti Európskej prokuratúry patria:

- (i) rešpektovanie základných práv zakotvených v Charte (čl. 5 ods.1)
- (ii) zásada právneho štátu a zásada proporcionality (čl. 5 ods. 2)
- (iii) uplatniteľnosť nariadenia o Európskej prokuratúre, vnútroštátneho práva a ich vzájomné pôsobenie (čl. 5 ods. 3)

¹ Čl. 4 nariadenia o Európskej prokuratúre.

² CSONKA, P., JUSZCZAK, A., SASON, E. The Establishment of the European Public Prosecutor's Office. The Road from Vision to Reality. In *Eucrium*, 2017, issue 3.

³ BURCHARD, CH. *Article 5: Basic principles of the activities*. In HERRNFELD, H.-H., BRODOWSKI, D., BURCHARD, CH.: *European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO')*: Article-by-Article Commentary. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, s. 21.

- (iv) nestrannosť vyšetrovania a vyhľadávanie náležitých dôkazov v prospech a neprospech obvineného (čl. 5 ods. 4)
- (v) začatie a vedenie vyšetrovania bez zbytočného odkladu (čl. 5 ods.5)
- (vi) zásada lojálnej spolupráce (čl. 5 ods. 6)

1. Rešpektovanie práv zakotvených v Charte

Podľa článku 5 ods. 1 nariadenia o Európskej prokuratúre „*Európska prokuratúra zabezpečí, aby sa pri jej činnostiach rešpektovali práva zakotvené v Charte*“. Toto ustanovenie potvrdzuje, že Európska prokuratúra je ako orgán Únie, viazaná Chartou, teda je povinná v rámci svojich činností zabezpečiť dodržiavanie základných práv a slobôd zakotvených v Charte. Povinnosť dodržiavať základné práva a slobody zakotvené v Charte však primárne Európskej prokuratúre vyplýva z čl. 51 ods. 1 Charty, ktorý stanovuje rozsah jej pôsobnosti. Podľa čl. 51 ods. 1 Charty sú „*ustanovenia Charty pri dodržaní zásady subsidiarity určené pre inštitúcie, orgány, úrady a agentúry Únie*“. Cieľom čl. 51 ods. 1 Charty bolo jasne vymedziť, že Charta sa v súlade so zásadou subsidiarity vzťahuje najmä na inštitúcie a orgány Únie, pričom pojmy orgány a úrady odkazujú na všetky subjekty zriadené zmluvami alebo právnymi aktmi z nich odvodenými.⁴ Európska prokuratúra síce nebola zriadená ZEÚ alebo ZFEÚ, ale bola zriadená právnym aktom, ktorého právnym základom je čl. 86 ZFEÚ. Európska prokuratúra je podľa čl. 3 nariadenia o Európskej prokuratúre zriadená ako orgán Únie, ktorý je vybavený právnou subjektivitou, z čoho vyplýva, že Európska prokuratúra je viazaná právom Únie vrátane jeho ústavných princípov.

Keďže Európska prokuratúra je nedeliteľným orgánom Únie, koná ako jediný úrad s decentralizovanou štruktúrou⁵, základné práva a slobody zakotvené v Charte musia pri výkone činností Európskej prokuratúry rešpektovať ako jej ústredná, tak aj jej decentralizovaná úroveň a všetky ich zložky. Ustanoveniami Charty je z tohto pohľadu viazaný každý, kto koná v mene

⁴ Vysvetlivky k Charte základných práv. Článok 51. Ú.v. EÚ C 303, 14.12.2007, s. 17 – 35.

⁵ Čl. 8 ods. 1 nariadenia o Európskej prokuratúre.

IV. Ochrana ústavnosti a zákonnosti postupov a rozhodnutí Európskej prokuratúry s osobitným zreteľom na ochranu základných práv a slobôd

Európskej prokuratúry alebo z poverenia Európskej prokuratúry⁶ a povinnosť rešpektovať základné práva a slobody, ktoré sú v Charte zakotvené, sa vzťahuje na všetky činnosti Európskej prokuratúry.

V prípade ústrednej úrovne Európskej prokuratúry problematika dodržiavania základných práv a slobôd upravených v Charte nevyvoláva žiadne pochybnosti, avšak v prípade decentralizovanej úrovne je na ňu potrebné upriamiť pozornosť. Európski delegovaní prokurátori, ktorí tvoria decentralizovanú úroveň Európskej prokuratúry, sa nachádzajú a konajú v mene Európskej prokuratúry vo svojich členských štátoch, v ktorých sú zodpovední za vyšetrowanie a stíhanie trestných činov poškodzujúcich finančné záujmy Únie a tiež za podanie obžaloby na príslušný vnútroštátny súd.⁷

Keďže európsky delegovaný prokurátor koná v mene Európskej prokuratúry, je viazaný aj ustanoveniami Charty, teda je povinný pri vedení vyšetrowania a trestného stíhania, ako aj pri podávaní obžaloby, rešpektovať základné práva a slobody podozrivých a obvinených osôb v zmysle Charty. Napriek tomu, že pôsobí vo svojom členskom štáte, je európsky delegovaný prokurátor povinný rešpektovať štandard základných práv a slobôd vyplývajúci z práva Únie a nielen z vnútroštátneho práva. V rámci plnenia svojich úloh v mene Európskej prokuratúry európski delegovaní prokurátori veľmi často spolupracujú s príslušnými vnútroštátnymi orgánmi a opierajú sa o ustanovenia príslušného vnútroštátneho práva v otázkach, ktoré nie sú upravené nariadením o Európskej prokuratúre⁸.

Takáto situácia nastane v prípade, keď európsky delegovaný prokurátor v zmysle čl. 28 ods. 1 nariadenia o Európskej prokuratúre nariadi vykonanie vyšetrovacích a iných opatrení príslušným vnútroštátnym orgánom, ktoré majú povinnosť v súlade s uplatniteľným vnútroštátnym právom tieto po-

⁶ BURCHARD, CH. *Article 5: Basic principles of the activities*. In HERRNFELD, H-H., BRODOWSKI, D., BURCHARD, CH.: *European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO')*: Article-by-Article Commentary. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, s. 22.

⁷ Čl. 13 nariadenia o Európskej prokuratúre.

⁸ Pozri bližšie časť IV, kapitolu B o rozsah práv podozrivých a obvinených osôb.

stúpené opatrenia vykonať. Do vyšetrovania vedeného Európskou prokuratúrou v dôsledku nariadenia vyšetrovacieho alebo iného opatrenia európskym delegovaným prokurátorom vstupuje aj príslušný vnútroštátny orgán, ktorý má vyšetrovacie alebo iné opatrenie vykonať v súlade s vnútroštátnym právom. Napriek tomu, že vyšetrovacie alebo iné opatrenie bude vykonávať príslušný vnútroštátny orgán v súlade s vnútroštátnym právom, pôjde o vyšetrovacie alebo iné opatrenie vykonávané v mene Európskej prokuratúry a nariadené v súlade s nariadením o Európskej prokuratúre, v dôsledku čoho musí byť zabezpečené, že pri jeho vykonávaní budú rešpektované základné práva zakotvené v Charte.

Povinnosť príslušného vnútroštátneho orgánu, ktorý vykonáva vyšetrovacie alebo iné opatrenie nariadené európskym delegovaným prokurátorom, rešpektovať základné práva zaručené Chartou vyplýva z čl. 51 ods. 1 Charty, podľa ktorého *„sú ustanovenia Charty určené pre členské štáty výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Únie“*. Vychádzajúc z judikatúry Súdneho dvora *„základné práva zaručené Chartou musia byť dodržané v prípade, ak vnútroštátna právna úprava patrí do pôsobnosti práva Únie, nemôže nastať prípad, ktorý by spadal pod právo Únie a neuplatnili by sa uvedené základné práva. Z uplatniteľnosti práva Únie vyplýva uplatniteľnosť základných práv zaručených Chartou.“*⁹

V prípade, ak bude príslušný vnútroštátny orgán vykonávať vyšetrovacie alebo iné opatrenie nariadené európskym delegovaným prokurátorom alebo postupovať podľa pokynov európskeho delegovaného prokurátora, ktorý vedie vyšetrovanie v mene Európskej prokuratúry a plní svoje úlohy podľa nariadenia o Európskej prokuratúre, pôjde o situáciu, ktorá spadá pod právo Únie, v dôsledku čoho bude príslušný vnútroštátny orgán povinný rešpektovať základné práva a slobody zakotvené v Charte. Príslušný vnútroštátny orgán sa dostáva do situácie, v ktorej musí rešpektovať vnútroštátnu právnú úpravu vrátane právnej úpravy základných práv, medzinárodné dohovory týkajúce sa základných práv a slobôd, ktorými je členský štát viazaný, ako aj základné práva zakotvené v Charte.

⁹ Rozsudok Súdneho dvora z 26. februára 2013 vo veci C-617/10 *Fransson*, ECLI:EU:C:2013:105, b. 21, rozsudok Súdneho dvora z 30. apríla 2014 vo veci C-390/12 *Pfleger*, ECLI:EU:C:2014:281, b. 34.

IV. Ochrana ústavnosti a zákonnosti postupov a rozhodnutí Európskej prokuratúry s osobitným zreteľom na ochranu základných práv a slobôd

Vychádzajúc z dikcie č. 5 ods. 1 nariadenia o Európskej prokuratúre je Európska prokuratúra povinná pri všetkých svojich činnostiach rešpektovať Chartu ako celok. Z toho vyplýva, že Európska prokuratúra je povinná rešpektovať všetky základné práva a slobody zakotvené v Charte. Vzhľadom na úlohy, ktoré sú Európskej prokuratúre zverené – vyšetrovať, trestne stíhať páchateľov a spolupáchateľov trestných činov poškodzujúcich finančné záujmy Únie a podávať obžaloby na nich, sa do centra pozornosti v súvislosti s rešpektovaním základných práv zakotvených v Charte dostávajú základné práva zakotvené v VI. hlave Charty s názvom *Spravodlivosť*. Práve táto hlava Charty je najvýznamnejšou aj z pohľadu podozrivých a obvinených osôb v trestnom konaní vedenom Európskou prokuratúrou, keďže zakotvuje základné právo na účinný prostriedok nápravy a spravodlivý proces (čl. 47 Charty), prezumpciu nevinu (čl. 48 ods. 1 Charty), základné právo na obhajobu (čl. 48 ods. 2 Charty), zásadu zákonnosti a primeranosti trestných činov a trestov (čl. 49 Charty) a zásadu *ne bis in idem* (čl. 50 Charty). Povinnosť rešpektovať základné práva je v nariadení o Európskej prokuratúre osobitne zvýraznená vo vzťahu k základným právam podozrivých a obvinených osôb v trestných konaniach vedených Európskou prokuratúrou. Článok 41 uvedeného nariadenia upravuje povinnosť Európskej prokuratúry *pri vykonávaní jej činností v plnej miere dodržiavať základné práva podozrivých a obvinených osôb zakotvené v Charte vrátane základného práva na spravodlivé súdne konanie a práva na obhajobu*.¹⁰

Medzi ďalšie základné práva, ktoré majú z pohľadu činnosti Európskej prokuratúry osobitný význam, možno zaradiť základné právo na dobrú správu vecí verejných, z ktorého vyplýva povinnosť Európskej prokuratúry vybavovať záležitosti každého nestranne, spravodlivo a v primeranej lehote (čl. 41 Charty), základné právo na prístup k dokumentom, ktoré zaručuje prístup podozrivých a obvinených osôb k spisom vedeným Európskou prokuratúrou (čl. 42 Charty), rovnosť pred zákonom (čl. 20 Charty), základné právo na ochranu osobných údajov, podľa ktorého musia byť údaje riadne spracované na určené účely (čl. 8 Charty), ako aj základné právo na rešpektovanie

¹⁰ Bližšie k rozsahu práv podozrivých a obvinených osôb v trestnom konaní vedenom Európskou prokuratúrou pozri bližšie časť IV, kapitolu B o rozsah práv podozrivých a obvinených osôb.

súkromného a rodinného života (čl. 7 Charty), či právo vlastníť majetok (čl. 17 Charty), ktorých dodržiavanie je nevyhnutné v prípade nariadenia a vykonávania vyšetrovacích opatrení Európskou prokuratúrou.

2. Viazanosť zásadami právneho štátu a proporcionality

Ustanovenie čl. 5 ods. 2 Nariadenia o Európskej prokuratúre, v zmysle ktorého je Európska prokuratúra pri každej svojej činnosti viazaná zásadami právneho štátu a proporcionality, odzrkadľuje čl. 2 ZFEÚ ako aj čl. 5 ods. 4 ZFEÚ.

Čl. 2 ZEÚ vymenúva hodnoty, na ktorých je EÚ založená, pričom takýmito hodnotami sú aj hodnoty právneho štátu. Hodnota právneho štátu je ustálenou hodnotou, ktorej základný význam je aj napriek rôznym národným identitám, právnym systémom a tradíciám, ktoré Únia musí rešpektovať, vo všetkých členských štátoch rovnaký.¹¹ Právny štát predpokladá, že všetky subjekty verejnej moci vždy konajú v rámci obmedzení stanovených zákonom, v súlade s hodnotami demokracie a základnými právami, ako aj pod kontrolou nezávislých a nestranných súdov. Právny štát je základným predpokladom na to, aby sa zabezpečilo rovnaké postavenie pred zákonom a ochrana práv jednotlivcov, aby sa zabránilo zneužívaniu moci zo strany verejných orgánov, a aby sa voči tým, ktorí prijímajú rozhodnutia, vyvodzovala zodpovednosť. Dodržiavanie zásad právneho štátu je kľúčové aj preto, aby občania dôverovali verejným inštitúciám. Právny štát taktiež zahŕňa aj inštitucionálne otázky, ako sú nezávislé a nestranné súdy a delba moci a je ústredným prvkom právneho poriadku EÚ.¹²

V zmysle čl. 5 ods. 4 ZFEÚ podľa zásady proporcionality neprekračuje obsah a forma činnosti Únie – a to vrátane Európskej prokuratúry – rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie cieľov zakladajúcich zmlúv. Súčasne nesmú opatrenia EÚ ukladať osobe záťaž, ktorá je nadmerná vo vzťahu k cieľu, ktorý sa má dosiahnuť.¹³ V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že

¹¹ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov „Posilnenie právneho štátu v Únii. Koncepcia pre prijatie opatrení.“

¹² *Ibid.*

¹³ V tomto prípade hovoríme o proporcionality v užšom slova zmysle.

IV. Ochrana ústavnosti a zákonnosti postupov a rozhodnutí Európskej prokuratúry s osobitným zreteľom na ochranu základných práv a slobôd

Európska prokuratúra sa ako síce hybridný,¹⁴ no stále orgán EÚ pri svojej činnosti nemôže opierať výlučne o vnútroštátne právo alebo vnútroštátne testy proporcionality, ktoré upravujú vyšetrovanie a obžalobu, a to ani v prípade, že tak ustanovuje vnútroštátne ústavné právo.¹⁵ Povinnosť rešpektovať zásadu proporcionality zdôrazňuje preambula Nariadenia o Európskej prokuratúre v súvislosti so zhromažďovaním dôkazov aspoň pomocou minimálneho súboru vyšetrovacích opatrení.¹⁶

Čl. 5 ods. 2 Nariadenia o Európskej prokuratúre je vo svojej podstate deklaratórny a vzťahuje sa na všetky činnosti Európskej prokuratúry, vrátane činnosti EDP.¹⁷ Už z obsahu uvedených zásad je zrejmé, že tieto sú vzájomne prepojené¹⁸ nielen navzájom, ale aj s ostatnými základnými zásadami činnosti Európskej prokuratúry, predovšetkým s povinnosťou rešpektovať pri jej činnostiach základné práva zakotvené v Charte¹⁹ ako aj povinnosťou viesť vyšetrovania nestranne.²⁰ Rovnako tak je vzhľadom na obsah zásady právneho štátu, najmä v nadväznosti na povinnosť rešpektovať deľbu moci,

¹⁴ K tzv. hybridnej povahe Európskej prokuratúry pozri napr. HERRNFELD, H.-H. The EPPO's Hybrid Structure and Legal Framework. In: *Eucrim*, 2018, č. 2, s. 117 – 121 [cit. 2023-04-16].

¹⁵ BURCHARD, CH. *Article 5: Basic principles of the activities*. In HERRNFELD, H.-H., BROWDSKI, D., BURCHARD, CH.: *European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO'): Article-by-Article Commentary*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, s. 25.

¹⁶ Bod 70 preambuly Nariadenia o Európskej prokuratúre.

¹⁷ BURCHARD, CH. *Article 5: Basic principles of the activities*. In HERRNFELD, H.-H., BROWDSKI, D., BURCHARD, CH.: *European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO'): Article-by-Article Commentary*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, s. 24.

¹⁸ *Ibid.*, s. 24 – 25.

¹⁹ Aj čl. 52 ods. 1 Charty stanovuje, že „[a]koľvek obmedzenie výkonu práv a slobôd uznaných v tejto charte musí byť ustanovené zákonom a rešpektovať podstatu týchto práv a slobôd. Za predpokladu dodržiavania zásady proporcionality možno tieto práva a slobody obmedziť len vtedy, ak je to nevyhnutné a skutočne to zodpovedá cieľom všeobecného záujmu, ktoré sú uznané Úniou, alebo ak je to potrebné na ochranu práv a slobôd iných.“

²⁰ Taktiež bod 65 preambuly Nariadenia o Európskej prokuratúre stanovuje, že „vyšetrovania a trestné stíhanie zo strany Európskej prokuratúry by sa mali riadiť zásadami proporcionality, nestrannosti a spravodlivosti voči podozrivej alebo obvinenej osobe. Zahŕňa to povinnosť vyhladávať všetky typy dôkazov, v prospech aj neprospech obvineného, buď z vlastného podnetu, alebo na žiadosť obhajoby.“

ustanovenie čl. 5 ods. 2 Nariadenia o Európskej prokuratúre prepojené s čl. 6 tohto nariadenia upravujúcim nezávislosť Európskej prokuratúry.

3. Uplatniteľnosť nariadenia, vnútroštátneho práva a ich vzájomné pôsobenie

Napriek tomu, že sa na úrovni Únie podarilo vytvoriť právny rámec pre zriadenie Európskej prokuratúry a na jeho základe Európsku prokuratúru zriadiť, jej činnosť je v značnej miere poznačená a ovplyvnená tým, že na úrovni Únie absentuje právna úprava trestného práva procesného.²¹ Na túto situáciu bolo potrebné nájsť v nariadení o Európskej prokuratúre riešenie, keďže Európska prokuratúra nemôže vykonávať svoju činnosť bez existencie procesnoprávných noriem. V nariadení o Európskej prokuratúre bola absentujúca unijná procesnoprávna úprava vyriešená odkazmi na procesnoprávne normy uplatniteľného vnútroštátneho práva. Z tohto dôvodu bolo potrebné v nariadení o Európskej prokuratúre upraviť otázku uplatniteľnosti tohto nariadenia, uplatniteľnosti vnútroštátneho práva, ako aj ich vzájomné pôsobenie.

Riešenie, ktoré bolo zvolené, nachádzame upravené v čl. 5 ods. 3 nariadenia o Európskej prokuratúre, podľa ktorého „*Vyšetrovania a trestné stíhanie mene Európskej prokuratúry sa riadia týmto nariadením. Vnútroštátne právo sa uplatňuje, len pokiaľ nie je daná záležitosť upravená v tomto nariadení. Keď sa určitá záležitosť upravuje vo vnútroštátnom práve aj v tomto nariadení, prednosť má toto nariadenie.*“ Nariadenie o Európskej prokuratúre predpokladá, že vyšetrovania a trestné stíhanie vedené Európskou prokuratúrou sa budú riadiť právnou úpravou stanovenou nariadením o Európskej prokuratúre, a to aj v prípade, ak zároveň danú otázku upravuje aj norma vnútroštátneho práva. Nariadenie o Európskej prokuratúre stane všeobecné pravidlo, podľa ktorého sa má vnútroštátna právna úprava uplatniť len v situáciách a otázkach, ktoré toto nariadenie neupravuje. Vnútroštátne právo, ktoré sa má v konkrétnom prípade uplatniť, bude závisieť od toho, ktorý európsky delegovaný prokurátor vo veci koná. Podľa čl. 5 ods.

²¹ AMBOS, K. *European Criminal Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2018, s. 578.

IV. Ochrana ústavnosti a zákonnosti postupov a rozhodnutí Európskej prokuratúry s osobitným zreteľom na ochranu základných práv a slobôd

3 nariadenia o Európskej prokuratúre je „*uplatniteľným vnútroštátnym právom právo členského štátu, ktorého európsky delegovaný prokurátor vo veci koná*²².“

Napriek tomu, že Európska prokuratúra je orgánom Únie, jej činnosť je vo veľkej miere založená na vnútroštátnych trestných normách, a to najmä procesných. Nariadenie o Európskej prokuratúre priamo odkazuje na uplatniteľné vnútroštátne právo v otázke vyšetrovacích opatrení, ich nariadenia a výkonu alebo v otázke procesných práv obvinených a podozrivých osôb, ako aj iných osôb dotknutých konaniami Európskej prokuratúry.

Nariadenie o Európskej prokuratúre v čl. 30 ods. 1 upravuje minimálny rozsah vyšetrovacích opatrení, ktoré môže *európsky* delegovaný prokurátor v priebehu vyšetrovania nariadiť alebo o ich nariadenie požiadať, pričom tieto vyšetrovacie opatrenia môžu podliehať ďalším podmienkam a obmedzeniam stanoveným v uplatniteľnom vnútroštátnom práve. V tomto prípade bude pre nariadenie konkrétneho vyšetrovacieho opatrenia a podmienok jeho vykonania rozhodujúce, právo ktorého členského štátu bude uplatniteľným vnútroštátnym právom, keďže podmienky a obmedzenia sa môžu v právnych poriadkoch členských štátov líšiť. Uplatniteľné vnútroštátne právo bude rozhodujúce aj z pohľadu ďalších vyšetrovacích opatrení, ktoré má európsky delegovaný prokurátor k dispozícii, keďže podľa čl. 30 ods. 4 nariadenia o Európskej prokuratúre môže vyžadovať alebo nariadiť aj akékoľvek iné vyšetrovacie opatrenia, ktoré sú v podobných vnútroštátnych prípadoch dostupné prokurátorom podľa vnútroštátneho práva. Európsky delegovaný prokurátor sa vychádzajúc z čl. 30 ods. 4 ocitne v situácii, kedy síce bude viesť vyšetrovanie v mene Európskej prokuratúry, ale vyšetrovacie opatrenie sa bude spravovať uplatniteľným vnútroštátnym právom, teda európsky delegovaný prokurátor bude priamo aplikovať príslušné vnútroštátne ustanovenia. Právna úprava vyšetrovania a vyšetrovacích opatrení v spojení s čl. 5 ods. 3 nariadenia o Európskej prokuratúre vedie k tomu, že

²² Vychádzajúc z čl. 13 ods. 1 nariadenia o Európskej prokuratúre európsky delegovaný prokurátor koná vo veciach, (i) ktoré sám začal, (ii) ktorému boli pridelené, alebo (iii) ktoré prevzal na základe práva odňať vec.

vyšetrovacie právomoci Európskej prokuratúry sú vymedzené trestným právom procesným členského štátu, ktorého právo sa uplatňuje.²³

Na právnu úpravu obsiahnutú v normách vnútroštátneho práva sa Európska prokuratúra spolieha aj v oblasti procesných práv podozrivých a obvinených osôb v trestnom konaní vedenom Európskou prokuratúrou, ako aj iných osôb dotknutých konaniami Európskej prokuratúry. V zmysle čl. 41 ods. 3 nariadenia o Európskej prokuratúre je rozsah procesných práv týchto osôb stanovený vnútroštátnym právom, pretože tieto osoby majú k dispozícii všetky procesné práva, ktoré sú im k dispozícii podľa uplatniteľného vnútroštátneho práva. Rozsah procesných práv bude závisieť od toho, v ktorom členskom štáte sa vedenie vyšetrovanie a trestné stíhanie Európskej prokuratúry. Voľba členského štátu, v ktorom sa bude viesť vyšetrovanie, trestné stíhanie a podávať obžaloba je rozhodujúca.

4. Nestrannosť a vyhľadávanie náležitých dôkazov v prospech a neprospech obvineného

Podľa Nariadenia o Európskej prokuratúre vedie Európska prokuratúra svoje vyšetrovania nestranne a vyhľadáva všetky náležité dôkazy v prospech a neprospech obvineného.²⁴ Pokiaľ ide o nestrannosť prokuratúry ako takú, tú je potrebné odlišovať od nezávislosti prokuratúry,²⁵ pričom možno hovoriť o jej dvoch aspektoch: prokurátor musí byť subjektívne bez osobných predsudkov alebo zaujatosti a súčasne nestranný aj z objektívneho hľadiska. To si vyžaduje dostatočné garancie v právnom rámci ako aj v praxi s cieľom vylúčiť akékoľvek legitímne pochybnosti v tejto súvislosti.²⁶

²³ LIGETI, K. The European Public Prosecutor's Office. In MITSILEGA, V., BERGSTROM, M., KONSTADINIDES, T. (eds): *Research Handbook on EU Criminal Law*. Edward Elgar Publishing, 2016, s. 494.

²⁴ Čl. 5 ods. 4 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

²⁵ Nezávislosť Európskej prokuratúry upravuje čl. 6 Nariadenia o Európskej prokuratúre. Bližšie k nezávislosti Európskej prokuratúry pozri kapitolu II.

²⁶ KJELBY, G. J. Some Aspects of and Perspectives on the Public Prosecutor's Objectivity according to ECtHR Case-Law. In *Bergen Journal of Criminal Law and Criminal Justice* [online]. Bergen: University of Bergen, The Faculty of Law, 2015, roč. 3, č. 1, s. 61 – 83 [cit. 2023-04-13].

IV. Ochrana ústavnosti a zákonnosti postupov a rozhodnutí Európskej prokuratúry s osobitným zreteľom na ochranu základných práv a slobôd

Napriek osobitnej úprave nestrannosti a nezávislosti v Nariadení o Európskej prokuratúre sa však v odbornej literatúre tieto dva koncepty spomínajú vo vzájomných súvislostiach.²⁷ Nestrannosť prokurátorov Európskej prokuratúry je spájaná predovšetkým s ich tzv. internou autonómiou, resp. nezávislosťou nevyhnutnou pre zabezpečenie ochrany práv občanov, najmä práva na spravodlivý súdny proces a rovnosti pred zákonom.²⁸

Medzinárodná asociácia prokurátorov vo svojich Štandardoch osobnej zodpovednosti a vyhlásení o základných povinnostiach a právach prokurátorov²⁹ v súvislosti s ich nestrannosťou uvádza, že prokurátori by mali vykonávať svoje povinnosti bez strachu, prospechu alebo predsudkov. Predovšetkým by mali svoje povinnosti vykonávať nestranne, nebyť ovplyvnení osobnými alebo skupinovými záujmami a verejným alebo mediálnym tlakom a mali by dbať výlučne na verejný záujem. Taktiež by mali konať objektívne a brať ohľad na všetky relevantné okolnosti, bez ohľadu na to, či tieto podozrivému pomôžu alebo uškodia. Podľa uvedených štandardov by sa prokurátori mali takisto usilovať o zabezpečenie všetkých nevyhnutných a odôvodnených vyšetrovaní ako aj o zverejnenie ich výsledku, bez ohľadu na to, či tieto poukazujú na vinu alebo nevinu podozrivého, a to všetko v súlade s príslušným právom a požiadavkami spravodlivého procesu. Napokon by mali vždy hľadať pravdu a napomáhať súdu dospieť k pravde a učiniť zadosť spravodlivosti medzi spoločnosťou, obeťou a obvineným podľa práva príkazov spravodlivosti.³⁰

Podľa názorov prezentovaných v odbornej literatúre by ustanovenie čl. 5 ods. 4 Nariadenia o Európskej prokuratúre malo byť predovšetkým chápané ako odmietnutie radikálneho adverzariálneho, resp. obžalovacieho modelu prokuratúry, v rámci ktorého sa prokuratúra stáva riadnou stranou trestného

²⁷ Ibid. ako aj SABADELL CARNICERO, M. C. The Independence of the European Public Prosecutor's Office. In: *Eucrim*, 2021, č. 1, s. 117 – 121 [cit. 2023-04-14].

²⁸ Ibid.

²⁹ Pozri Štandardy osobnej zodpovednosti a vyhlásenie o základných povinnostiach a právach prokurátorov prijaté Medzinárodnou asociáciou prokurátorov 23. apríla 1999. Dostupné na: [https://www.iap-association.org/getattachment/Resources-Documentation/IAP-Standards-\(1\)/English.pdf.aspx](https://www.iap-association.org/getattachment/Resources-Documentation/IAP-Standards-(1)/English.pdf.aspx)

³⁰ Ibid., čl. 3.

procesu, teda stranou priamo predurčenou konať proti obvinenému a obhajobe. Toto ustanovenie možno vykladať aj funkčným spôsobom, a to ako ustanovenie prijaté s cieľom vyhnúť sa zaujatým vyšetrovaniam, ktoré by mohli viesť ku škandálom prokuratúry, aby sa tak zaistila politická a spoločenská akceptácia Európskej prokuratúry.³¹

Okrem ustanovenia čl. 5 ods. 4 Nariadenia o Európskej prokuratúre možno v súvislosti s neustrannosťou a objektivitou prokurátorov Európskej prokuratúry spomenúť aj čl. 12 tohto nariadenia, podľa ktorého Európsky prokurátor môže z dôvodu osobného konfliktu záujmov požiadať, aby sa dozor nad jednotlivými vyšetrovaniami a stíhaniami, ktoré vedú EDP v jeho členskom štáte pôvodu, postúpil iným európskym prokurátorom s výhradou ich súhlasu. Vnútroštytný rokovací poriadok Európskej prokuratúry prijatý kolégiom v tejto súvislosti upravuje postup zastúpenia európskych prokurátorov a EDP v prípade konfliktov záujmov s cieľom zabezpečiť ich neustrannosť.³²

V súvislosti s uvedenou zásadou činnosti Európskej prokuratúry však možno v literatúre natrafiť na niekoľko otázok, odpovede na ktoré zrejme ukáže až samotné fungovanie Európskej prokuratúry. Jednou z nich je aj otázka, či sa povinnosť konať neustranne vzťahuje aj na príslušné vnútroštátne orgány, ktoré pomáhajú pri vyšetrovaniach vedených Európskou prokuratúrou. Rovnako tak sa naskytá otázka, či Európska prokuratúra môže alebo dokonca musí zaobstarať a skúmať dôkazy v prospech obvineného aj proti jeho vôli alebo vôli obhajoby, prípadne ako má postupovať v prípade, že sa takéto dôkazy vyskytnú počas procesu alebo v rámci odvolacieho konania, konkrétne či má možnosť alebo povinnosť navrhnúť oslobodenie spod obžaloby, podať odvolanie v prospech obvineného alebo dokonca navrhnúť znovuo tvorenie prípadu v prospech už odsúdenej osoby.³³

³¹ BURCHARD, CH. *Article 5: Basic principles of the activities*. In HERRNFELD, H.-H., BRODOWSKI, D., BURCHARD, CH.: *European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO'): Article-by-Article Commentary*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, s. 29.

³² Pozri čl. 32 vnútroštytného rokovacieho poriadku Európskej prokuratúry ako aj SABADELL CARNICERO, M. C. *The Independence of the European Public Prosecutor's Office*. In: *Eu crim*, 2021, č. 1, s. 117 – 121 [cit. 2023-04-14].

³³ BURCHARD, CH. *Article 5: Basic principles of the activities*. In HERRNFELD, H.-H., BRODOWSKI, D., BURCHARD, CH.: *European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU)*

5. Začatie a vedenie vyšetrovania bez zbytočného odkladu

Podľa čl. 5 ods. 5 Nariadenia o Európskej prokuratúre Európska prokuratúra začína a vedie vyšetrovania bez zbytočného odkladu. Pojem „bez zbytočného odkladu“ nemožno časovo presne vymedziť, a tak možno dodržanie tejto povinnosti zo strany Európskej prokuratúry posúdiť len na základe rôznych kritérií v závislosti od konkrétneho prípadu.³⁴ Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva možno za osobitné okolnosti prípadu považovať predovšetkým jeho komplexnosť, konanie žalobcu a konanie príslušných orgánov.³⁵ Podľa judikatúry tohto súdu môže byť neprimeraná dĺžka vyšetrovania ako aj oneskorené ukončenie vyšetrovania jedným z faktorov prispievajúcich aj k prieťahom v súdnom konaní.³⁶ Efektívne vyšetrovanie je tak dôležitou súčasťou dodržiavania práva na spravodlivý súdny proces.

Podľa Európskeho súdu pre ľudské práva je povinnosť zabezpečenia primeraného času trvania trestného konania považovaná za dodržanú aj v prípade, že trestné konanie trvá dlhší čas, pokiaľ konanie orgánov smerujúce k vyšetrovaniu a vyriešeniu konkrétnej trestnej veci ako aj ku dodržaniu primeraného času trestného konania je preukázateľne včasné, dôsledné a adekvátne. To zahŕňa predovšetkým včasný a dôsledný výkon vyšetrovacích a procesných úkonov a ich adekvátnosť, včasné procesné rozhodnutia, včasné a dôsledné vypracovanie procesných dokumentov a ich doručenie dotknutým stranám či včasné rozhodnutie o neprípustnosti dôkazov. Požiadavky včasnosti, dôslednosti a adekvátnosti možno naplniť prostredníctvom

2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO'): Article-by-Article Commentary. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, s. 29.

³⁴ BURCHARD, CH. *Article 5: Basic principles of the activities*. In HERRNFELD, H.-H., BRODOWSKI, D., BURCHARD, CH.: *European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO')*: Article-by-Article Commentary. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, s. 31.

³⁵ Pozri napr. rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 27. júna 2000 č. 30979/96, *Frydlander proti Francúzsku*, §43.

³⁶ Pozri napr. rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 27. februára 1992 č. 13299/87, *Tusa proti Taliansku* ako aj rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 19. februára 1991 č. 13440/87, *Ferraro proti Taliansku*.

okamžitého výkonu požadovaných úkonov po tom, čo sú príslušné orgány informované o trestnom čine.³⁷

V súvislosti so znením Nariadenia o Európskej prokuratúre sa ešte žiada dodať, že aj príslušné vnútroštátne orgány sú kedykoľvek v priebehu vyšetrovania, ktoré vedie Európska prokuratúra, povinné prijať neodkladné opatrenia v súlade s vnútroštátnym právom potrebné na zabezpečenie efektívneho vyšetrovania, a to aj keď nekonajú výslovne na základe pokynov konajúceho EDP. O naliehavých opatreniach, ktoré prijali, informujú vnútroštátne orgány konajúceho EDP bez zbytočného odkladu.³⁸

Podľa Nariadenia o Európskej prokuratúre taktiež môže vo výnimočných prípadoch dozorujúci európsky prokurátor po získaní súhlasu príslušnej stálej komory prijať odôvodnené rozhodnutie viesť vyšetrovanie osobne buď tým, že osobne vykoná vyšetrovacie a iné opatrenia, alebo vydá pokyny príslušným orgánom vo svojom členskom štáte, ak sa to javí ako nevyhnutné v záujme efektívnosti vyšetrovania alebo trestného stíhania, a to na základe kritérií uvedených v Nariadení o Európskej prokuratúre.³⁹

Efektívne vedenie vyšetrovania zabezpečujú aj príslušné stále komory, a to tak, že prostredníctvom dozorujúceho európskeho prokurátora vykonávajúceho dozor nad vyšetrovaním alebo stíhaním v konkrétnej veci môžu vydávať v súlade s uplatniteľným vnútroštátnym právom pokyny konajúcemu EDP.⁴⁰ Rovnako tak podľa Nariadenia o Európskej prokuratúre môžu dozorujúci európski prokurátori v konkrétnej veci v súlade s uplatniteľným vnútroštátnym právom a pokynmi príslušnej stálej komory vydávať pokyny konajúcemu EDP vždy, keď je to potrebné na efektívne vedenie vyšetrovania.⁴¹

³⁷ Pozri FILATOVA, M. *Reasonable time of proceedings: Compilation of case-law of the European Court of Human Rights*. Štrasburg: Rada Európy, 2021, s. 40.

³⁸ Čl. 28 ods. 2 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

³⁹ Čl. 28 ods. 4 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

⁴⁰ Čl. 10 ods. 5 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

⁴¹ Čl. 12 ods. 3 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

6. Zásada lojálnej spolupráce

Zásada lojálnej spolupráce je jednou zo základných zásad v práve Európskej únie, ktorá upravuje vzťah medzi Európskou úniou a jej členskými štátmi, ako aj vzťah medzi inštitúciami Únie navzájom. Povinnosť lojálnej spolupráce je upravená priamo v texte primárneho práva, konkrétne v čl. 4 ods. 3 ZEÚ⁴² a čl. 13 ods. 2 ZEÚ⁴³. Zásada lojálnej spolupráce znamená, že Únia a členské štáty si navzájom pomáhajú pri plnení úloh vyplývajúcich zo zmlúv, aby členské štáty Únie zabezpečili záväzky vyplývajúce zo zmlúv a zdržali sa prijatia akéhokoľvek opatrenia, ktoré by ohrozilo dosiahnutie cieľov Únie.⁴⁴ Význam princípu lojálnej spolupráce možno vidieť v tom, že práve jeho dodržiavaním sa má zabezpečiť efektívnosť práva Únie v jednotlivých členských štátoch a aktívna spolupráca Únie a členských štátov.

V kontexte zriadenia a fungovania Európskej prokuratúry sa zásada lojálnej spolupráce prejavuje tak, že členské štáty sú povinné prijať všetky vhodné opatrenia, či už všeobecné alebo osobitné, aby zabezpečili plnenie záväzku spočívajúceho v ochrane finančných záujmov Únie a uľahčili plnenie úloh Európskej prokuratúry, a zároveň sa musia zdržať prijatia akýchkoľvek opatrení, ktoré by mohli ohroziť dosiahnutie cieľov Únie v oblasti ochrany jej finančných záujmov alebo by mohli brániť Európskej prokuratúre vykonávať jej zverené úlohy. V súlade so zásadou lojálnej spolupráce majú členské štáty povinnosť prijať všetky potrebné opatrenia na to, aby svoje normy vnútroštátneho trestného práva, či už hmotného alebo procesného, zosúladiť s požiadavkami vyplývajúcimi z nariadenia o Európskej prokuratúre.

Zásada lojálnej spolupráce v činnosti Európskej prokuratúry je vyjadrená v čl. 5 ods. 6 nariadenia o Európskej prokuratúre, podľa ktorého „*príslušné*

⁴² Čl. 4 ods. 3 ZEÚ: „*Únia a členské štáty sa vzájomne rešpektujú a vzájomne si pomáhajú pri vykonávaní úloh, ktoré vyplývajú zo zmlúv. Členské štáty prijímajú všetky opatrenia všeobecnej alebo osobitnej povahy, aby zabezpečili plnenie záväzkov vyplývajúcich zo zmlúv alebo z aktov inštitúcií Únie. Členské štáty pomáhajú Únii pri plnení jej úloh a neprijímajú žiadne opatrenie, ktoré by mohlo ohroziť dosiahnutie cieľov Únie.*“

⁴³ Čl. 13 ods. 2 ZEÚ „*Inštitúcie navzájom v plnej miere spolupracujú.*“

⁴⁴ DIONYSOPOULOU, A. *PIF offences - Who investigates and prosecutes? The scope of competences of EPPO. Jean Monnet Network on EU Law Enforcement. Working Paper Series No. 07/22, 2022, s. 2.*

vnútroštátne orgány aktívne pomáhajú a poskytujú podporu pri vyšetrovaniach a trestných stíhaniach Európskej prokuratúry, pričom každý úkon, postup alebo konanie podľa nariadenia o Európskej prokuratúre sa riadi zásadou lojálnej spolupráce.“ V duchu zásady lojálnej spolupráce by sa Európska prokuratúra a príslušné vnútroštátne orgány mali navzájom podporovať a informovať s cieľom účinne bojovať proti trestným činom patriacim do právomoci Európskej prokuratúry.⁴⁵ Nariadenie o Európskej prokuratúre v čl. 5 ods. 6 a ani v iných článkoch nedefinuje, aké orgány je potrebné rozumieť pod slovným spojením „príslušné vnútroštátne orgány“.

Vzhľadom na rôznorodosť právnych poriadkov členských štátov zúčastnených na posilnenej spolupráci, najmä v oblasti trestného práva, a ich vnútroštátnych inštitucionálnych systémov, zadenovanie príslušných vnútroštátnych orgánov v nariadení nebolo možné. Konkrétny okruh príslušných vnútroštátnych orgánov, ktoré majú povinnosť aktívne spolupracovať s Európskou prokuratúrou, má členský štát povinnosť podľa čl. 117 nariadenia o EP oznámiť hlavnému európskemu prokurátorovi, Rade a Komisii. Slovenská republika ako príslušné vnútroštátne orgány na účely čl. 5 ods. 6 a čl. 24 nariadenia o Európskej prokuratúre oznámila príslušné útvary a zložky Policajného zboru Slovenskej republiky, prokuratúru a Kriminálny úrad finančnej správy.⁴⁶

Povinnosť aktívne spolupracovať s Európskou prokuratúrou a podporovať vyšetrovania a trestné stíhanie vedené Európskou prokuratúrou sa na členské štáty a ich príslušné vnútroštátne orgány vzťahuje od momentu, keď majú príslušné vnútroštátne orgány podozrenie zo spáchania trestného činu, ktorý by mohol patriť do právomocí Európskej prokuratúry až do momentu, kým Európska prokuratúra neprijme konečné rozhodnutie vo veci. Zo zásady lojálnej spolupráce vyplýva povinnosť príslušných vnútroštátnych orgánov bezodkladne informovať Európsku prokuratúru o akejkoľvek trestnej činnosti, v súvislosti s ktorou by Európska prokuratúra mohla vykonávať svoju právomoc.

⁴⁵ Preambula nariadenia o Európskej prokuratúre, b. 14.

⁴⁶ Oznámenie Slovenskej republiky k článku 117 nariadenia Rady (EÚ) 2017/1939 z 12. októbra 2017, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry.

IV. Ochrana ústavnosti a zákonnosti postupov a rozhodnutí Európskej prokuratúry s osobitným zreteľom na ochranu základných práv a slobôd

Táto povinnosť príslušných vnútroštátnych orgánov je bližšie upravená v čl. 24 nariadenia o Európskej prokuratúre, podľa ktorého je príslušný vnútroštátny orgán povinný oznámiť Európskej prokuratúre trestnú činnosť, v súvislosti s ktorou by mohla vykonávať svoju právomoc, hneď ako začne vyšetrovanie alebo kedykoľvek po začatí vyšetrovania⁴⁷, pričom vnútroštátny orgán nemôže pokračovať vo vyšetrovaní a musí počkať na rozhodnutie Európskej prokuratúry o tom, či tá bude vykonávať svoju právomoc alebo nie. Príslušný vnútroštátny orgán je tiež povinný informovať Európsku prokuratúru aj o akejkolvek trestnej činnosti, v súvislosti s ktorou si môže on sám uplatniť svoju právomoc v súlade s čl. 22, čl. 25 ods. 2 a 3 nariadenia o Európskej prokuratúre^{48, 49}

Príslušné vnútroštátne orgány majú aktívne podporovať vyšetrovania a trestné stíhania vykonávané Európskou prokuratúrou.⁵⁰ Aktívna pomoc príslušných vnútroštátnych orgánov spočíva v ich zapojení sa do vykonávania vyšetrovacích a iných opatrení, ktorých vykonanie im nariadil príslušný európsky delegovaný prokurátor. Príslušné vnútroštátne orgány musia vykonať vyšetrovacie alebo iné opatrenie v súlade s pokynmi európskeho delegovaného prokurátora a v súlade s nariadením o Európskej prokuratúre a uplatniteľným vnútroštátnym právom, ktoré stanovuje postupy a spôsoby vykonania týchto opatrení.⁵¹

⁴⁷ Článok 24 ods. 2 nariadenia o Európskej prokuratúre.

⁴⁸ Situácia podľa čl. 25 ods. 3 nariadenia o Európskej prokuratúre nastane v prípade, ak má Európska prokuratúra právomoc vo vzťahu k spáchanému trestnému činu poškodzujúcemu finančného záujmy Únie, avšak príslušný vnútroštátny orgán ju bude informovať o tom, že bol spáchaný aj iný trestný čin, ktorý je neoddeliteľne spojený s trestným činom patriacim do právomoci Európskej prokuratúry a podľa uplatniteľného vnútroštátneho práva je horná hranica trestnej sadzby za trestný čin patriaci do pôsobnosti Európskej prokuratúry rovnaká alebo nižšia ako horná hranica trestnej sadzby za neoddeliteľný trestný čin, v súvislosti s ktorým chce svoju právomoc vykonávať vnútroštátny orgán. V takomto prípade sa Európska prokuratúra musí zdržať výkonu svojej právomoci a vyšetrovanie oboch trestných činov, ktoré sú neoddeliteľne spojené, bude vykonávať príslušný vnútroštátny orgán.

⁴⁹ Článok 24 ods. 1 nariadenia o Európskej prokuratúre.

⁵⁰ Bod 69 preambuly nariadenia o Európskej prokuratúre.

⁵¹ Článok 28 ods. 1 nariadenia o Európskej prokuratúre.

B. Rozsah práv podozrivých a obvinených osôb

Zriadenie Európskej prokuratúry a jej začlenenie do inštitucionálneho rámca Únie ako aj do vnútroštátnych právnych systémov členských štátov Únie, vyvolávalo, ale i naďalej vyvoláva množstvo dôležitých otázok týkajúcich sa jej fungovania.⁵² Jednou z takýchto otázok, ktorá má pre úspešné fungovanie Európskej prokuratúry a efektívne plnenie jej zverených úloh zásadný význam, je otázka rozsahu práv podozrivých a obvinených osôb v trestných konaniach vedených Európskou prokuratúrou a ich ochrana. V prípade Európskej prokuratúry išlo o hľadanie správnej rovnováhy medzi efektívnym bojom proti trestným činom poškodzujúcim finančné záujmy Únie a právami podozrivých a obvinených osôb, ktorých úprava je obsiahnutá na rôznych úrovniach.⁵³

Trestné právo a práva jednotlivcov v trestnom konaní sú neoddeliteľne spojené. Na úrovni Únie sú práva jednotlivcov v trestnom konaní upravené tak v ustanoveniach primárneho, ako aj sekundárneho práva. Osobitný význam má v kontexte práv jednotlivcov v trestných konaniach Charta, a najmä jej VI. hlava s názvom „Spravodlivosť“, ktorá zakotvuje právo na účinnú prostriedok nápravy a na spravodlivý proces, prezumpciu neviny a právo na obhajobu, zásady zákonnosti a primeranosti trestných činov a trestov, a právo nebyť stíhaný alebo potrestaný v trestnom konaní dvakrát za ten istý trestný čin. Je však potrebné mať na pamäti skutočnosť, že Charta je pre členské štáty a ich orgány záväzná len vtedy, ak vykonávajú právo Únie. Ďalšie významné opatrenia z pohľadu práv jednotlivcov v trestnom konaní predstavujú opatrenia prijaté na základe čl. 82 ZFEÚ, ktorý umožňuje harmonizáciu noriem trestného práva. Cieľom právnej úpravy procesných práv jednotlivcov v trestnom konaní na úrovni Únie je zabezpečiť, aby mali jednotlivci v trestnom konaní vedenom príslušnými vnútroštátnymi orgánmi v každom členskom štáte rovnaký minimálny rozsah im priznaných práv.

⁵² PLEIC, M. Procedural rights of suspects and accused persons in Croatian criminal proceedings in the light of the EPPO regulation. In *Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu*, Vol. 27 No. 1, 2020, s. 330.

⁵³ WAHL, T. The European Public Prosecutor's Office and the Fragmentation of Defence Rights. In LIGETI, K., ANTUNES, M.J., GIUFFRIDA, F.(eds). *The European Public Prosecutor's Office at Launch. Adapting National Systems, Transforming EU Criminal Law*. Milano: Wolters Kluwer, 2020, s. 85.

IV. Ochrana ústavnosti a zákonnosti postupov a rozhodnutí Európskej prokuratúry s osobitným zreteľom na ochranu základných práv a slobôd

Nad'alej má však v oblasti trestného konania vedeného príslušnými vnútroštátnymi orgánmi kľúčové postavenie vnútroštátna právna úprava konkrétneho členského štátu Únie, ktorá upravuje práva a procesné záruky obvinených a podozrivých osôb. Práve táto skutočnosť spôsobuje, že rozsah práv podozrivých a obvinených osôb v trestnom konaní sa v jednotlivých členských štátoch Únie líši.

Trestné konania vedené Európskou prokuratúrou sa však líšia od trestných konaní vedených príslušnými vnútroštátnymi orgánmi, pretože Európska prokuratúra nie je vnútroštátnym orgánom, ktorého pravidlá fungovania a činnosti upravuje vnútroštátno právo, ale ide o orgán Únie, ktorého pravidlá činnosti a fungovania upravuje právo Únie. Z tohto dôvodu bolo potrebné vyriešiť v nariadení o Európskej prokuratúre otázku rozsahu práv podozrivých a obvinených osôb. Napriek tomu, že problematiku práv podozrivých a obvinených osôb v trestnom konaní možno považovať za jednu z kľúčových otázok v činnosti Európskej prokuratúry, predovšetkým pre zabezpečenie spravodlivosti v rámci jej činnosti⁵⁴, nariadenie o Európskej prokuratúre sa jej nevenuje rozsiahlo, ale naopak. Nariadenie o Európskej prokuratúre upravuje explicitne otázku rozsahu práv podozrivých a obvinených osôb v trestných konaniach Európskej prokuratúry len v čl. 41, ktorý je súčasťou VI. kapitoly s názvom „Procesné záruky“. Článok 41 nariadenia o Európskej prokuratúre neobsahuje vyčerpávajúci zoznam práv podozrivých a obvinených osôb v trestných konaniach vedených Európskou prokuratúrou, ale pri určovaní rozsahu práv podozrivých a obvinených osôb odkazuje na už existujúce právne predpisy a definuje tri úrovne práv podozrivých a obvinených osôb:

- (i) základné práva podozrivých a obvinených osôb zakotvené v Charte vrátane práva na spravodlivé súdne konanie a práva na obhajobu,
- (ii) procesné práva ustanovené v práve Únie vrátane smerníc týkajúcich sa práv podozrivých a obvinených osôb v trestnom konaní, ako sú vykonané vo vnútroštátnom práve,

⁵⁴ TZORTZI, V. *The European Public Prosecutor's Office (EPPO) as the Keystone of the EU Criminal Justice System: Working Paper*. Essays in European Law issue 2. Athens – Thessaloniki: Sakkoulas Publications, 2018, s. 54.

(iii) procesné práva podľa uplatniteľného vnútroštátneho práva.

Vzhľadom na zvolenú formuláciu sa ani pre potreby Európskej prokuratúry nepodarilo odstrániť roztrieštenosť právnej úpravy práv podozrivých a obvinených osôb. Napriek tomu, že v trestných konaniach vedených Európskou prokuratúrou budú vždy obvinené a podozrivé osoby požívať práva, ktoré im priznáva Charta a procesné práva im priznané právom Únie, harmonizácia ich procesných práv je naďalej obmedzená, a preto budú obvinené a podozrivé osoby aj v trestných konaniach vedených Európskou prokuratúrou podliehať odlišným štandardom v závislosti od uplatniteľného vnútroštátneho práva, na ktoré nariadenie o Európskej prokuratúre odkazuje.⁵⁵

Kľúčovú úlohu pri snahe o odstránenie odlišných štandardov ochrany práv podozrivých a obvinených osôb v trestných konaniach Európskej prokuratúry bude zohrávať Súdny dvor EÚ, ktorý výkladom nariadenie o Európskej prokuratúre a smerníc o procesných právach podozrivých a obvinených osôb v trestnom konaní bude môcť prispieť k čo najjednoduchšej úrovni ochrany práv týchto osôb naprieč zúčastnenými členskými štátmi.⁵⁶ Znenie čl. 41 nariadenia o Európskej prokuratúre je však potrebné vnímať aj z pohľadu, že aplikovateľné vnútroštátne právo je potrebné vykladať v kontexte práva Únie, konkrétne tak, že zabezpečovanie ochrany finančných záujmov Únie nemôže brániť dodržiavaniu základných práv zakotvených v Charte.⁵⁷

Prepojenie na práva podozrivých a obvinených osôb je možné nájsť aj na iných miestach nariadenia o Európskej prokuratúre. Ide najmä o ustanovenia týkajúce sa súdneho prieskumu⁵⁸, základných zásad činnosti Európskej prokuratúry – rešpektovanie práv zakotvených Charte⁵⁹, zásady právneho

⁵⁵ WEYEMBERGH, A. BRIERE, CH. *Towards a European Public Prosecutor's Office (EPPO)*. Study for the LIBE Committee. 2016, s. 35.

⁵⁶ ABAD, N. D. The Legal Framework for the Protection of Fundamental Rights of the Suspect or Accused in Transnational Proceedings Under the EPPO. In BACHMAIER WINTER, L. (ed): *The European Public Prosecutor's Office. The Challenges Ahead*. Legal Studies in International, European and Comparative Criminal Law, vol 1. Cham: Springer, 2018, s. 236.

⁵⁷ Rozsudok Súdneho dvora z 5. júna 2018 vo veci C-612/15 *Kolev*, ECLI:EU:C:2018-392, b. 68.

⁵⁸ Čl. 42 nariadenia o Európskej prokuratúre.

⁵⁹ Čl. 5 ods. 1 nariadenia o Európskej prokuratúre.

IV. Ochrana ústavnosti a zákonnosti postupov a rozhodnutí Európskej prokuratúry s osobitným zreteľom na ochranu základných práv a slobôd

štátu a zásada proporcionality⁶⁰, nestrannosť vyšetrovaní a vyhľadávanie dôkazov v prospech a neprospech obvineného⁶¹, začatie a vedenie vyšetrovania bez zbytočného odkladu⁶²; nezávislosti Európskej prokuratúry⁶³; ako aj ustanovenia týkajúce sa prístupu k spisu⁶⁴ alebo opatrení pri cezhraničných vyšetrovaniach⁶⁵.

1. Tri úrovne ochrany

1.1. Charta a práva podozrivých a obvinených osôb

Prvú úroveň rozsahu práv podozrivých a obvinených osôb v trestnom konaní vedenom Európskou prokuratúrou predstavujú základné práva upravené v Charte. V zmysle čl. 41 ods. 1 nariadenia o Európskej prokuratúre: „*Európska prokuratúra v plnej miere dodržiava práva podozrivých a obvinených osôb zakotvené v Charte vrátane práva na spravodlivé súdne konanie a práva na obhajobu.*“ Práva podozrivých a obvinených osôb v trestnom konaní upravené v Charte je potrebné považovať za všeobecný rámec práv podozrivých a obvinených osôb v trestnom konaní, ktorý ustanovuje právo Únie. Nadväzujúce právne úpravy v práve Únie musia tento všeobecný rámec ustanovený Chartou rešpektovať, a zároveň s ním musia byť v súlade aj vnútroštátne právne úpravy členských štátov.

Vychádzajúc z dikcie čl. 41 ods. 1 nariadenia o Európskej prokuratúre musí Európska prokuratúra pri svojej činnosti v plnej miere dodržiavať práva podozrivých a obvinených osôb, pričom použitie slovného spojenia „*v plnej miere dodržiavať*“ naznačuje, že ide dodržiavanie práv nad rámec ich bežného dodržiavania.⁶⁶ Zvolenie tejto formulácie normotvorcom možno chápať ako zdôraznenie významu základných práv podozrivých a obvinených

⁶⁰ Čl. 5 ods. 2 nariadenia o Európskej prokuratúre.

⁶¹ Čl. 5 ods. 4 nariadenia o Európskej prokuratúre.

⁶² Čl. 5 ods. 6 nariadenia o Európskej prokuratúre.

⁶³ Čl. 6 ods. 1 nariadenia o Európskej prokuratúre.

⁶⁴ Čl. 45 ods. 2 nariadenia o Európskej prokuratúre.

⁶⁵ Čl. 31 nariadenia o Európskej prokuratúre.

⁶⁶ BRODOWSKI, D. *Article 41: Scope of the rights of the suspects and accused persons*. In HERRNFELD, H.-H., BRODOWSKI, D., BURCHARD, CH.: *European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment*

osôb a upozornenie na potrebu ich efektívnej ochrany, predovšetkým v prípade činnosti nového orgánu Únie, ktorý vedie vyšetrowanie a trestné stíhanie páchatel'ov a spolupáchatel'ov trestných činov poškodzujúcich finančné záujmy Únie.

Rešpektovanie práv zakotvených v Charte pri všetkých činnostiach Európskej prokuratúry je aj jednou zo základných zásad činnosti Európskej prokuratúry.⁶⁷ Keďže Európska prokuratúra je jedným z orgánov Únie, ustanovenia Charty sú pre ňu záväzné a Európska prokuratúra je povinná v rámci svojej činnosti zabezpečiť dodržiavanie základných práv a slobôd priznaných Chartou v rámci celej svojej činnosti.

Čl. 5 ods. 1 nariadenia o Európskej prokuratúre stanovuje všeobecnú povinnosť Európskej prokuratúry dodržiavať pri svojej činnosti základné práva zakotvené v Charte, čl. 41 ods. 1 nariadenie o Európskej prokuratúre špecifikuje konkrétnu skupinu základných práv, ktorú je Európska prokuratúra pri vykonávaní svojich činností povinná dodržiavať, a to základné práva podozrivých a obvinených osôb zakotvené v Charte, pričom osobitne zvyrazňuje základné právo na spravodlivé súdne konanie upravené v čl. 47 Charty a základné právo na obhajobu upravené v čl. 48 ods. 2 Charty. Medzi ďalšie základné práva, ktoré majú pre podozrivé a obvinené osoby osobitný význam z pohľadu trestného konania patria právo na účinný prostriedok nápravy⁶⁸, prezumpcia neviný⁶⁹, zásada zákonnosti a primeranosti trestných činov a trestov⁷⁰ a zásada *ne bis in idem*^{71, 72}.

of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO'): Article-by-Article Commentary. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, s.383.

⁶⁷ Bližšie pozri kapitolu A tejto časti o základných zásadách činnosti Európskej prokuratúry.

⁶⁸ Čl. 47 Charty.

⁶⁹ Čl. 48 ods. 1 Charty.

⁷⁰ Čl. 49 Charty.

⁷¹ Čl. 50 Charty.

⁷² Povinnosť osobitne rešpektovať základné práva podozrivých a obvinených osôb zakotvených v Charte je obsiahnutá aj v b. 83 Preambuly Nariadenia o Európskej prokuratúre, podľa ktorého: „*V tomto nariadení sa požaduje, aby Európska prokuratúra osobitne rešpektovala právo na spravodlivý proces, právo na obhajobu a prezumpciu neviný, ako sú zakotvené v článkoch 47 a 48 charty. Článkom 50 charty, ktorým sa chráni právo nebyť stíhaný alebo potrestaný v trestnom konaní dvakrát za ten istý trestný čin (ne bis in idem), sa zabezpečuje, aby nehrozilo dvojité stíhanie v dôsledku trestných stíhaní začatých Európskou prokuratúrou. Činnosti Európskej prokuratúry by sa teda mali vykonávať v úplnom súlade s uvedenými právami a toto nariadenie by sa malo primerane uplatňovať a vykladať.*“

IV. Ochrana ústavnosti a zákonnosti postupov a rozhodnutí Európskej prokuratúry s osobitným zreteľom na ochranu základných práv a slobôd

Základné práva, ktoré podozrivým a obvineným osobám priznáva Charta, predstavujú minimálny rozsah práv, ktoré musia mať tieto osoby k dispozícii od momentu, kedy sa stanú podozrivými alebo obvinenými osobami. To, kedy a za akých podmienok sa osoba stane podozrivou alebo obvinenou však nariadenie o Európskej prokuratúre nedefinuje. Vychádzajúc z práva Únie, podozrivou alebo obvinenou osobou je osoba, ktorá je podozrivá alebo obvinená zo spáchania trestného činu alebo údajného trestného činu, pričom za obvinenú a podozrivú osobu sa považuje až do momentu nadobudnutia právoplatnosti konečného rozhodnutia o tom, či predmetný trestný čin spáchala.^{73,74}

V prípade Európskej prokuratúry sa osoba stane podozrivou alebo obvinenou, keď je podozrivá alebo obvinená zo spáchania trestného činu poškodzujúceho finančné záujmy Únie alebo údajného trestného činu poškodzujúceho finančné záujmy Únie. Osoba sa považuje za podozrivú alebo obvinenú v trestnom konaní vedenom Európskou prokuratúrou od momentu kedy sa európsky delegovaný prokurátor začne zaoberať vecou a osoba je podozrivá alebo obvinená zo spáchania trestného činu poškodzujúceho finančné záujmy Únie, od momentu keď európsky delegovaný prokurátor, ktorému bola vec pridelená, začne vyšetrovanie podľa čl. 26 nariadenia o Európskej prokuratúre alebo uplatní svoje právo vec odňať podľa čl. 27 nariadenia o Európskej prokuratúre. Základné práva priznané týmto osobám Chartou musia byť Európskou prokuratúrou rešpektované počas celého trestného konania vedeného Európskou prokuratúrou, teda počas vyšetrovania, pri vykonávaní vyšetrovacích opatrení, ako aj počas trestného stíhania, podania obžaloby na súd a skončení vyšetrovania.

⁷³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/343 z 9. marca 2016 o posilnení určitých aspektov prezumpcie nevinoty a práva byť prítomný na konaní pred súdom v trestnom konaní. Ú.v. EÚ L 65, 11.3.2016, s. 1 – 11.

⁷⁴ BRODOWSKI, D. *Article 41: Scope of the rights of the suspects and accused persons*. In HERRNFELD, H.-H., BRODOWSKI, D., BURCHARD, CH.: *European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO'): Article-by-Article Commentary*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, s.387.

Povinnosť rešpektovať základné práva podozrivých a obvinených osôb pri všetkých svojich činnostiach má Európska prokuratúra na všetkých jej úrovniach, teda ústrednej úrovni, ktorá pozostáva z kolégia, stálych komôr, hlavného európskeho prokurátora, európskych prokurátorov a administratívneho riaditeľa, ako aj decentralizovanej úrovni, ktorú tvoria európski delegovaní prokurátori.⁷⁵ V kontexte práv podozrivých a obvinených osôb pôjde predovšetkým o aktivity týkajúce sa vyšetrovania a trestného stíhania, pričom osobitne významné je dodržiavanie základných práv pri vykonávaní vyšetrovacích opatrení, ktoré vo veľkej miere podliehajú uplatniteľnému vnútroštátnemu právu. Navyše, na vykonávaní vyšetrovacích opatrení sa podieľajú príslušné vnútroštátne orgány, ktoré vyšetrovacie opatrenia vykonávajú na základe nariadenia alebo dožiadania európskeho delegovaného prokurátora. V takomto prípade budú príslušné vnútroštátne orgány tiež povinné rešpektovať základné práva podozrivých a obvinených osôb zakotvené v Charte, nakoľko budú konať v mene Európskej prokuratúry.

Charta, ako katalóg základných práv, stanovuje všeobecný a minimálny rámec základných práv podozrivých a obvinených osôb v trestných konaniach vedených Európskou prokuratúrou. Základné právo na účinnú súdnu ochranu podľa čl. 47 Charty a základné právo na obhajobu podľa čl. 48 v sebe subsumujú iné práva a procesné záruky, ktorých rešpektovanie je nevyhnutné na zabezpečenie ich plnej kvality. Práve tieto práva a procesné záruky nachádzajú svoje vyjadrenie aj v iných právnych normách práva Únie, predovšetkým v aktoch sekundárneho práva, prostredníctvom ktorých dochádza k čiastočnej harmonizácii noriem trestného práva. Práve cestou aktov sekundárneho práva sa Únia snaží dosiahnuť aspoň čiastočne jednotnú úpravu práv podozrivých a obvinených osôb, pričom táto oblasť sa stáva z pohľadu vykonávania činnosti Európskej prokuratúry kľúčovou.

1.2. Procesné práva ustanovené v práve Únie

V nadväznosti na všeobecný rámec práv podozrivých a obvinených osôb, nariadenie o Európskej prokuratúre v čl. 41 ods. 2 definuje druhú úroveň ochrany práv podozrivých a obvinených osôb, a to minimálne procesné

⁷⁵ Článok 8 ods. 3 a ods. 4 nariadenia o Európskej prokuratúre.

IV. Ochrana ústavnosti a zákonnosti postupov a rozhodnutí Európskej prokuratúry s osobitným zreteľom na ochranu základných práv a slobôd

práva ustanovené v práve Únie. V zmysle čl. 41 ods. 2 nariadenia o Európskej prokuratúre: „Každá podozrivá alebo obvinená osoba má v trestnom konaní Európskej prokuratúry aspoň procesné práva ustanovené v práve Únie vrátane smerníc týkajúcich sa práv podozrivých a obvinených osôb v trestnom konaní, ako sú vykonané vo vnútroštátnom práve.“ Druhá úroveň práv podozrivých a obvinených osôb sa týka procesných práv, ktoré sú týmto osobám priznané právom Únie, tak primárnym právom ako aj aktmi sekundárneho práva, predovšetkým smernicami, ktoré sú prijímané v oblasti trestného práva procesného s cieľom čiastočne harmonizovať procesnoprávnu úpravu v členských štátoch.⁷⁶ Procesné práva obvinených a podozrivých osôb je potrebné vnímať ako práva, ktoré majú špecifické prepojenie na trestné konanie. Procesné práva obvinených a podozrivých osôb v trestnom konaní určujú povinnosti štátu a obmedzujú právomoci štátu voči podozrivej alebo obvinenej osobe v priebehu trestného konania, a zároveň podozrivej alebo obvinenej osobe zaručujú jej vplyv na prebiehajúce konanie a poskytujú jej možnosti súdneho preskúmania aktov, ktoré boli v prebiehajúcom konaní prijaté.⁷⁷

Čl. 41 ods. 2 nariadenia o Európskej prokuratúre výslovne odkazuje na päť smerníc, ktoré upravujú minimálne procesné práva podozrivých a obvinených osôb v trestnom konaní. Uvedené smernice, ktoré boli prijaté pred zriadením Európskej prokuratúry, predstavujú výsledok snahy o harmonizáciu predpisov v oblasti procesných práv podozrivých a obvinených osôb v trestnom konaní, s ktorou bolo potrebné sa na úrovni Únie vysporiadať v dôsledku stále sa rozvíjajúcej justičnej spolupráce v trestných veciach, ktorá je založená na zásade vzájomného uznávania rozsudkov a iných justičných rozhodnutí.⁷⁸ S cieľom zabezpečiť efektívnu justičnú spoluprácu

⁷⁶ TZORTZI, V. *The European Public Prosecutor's Office (EPPO) as the Keystone of the EU Criminal Justice System: Working Paper*. Essays in European Law issue 2. Athens – Thessaloniki: Sakkoulas Publications, 2018, s. 58.

⁷⁷ BRODOWSKI, D. *Article 41: Scope of the rights of the suspects and accused persons*. In HERRNFELD, H.-H., BRODOWSKI, D., BURCHARD, CH.: *European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO'): Article-by-Article Commentary*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, s.391.

⁷⁸ Čl. 82 ods. 1 ZFEÚ.

v trestných veciach, ako aj policajnú a justičnú spoluprácu v trestných veciach, ktoré majú cezhraničný rozmer, bola Únii zverená právomoc ustanoviť vo vybraných oblastiach minimálne pravidlá, ktoré budú viesť k čias-točnej harmonizácii vnútroštátnych právnych úprav členských štátov⁷⁹, pričom jednou z takýchto oblastí je oblasť práv jednotlivcov v trestnom konaní.⁸⁰ Potreba prijatia osobitných opatrení týkajúcich sa procesných práv podozrivých alebo obvinených osôb vyplývala predovšetkým z požiadavky na zabezpečenie spravodlivého trestného konania, a zároveň prijatie rovnocenných noriem upravujúcich procesné práva podozrivých alebo obvinených osôb v trestnom konaní predstavovalo jeden z dôležitých aspektov pre uľahčenie uplatňovania zásady vzájomného uznávania rozsudkov a iných justičných rozhodnutí, ktoré je základným pilierom justičnej spolupráce.⁸¹ V roku 2009 Rada prijala uznesenie, ktorého obsah tvoril Plán na posilnenie procesných práv podozrivých alebo obvinených osôb v trestnom konaní⁸², ktorý predpokladal prijatie viacerých smerníc, ktorými sa v rámci Únie stanoví rozsah a obsah konkrétnych procesných práv, ktoré sú súčasťou základného práva na obhajobu. Vízia Rady spočívajúca v prijatí smerníc upravujúcich konkrétne procesné práva predstavovala novú formu ochrany pre podozrivé a obvinené osoby v trestnom konaní s cieľom zabezpečiť aby bola ich procesným právam zaručená účinná ochrana. Účinná ochrana práv podozrivých a obvinených osôb v trestnom konaní mala byť posilnená jasnejšou formuláciou konkrétnych procesných práv na úrovni Únie, ktorú

⁷⁹ Čl. 82 ods. 2 ZFEÚ.

⁸⁰ Čl. 82 ods. 2 písm. b) ZFEÚ.

⁸¹ Uznesenie Rady z 30. novembra 2009 o pláne na posilnenie procesných práv podozrivých alebo obvinených osôb v trestnom konaní. Preambula b. 5-7.

⁸² Uznesenie Rady z 30. novembra 2009 o pláne na posilnenie procesných práv podozrivých alebo obvinených osôb v trestnom konaní.

IV. Ochrana ústavnosti a zákonnosti postupov a rozhodnutí Európskej prokuratúry s osobitným zreteľom na ochranu základných práv a slobôd

budú mať členské štáty povinnosť prevziať do svojich vnútroštátnych právnych poriadkov⁸³ alebo sa dovolávať ich priameho účinku^{84, 85}

Plán na posilnenie procesných práv podozrivých a obvinených osôb v trestnom konaní sa podarilo previesť aj do reality a výsledkom bolo prijatie šiestich smerníc, ktoré stanovujú jednotné pravidlá týkajúce sa procesných práv podozrivých a obvinených v trestnom konaní (ďalej súhrnne ako „smernice o procesných právach podozrivých a obvinených osôb v trestnom konaní“). Išlo o smernice, ktoré stanovujú pravidlá týkajúce sa:

- práva na tlmočenie a preklad v trestnom konaní⁸⁶,
- práva na informácie v trestnom konaní⁸⁷,
- práva na prístup k obhajcovi v trestnom konaní a v konaní o európskom zatykači a o práve na informovanie tretej osoby po pozbavení osobnej slobody a na komunikáciu s tretími osobami a s konzulárnymi úradmi po pozbavení osobnej slobody⁸⁸,

⁸³ Podľa čl. 288 ZFEÚ je „smernica záväzná pre každý členský štát, ktorému je určená, a to vzhľadom na výsledok, ktorý sa má dosiahnuť, pričom sa voľba foriem a metód ponecháva vnútroštátnym orgánom.“

⁸⁴ Smernica môže mať vertikálny priamy účinok, čo znamená, že práv z nej vyplývajúcich sa môže jednotlivec domáhať priamo. Jednotlivec sa môže dovolávať priameho účinku smernice „vo všetkých prípadoch, keď sa ustanovenia nejakej smernice javia z hľadiska svojho obsahu ako bezpodmienečné a dostatočne presné, možno sa na ne odvolávať, pokiaľ nejestvujú vykonávacie opatrenia prijaté v stanovených lehotách, proti akémukoľvek vnútroštátnemu ustanoveniu nezlučiteľnému so smernicou alebo aj v prípadoch, keď ako také stanovujú práva, ktoré si jednotlivci môžu uplatniť voči štátu.“ Rozsudok Súdneho dvora vo veci 8/81 Becker z 19. januára 1982, ECLI:EU:C:1982:7, b. 25.

⁸⁵ SAYERS, D. *Article 48 - Presumption of Innocence and Right of Defence (Criminal Law)*. In PEERS, S., HERVEY, T., KENNER, J., WARD, A. (eds.): *The EU Charter of Fundamental Rights: A commentary*. Oxford: Hart Publishing, 2014, s. 1323.

⁸⁶ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/64/EÚ z 20. októbra 2010 o práve na tlmočenie a preklad v trestnom konaní. Ú. v. EÚ L 280, 26.10.2010, s. 1 – 7.

⁸⁷ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/13/EÚ z 22. mája 2012 o práve na informácie v trestnom konaní. Ú. v. EÚ L 142, 1.6.2012, s. 1 – 10.

⁸⁸ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/48/EÚ z 22. októbra 2013 o práve na prístup k obhajcovi v trestnom konaní a v konaní o európskom zatykači a o práve na informovanie tretej osoby po pozbavení osobnej slobody a na komunikáciu s tretími osobami a s konzulárnymi úradmi po pozbavení osobnej slobody. Ú. v. EÚ L 294, 6.11.2013, s. 1 – 12.

- posilnenia určitých aspektov prezumpcie nevinny a práva byť prítomný na konaní pred súdom v trestnom konaní⁸⁹,
- procesných záruk pre deti, ktoré sú podozrivými alebo obvinenými osobami v trestnom konaní⁹⁰,
- právnej pomoci pre podozrivé a obvinené osoby v trestnom konaní a pre vyžiadané osoby v konaní o európskom zatykači⁹¹.

Uvedené smernice, ktoré boli prijaté na úrovni Únie, predstavujú minimálny štandard procesných práv podozrivých a obvinených osôb v trestnom konaní a zviditeľňujú procesné záruky v trestnom konaní pre občanov Únie.⁹² Na uvedené smernice, s výnimkou smernice (EÚ) 2016/800, odkazuje priamo čl. 41 ods. 2 nariadenia o Európskej prokuratúre, podľa ktorého každá podozrivá alebo obvinená osoba v trestnom konaní vedenom Európskou prokuratúrou musí mať aspoň procesné práva ustanovené v práve Únie vrátane uvedených smerníc, ako sú vykonávané vo vnútroštátnom práve. Rovnako ako čl. 41 ods. 1 nariadenia o Európskej prokuratúre, tak aj čl. 41 ods. 2 nariadenia o Európskej prokuratúre je záväzný tak pre ústrednú, ako aj decentralizovanú úroveň Európskej prokuratúry. Minimálny rozsah procesných práv, ktorý jednotlivcom priznáva právo Únie v trestných konaniach vedených Európskou prokuratúrou, však nie je ničím výnimočný v porovnaní s rozsahom procesných práv v rámci čisto vnútroštátnych trestných konaní. Rozsah procesných práv podľa čl. 41 ods. 2 nariadenia o Európskej prokuratúre je vo vybranom členskom štáte rovnaký tak pre podoz-

⁸⁹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/343 z 9. marca 2016 o posilnení určitých aspektov prezumpcie nevinny a práva byť prítomný na konaní pred súdom v trestnom konaní. Ú. v. EÚ L 65, 11.3.2016, s. 1 – 11.

⁹⁰ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/800 z 11. mája 2016 o procesných zárukách pre deti, ktoré sú podozrivými alebo obvinenými osobami v trestnom konaní. Ú. v. EÚ L132, 21.5.2016, s. 1 – 20.

⁹¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1919 z 26. októbra 2016 o právnej pomoci pre podozrivé a obvinené osoby v trestnom konaní a pre vyžiadané osoby v konaní o európskom zatykači. Ú. v. EÚ L 297, 4.11.2016, s. 1 – 8.

⁹² WAHL, T. The European Public Prosecutor's Office and the Fragmentation of Defence Rights. In LIGETI, K., ANTUNES, M.J., GIUFFRIDA, F.(eds). *The European Public Prosecutor's Office at Launch. Adapting National Systems, Transforming EU Criminal Law*. Milano: Wolters Kluwer, 2020, s. 101.

IV. Ochrana ústavnosti a zákonnosti postupov a rozhodnutí Európskej prokuratúry s osobitným zreteľom na ochranu základných práv a slobôd

rivé a obvinené osoby v trestných konaniach vedených príslušnými vnútroštátnymi orgánmi, ako aj v trestných konaniach vedených Európskou prokuratúrou.⁹³

V rámci trestného konania je Európska prokuratúra povinná garantovať podozrivým a obvineným osobám procesné práva, ktoré sú týmto osobám priznané ustanoveniami práva Únie. Procesné práva, ktoré sú jednotlivcom priznané priamo ustanoveniami primárneho práva alebo sú obsiahnuté v nariadení, majú priamy účinok a pôsobia na jednotlivcov bez potreby ich prevzatia do vnútroštátneho práva. V prípade smerníc, ktoré upravujú procesné práva podozrivých a obvinených osôb, majú obvinené a podozrivé osoby procesné práva v rozsahu a za podmienok, v akom je daná smernica vykonávaná vo vnútroštátnom práve. Vzhľadom na skutočnosť, že konkrétny rozsah a podmienky uplatnenia procesných práv podozrivých a obvinených osôb budú stanovené vo vnútroštátnych právnych aktoch, ktorými sa smernice o procesných právach podozrivých a obvinených osôb v trestnom konaní vykonávajú, môže byť sa tento rozsah procesných práv a podmienky ich uplatnenia v jednotlivých členských štátoch líšiť. Navyše, tým že nariadenia o Európskej prokuratúre v čl. 41 ods. 2 ustanovuje minimálny rozsah procesných práv podozrivých a obvinených osôb v trestnom konaní Európskej prokuratúry, vnútroštátna právna úprava procesných práv podozrivých a obvinených osôb v trestnom konaní Európskej prokuratúry môže týmto osobám priznávať širší rozsah procesných práv.⁹⁴

Vzhľadom na uvedené bude dôležitá otázka, vnútroštátne právo akého členského štátu sa bude v konkrétnom trestnom konaní vedenom Európskou prokuratúrou uplatňovať. Čl. 5 ods. 3 nariadenia o Európskej prokuratúre zavádza všeobecné pravidlo, podľa ktorého uplatniteľným vnútroštátnym právom, ktorým sa bude riadiť vyšetrovanie a trestné stíhanie v mene Európskej prokuratúry, je právo členského štátu, ktorého európsky delegovaný prokurátor koná vo veci. V zmysle tohto všeobecného pravidla budú rozsah

⁹³ BRODOWSKI, D. *Article 41: Scope of the rights of the suspects and accused persons*. In HERRNFELD, H.-H., BRODOWSKI, D., BURCHARD, CH.: *European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO'): Article-by-Article Commentary*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, s.391.

⁹⁴ *Ibid.*, s. 391

a podmienky uplatnenia procesných práv podozrivých a obvinených osôb upravených v smerniciach o procesných práv podozrivých a obvinených osôb v trestnom konaní, určené vnútroštátnou právnou úpravou štátu, ktorého európsky delegovaný prokurátor vo veci koná, ktorou sa tieto smernice vykonávajú.

Otázka určenia uplatniteľného vnútroštátneho práva v kontexte procesných práv podozrivých a obvinených osôb sa dostáva do popredia aj v súvislosti s čl. 26 ods. 5 písm. a) nariadenia o Európskej prokuratúre, v zmysle ktorého môže stáť komora, najneskôr do prijatia rozhodnutia o trestnom stíhaní, vo veci týkajúcej sa právomoci viac ako jedného členského štátu rozhodnúť, že zmení pridelenie veci tak, že sa vec prideli európskemu delegovanému prokurátorovi v inom členskom štáte. Zmena pridelenia veci podľa čl. 26 ods. 1 písm. a) nariadenia o Európskej prokuratúre má za následok to, že dochádza k zmene uplatniteľného vnútroštátneho práva vo veci a to môže mať za následok iný rozsah procesných práv podozrivých a obvinených osôb v trestnom konaní vedenom Európskou prokuratúrou. Zmena pridelenia veci má za následok aj zmenu miesta, v ktorom dôjde k podaniu obžaloby na vnútroštátny súd, keďže obžaloba vo veci sa spravidla podáva v členskom štáte európskeho delegovaného prokurátora, ktorý vo veci koná.⁹⁵

Otázka uplatniteľného vnútroštátneho práva v súvislosti s procesnými právami podozrivých a obvinených osôb priznaných smernicami o procesných právach podozrivých a obvinených osôb v trestnom konaní sa stáva dôležitou aj v prípade cezhraničného vyšetrovania vedeného Európskou prokuratúrou. Európska prokuratúra je orgánom Únie, ktorý koná ako jediný úrad. V prípade cezhraničného vyšetrovania podľa čl. 31 nariadenia o Európskej prokuratúre môže konajúci európsky delegovaný prokurátor postúpiť vyšetrovacie alebo iné opatrenie podľa čl. 30 nariadenia o Európskej prokuratúre inému európskemu delegovanému prokurátorovi v inom členskom štáte (asistujúci európsky delegovaný prokurátor). Asistujúci európsky delegovaný prokurátor buď postúpené opatrenie sám vykoná alebo jeho vykonanie nariadi príslušným vnútroštátnym orgánom. V takomto prípade by mal mať

⁹⁵ Čl. 36 ods. 3 nariadenia o Európskej prokuratúre.

IV. Ochrana ústavnosti a zákonnosti postupov a rozhodnutí Európskej prokuratúry s osobitným zreteľom na ochranu základných práv a slobôd

obvinený alebo podozrivý procesné práva podľa vnútroštátneho práva asistujúceho európskeho delegovaného prokurátora, keďže k vykonaniu opatrenia dochádza v inom členskom štáte.⁹⁶

1.3. Procesné práva podozrivých a obvinených osôb podľa uplatniteľného vnútroštátneho práva

Tretia úroveň práv podozrivých a obvinených osôb v trestnom konaní vedenom Európskou prokuratúrou je rozsah procesných práv podľa uplatniteľného vnútroštátneho práva. Podľa čl. 41 ods. 3 nariadenia o Európskej prokuratúre: „Bez toho, aby boli dotknuté práva uvedené v tejto kapitole, podozrivé a obvinené osoby, ako aj iné osoby dotknuté konaniami Európskej prokuratúry majú všetky procesné práva, ktoré sú im k dispozícii podľa uplatniteľného vnútroštátneho práva, vrátane možnosti predložiť dôkazy, požiadať o ustanovenie znalca alebo skúmanie znalcom a výsluch svedkov a požiadať, aby Európska prokuratúra dosiahla prijatie takýchto opatrení v prospech obvineného.“ Uvedené ustanovenie sa označuje aj ako „doložka o národnej ochrane“⁹⁷ alebo „záložné pravidlo“⁹⁸, podľa ktorého majú mať jednotlivci v trestnom konaní vedenom Európskou prokuratúrou minimálne rovnaký rozsah procesných práv ako jednotlivci v čisto vnútroštátnom trestnom konaní vedenom príslušnými vnútroštátnymi orgánmi.

Čl. 41 ods. 3 systematicky nadväzuje na predchádzajúce dva odseky a dopĺňa ich. Tento odkaz na procesné práva podozrivých a obvinených osôb podľa uplatniteľného vnútroštátneho práva, má zabezpečiť komplexnú

⁹⁶ BRODOWSKI, D. *Article 41: Scope of the rights of the suspects and accused persons*. In HERRNFELD, H.-H., BRODOWSKI, D., BURCHARD, CH.: *European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO'): Article-by-Article Commentary*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, s.392.

⁹⁷ WAHL, T. *The European Public Prosecutor's Office and the Fragmentation of Defence Rights*. In . In LIGETI, K., ANTUNES, M.J., GIUFFRIDA, F.(eds). *The European Public Prosecutor's Office at Launch. Adapting National Systems, Transforming EU Criminal Law*. Milano: Wolters Kluwer, 2020, s. 95

⁹⁸ BRODOWSKI, D. *Article 41: Scope of the rights of the suspects and accused persons*. In Herrnfeld, H-H. – Brodowski, D. – Burchard, CH.: *European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO'): Article-by-Article Commentary*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, s. 398.

úpravu procesných práv podozrivých a obvinených osôb v trestnom konaní Európskej prokuratúry. Vnútroštátna úprava procesných práv má dopĺňať všeobecný rámec základných práv stanovený Chartou a minimálny rozsah procesných práv, ktoré sú stanovené v práve Únie.

Napriek tomu, že čl. 41 ods. 3 nariadenia o Európskej prokuratúre by mal mať len doplnkovú funkciu, v otázke procesných práv podozrivých a obvinených osôb v trestných konaniach vedených Európskou prokuratúrou zohráva kľúčovú úlohu a to z dôvodu, že Charta obsahuje len všeobecný rámec práv podozrivých a obvinených osôb a smernice o procesných právach podozrivých a obvinených osôb je potrebné prebrať do vnútroštátneho právneho poriadku v dôsledku čoho budú na podozrivé a obvinené osoby pôsobiť vnútroštátne normy, ktorými sa príslušné smernice vykonávajú.⁹⁹ Procesné práva podozrivých a obvinených osôb v trestnom konaní podľa uplatniteľného vnútroštátneho práva je však v prípade trestného konania vedeného Európskou prokuratúrou nutné vykladať vždy v súlade s právom Únie, najmä v súlade so základnými právami zakotvenými v Charte a procesnými právami ustanovenými v práve Únie. Zároveň je vždy potrebné brať do úvahy účel, ktorý sa má čl. 41 nariadenia o Európskej prokuratúre dosiahnuť, a to zabezpečiť podozrivým alebo obvineným osobám potrebný rozsah ich procesných práv v trestnom konaní Európskej prokuratúry, aby mohli efektívne a v plnom rozsahu uplatňovať svoje základné právo na obhajobu.

Konkrétny rozsah procesných práv a možnosti ich uplatnenia v priebehu trestného konania vedeného Európskou prokuratúrou budú závisieť od uplatniteľnej vnútroštátnej úpravy členského štátu, ktorého európsky delegovaný prokurátor vo veci koná. Procesné práva podozrivých a obvinených osôb podľa uplatniteľného vnútroštátneho práva sa budú vždy aplikovať len v členskom štáte, o ktorého vnútroštátne právo ide.

Vzhľadom na to, že v prípade procesných práv podozrivých a obvinených osôb v trestnom konaní neexistuje jednotná právna úprava na úrovni Únie, je tento rozsah procesných práv podozrivých a obvinených osôb ponechaný

⁹⁹ ILLUMINATI, G. Protection of Fundamental Rights of the Suspect or Accused in Transnational Proceedings Under the EPPO. In BACHMAIER WINTER, L. (ed): *The European Public Prosecutor's Office. The Challenges Ahead. Legal Studies in International, European and Comparative Criminal Law*, vol 1. Cham: Springer, 2018, s.184.

IV. Ochrana ústavnosti a zákonnosti postupov a rozhodnutí Európskej prokuratúry s osobitným zreteľom na ochranu základných práv a slobôd

na jednotlivé členské štáty, pričom musia rešpektovať len minimálne požiadavky vyplývajúce z práva Únie. Uvedené vedie k situáciám, že rozsah procesných práv podozrivých a obvinených osôb sa bude značne líšiť v závislosti od toho, právo ktorého členského štátu bude uplatniteľným vnútroštátnym právom v konkrétnej veci. Práve táto situácia vedie k tomu, že síce Európska prokuratúra je jednotným orgánom Únie, ale pri vedení vyšetrovaní a trestných stíhaní sa bude opierať o rôzne vnútroštátne právne úpravy a jej činnosť nebude v tomto smere jednotná.¹⁰⁰

Samotný čl. 41 ods. 3 nariadenie o Európskej prokuratúre neuvádza vyčerpávajúci zoznam procesných práv, ktoré by mali byť podozrivým a obvineným osobám v trestnom konaní vedenom Európskou prokuratúrou zaručené podľa vnútroštátnej právnej úpravy, ale len demonštratívne uvádza, že by malo ísť o procesné práva týkajúce sa predkladania dôkazov, požiadania o ustanovenie znalca alebo skúmania znalcom a výsluch svedkov.

Práve takto nastavený koncept rozsahu procesných práv podozrivých a obvinených osôb v trestnom konaní vedenom Európskou prokuratúrou môže mať za následok, že bude dochádzať k nerovnakému zaobchádzaniu s obvinenými alebo podozrivými osobami, ktoré sa nachádzajú v rovnakej alebo porovnateľnej situácii, pretože rozsah ich procesných práv podľa uplatniteľného vnútroštátneho práva bude v rôznych členských štátoch rozdielny.¹⁰¹

Táto skutočnosť sa môže dostať do popredia predovšetkým v prípadoch, keď ide o vec, ktorá patrí do právomocí viacerých členských štátov a počas vyšetrovania dôjde k zmene pridelenia veci tak, že sa vec prideli európskemu delegovanému prokurátorovi v inom členskom štáte¹⁰² alebo pred

¹⁰⁰ Ibid, s. 96.

¹⁰¹ Pozri bližšie BACHMAIER WINTER, L. Cross-Border Investigations Under the EPPO Proceeding and the Quest for Balance. In BACHMAIER WINTER, L. (ed): *The European Public Prosecutor's Office. The Challenges Ahead*. Cham: Springer, 2018; ILLUMINATI, G. Protection of Fundamental Rights of the Suspect or Accused in Transnational Proceedings Under the EPPO. In BACHMAIER WINTER, L. (ed): *The European Public Prosecutor's Office. The Challenges Ahead. Legal Studies in International, European and Comparative Criminal Law*, vol 1. Cham: Springer, 2018.

¹⁰² Čl. 26 ods. 5 písm. a) nariadenia o Európskej prokuratúre.

podaním obžaloby dôjde k vydaniu pokynu na trestné stíhanie v inom členskom štáte, ako v členskom štáte, v ktorom prebiehalo vyšetrovanie¹⁰³. V oboch prípadoch dôjde k zmene uplatniteľného vnútroštátneho práva a tým aj k zmene rozsahu procesných práv podozrivých a obvinených osôb. Obdobná situácia nastáva aj v prípade cezhraničného vyšetrovania, kedy sa postúpené vyšetrovacie alebo iné opatrenie vykoná podľa vnútroštátneho práva asistujúceho EDP, a nie konajúceho EDP, a podľa tohto vnútroštátneho práva určeného podľa asistujúceho európskeho delegovaného prokurátora sa pri vykonávanom vyšetrovacom opatrení bude spravovať rozsah procesných práv podozrivej alebo obvinenej osoby a podmienky ich uplatnenia.¹⁰⁴ V tomto ohľade pôjde predovšetkým o procesné práva súvisiace s právom na obhajobu.

2. Vybrané práva podozrivých a obvinených osôb

a) Právo na účinný prostriedok nápravy a spravodlivý súdny proces

Základné právo na účinný prostriedok nápravy a základné právo na spravodlivý súdny proces sú integrálnou súčasťou základného práva na účinnú súdnu ochranu, ktoré je jedným z najvýznamnejších práv, ktoré právo Únie jednotlivcom priznáva, keďže jeho zmysel spočíva v zabezpečení ochrany všetkých iných práv, ktoré jednotlivcom sú jednotlivcom priznané. Základné právo na účinnú súdnu ochranu nachádza svoje vyjadrenie v čl. 47 Charty, podľa ktorého: „Každý, koho práva a slobody zaručené právom Únie sú porušené, má za podmienok ustanovených v tomto článku právo na účinný prostriedok nápravy pred súdom. Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Každý musí mať možnosť poradiť sa, obhajovať sa a nechať sa zastupovať.“ Zmysel základného práva na účinnú súdnu ochranu spočíva vo vytvorení systému prostriedkov účinnej nápravy, ktoré budú dostupné jednotlivcom za účelom ochrany ich

¹⁰³ Čl. 36 ods. 3 nariadenia o Európskej prokuratúre.

¹⁰⁴ Čl. 32 nariadenia o Európskej prokuratúre.

IV. Ochrana ústavnosti a zákonnosti postupov a rozhodnutí Európskej prokuratúry s osobitným zreteľom na ochranu základných práv a slobôd

porušených práv, ako aj v zabezpečení prístupu jednotlivca k spravodlivosti.¹⁰⁵ Ide teda o možnosť nositeľa tohto práva obrátiť sa na súd, ktorý má právomoc zabezpečiť rešpektovanie práv, ktoré mu zaručuje právo Únie.¹⁰⁶ Nevyhnutným predpokladom na zabezpečenie účinnej ochrany práv jednotlivcov je existencia účinného prostriedku nápravy súdnej povahy proti každému rozhodnutiu orgánu, ktorým mohlo byť porušené právo jednotlivca.¹⁰⁷

Povinnosť zabezpečiť rešpektovanie základného práva podozrivých a obvinených osôb v trestnom konaní vedenom Európskou prokuratúrou je osobitne zvýraznená v čl. 41 ods. 1 nariadenia o Európskej prokuratúre. Európska prokuratúra je povinná na všetkých úrovniach zabezpečiť, že v priebehu ňou vedeného vyšetrovania a trestného stíhania budú mať podozrivé a obvinené osoby možnosť domáhať sa ochrany svojich práv súdnou cestou, teda budú mať možnosť súdnej ochrany proti rozhodnutiam prijatým Európskou prokuratúrou. Napriek tomu, že jednotlivé rozhodnutia týkajúce sa jednotlivca sú prijímané Európskou prokuratúrou, majú svoj základ v uplatniteľnom vnútroštátnom práve, ktoré je rozhodujúcim pre určenie jeho účinkov a prostriedkov nápravy, ktoré má jednotlivec k dispozícii.¹⁰⁸

S právom na účinný prostriedok nápravy pred súdom je veľmi úzko späté právo na spravodlivé súdne konanie zakotvené v čl. 47 ods. 2 Charty, ktorý zodpovedá čl. 6 ods. 1 EDĽP¹⁰⁹, ktorý znie: „Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.“

Právo na spravodlivé súdne konania znamená, že jednotlivcovi má byť zabezpečený prístup k súdu a súdnemu konaniu, ktoré bude spĺňať stanovené

¹⁰⁵ MAK, CH. Article 47 EUCFR and Effective Judicial Protection in European Private Law Matters. In BRADLEY, K., TRAVERS, N., WHELAN, A.: *Of Courts and Constitutions. Liber Amicorum in Honour of Nial Fennelly*. Great Britain: Hart Publishing, 2014, s. 136.

¹⁰⁶ Rozsudok Súdneho dvora zo 6. októbra 2020 v spojených veciach C-245/19 a C-246/19 *État luxembourgeois proti B a i.*, ECLI:EU:C:2020:95, b.66.

¹⁰⁷ Rozsudok Súdneho dvora z 15. októbra 1987 vo veci C-222/86 *Heylens*, ECLI:EU:C:1987:442, b. 22.

¹⁰⁸ K problematike účinného prostriedku nápravy pred súdom pozri kapitolu 3 tejto časti.

¹⁰⁹ Vysvetlivky k Charte základných práv. Ú.v. EÚ C 303, 14.12.2007, s. 17 – 35.

záruky. V prípade Európskej prokuratúry sa otázka spravodlivého súdneho konania týka predovšetkým súdneho štádia trestného konania, v ktorom sa rozhoduje o vine a treste obvineného, ktorého začatie iniciuje EDP podaním obžaloby na príslušný súd členského štátu, ktorý sa určuje na základe vnútroštátneho práva členského štátu, v ktorom sa obžaloba podáva.^{110,111} V trestných konaniach vedených Európskou prokuratúrou môže nastať situácia, že pred podaním obžaloby v konkrétnej veci v členskom štáte konajúceho európskeho delegovaného prokurátora, stála komora rozhodne o tom, že trestné konanie bude pokračovať v inom členskom štáte, a teda aj obžaloba bude podaná v inom členskom štáte ako v štáte, v ktorom prebiehalo vyšetrovanie. V takomto prípade bude rozhodujúcim pre určenie príslušného súdu, ako aj podmienok trestného konania, právo členského štátu, v ktorom sa bude obžaloba podávať. Bez ohľadu na to, v ktorom štáte sa obžaloba podá, vnútroštátne súdy musia rešpektovať základné právo obvineného na spravodlivé súdne konanie. Medzi záruky spravodlivého súdneho konania patria kontradiktórnosť konania, rovnosť zbraní a riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

b) Právo na obhajobu

Ako už bolo vyššie uvedené v intenciách nariadenia o Európskej prokuratúre a v kontexte ochrany práv podozrivých a obvinených možno konštatovať, že uvedené nariadenie sa venuje portfóliu práv a oprávnení osôb podozrivých a obvinených len veľmi oklieštene. Táto právna úprava je ukotvená v rozmedziach článku 41. Vyššie boli detekované problematické aspekty úpravy práv osôb podozrivých a obvinených na rôznych úrovniach. Zrejme za najproblematickejšie možno považovať úrovne procesných práv

¹¹⁰ Čl. 36 ods. 5 nariadenia o Európskej prokuratúre

¹¹¹ O podanej obžalobe môže rozhodovať len vnútroštátny súd, ktorý možno považovať za vnútroštátny súd v zmysle práva Únie. Vnútroštátny súd v zmysle práva Únie je súd zriadený zákonom, ktorý má stálu povahu, je vybavený právomocou vo veci konať a rozhodnúť, rozhoduje v konaniach medzi stranami sporu, uplatňuje princíp rule of law a jeho rozhodnutia majú pre strany záväznú povahu, a zároveň spĺňa podmienky nezávislosti a nestrannosti. Pozri rozsudok Súdneho dvora vo veci 61/65 *Vaassen Goebbels* z 30. júna 1966, ECLI:EU:C:1966:39; rozsudok Súdneho dvora vo veci C-54/96 *Dorsch Consult* zo 17. septembra 1997, ECLI:EU:C:1997:413; rozsudok Súdneho dvora vo veci 14/86 *Pretoire di Saló* z 11. júna 1987, ECLI:EUU:C:1987:275; rozsudok Súdneho dvora vo veci C-506/04 *Wilson* z 19. septembra 2008, ECLI:EU:C:2006:587.

IV. Ochrana ústavnosti a zákonnosti postupov a rozhodnutí Európskej prokuratúry s osobitným zreteľom na ochranu základných práv a slobôd

ustanovených v práve Únie a taktiež úrovne práv v podozrivých a obvinených osôb podľa uplatniteľného vnútroštátneho práva.

Článok 41 ods. 2 Nariadenia o Európskej prokuratúre vymenúva niekoľko druhov smerníc, ktoré sa bezprostredne týkajú dodržiavania práv podozrivých a obvinených osôb. Jednou z týchto smerníc je práve smernica 2013/48/EÚ o práve na prístup k obhajcovi v trestnom konaní a v konaní o európskom zatykači a o práve na informovanie tretej osoby po pozbavení osobnej slobody a na komunikáciu s tretími osobami a s konzulárnymi úradmi po pozbavení osobnej slobody.

Touto smernicou sa ustanovujú minimálne pravidlá týkajúce sa práv podozrivých a obvinených osôb v trestnom konaní a osôb, na ktoré sa vzťahuje konanie podľa rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV (ďalej len „konanie o európskom zatykači“), na prístup k obhajcovi a na informovanie tretej osoby o pozbavení osobnej slobody a na komunikáciu s tretími osobami a s konzulárnymi úradmi po pozbavení osobnej slobody.

Reálny rozsah procesných práv podozrivých a obvinených osôb, ktoré sú upravené v smernici, je preto do značnej miery závislý od spôsobu transpozície smernice do vnútroštátneho práva. Spravodlivé súdne konanie zahŕňa aj požiadavku, aby podozrivé alebo obvinené osoby mali prístup k celému radu práv bezprostredne spojených s poskytovaním právnych služieb. V tomto zmysle smernica upravuje právo na prístup k obhajcovi v takom čase a takým spôsobom, ktorý umožní osobám obvineným a podozrivým reálne a účinne vykonávať ich právo na obhajobu¹¹², dôvernosť komunikácie podozrivých alebo obvinených osôb s ich obhajcom pri výkone práva na prístup k obhajcovi¹¹³, právo na informovanie tretej osoby o pozbavení slobody osôb obvinených a podozrivých, bez zbytočného odkladu, ak si to želajú¹¹⁴, právo podozrivých/obvinených osôb komunikovať bez zbytočného odkladu aspoň s jednou treťou osobou, ako je príbuzný, ktorého určia¹¹⁵,

¹¹² Čl. 3. Smernice 2013/48/EÚ.

¹¹³ Čl. 4 Smernice 2013/48/EÚ.

¹¹⁴ Čl. 5 Smernice 2013/48/EÚ.

¹¹⁵ Čl. 6 Smernice 2013/48/EÚ.

právo osôb obvinených a podozrivých na komunikáciu s konzulárnymi úradmi pri pozbavení osobnej slobody¹¹⁶.

Pojem „obhajca“ v tejto smernici znamená akúkoľvek osobu, ktorá je v súlade s vnútroštátnym právom, napríklad na základe akreditácie oprávneným orgánom, spôsobilá a oprávnená poskytovať právne poradenstvo a právnu pomoc podozrivým alebo obvineným osobám.¹¹⁷ Je zjavné, že smernica garantuje právo na prístup k obhajcovi, ktoré musí byť zaručené bez zbytočného odkladu. Samozrejme aj smernica obsahuje určité výnimky z tohto pravidla.

Ako už bolo vyššie spomenuté ustanovenia smerníc sú vo všeobecnosti menej konkrétne a obsahujú všeobecnejšie vymedzenia, teda obsahujú len akési minimálne štandardy a je na každom členskom štáte, aby si tie svoje maximálne štandardy upravil podľa svojich pravidiel. Preto úloha prokuratúry pri stíhaní trestných činov, ktoré patria do jej právomoci nebude mať ľahké postavenie pri dodržiavaní práv osôb podozrivých a obvinených.

Zrejme najťažšiu úlohu možno vzhliadať pri cezhraničných vyšetrovaniach vedených Európskou prokuratúrou, nakoľko na vyšetrovaniach sa budú podieľať viacerí európsky delegovaní prokurátori aplikujúci rôzne vnútroštátne právne poriadky. Ochrana práv osôb podozrivých a obvinených sa bezprostredne dotýka práva na prístup k obhajcovi a ide ruka v ruke s obstarávaním dôkazov a ich prípustnosti na súde. V prípade ak sa vyšetrovanie vedie iba v jednom členskom štáte, Európska prokuratúra zhromažďuje dôkazy uplatňuje všetky ustanovenia Nariadenia o Európskej prokuratúre.

V takom prípade právo osôb obvinených a podozrivých na prístup k obhajcovi by malo byť zabezpečené na všetkých troch úrovniach garantovaných práv zmysle čl. 41 Nariadenia o Európskej prokuratúre. Európsky delegovaný prokurátor tak bude postupovať pri zabezpečovaní práv osôb obvinených a podozrivých, konkrétne práva na prístup k obhajcovi pri obstarávaní dôkazov akceptujúc Chartu, smernicu a samozrejme pravidlá vnútroštátneho práva. Celkom iná situácia však nastáva v prípade cezhraničných vyšetrovaní, kde pri obstarávaní dôkazov budú participovať viacerí európski

¹¹⁶ Čl. 7 Smernice 2013/48/EÚ.

¹¹⁷ Bod 15 preambuly Smernice 2013/48/EÚ.

IV. Ochrana ústavnosti a zákonnosti postupov a rozhodnutí Európskej prokuratúry s osobitným zreteľom na ochranu základných práv a slobôd

delegovaní prokurátori a teda zabezpečenie práva na prístup k obhajcovi pri obstarávaní dôkazov nemusí byť rovnaké. Je preto otázne, či samotná smernica, na ktorú nariadenie odkazuje je dostatočným právnym základom zabezpečujúcim právo na prístup k obhajcovi pri obstarávaní dôkazov pri cezhraničných vyšetrovaniach.

Vyššie sme uviedli, že smernica je dost' podrobná a naozaj poskytuje širokú škálu prístupu k celému radu práv bezprostredne spojených s poskytovaním právnych služieb samotným obhajcom v trestnom konaní. Pri tom je nutné konštatovať, že smernica priamo neupravuje právo na prístup k obhajcovi pri obstarávaní dôkazov, v prípade ak majú byť obstarané v inom členskom štáte, než v ktorom sa vedie vyšetrovanie. Smernica v čl. 3 ods. 3 písm. c) stanovuje, že právo na prístup k obhajcovi zahŕňa právo osôb podozrivých a obvinených pri úkonoch na obstaranie dôkazov, ak sú tieto úkony ustanovené vo vnútroštátnom práve a ak sa pri nich vyžaduje alebo je povolená prítomnosť podozrivej alebo obvinenej osoby, konkrétne vyžaduje zabezpečenie obhajcu pri identifikácii, konfrontácii, rekonštrukcii miesta činu.¹¹⁸

Podľa tohto ustanovenia platí, že v prípade, ak v štáte v ktorom sa vedie vyšetrovanie, aj v štáte v ktorom sa má toto opatrenie vykonať, je v oboch vnútroštátnych úpravách upravené právo účasti obhajcu na týchto úkonoch, možno konštatovať, že v prípade cezhraničných vyšetrovaní vedených Európskou prokuratúrou, je európsky delegovaný prokurátor viazaný vnútroštátnym implementačným opatrením a právo na prístup k obhajcovi musí byť zabezpečené.

Pokiaľ však ide o akékoľvek iné vyšetrovacie opatrenie súvisiace s obstarávaním dôkazov, smernica neposkytuje žiaden právny základ pri cezhraničných vyšetrovaniach, záväzný pre Európsku prokuratúru, ale jednoducho odkazuje na vnútroštátne právne úpravy každého členského štátu. Z uvedeného potom vyplýva, že úroveň ochrany práv osôb podozrivých a obvinených, týkajúcich sa ich práva na prístup k obhajcovi, pri cezhraničných vyšetrovaniach vedených Európskou prokuratúrou nebude rovnaká. Uvedené

¹¹⁸ Čl. 3 ods. 3 písm. c) Smernice 2013/48/EÚ.

môže viesť k porušeniu práva na obhajobu, ako základného opráva garantovaného práve Chartou.

To isté platí aj o práve na bezplatnú možnosť prístupu k obhajcovi pri cezhraničných vyšetrovaniach. Samotná smernica neupravuje možnosť poskytovanie bezplatnej právnej pomoci pri zhromažďovaní dôkazov pri cezhraničných vyšetrovaniach v inom členkom štáte ako je štát, v ktorom sa vedie samotné trestné konania. Teda opäť je toto právo zabezpečované len prostredníctvom vnútroštátnych právnych úprav, ktorých úprava nebude jednotná. Stručne povedané, smernica neposkytuje žiadnu osobitnú ochranu práva na prístup k obhajcovi osobám podozrivým a obvineným pri cezhraničných vyšetrovaniach vedených Európskou prokuratúrou.

Smernica ani v jednom článku neustanovuje postup Európskej prokuratúry pri cezhraničných vyšetrovaniach, ako majú postupovať európsky delegovaný prokurátori v prípade získavania dôkazov a ich zhromažďovania a vzájomného si odovzdávania takýchto dôkazov, tak aby boli zabezpečené všetky práva osôb obvinených a podozrivých a zároveň zabezpečené právo na prístup k obhajcovi. Riešením by sa mohlo zdať ustanovenie článku 37 nariadenia o Európskej prokuratúre, v zmysle ktorého *„Dôkazy, ktoré prokurátori Európskej prokuratúry alebo obvinený predložia súdu, sa nesmú odmietnuť pripustiť výlučne z dôvodu, že boli získané v inom členskom štáte alebo v súlade s právom iného členského štátu.“*¹¹⁹

Otázkou tu však stále ostáva posudzovanie prípustnosti takého dôkazu, v prípade ak nebolo zabezpečené právo na prístup k obhajcovi, v prípade obstarávania dôkazov, pri cezhraničných vyšetrovaniach vedených Európskou prokuratúrou, z dôvodu rozdielnosti vnútroštátnych úprav, obsahujúcich toto právo. Je zrejmé, že ochrana základných práv, akým právo na prístup k obhajcovi bezpochyby je, by mala byť zabezpečená Európskou prokuratúrou pri cezhraničných vyšetrovaniach, avšak smernica je v tomto kontexte nedostatočná. Je potrebné uviesť, že cieľom smernice je zaručiť minimálne štandardy práva na prístup k obhajcovi vo všetkých členských štátoch, a jej cieľom nie je upravovať tieto práva pri cezhraničných vyšetrovaniach vedených Európskou prokuratúrou.

¹¹⁹ Čl. 37 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

IV. Ochrana ústavnosti a zákonnosti postupov a rozhodnutí Európskej prokuratúry s osobitným zreteľom na ochranu základných práv a slobôd

Ako sme však už v úvode uviedli, trestné konanie vedené Európskou prokuratúrou je však potrebné vnímať aj z pozície osôb podozrivých a obvinených a zabezpečiť v tomto procese rovné postavenie medzi obhajobou a obžalobou. Nariadenie a ani smernica ani v jednom článku neustanovujú postup európskej prokuratúry pri cezhraničných vyšetrovaniach, ako majú postupovať európsky delegovaný prokurátori v prípade získavania takých dôkazov a ich zhromažďovania a vzájomného si odovzdávania takýchto dôkazov, tak aby boli zabezpečené všetky práva osôb obvinených a podozrivých (najmä právo na prístup k obhajcovi) a dodržaná rovnosť zbraní. Nerovnosť zbraní pri cezhraničných vyšetrovaniach pod vedením Európskej prokuratúry by mohla viesť k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces priznaného Chartou základných práv a taktiež Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Je teda zrejmé, že smernica nepočíta so zabezpečením práva na obhajcu pri cezhraničných vyšetrovaniach, kde podozrivá alebo obvinená osoba vystupuje pred jurisdikciami rôznych štátov. Treba zdôrazniť, že samotná existencia smernice je viac než žiadúca, nakoľko nastavuje aspoň pravidlá dodržiavania práv na obhajobu na vnútroštátnej úrovni a posúva ju vpred. Je zrejmé, že európsky delegovaný prokurátor, ktorý vedie vyšetrovanie a asistujúci delegovaný prokurátor, ktorému je nariadené vykonanie opatrenia, a ktorý vykonáva a zhromažďuje dôkazy budú pri vedení vyšetrovania úzko spolupracovať a to za predpokladu dôkladného dodržiavania intencií nariadenia a smernice, tak aby boli čo najviac dodržiavané práva osôb obvinených a podozrivých. Iná situácia nastane, ak pri cezhraničných vyšetrovaniach vedených Európskou prokuratúrou, sa dôkazy budú vykonávať a získavať v štáte, ktorý nie lenže nie zúčastneným štátom, ale nie je ani členským štátom Únie. V takom prípade je potrebné doplniť ochranu práv osôb podozrivých a obvinených prostredníctvom medzinárodných dokumentov upravujúcich poskytovanie cezhraničnej justičnej spolupráce, tak aby boli dodržané štandardy ochrany práv osôb obvinených a odsúdených.

c) Prezumpcia nevinny

Prezumpcia nevinny je jedným zo základných princípov trestného súdnicstva, ktorý má za cieľ chrániť jednotlivca pred nevhodným a neuváženým použitím donucovacej štátnej moci. Prezumpcia nevinny zohráva kľúčovú úlohu pri udržiavaní legitímnosti systému trestného súdnicstva a zabezpečuje ochranu jednotlivca pred neoprávneným odsúdením.¹²⁰ Prezumpcia nevinny nachádza svoje vyjadrenie v čl. 48 ods. 1 Charty, v zmysle ktorého: „Každý, kto je obvinený, sa považuje za nevinného, kým jeho vina nebola preukázaná zákonným spôsobom.“ Rozsah pôsobnosti a význam prezumpcie nevinny zaktovenej v čl. 48 ods. 1 Charty je rovnaký ako jeho rozsah a význam podľa čl. 6 ods. 2 EDLP, ktorý znie: „Každý, kto je obvinený z trestného činu, sa považuje za nevinného, dokiaľ jeho vina nebola preukázaná zákonným spôsobom.“¹²¹ Svoje bližšie vyjadrenie a podmienky uplatňovania nachádza prezumpcia nevinny v smernici 2016/343¹²², ktorá tvorí súčasť opatrení, ktoré mali prispieť k posilneniu procesných práv podozrivých a obvinených osôb v trestnom konaní.¹²³ Účelom tejto smernice je posilniť právo na spravodlivý proces v trestnom konaní, a to stanovením spoločných minimálnych pravidiel týkajúcich sa určitých aspektov prezumpcie nevinny.¹²⁴ Podľa čl. 3 smernice 2016/343 majú členské štáty povinnosť zabezpečiť, aby sa podozrivé a obvinené osoby považovali za nevinné, kým sa zákonným spôsobom nepreukáže ich vina a zároveň podľa čl. 6 majú členské štáty zabezpečiť, aby dôkazné bremeno pri zisťovaní viny podozrivých a obvinených osôb spočívalo na prokuratúre. Smernica 2016/343 bola prebratá do slovenského právneho poriadku zákonom č. 236/2017 Z.z..¹²⁵

¹²⁰ SAYERS, D.: Article 48 - Presumption of Innocence and Right of Defence (Criminal Law). In Peers, S. – Hervey, T. – Kenner, J. – Ward, A. (eds.): *The EU Charter of Fundamental Rights: A commentary*. Oxford: Hart Publishing, 2014. s. 1304.

¹²¹ Vysvetlivky k Charte základných práv. Ú.v. EÚ C 303, 14.12.2007, s. 17 – 35.

¹²² Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/343 z 9. marca 2016 o posilnení určitých aspektov prezumpcie nevinny a práva byť prítomný na konaní pred súdom v trestnom konaní. Ú. v. EÚ L 65, 11.3.2016, s. 1 – 11.

¹²³ Uznesenie Rady z 30. novembra 2009 o pláne na posilnenie procesných práv podozrivých alebo obvinených osôb v trestnom konaní.

¹²⁴ Smernica (EÚ) 2016/343, b. 9.

¹²⁵ Zákon č. 236/2017 zo 6. septembra 2017 o európskom vyšetrovacom príkaze v trestných veciach a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

IV. Ochrana ústavnosti a zákonnosti postupov a rozhodnutí Európskej prokuratúry s osobitným zreteľom na ochranu základných práv a slobôd

Z pohľadu procesných práv podozrivých a obvinených osôb v trestnom konaní Európskej prokuratúry má táto smernica význam z viacerých hľadísk. V tejto smernici nachádzame definíciu podozrivej a obvinenej osoby v trestnom konaní. Podľa čl. 3 smernice sa táto smernica „*uplatňuje vo všetkých štádiách trestného konania, a to od momentu, keď je osoba podozrivá alebo obvinená zo spáchania trestného činu alebo údajného trestného činu, až po nadobudnutie právoplatnosti konečného rozhodnutia o tom, či táto osoba predmetný trestný čin spáchala.*“ Druhý význam smernice možno vidieť v tom, že poskytuje jasnú odpoveď na otázku, kto znáša dôkazné bremeno pri zisťovaní viny podozrivých a obvinených osôb, a to tak, že dôkazné bremeno znáša prokuratúra, teda aj Európska prokuratúra.

C. Súdne preskúmanie procesných úkonov Európskej prokuratúry

Vo svojom prejave v rámci verejnej diskusie v Európskom parlamente v Bruseli v máji v roku 2016 týkajúcej sa Európskej prokuratúry a súdneho prieskumu Ignazio Patrone, zástupca generálneho prokurátora na Najvyššom súde Talianska, pripomenul, že prístup k súdu za účelom zabezpečenia súdneho prieskumu úkonov orgánov verejnej moci je v demokratickej spoločnosti základom právneho štátu. Súčasne uviedol, že je nepredstaviteľné, aby v súvislosti s činnosťou orgánu EÚ, predovšetkým v oblasti trestného práva, nebola zabezpečená účinná ochrana pred nezávislým a nestranným súdom, pretože takáto situácia by bola v rozpore s Chartou ako aj Dohovorom. Otázkou počas prijímania právnej úpravy fungovania Európskej prokuratúry tak podľa neho nemalo byť to, či by mali vyšetrovacie a obžalovacie úkony Európskej prokuratúry podliehať súdnemu preskúmaniu, ale to, aký prieskum, resp. pred ktorým sudcom – sudcom EÚ alebo sudcom členského štátu – by to mal byť. Zdôraznil aj to, že právomoc súdov v súvislosti s prieskumom úkonov Európskej prokuratúry by mala byť upravená jasne, aby sa tak predišlo akýmkoľvek sporom.¹²⁶

¹²⁶ PATRONE, I. Prejav v rámci verejnej diskusie v Európskom parlamente v Bruseli 24. mája 2016. Dostupné na: https://www.academia.edu/25643626/EPPPO_and_Judicial_review.

Práve týmito otázkami sa počas pomerne trnistej cesty prijímania nariadenia upravujúceho fungovanie Európskej prokuratúry zaoberali zástupcovia inštitúcií EÚ a delegácie jej členských štátov, pričom sa otázka súdneho preskúmania úkonov Európskej prokuratúry ukázala ako tá, pri ktorej dosiahnutie zhody trvalo pomerne dlhý čas.

1. Vývoj právnej úpravy súdneho preskúmania úkonov Európskej prokuratúry

Súčasná podoba pravidiel upravujúcich súdne preskúmanie úkonov Európskej prokuratúry je v porovnaní s pôvodným návrhom Komisie z roku 2013 značne rozdielna. Pomerne stručný článok 36 s názvom „Súdne preskúmanie“ ustanovoval, že pri prijímaní procesných opatrení pri výkone svojich funkcií má byť Európska prokuratúra pre účely súdneho preskúmania považovaná za vnútroštátny orgán.¹²⁷ Návrh Komisie z roku 2013 súčasne stanovoval, že pokiaľ sú ustanovenia vnútroštátneho práva uplatniteľné na základe navrhovaného nariadenia, tieto ustanovenia nemajú byť považované za ustanovenia úniijného práva pre účely článku 267 ZFEÚ.¹²⁸

Hoci pôvodný návrh Komisie sledoval vo svojej podstate rovnaký cieľ ako súčasný článok 42 ods. 1 nariadenia o Európskej prokuratúre, Komisia zvolila odlišný prístup k jeho naplneniu – na základe právnej fikcie, podľa ktorej je Európska prokuratúra pre účely súdneho preskúmania považovaná za vnútroštátny orgán, Súdny dvor v zmysle bodu 37 preambuly navrhovaného nariadenia nemal mať právomoc preskúmať jej úkony¹²⁹ podľa článkov

¹²⁷ Návrh nariadenia Rady o zriadení Európskej prokuratúry, COM/2013/534 final – 2013/0255 (APP).

¹²⁸ Ibid.

¹²⁹ Návrh Komisie z roku 2013 používa pojem „procesné opatrenia“, v platnom znení Nariadenia o Európskej prokuratúre sa však používa pojem „procesné úkony“. Terminológia použitá v čl. 42 ods. 1 Nariadenia o Európskej prokuratúre je výsledkom diskusií v pracovnej skupine Rady, pričom pojem „procesné úkony“ bol považovaný za vhodnejší ako pojmy „vyšetrovacie úkony“ alebo „vyšetrovacie opatrenia“, ktoré boli takisto navrhované, nakoľko ods. 1 tohto článku sa nemá uplatňovať len na vyšetrovacie opatrenia podľa čl. 30 a 31 Nariadenia o Európskej prokuratúre. Pozri HERNFELD, H-H. *Article 42: Judicial review*. In HERNFELD, H-H., BRODOWSKI, D., BURCHARD, CH.: *European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO')*: Article-by-Article Commentary. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, s. 409.

IV. Ochrana ústavnosti a zákonnosti postupov a rozhodnutí Európskej prokuratúry s osobitným zreteľom na ochranu základných práv a slobôd

263, 265 a 268 ZFEÚ.¹³⁰ Takéto obmedzenie právomoci Súdneho dvora malo byť možné na základe článku 86 ods. 3 ZFEÚ, podľa ktorého môže nariadenie o Európskej prokuratúre ustanoviť, okrem iného, aj pravidlá súdnej kontroly preskúmania jej procesných úkonov pri výkone jej funkcií.¹³¹

Počas vyjednávani v rámci pracovnej skupiny Rady síce jednotlivé delegácie súhlasili s tým, aby to boli práve vnútroštátne súdy, ktoré by preskúmali procesné úkony Európskej prokuratúry, obavy z prístupu založeného na uvedenej právnej fikcii však nakoniec viedli k odlišnej formulácii ustanovenia týkajúceho sa súdneho preskúmania úkonov Európskej prokuratúry a vnútroštátne súdy tak majú právomoc preskúmať úkony Európskej prokuratúry aj *napriek* skutočnosti, že ide o orgán Európskej únie, resp. že Európska prokuratúra je považovaná za orgán Európskej únie aj pre účely súdneho preskúmania.¹³²

V súvislosti s právomocou Súdneho dvora rozhodnúť o prejudiciálnych otázkach vnútroštátnych súdov týkajúcich sa výkladu zmlúv alebo platnosti a výkladu aktov inštitúcií, orgánov, úradov alebo agentúr Únie podľa článku 267 ZFEÚ návrh Komisie uvádzal, že vnútroštátne súdy sa môžu, resp. v niektorých prípadoch musia,¹³³ obrátiť na Súdny dvor len s otázkami týkajúcimi sa výkladu alebo platnosti ustanovení úniijného práva, ktoré sú dôležité pre preskúmanie vyšetrovacích a obžalovacích úkonov Európskej prokuratúry. Vzhľadom na to, že Európska prokuratúra má byť pre účely súdneho preskúmania považovaná za vnútroštátny orgán, vnútroštátne súdy by nemali mať možnosť obrátiť sa na Súdny dvor s otázkami týkajúcimi sa

¹³⁰ Čl. 263 ZFEÚ upravuje tzv. konanie o neplatnosť aktu, čl. 265 ZFEÚ upravuje konanie o žalobách proti nečinnosti inštitúcií, úradov, orgánov alebo agentúr EÚ a čl. 268 ZFEÚ hovorí o právomoci rozhodovať spory o náhrade škody.

¹³¹ HERNFELD, H.-H. *Article 42: Judicial review*. In HERNFELD, H.-H., BRODOWSKI, D., BURCHARD, CH.: *European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO')*: Article-by-Article Commentary. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, s. 402.

¹³² *Ibid.*, s. 403.

¹³³ Podľa čl. 267 ZFEÚ je súdny orgán členského štátu povinný obrátiť sa na Súdny dvor s prejudiciálnou otázkou v prípade, že sa takáto otázka položí v konaní pred vnútroštátnym súdnym orgánom, proti ktorého rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva.

platnosti úkonov Európskej prokuratúry, iba s otázkami týkajúcimi sa výkladu jej úkonov, vďaka čomu má byť zaručená jednotná aplikácia nariadenia o Európskej prokuratúre.¹³⁴

Pravidlá týkajúce sa súdneho preskúmania úkonov Európskej prokuratúry Komisia odôvodňovala tým, že vyšetrovacie úkony Európskej prokuratúry sú úzko prepojené s prípadnou obžalobou, ktorej dôsledky sa prejavia v právnom poriadku konkrétneho štátu. Tieto úkony budú súčasne vo väčšine prípadov vykonávané vnútroštátnymi orgánmi činnými v trestnom konaní konajúcimi podľa inštrukcií Európskej prokuratúry, v niektorých prípadoch aj po získaní povolenia od vnútroštátneho súdu, v dôsledku čoho bude jej činnosť relevantná predovšetkým vo vnútroštátnych právnych poriadkoch.¹³⁵ V odbornej literatúre sa však možno stretnúť s kritikou tohto postoja poukazujúcou na skutočnosť, že aj napriek úzkemu prepojeniu s vnútroštátnymi právnymi poriadkami je Európska prokuratúra orgánom Európskej únie a Komisia tak svojím návrhom vytvorila orgán Európskej únie mimo rámca súdnej kontroly zo strany Európskej únie.¹³⁶

Po tom, čo sa v rámci gréckeho predsedníctva v Rade Európskej únie v prvej polovici roku 2014 delegácie členských štátov Únie zamerali na otázky týkajúce sa kolegiálnej organizácie Európskej prokuratúry, ktorej základom sú európski prokurátori ako členovia kolégia, a súbežnej právomoci Európskej prokuratúry a vnútroštátnych orgánov vyšetrovať a trestne stíhať páchatel'ov trestných činov poškodzujúcich finančné záujmy Únie, došlo k ďalším zmenám v pôvodnom návrhu Komisie zásluhou talianskeho predsedníctva v Rade Európskej únie v druhej polovici roku 2014. V súvislosti so súdnym preskúmaním úkonov Európskej prokuratúry talianske predsedníctvo vo svojom návrhu predstavilo dve možnosti úpravy tejto oblasti.

Prvou bolo zachovanie textu z pôvodného návrhu Komisie, podľa ktorého má byť Európska prokuratúra pri prijímaní procesných opatrení pri výkone svojich funkcií pre účely súdneho preskúmania považovaná za vnútroštátny

¹³⁴ Návrh Komisie z roku 2013, bod 38 preambuly a b. 3.3.5.

¹³⁵ *Ibid.*, b. 3.3.5.

¹³⁶ MITSILEGAS, V., GIUFFRIDA, F. The European Public Prosecutor's Office and Human Rights. In: GEELHOED, W., ERKELENS, L. H., MEIJ, A. W. H. (eds.) *Shifting Perspectives on the European Public Prosecutor's Office*. The Hague: T.M.C. ASSER PRESS, 2018, s. 79.

IV. Ochrana ústavnosti a zákonnosti postupov a rozhodnutí Európskej prokuratúry s osobitným zreteľom na ochranu základných práv a slobôd

orgán. Druhou možnosťou bolo, že predmetom súdneho preskúmania zákonnosti zo strany Súdneho dvora podľa článku 263 ZFEÚ budú iba procesné opatrenia prijaté Európskou prokuratúrou na základe konkrétnych článkov nariadenia o Európskej prokuratúre.¹³⁷ Členské štáty mali mať, bez toho, aby bol dotknutý článok 267 ZFEÚ, právomoc preskúmať ostatné procesné rozhodnutia Európskej prokuratúry prijaté pri výkone jej funkcií, a to v súlade s požiadavkami a procesmi stanovenými vnútroštátnym právom.

Súčasne bolo navrhnuté zaradenie niekoľkých bodov do preambuly nariadenia o Európskej prokuratúre. Prvý mal pripomenúť potrebu rešpektovania zásad ekvivalencie a efektivity tak, ako ich vykladá Súdny dvor. Druhý mal objasniť, že uvedené ustanovenie platí bez toho, aby bol dotknutý článok 267 ZFEÚ, predovšetkým prejudiciálne konanie týkajúce sa výkladu práva Únie, platnosti navrhovaného nariadenia a procesných rozhodnutí prijatých Európskou prokuratúrou. Ďalší bod mal napokon objasniť otázku súdneho prieskumu procesných rozhodnutí Európskej prokuratúry prijatých podľa vnútroštátneho práva.¹³⁸ Z navrhovaných možností uprednostnila väčšina delegácií členských štátov druhú možnosť, napriek tomu však veľké množstvo z nich trvalo na tom, aby boli tieto možnosti čiastočne zmenené alebo ďalej objasnené.¹³⁹

Luxemburské predsedníctvo v roku 2015 následne do svojho návrhu¹⁴⁰ zahrnilo spomínanú druhú možnosť, avšak v tom čase ešte bez uvedenia konkrétnych článkov, ktoré by mali byť predmetom preskúmania zo strany Súdneho dvora.¹⁴¹ Jedinou zmenou v texte návrhu článku upravujúceho súdne preskúmanie bolo vypustenie slova „zákonnosti“, v dôsledku čoho tak uvedený článok hovoril len o preskúmaní zo strany Súdneho dvora podľa

¹³⁷ Išlo napr. o článok upravujúci prípad sporu medzi Európskou prokuratúrou a vnútroštátnymi orgánmi trestného stíhania týkajúceho sa výkonu právomoci v súvislosti s tzv. neoddeliteľne spätými trestnými činmi.

¹³⁸ Pozri dokument Rady z 28. novembra 2014, 15862/1/14 REV 1, 2013/0255 (APP), „Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – diskusia o smerovaní“, čl. 33.

¹³⁹ Ibid.

¹⁴⁰ Dokument Rady z 22. decembra 2015, 15100/15, 2013/0255 (APP), „Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – správa o súčasnom stave.“

¹⁴¹ Luxemburské predsedníctvo však navrhlo zaradiť aspoň článok týkajúci sa rozhodnutia Stálej komory o trestnom stíhaní v inom členskom štáte, ak vec patrí do právomoci viacerých členských štátov. Pozri súčasný článok 36 ods. 3 nariadenia o Európskej prokuratúre.

článku 263 ZFEÚ.¹⁴² Vzhľadom na znenie článku 263 ZFEÚ však vypustenie tohto slova nemalo zásadný význam.

Otázkam súdneho preskúmania úkonov Európskej prokuratúry sa ďalej venovalo holandské predsedníctvo v prvej polovici roku 2016, ktorého úmyslom bolo zapracovať pripomienky jednotlivých delegácií členských štátov v úzkej spolupráci s Komisiou a právnym servisom Rady, v dôsledku čoho tak mal tento návrh predstavovať kompromis medzi stanoviskami všetkých zainteresovaných aktérov.¹⁴³ Návrh holandského predsedníctva bol následne prerokovaný na stretnutí Priateľov predsedníctva¹⁴⁴ 23. júna 2016. Pripomienky prezentované delegáciami členských štátov na tomto stretnutí boli do uvedeného návrhu zapracované, výsledkom čoho bol – v porovnaní s pôvodným návrhom Komisie z roku 2013 a následnými verziami talianskeho a luxemburského predsedníctva – pomerne rozsiahly text článku upravujúceho súdne preskúmanie.¹⁴⁵

Podľa odseku 1 tohto článku mali procesné úkony Európskej prokuratúry,¹⁴⁶ ktorých cieľom je zakladať právne účinky voči tretím stranám¹⁴⁷ alebo opomenutia Európskej prokuratúry prijať procesné úkony, ktorých cieľom je zakladať právne účinky voči tretím stranám a ktoré bola z právneho hľa-

¹⁴² Porovnaj čl. 33 dokumentu Rady č. 15862/1/14 a čl. 36 dokumentu Rady č. 15100/15.

¹⁴³ K presnému zneniu návrhu článku týkajúceho sa súdneho preskúmania úkonov Európskej prokuratúry pozri dokument Rady zo 17. júna 2016, 10266/16, 2013/0255 (APP), „Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – súdne preskúmanie.“

¹⁴⁴ Skupina Priateľov predsedníctva je *ad hoc* horizontálnou skupinou úzko spojenou s Výborom stálych predstaviteľov Rady (Coreperom), ktorej úlohou je skúmať multidisciplinárne aspekty určitých otázok, resp. problémov a podieľať sa tak na prípravných prácach a výskume pre Coreper.

¹⁴⁵ Pozri dokument Rady z 30. júna 2016, 10818/16, 2013/0255 (APP), „Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – súčasný stav: súdne preskúmanie.“

¹⁴⁶ Pôvodný, neskôr prediskutovaný návrh holandského predsedníctva v tejto súvislosti použil pojem „vyšetrovacie úkony“.

¹⁴⁷ Pôvodný návrh holandského predsedníctva spomínal namiesto tretích strán súkromné osoby. Tento pojem však bol zmenený tak, aby korešpondoval so znením čl. 263 ZFEÚ. Pozri HERNFELD, H-H. *Article 42: Judicial review*. In HERNFELD, H-H., BRODOWSKI, D., BURCHARD, CH.: *European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO')*: Article-by-Article Commentary. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, s. 411 a 412.

IV. Ochrana ústavnosti a zákonnosti postupov a rozhodnutí Európskej prokuratúry s osobitným zreteľom na ochranu základných práv a slobôd

diska podľa navrhovaného nariadenia povinná prijať, podliehať preskúmaniu príslušnými vnútroštátnymi súdmi v súlade s požiadavkami a postupmi stanovenými vo vnútroštátnom práve.¹⁴⁸

Druhý odsek upravoval právomoc Súdneho dvora podľa článku 267 ZFEÚ rozhodnúť v prejudiciálnom konaní o platnosti úkonov Európskej prokuratúry podľa prvého odseku, pokiaľ sa takáto otázka platnosti nastolila pred akýmkoľvek súdom alebo tribunálom členského štátu priamo na základe práva Únie¹⁴⁹ ako aj o výklade alebo platnosti ustanovení práva Únie, vrátane navrhovaného nariadenia, ktoré sú podstatné pre súdne preskúmanie úkonov Európskej prokuratúry podľa prvého odseku príslušnými vnútroštátnymi súdmi. Súdny dvor mal mať taktiež právomoc rozhodnúť v prejudiciálnom konaní o výklade článkov týkajúcich sa vecnej príslušnosti Európskej prokuratúry a výkonu právomoci Európskej prokuratúry vo vzťahu k akémukoľvek sporu o právomoc medzi Európskou prokuratúrou a príslušnými vnútroštátnymi orgánmi.

Podľa tretieho odseku mal mať Súdny dvor, odchylné od prvého odseku, právomoc podľa článku 263 ZFEÚ – pokiaľ by takéto konanie bolo začaté na základe návrhu fyzickej alebo právnickej osoby podľa štvrtého odseku čl. 263 ZFEÚ – preskúmať len rozhodnutia Európskej prokuratúry odmietnuť vec, pokiaľ sú napadnuté priamo na základe práva Únie, rozhodnutia Európskej prokuratúry obmedziť práva dotknutej osoby na prístup k údajom a rozhodnutia Európskej prokuratúry týkajúce sa práva verejnosti na prístup k dokumentom. Toto ustanovenie malo platiť bez toho, aby bola dotknutá možnosť členského štátu, Európskeho parlamentu, Rady alebo Komisie podať žaloby o neplatnosť v súlade s druhým odsekom článku 263 ZFEÚ a prvého odseku článku 265 ZFEÚ.

¹⁴⁸ Tento odsek je obsahovo totožný so súčasným znením odseku 1 článku 42 nariadenia o Európskej prokuratúre.

¹⁴⁹ Čl. 42 ods. 2 písm. a) platného znenia Nariadenia o Európskej prokuratúre už neobsahuje formuláciu „podľa odseku 1“, teda odkaz na procesné úkony s účinkami voči tretím stranám, v dôsledku čoho sa tak rozšíril rozsah procesných úkonov, o platnosti ktorých môže byť Súdny dvor predložená prejudiciálna otázka.

Štvrtý odsek ustanovoval právomoc Súdneho dvora v súlade s článkom 268 ZFEÚ vo všetkých sporoch o náhradu škody, ktorú spôsobila Európska prokuratúra. Podľa piateho odseku mal mať Súdny dvor právomoc v súlade s článkom 272 ZFEÚ vo všetkých sporoch na základe rozhodcovských doložiek v zmluvách, ktoré uzatvorí Európska prokuratúra. Podľa šiesteho odseku mal mať Súdny dvor právomoc v súlade s článkom 270 ZFEÚ vo všetkých sporoch týkajúcich sa zamestnancov a rozhodnutia o odvolaní hlavného európskeho prokurátora a európskych prokurátorov.¹⁵⁰

2. Platná právna úprava súdneho preskúmania úkonov Európskej prokuratúry

Pravidlá upravujúce súdne preskúmanie úkonov Európskej prokuratúry sú obsiahnuté v článku 42 Nariadenia o Európskej prokuratúre a ich zmysel a účel je vysvetlený v niekoľkých ustanoveniach preambuly tohto nariadenia. Úpravu súdneho preskúmania procesných úkonov Európskej prokuratúry prostredníctvom nariadenia umožňuje čl. 86 ZFEÚ, podľa ktorého má takéto nariadenie ustanoviť právne postavenie Európskej prokuratúry, podrobnosti výkonu jej funkcií, procesné predpisy vzťahujúce sa na jej činnosť, ako aj pravidlá prípustnosti dôkazov a pravidlá súdnej kontroly preskúmania jej procesných úkonov pri výkone jej funkcií.

V tejto súvislosti je však potrebné pripomenúť, že Nariadenie o Európskej prokuratúre sa týka nielen procesných úkonov Európskej prokuratúry, ale aj takých úkonov, ktoré nemožno považovať za procesné.¹⁵¹ Článok 42 Nariadenia o Európskej prokuratúre navyše upravuje právomoc Súdneho dvora

¹⁵⁰ V tejto súvislosti Portugalsko navrhovalo, aby mal podľa tohto ustanovenia Súdny dvor EÚ právomoc rozhodovať aj o odvolaní EDP.

¹⁵¹ Pozri čl. 42 ods. 7 a 8 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

IV. Ochrana ústavnosti a zákonnosti postupov a rozhodnutí Európskej prokuratúry s osobitným zreteľom na ochranu základných práv a slobôd

rozhodovať v prejudiciálnom konaní podľa čl. 267 ZFEÚ o výklade a platnosti ustanovení práva Únie vrátane Nariadenia o Európskej prokuratúre,¹⁵² presahujúc tak rozsah čl. 86 ods. 3 ZFEÚ.¹⁵³

Podľa Nariadenia o Európskej prokuratúre podliehajú úkony Európskej prokuratúry preskúmaniu zo strany členských štátov ako aj Súdneho dvora. Členské štáty podľa tohto nariadenia preskúmajú:

- a) procesné úkony Európskej prokuratúry, ktorých cieľom je zakladať právne účinky voči tretím stranám,
- b) opomenutia Európskej prokuratúry vykonať procesné úkony, ktorých cieľom je zakladať právne účinky voči tretím stranám a ktoré bola z právneho hľadiska podľa Nariadenia o Európskej prokuratúre povinná prijať.

Z úkonov Európskej prokuratúry podľa Nariadenia o Európskej prokuratúre Súdny dvor EÚ¹⁵⁴ preskúma:

- c) procesné úkony Európskej prokuratúry z hľadiska ich platnosti, a to v rámci konania o prejudiciálnej otázke podľa čl. 267 ZFEÚ, pokiaľ sa takáto otázka platnosti nastolila pred akýmkoľvek súdom alebo tribunálom členského štátu priamo na základe práva Únie,
- d) rozhodnutia Európskej prokuratúry odmietnuť vec, pokiaľ sú napadnuté priamo na základe práva Únie,
- e) tzv. administratívne rozhodnutia Európskej prokuratúry,

¹⁵² Vzhľadom na del'bu právomocí medzi Úniou a jej členskými štátmi ako aj medzi inštitúciami Únie podľa primárneho práva Únie však toto nariadenie, pochopiteľne, takúto právomoc Súdneho dvoru nezakladá, iba ju pripomína.

¹⁵³ HERNFELD, H.-H. *Article 42: Judicial review*. In HERNFELD, H.-H., BRODOWSKI, D., BURCHARD, CH.: *European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO'): Article-by-Article Commentary*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, s. 403

¹⁵⁴ V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že bod 18 preambuly Nariadenia o Európskej prokuratúre zavádza skrátené označenie „Súdny dvor“, ktoré síce zodpovedá označeniu najvyššej zložky Súdneho dvora Európskej únie ako celku, neznamená to však, že Súdny dvor bude príslušný vo všetkých prípadoch, v ktorých nerozhodujú sudy členských štátov. Príslušnosť jednotlivých zložiek Súdneho dvora Európskej únie sa bude riadiť čl. 256 ZFEÚ ako aj Štatútom Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „štatút“). V nasledujúcej časti preto síce uvádzame skrátené označenie „Súdny dvor“, v situáciách podľa písm. i), j) a k) však bude príslušným súdom v zmysle čl. 256 ZFEÚ Všeobecný súd.

- f) rozhodnutia Európskej prokuratúry, ktoré majú vplyv na práva dotknutých osôb podľa kapitoly VIII Nariadenia o Európskej prokuratúry upravujúcej ochranu údajov.

Súdny dvor EÚ súčasne rozhoduje o:

- g) výklade alebo platnosti ustanovení práva Únie vrátane Nariadenia o Európskej prokuratúre,
- h) o výklade čl. 22 a 25 Nariadenia o Európskej prokuratúre vo vzťahu k akémukoľvek sporu o právomoc medzi Európskou prokuratúrou a príslušnými vnútroštátnymi orgánmi,
- i) vo všetkých sporoch o náhradu škody, ktorú spôsobila Európska prokuratúra,
- j) vo všetkých sporoch na základe rozhodcovských doložiek v zmluvách, ktoré uzatvorí Európska prokuratúra,
- k) vo všetkých sporoch týkajúcich sa zamestnancov,
- l) o odvolaní hlavného európskeho prokurátora a o odvolaní európskych prokurátorov.

a) *procesné úkony Európskej prokuratúry, ktorých cieľom je zakladať právne účinky voči tretím stranám*

Preskúvanie procesných úkonov Európskej prokuratúry zo strany členských štátov bolo navrhované už Komisiou v jej návrhu z roku 2013, pričom ani delegácie členských štátov nemali v procese vyjednávania o finálnej verzii nariadenia o Európskej prokuratúre voči takejto úprave zásadnejšie výhrady.¹⁵⁵ Súčasné znenie tohto ustanovenia poukazuje na potrebu založenia právnych účinkov voči tretím stranám ako podmienky pre preskúvanie procesných úkonov zo strany členských štátov bolo vypracované počas holandského predsedníctva v Rade.¹⁵⁶ Toto ustanovenie Nariadenia

¹⁵⁵ S výhradami voči tejto úprave sa však možno vo veľkej miere stretnúť práve v odbornej literatúre. Bližšie pozri napr. MITSILEGAS, V., GIUFFRIDA, F. The European Public Prosecutor's Office and Human Rights. In GEELHOED, W., ERKELENS, L., MEIJ, A. (eds): *Shifting Perspectives on the European Public Prosecutor's Office*. The Hague: T.M.C. Asser Press, 2017 a nasledujúcu podkapitolu.

¹⁵⁶ Pozri dokument Rady č. 10818/16.

IV. Ochrana ústavnosti a zákonnosti postupov a rozhodnutí Európskej prokuratúry s osobitným zreteľom na ochranu základných práv a slobôd

o Európskej prokuratúre má za cieľ priznať vnútroštátnym súdom právomoc, ktorá by inak podľa primárneho práva Únie prislúchala Súdному dvoru podľa čl. 263 a 264 ZFEÚ.

Aby teda boli konkrétne úkony Európskej prokuratúry predmetom preskúmania zo strany súdov členských štátov, musí ísť o jej procesné úkony a nie o administratívne úkony, pričom cieľom týchto úkonov má byť zakladať právne účinky vo vzťahu k tretím stranám. Nariadenie o Európskej prokuratúre však nevylučuje ani možnosť členských štátov preskúmať procesné úkony Európskej prokuratúry, ktorých cieľom nie je zakladať právne účinky voči tretím stranám. Bod 87 preambuly Nariadenia o Európskej prokuratúre totiž stanovuje, že ak sa vo vnútroštátnom práve ustanovuje súdne preskúmanie procesných úkonov, ktorých cieľom nie je zakladať právne účinky voči tretím stranám, toto nariadenie by sa nemalo vykladať tak, že sú ním takéto právne ustanovenia dotknuté.

Pojem „procesné úkony“ v Nariadení o Európskej prokuratúre vysvetlený nie je, avšak jeho definíciu by mohlo byť možné vyvodiť zo znenia bodu 89 preambuly tohto nariadenia. Podľa bodu 89 sú administratívnymi rozhodnutiami Európskej prokuratúry také rozhodnutia, ktoré neprijíma pri plnení svojich úloh pri vyšetrovaní trestných činov, trestnom stíhaní a podávaní obžaloby. Vzhľadom na delenie úkonov Európskej prokuratúry na procesné a administratívne by sme tak *a contrario* mohli za procesné úkony považovať také úkony Európskej prokuratúry, ktoré vykonáva pri plnení svojich úloh pri vyšetrovaní trestných činov, trestnom stíhaní a podávaní obžaloby.¹⁵⁷

To, či má súd členského štátu preskúmať úkon Európskej prokuratúry, tak do značnej miery závisí práve od výkladu pojmu „procesné úkony“ ako

¹⁵⁷ HERNFELD, H.-H. *Article 42: Judicial review*. In HERNFELD, H.-H., BRODOWSKI, D., BURCHARD, CH.: *European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO'): Article-by-Article Commentary*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, s. 409.

aj spojenia „s cieľom zakladať právne účinky voči tretím stranám“.¹⁵⁸ Posúdenie, či je konkrétny úkon prokuratúry úkonom procesným ako aj to, či je jeho cieľom založiť právne účinky voči tretím stranám, sa môže líšiť nielen od jedného členského štátu k inému, ale aj z pohľadu jednotlivých súdov členského štátu. Z tohto dôvodu je preto obzvlášť dôležitý výklad týchto pojmov Súdnym dvorom.¹⁵⁹ Rovnako tak bude dôležité to, či budú súde členských štátov využívať možnosť, resp. plniť si povinnosť obrátiť sa na Súdny dvor s prejudiciálnymi otázkami týkajúcimi sa výkladu sporných a nejasných pojmov v Nariadení o Európskej prokuratúre.

Pojem „tretie strany“ vysvetľuje samotné Nariadenie o Európskej prokuratúre v bode 87 jeho preambuly, podľa ktorého pod tento pojem spadá podozrivý, obeť a iné zainteresované osoby, ktorých práva môžu byť takýmito úkonmi nepriaznivo ovplyvnené.

Pokiaľ ide o spojenie „s cieľom zakladať právne účinky voči tretím stranám“, Nariadenie o Európskej prokuratúre má kopírovať znenie čl. 263 ods. 1 ZFEÚ.¹⁶⁰ Počas vyjednávania pracovnej skupiny Rady sa zvažovalo, či v tejto súvislosti nebude vhodnejšie hovoriť o účinku procesného úkonu namiesto cieľa, ktorý takýto úkon zamýšľa. Nakoniec však pracovná skupina dospela k záveru, že znenie čl. 42 Nariadenia o Európskej prokuratúre by

¹⁵⁸ Je však potrebné poukázať na to, že vzhľadom na skutočnosť, že členské štáty môžu preskúmať aj úkony, ktorých cieľom nie je založiť právne účinky voči tretím stranám, je uvedené dôležité skôr z hľadiska povinnosti členského štátu poskytnúť dotknutým osobám účinnú súdnu ochranu.

¹⁵⁹ V tejto súvislosti je potrebné poznamenať, že Súdny dvor by tak v tomto prípade neposkytol výklad týchto pojmov len vzhľadom na uvedené skutočnosti, ale preto, že právo Európskej únie predstavuje ucelený autonómny právny poriadok s vlastnou terminológiou a pre jeho jednotnú a účinnú aplikáciu v členských štátoch EÚ je výklad Súdnym dvorom kľúčový. Výnimkou by bola situácia, ak by samotné nariadenie odkazovalo na vnútroštátne právo členských štátov, čo však neplatí v prípade Nariadenia o Európskej prokuratúre.

¹⁶⁰ Uvedené však neplatí pre všetky jazykové verzie ZFEÚ. Zatiaľ čo napr. anglické znenie čl. 263 ZFEÚ a čl. 42 ods. 1 Nariadenia o Európskej prokuratúre odkazujúce na úmysel založiť právne účinky voči tretím stranám je totožné, slovenská verzia ZFEÚ, na rozdiel od Nariadenia o Európskej prokuratúre, hovorí o iba o zakladaní právnych účinkov voči tretím stranám, nie o cieľi ich založiť.

IV. Ochrana ústavnosti a zákonnosti postupov a rozhodnutí Európskej prokuratúry s osobitným zreteľom na ochranu základných práv a slobôd

malo zodpovedať zneniu ZFEÚ.^{161, 162} Aj vzhľadom na tieto závery možno obsah tohto slovného spojenia v kontexte Nariadenia o Európskej prokuratúre sčasti vyvodiť z judikatúry Súdneho dvora týkajúcej sa znenia tohto spojenia v čl. 263 ZFEÚ.

V súvislosti s preskúvaním zákonnosti aktov Únie podľa čl. 263 ZFEÚ však v zmysle judikatúry Súdneho dvora nie je rozhodujúci len samotný cieľ konkrétneho aktu, teda cieľ založiť právne účinky voči tretím stranám, ale aj skutočnosť, či k takýmto účinkom aj reálne dochádza.¹⁶³ Pokiaľ ide o takéto právne účinky, tie musia podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora zasiahnuť do záujmov žalobcu tým, že podstatným spôsobom zmenia jeho právne postavenie.¹⁶⁴ Predmetom žaloby o neplatnosť podľa čl. 263 ZFEÚ tak nemôžu byť prípravné akty ako aj každý akt, ktorý nemá záväzné právne účinky spôsobilé zasiahnuť do záujmov jednotlivca, akými sú potvrdzujúce akty a výlučne vykonávacie akty,¹⁶⁵ jednoduché odporúčania a stanoviská,¹⁶⁶ a v zásade vnútorné inštrukcie.¹⁶⁷ Ako prípravný akt však podľa Súdneho dvora nemožno charakterizovať napr. prerušenie konania o sťažnosti.¹⁶⁸

¹⁶¹ HERNFELD, H-H. *Article 42: Judicial review*. In HERNFELD, H-H., BRODOWSKI, D., BURCHARD, CH.: *European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO'): Article-by-Article Commentary*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, s. 410 a 411.

¹⁶² Ako však už bolo uvedené, je zaujímavé, že slovenská verzia tomuto záveru nezodpovedá.

¹⁶³ Pozri HERNFELD, H-H. *Article 42: Judicial review*. In HERNFELD, H-H., BRODOWSKI, D., BURCHARD, CH.: *European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO'): Article-by-Article Commentary*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, s. 411 a tam citovaný rozsudok Súdneho dvora zo 6. októbra 1982, *Alusuisse Italia SpA*, 307/81, EU:C:1982:337, b. 8.

¹⁶⁴ Pozri rozsudok Súdneho dvora z 11. novembra 1981, *International Business Machines Corporation*, 60/81, EU:C:1981:264, b. 9, rozsudok Súdneho dvora z 27. júna 1991, *Bosman*, C-117/91, EU:C:1991:281, b. 13 a rozsudok Súdneho dvora z 12. septembra 2006, *R.J. Reynolds Tobacco Holdings*, C-131/03 P, EU:C:2006:541, b. 54.

¹⁶⁵ Pozri Rozsudok Súdneho dvora z 1. decembra 2005, *Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska proti Komisii Európskych spoločností*, C-46/03, EU:C:2005:725, b. 25

¹⁶⁶ Rozsudok Súdneho dvora z 23. novembra 1995, *Nutral SpA*, C-476/93 P, EU:C:1995:401, b. 30.

¹⁶⁷ Rozsudok Súdneho dvora z 9. októbra 1990, *Francúzsko proti Komisii Európskych spoločností*, C-366/88, EU:C:1990:348, b. 9.

¹⁶⁸ Rozsudok Súdneho dvora zo 16. júna 1994, *S.F.E.I. a i.*, C-39/93 P, EU:C:1994:253, b. 28.

Herrnfeld v tejto súvislosti pripomína, že pravdepodobne pomerne časté situácie, ku ktorým môže v súvislosti s fungovaním Európskej prokuratúry dochádzať, teda prípady, kedy EDP nariadi príslušným policajným orgánom v jej/jeho členskom štáte vykonať určité vyšetrovacie opatrenie a osoba negatívne dotknutá týmto opatrením sa bude dožadovať súdneho preskúmania voči rozhodnutiu EDP na vnútroštátnom súde, budú spadať pod čl. 42 ods. 1 Nariadenia o Európskej prokuratúre, nakoľko nariadenie EDP vykonať takéto vyšetrovacie opatrenie vo vzťahu k policajným orgánom môže byť považované za procesný úkon Európskej prokuratúry spôsobilý zasiahnuť do záujmov žalobcu tým, že podstatným spôsobom zmení jeho postavenie.¹⁶⁹

b) opomenutia Európskej prokuratúry vykonať procesné úkony, ktorých cieľom je zakladať právne účinky voči tretím stranám a ktoré bola z právneho hľadiska podľa Nariadenia o Európskej prokuratúre povinná prijať

Podobne ako v prípade prvej vety čl. 42 ods. 1 Nariadenia o Európskej prokuratúre, je úmyslom druhej vety taktiež priznať vnútroštátnym súdom členských štátov takú právomoc, ktorá by bez takéhoto ustanovenia prináležala Súdnemu dvoru v konaní o nečinnosť podľa čl. 265 ZFEÚ. Výklad Súdného dvora vo vzťahu k pojmom uvedeným v súvislosti s predošlou skupinou úkonov Európskej prokuratúry sa uplatní aj v tomto prípade. Aj v tomto prípade bod 87 preambuly Nariadenia o Európskej prokuratúre uvádza, že ak vnútroštátne právo umožňuje súdne konania týkajúce sa inej nečinnosti, takéto ustanovenia vnútroštátneho práva nie sú Nariadením o Európskej prokuratúre dotknuté.

¹⁶⁹ HERNFELD, H.-H. *Article 42: Judicial review*. In HERNFELD, H.-H., BRODOWSKI, D., BURCHARD, CH.: *European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO')*: Article-by-Article Commentary. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, s. 412 a 413.

c) procesné úkony Európskej prokuratúry z hľadiska ich platnosti, a to v rámci konania o prejudiciálnej otázke podľa čl. 267 ZFEÚ, pokiaľ sa takáto otázka platnosti nastolila pred akýmkoľvek súdom alebo tribunálom členského štátu priamo na základe práva Únie

O preskúmaní procesných úkonov Európskej prokuratúry zo strany Súdneho dvora možno hovoriť len v súvislosti s jeho právomocou rozhodovať v rámci prejudiciálneho konania podľa čl. 267 ZFEÚ. V tomto prípade ide len o nepriame preskúmanie týchto úkonov – ako už totiž bolo spomenuté, „priamy“ prieskum procesných úkonov Európskej prokuratúry podľa čl. 263 ZFEÚ vylučuje samotné Nariadenie o Európskej prokuratúre, priznávajúc túto právomoc vnútroštátnym súdom členských štátov. Preskúmanie procesných úkonov podľa čl. 42 ods. 2 písm. a) Nariadenia o Európskej prokuratúre zodpovedá právomoci Súdneho dvora tak, ako by mu prináležalo aj podľa čl. 267 ZFEÚ – vnútroštátne súdy totiž môžu platnosť procesných úkonov Európskej prokuratúry posudzovať vo svetle vnútroštátneho práva ako aj práva Európskej únie. V druhom z týchto prípadov sa môžu, resp. musia obrátiť na Súdny dvor s prejudiciálnou otázkou, pokiaľ pri takomto posudzovaní vyvstanú otázky, ktoré by mal zodpovedať Súdny dvor. Predmetom takéhoto preskúmania môžu byť – berúc do úvahy znenie čl. 42 ods. 2 písm. a) v porovnaní s ods. 1 tohto článku – všetky procesné úkony Európskej prokuratúry, nielen také, ktorých cieľom je zakladať právne účinky voči tretím stranám.¹⁷⁰

Nariadenie o Európskej prokuratúre vo svojej preambule súčasne pripomína, že vnútroštátne súdy nemôžu Súdnemu dvoru predkladať prejudiciálne otázky týkajúce sa platnosti procesných úkonov Európskej prokuratúry z hľadiska vnútroštátneho procesného práva alebo vnútroštátnych opatrení, ktorými sa transponujú smernice.¹⁷¹ To však nevylučuje, aby v prípade, kedy má vnútroštátny súd pochybnosti o súlade dotknutého vnútroš-

¹⁷⁰ Ibid., s. 424.

¹⁷¹ Bod 88 preambuly Nariadenia o Európskej prokuratúre.

tátneho ustanovenia so smernicou, ktorú transponuje, prerušil konanie a obrátil sa na Súdny dvor s prejudiciálnou otázkou týkajúcou sa výkladu takejto smernice.

Už v úvode fungovania Európskej prokuratúry sa Súdnemu dvoru naskytla príležitosť zodpovedať prejudiciálnu otázku týkajúcu sa platnosti procesných úkonov Európskej prokuratúry.

d) rozhodnutia Európskej prokuratúry odmietnuť vec, pokiaľ sú napadnuté priamo na základe práva Únie

Rozhodnutia Európskej prokuratúry odmietnuť vec sú jedinou skupinou procesných úkonov Európskej prokuratúry, ktorá podlieha preskúmaniu zo strany Súdneho dvora, pričom Súdny dvor tieto akty preskúmava podľa čl. 263 ods. 4 ZFEÚ. Ide tak o výnimku z pravidla upraveného v čl. 42 ods. 1 Nariadenia o Európskej prokuratúry, hoci podľa pôvodného návrhu Komisie z roku 2013 mali byť tieto rozhodnutia preskúmané vnútroštátnymi súdmi členských štátov. Takéto riešenie sa však v odbornej literatúre nestretlo s pozitívnymi ohlasmi – ako dôvod nevhodnosti takejto úpravy sa uvádzala napr. skutočnosť, že viaceré členské štáty majú odlišné systémy súdneho preskúmania rozhodnutia odmietnuť vec a niektoré možnosť takéhoto preskúmania nemajú vôbec.¹⁷² Súčasne bol pripomínaný aj jeden z dôvodov vytvorenia Európskej prokuratúry, ktorým bol nedostatok záujmu členských štátov chrániť finančné záujmy Európskej únie – bolo by preto nereálne očakávať od členských štátov, že nájdu skutočného propagátora stíhania páchatel'ov trestných činov vo vzťahu k finančným záujmom Európskej únie, ak tak neurobí samotná Európska prokuratúra.¹⁷³

Toto ustanovenie, obsiahnuté v čl. 42 ods. 3 Nariadenia o Európskej prokuratúre, sa vzťahuje len na rozhodnutie Európskej prokuratúry odmietnuť vec podľa čl. 39 ods. 1 tohto nariadenia. V zmysle tohto ustanovenia sa môže Stála komora na základe správy, ktorú podľa článku 35 ods. 1 Nariadenia o Európskej prokuratúre podal konajúci EDP, rozhodnúť odmietnuť vec vo

¹⁷² NOVOKMET, A. The EPPO and Judicial Review of a Decision not to Prosecute: a Slippery Area or a Final Arrangement? In *Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu* [online]. 2020, roč. 27, č. 1, s. 139 – 140 [cit. 2023-01-19].

¹⁷³ *Ibid.*, s. 140.

IV. Ochrana ústavnosti a zákonnosti postupov a rozhodnutí Európskej prokuratúry s osobitným zreteľom na ochranu základných práv a slobôd

vzťahu k určitej osobe, ak podľa práva členského štátu EDP konajúceho vo veci nemožno pokračovať v konaní z niektorého z dôvodov uvedených v tomto článku¹⁷⁴, čo možno považovať za vyjadrenie zásady zákonnosti trestného stíhania.¹⁷⁵

Pokiaľ sa teda dotknutá osoba domnieva, že Európska prokuratúra neuplatnila čl. 39 ods. 1 Nariadenia o Európskej prokuratúre správne, môže podať žalobu na Súdny dvor podľa čl. 263 ZFEÚ a domáhať sa tak vyhlásenia neplatnosti rozhodnutia Európskej prokuratúry podľa čl. 264 ZFEÚ.¹⁷⁶

e) administratívne rozhodnutia Európskej prokuratúry

Bod 89 preambuly Nariadenia o Európskej prokuratúre charakterizuje administratívne rozhodnutia Európskej prokuratúry ako také rozhodnutia, ktoré neprijíma pri plnení svojich úloh pri vyšetrovaní trestných činov, trestnom stíhaní a podávaní obžaloby. Ako príklady takýchto rozhodnutí uvádza čl. 42 ods. 8 Nariadenia o Európskej prokuratúre rozhodnutia Európskej prokuratúry týkajúce sa práva verejnosti na prístup k dokumentom alebo rozhodnutia o odvolaní EDP prijaté podľa čl. 17 ods. 3 tohto nariadenia. Súdny dvor má však právomoc preskúmať aj iné administratívne rozhodnutia Európskej prokuratúry. Toto ustanovenie sa súčasne vzťahuje aj na opomenutie Európskej prokuratúry prijať takéto rozhodnutia.¹⁷⁷

¹⁷⁴ Týmito dôvodmi sú úmrtie podozrivej alebo obvinenej osoby alebo likvidácia podozrivej alebo obvinenej právnickej osoby, nepričetnosť podozrivej alebo obvinenej osoby, udelenie amnestie podozrivej alebo obvinenej osobe, imunita priznaná podozrivej alebo obvinenej osobe, pokiaľ jej nebola pozbavená, uplynutie vnútroštátnej premlčacej lehoty na trestné stíhanie, v súvislosti s rovnakými skutkami bolo prijaté konečné rozhodnutie vo veci týkajúcej sa podozrivej alebo obvinenej osoby a nedostatok relevantných dôkazov.

¹⁷⁵ NOVOKMET, A. The EPPO and Judicial Review of a Decision not to Prosecute: a Slippery Area or a Final Arrangement? In *Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu* [online]. 2020, roč. 27, č. 1, s. 142.

¹⁷⁶ HERNFELD, H.-H. *Article 42: Judicial review*. In HERNFELD, H.-H., BRODOWSKI, D., BURCHARD, CH.: *European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO'): Article-by-Article Commentary*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, s. 433.

¹⁷⁷ *Ibid.*, s. 437.

f) rozhodnutia Európskej prokuratúry, ktoré majú vplyv na práva dotknutých osôb podľa kapitoly VIII Nariadenia o Európskej prokuratúre upravujúcej ochranu údajov

Dôvodom, pre ktorý majú rozhodnutia Európskej prokuratúry, ktoré majú vplyv na práva dotknutých osôb podľa kapitoly VIII Nariadenia o Európskej prokuratúre, odlišný režim v porovnaní s procesnými rozhodnutiami podľa ods. 42 ods. 1 Nariadenia o Európskej prokuratúre, je skutočnosť, že toto nariadenie obsahuje rozsiahly vlastný režim ochrany údajov, ktorý, na rozdiel od procesných ustanovení obsiahnutých v kapitolách týkajúcich sa právomoci a výkonu právomoci Európskej prokuratúry, postupov pri vyšetrovaniach, vyšetrovacích opatreniach, trestnom stíhaní a alternatívach trestného stíhania ako aj procesných záruk, neobsahuje toľko odkazov na vnútroštátne právo. Počas vyjednávania o finálnej podobe Nariadenia o Európskej prokuratúre taktiež niekoľko delegácií poukazovalo na to, že z pohľadu ich vnútroštátneho práva nemožno rozhodnutia týkajúce sa práv dotknutých osôb na ochranu údajov považovať za procesné úkony.¹⁷⁸ Uvedené ustanovenie sa vzťahuje aj na opomenutia Európskej prokuratúry prijať rozhodnutie.¹⁷⁹

g) rozhodovanie Súdneho dvora o výklade alebo platnosti ustanovení práva Únie vrátane Nariadenia o Európskej prokuratúre

Ustanovenie čl. 42 ods. 2 písm. b) Nariadenia o Európskej prokuratúre iba potvrdzuje už existujúcu právomoc podľa čl. 267 ZFEÚ. Tu sa však žiada dodať, že rozhodovať o platnosti práva Únie môže Súdny dvor len vo vzťahu k sekundárnemu právu Európskej únie. Pokiaľ ide o primárne právo Únie, Súdny dvor môže toto právo iba vykladať. V zmysle čl. 267 ZFEÚ totiž Súdny dvor rozhoduje o otázkach, ktoré sa týkajú výkladu zmlúv¹⁸⁰ a platnosti a výkladu aktov inštitúcií, orgánov alebo úradov alebo agentúr Únie.

¹⁷⁸ Ibid., s. 436.

¹⁷⁹ Ibid.

¹⁸⁰ Teda primárneho práva EÚ.

h) rozhodovanie Súdneho dvora o výklade čl. 22 a 25 Nariadenia o Európskej prokuratúre vo vzťahu k akémukoľvek sporu o právomoc medzi Európskou prokuratúrou a príslušnými vnútroštátnymi orgánmi

Čl. 22 a 25 Nariadenia o Európskej prokuratúre upravujú právomoc Európskej prokuratúry a jej výkon, pričom za splnenia kritérií v nich vymedzených vyšetruje konkrétny trestný čin Európska prokuratúra. Podľa čl. 25 ods. 6 Nariadenia o Európskej prokuratúre v prípade sporu medzi Európskou prokuratúrou a vnútroštátnymi orgánmi trestného stíhania v otázke, či trestná činnosť patrí do pôsobnosti čl. 22 ods. 2 alebo 3 alebo čl. 25 ods. 2 alebo 3, vnútroštátne orgány príslušné rozhodovať o právomoci vo veciach trestného stíhania na vnútroštátnej úrovni rozhodnú, kto má mať právomoc vec vyšetovať. Vnútroštátny orgán, ktorý bude o právomoci rozhodovať, určia členské štáty. Bod 62 preambuly tohto nariadenia upresňuje, že pojem príslušné vnútroštátne orgány by sa mal chápať tak, že ide o akékoľvek justičné orgány, ktoré sú oprávnené rozhodovať o právomoci v súlade s vnútroštátnym právom. Tento bod bližšie nešpecifikuje, či má ísť o vnútroštátny súd alebo aj iný orgán, ako napr. generálna prokuratúra.¹⁸¹

Čl. 42 ods. 2 písm. c) Nariadenia o Európskej prokuratúre hovorí o právomoci Súdneho dvora podľa čl. 267 ZFEÚ rozhodnúť v prejudiciálnom konaní o otázkach týkajúcich sa výkladu uvedených článkov Nariadenia o Európskej prokuratúre a jeho cieľom nie je rozšíriť právomoc Súdneho dvora nad rámec čl. 267 ZFEÚ. Návrh pracovnej skupiny Rady z roku 2016 uvádza, že orgánom, ktorý má na vnútroštátnej úrovni rozhodovať o uvedených otázkach právomoci, má byť taký orgán, ktorý sa na Súdny dvor môže, resp. v niektorých prípadoch musí obrátiť v zmysle čl. 267 ZFEÚ.¹⁸² Herrnfeld však v tejto súvislosti uvádza, že v takom prípade by sa ustanovenie čl. 42

¹⁸¹ HERNFELD, H-H. *Article 42: Judicial review*. In HERNFELD, H-H., BRODOWSKI, D., BURCHARD, CH.: *European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO'): Article-by-Article Commentary*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, s. 432.

¹⁸² Pozri dokument Rady č. 10818/16.

ods. 2 písm. c) Nariadenia o Európskej prokuratúre zdalo nadbytočné, nakoľko táto otázka by bola pokrytá už čl. 42 ods. 2 písm. b) tohto nariadenia. Preto je podľa jeho názoru potrebné zvážiť aj výklad, že členské štáty môžu za vnútroštátne orgány podľa čl. 25 ods. 6 Nariadenia o Európskej prokuratúre určiť aj taký orgán, ktorý nie je súdom alebo tribunálom v zmysle čl. 267 ZFEÚ. V takom prípade by však bolo nevyhnutné zaručiť možnosť opravného prostriedku voči rozhodnutiu tohto orgánu, o ktorom by rozhodoval súd, ktorý už súdom alebo tribunálom podľa čl. 267 ZFEÚ je, aby sa tak podľa tohto ustanovenia mohol obrátiť na Súdny dvor s prejudiciálnou otázkou.¹⁸³

i) rozhodovanie Súdneho dvora vo všetkých sporoch o náhradu škody, ktorú spôsobila Európska prokuratúra

Čl. 42 ods. 4 Nariadenia o Európskej prokuratúre sa vzťahuje len na mimozmluvnú zodpovednosť Európskej prokuratúry. Podľa čl. 268 ZFEÚ má Súdny dvor právomoc rozhodovať spory o náhrade škody podľa článku 340 ods. 2 ZFEÚ, v zmysle ktorého v prípade nezmluvnej zodpovednosti Únia, v súlade so zásadami spoločnými pre právne poriadky členských štátov, napráva akékoľvek škody spôsobené vlastnými orgánmi alebo pracovníkmi pri výkone ich funkcií. Aj čl. 113 ods. 3 Nariadenia o Európskej prokuratúre uvádza, že v prípade mimozmluvnej zodpovednosti Európska prokuratúra v súlade so všeobecnými zásadami, ktoré sú spoločné pre právne poriadky členských štátov Európskej únie nahradí všetky škody spôsobené ňou alebo jej zamestnancami pri plnení pracovných povinností v rozsahu, v akom im môže byť daná škoda pripísaná. Uvedené sa vzťahuje aj na škody spôsobené chybou európskeho delegovaného prokurátora pri plnení jeho pracovných povinností.¹⁸⁴

¹⁸³ HERNFELD, H.-H. *Article 42: Judicial review*. In HERNFELD, H.-H., BRODOWSKI, D., BURCHARD, CH.: *European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO'): Article-by-Article Commentary*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, s. 432 a 433.

¹⁸⁴ Pozri čl. 113 ods. 4 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

j) rozhodovanie Súdneho dvora vo všetkých sporoch na základe rozhodcovských doložiek v zmluvách, ktoré uzatvorí Európska prokuratúra

Podľa čl. 113 ods. 1 Nariadenia o Európskej prokuratúre sa zmluvná zodpovednosť Európskej prokuratúry spravuje právom rozhodným pre danú zmluvu, pričom podľa ods. 6 tohto článku sa vnútroštátne sudy členských štátov Európskej únie, ktoré majú právomoc konať v sporoch týkajúcich sa zmluvnej zodpovednosti Európskej prokuratúry, určia odkazom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012.¹⁸⁵ Podľa čl. 113 ods. 2 Nariadenia o Európskej prokuratúre má však Súdny dvor právomoc rozhodovať na základe akejkoľvek rozhodcovskej doložky uvedenej v zmluve, ktorú uzavrie Európska prokuratúra, a to v súlade s čl. 272 ZFEÚ.

k) rozhodovanie Súdneho dvora vo všetkých sporoch týkajúcich sa zamestnancov

Podľa čl. 42 ods. 6 Nariadenia o Európskej prokuratúre má Súdny dvor právomoc v súlade s článkom 270 ZFEÚ vo všetkých sporoch týkajúcich sa zamestnancov. Podľa čl. 270 ZFEÚ má Súdny dvor právomoc rozhodovať všetky spory medzi Úniou a jej zamestnancami v medziach a za podmienok stanovených Služobným poriadkom úradníkov Únie a podmienkami zamestnávania ostatných zamestnancov Únie.

Čl. 42 ods. 6 Nariadenia o Európskej prokuratúre sa vzťahuje na všetkých zamestnancov Európskej prokuratúry vrátane hlavného európskeho prokurátora, európskych prokurátorov a EDP. Na všetkých zamestnancov Európskej prokuratúry sa vzťahuje služobný poriadok a podmienky zamestnávania, ako aj pravidlá prijaté na základe dohody medzi inštitúciami Únie na účely uplatňovania služobného poriadku a podmienok zamestnávania, pokiaľ Nariadenie o Európskej prokuratúre neustanovuje inak.¹⁸⁶

¹⁸⁵ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (prepracované znenie), Ú. v. EÚ L 351, 20.12.2012, s. 1 – 32.

¹⁸⁶ Čl. 96 ods. 1 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

l) rozhodovanie Súdneho dvora o odvolaní hlavného európskeho prokurátora a o odvolaní európskych prokurátorov

Podľa čl. 42 ods. 7 má Súdny dvor právomoc rozhodovať o odvolaní hlavného európskeho prokurátora v súlade s čl. 14 ods. 5, ako aj právomoc rozhodovať o odvolaní európskych prokurátorov v súlade s čl. 16 ods. 5 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

V zmysle týchto ustanovení môže Súdny dvor na návrh Európskeho parlamentu, Rady alebo Komisie odvolať hlavného európskeho prokurátora ako aj európskeho prokurátora, ak zistí, že už nie je spôsobilý vykonávať svoje povinnosti alebo že sa dopustil závažného pochybenia.

3. Otázky a problémy vznikajúce v súvislosti s úpravou súdneho preskúmania úkonov Európskej prokuratúry

V súvislosti s úpravou súdneho preskúmania úkonov Európskej prokuratúry možno identifikovať niekoľko okruhov problémov, na ktoré poukazuje odborná literatúra, všetky však spolu pomerne úzko súvisia. Patria medzi ne predovšetkým otázky týkajúce sa prekročenia právomoci únijskeho zákonodarcu pri prijímaní Nariadenia o Európskej prokuratúre, dodržiavania princípov právneho štátu, zabezpečenia účinnej súdnej ochrany či tzv. „forum shopping“.

a) Prekročenie právomoci

Primárne právo upravuje vznik Európskej prokuratúry v čl. 86 ZFEÚ. Tretí odsek tohto článku stanovuje, že Nariadenie o Európskej prokuratúre ustanoví právne postavenie Európskej prokuratúry, podrobnosti výkonu jej funkcií, procesné predpisy vzťahujúce sa na jej činnosť, ako aj pravidlá prípustnosti dôkazov a pravidlá súdnej kontroly preskúmania jej procesných úkonov pri výkone jej funkcií. Už počas rokovaní o návrhu Komisie z roku 2013 sa však ozývali hlasy, podľa ktorých toto ustanovenie nemôže znamenať možnosť Rady odchýliť sa od systému rozdelenia právomocí v takej podobe, v akej ho stanovuje primárne právo EÚ. V tejto súvislosti právny

IV. Ochrana ústavnosti a zákonnosti postupov a rozhodnutí Európskej prokuratúry s osobitným zreteľom na ochranu základných práv a slobôd

servis Rady v roku 2014 poukázal na to, že hoci uvedené ustanovenie neupravuje explicitne možnosť odkloniť sa od pravidiel upravujúcich právomoc Súdneho dvora, ZFEÚ je potrebné chápať tak, že zákonodarcovi umožňujú vylúčiť možnosť podať žalobu o neplatnosť právneho aktu podľa čl. 263 ZFEÚ voči tým rozhodnutiam, ktoré Európska prokuratúra prijíma na decentralizovanej úrovni, teda rozhodnutí, ktoré prijíma po podaní žaloby na príslušnom vnútroštátnom súde. Pokiaľ ide o rozhodnutia prijaté Európskou prokuratúrou ešte pred podaním žaloby na príslušný vnútroštátny súd, právny servis Rady uviedol, že v súvislosti s procesnými úkonmi, ktoré prevažne alebo výlučne implementujú právo EÚ, akými je napr. rozhodnutie o výbere súdu,¹⁸⁷ nemôže systém súdneho preskúmania pred vnútroštátnym súdom, ktorý neumožňuje obrátiť sa na Súdny dvor, zaručiť účinnú súdnu ochranu. Podľa právneho servisu Rady by takáto úprava negatívne ovplyvnila autonómiu právneho poriadku EÚ, čo nemôže byť účelom čl. 83 ods. 3 ZFEÚ. Právny servis Rady taktiež skonštatoval, že všeobecné vylúčenie možnosti podať žalobu o neplatnosť rozhodnutí Európskej prokuratúry na Súdny dvor nie je podľa primárneho práva dovolené – zákonodarca EÚ teda podľa právneho servisu Rady nemá právomoc zaviesť systém, ktorý Súdny dvor zbavuje právomoci rozhodovať o žalobách o neplatnosť procesných opatrení prijatých Európskou prokuratúrou, ktoré výlučne alebo prevažne implementujú právo EÚ a voči ktorým by súdne preskúmanie pred vnútroštátnym súdom nezaručilo účinnú súdnu ochranu alebo by negatívne ovplyvnilo autonómiu právneho poriadku EÚ.¹⁸⁸

Samotná Rada však zdieľala názor Komisie, podľa ktorého je čl. 86 ods. 3 ZFEÚ vhodným základom pre vytvorenie systému, v rámci ktorého majú primárnu právomoc súdneho preskúmania procesných úkonov Európskej

¹⁸⁷ Teda „*choice of forum*“.

¹⁸⁸ Stanovisko Právneho servisu Rady zo 17. septembra 2014, 13302/1/14 REV 1, „Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – otázky týkajúce sa súdneho preskúmania procesných opatrení prijatých Európskou prokuratúrou“. Pozri aj ZIVIC, A., ZANDSTRA, T., PIT, Q., VEGT-SCHOUTEN, A. Who's Afraid of EU Primary Law? Judicial Review of the EPPO's Decision on Forum Choice. In: *New Journal of European Criminal Law* [online]. 2022, vol. 13, no. 4 [cit. 2022-12-21].

prokuratúry vnútroštátne súdy, pričom Súdny dvor nemá mať takúto právomoc voči týmto úkonom podľa čl. 263, 265 a 268 ZFEÚ.¹⁸⁹

V tejto súvislosti bolo poukazované aj na to, že čl. 263 ods. 5 ZFEÚ stanovuje, že „[p]rávne akty, ktorými sa zriaďujú orgány, úrady a agentúry Únie, môžu ustanoviť osobitné podmienky a úpravy týkajúce sa žalôb podaných fyzickými alebo právnickými osobami proti aktom týchto orgánov alebo úradov alebo agentúr Únie, ktoré zakladajú právne účinky voči nim.“ Podľa viacerých autorov je však otázne, či by práve toto ustanovenie umožňovalo vylúčiť právomoc Súdneho dvora preskúmavať procesné úkony Európskej prokuratúry, keďže takéto vylúčenie by mohlo presahovať rámec „ustanovenia osobitných podmienok a úprav.“¹⁹⁰ Navyše čl. 265 ZFEÚ neobsahuje podobné ustanovenie vo vzťahu k žalobám o nečinnosť, ktoré by odôvodňovalo vylúčenie právomoci Súdneho dvora aj v súvislosti s opomenutiami Európskej prokuratúry konať, ako je to upravené v platnom Nariadení o Európskej prokuratúre. Zákonodarca by sa tak mohol opierať len o čl. 86 ods. 3 ZFEÚ ako článok zahŕňajúci obe situácie.¹⁹¹

Taktiež je potrebné pripomenúť, že Súdny dvor vo svojom stanovisku 2/13 týkajúcom sa pristúpenia EÚ k Európskemu dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uviedol, že podľa jeho ustálenej judikatúry nemôže medzinárodná dohoda ohroziť vymedzenie právomocí stanovené

¹⁸⁹ HERNFELD, H-H. *Article 42: Judicial review*. In HERNFELD, H-H., BRODOWSKI, D., BURCHARD, CH.: *European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO'): Article-by-Article Commentary*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, s. 405.

¹⁹⁰ *Ibid.*, s. 405., ako aj MITSILEGAS, V. a GIUFFRIDA, F. Raising the bar? Thoughts on the establishment of the European Public Prosecutor's Office. In: *CEPS Policy Insights. Thinking ahead for Europe* [online]. 2017, č. 2017/39 [cit. 2023-01-22]; a MITSILEGAS, V., GIUFFRIDA, F. The European Public Prosecutor's Office and Human Rights. In: GEELHOED, W., ERKELENS, L. H., MEIJ, A. W. H. (eds.) *Shifting Perspectives on the European Public Prosecutor's Office*. The Hague: T.M.C. ASSER PRESS, 2018, s. 59 – 98.

¹⁹¹ HERNFELD, H-H. *Article 42: Judicial review*. In HERNFELD, H-H., BRODOWSKI, D., BURCHARD, CH.: *European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO'): Article-by-Article Commentary*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, s. 405 a MITSILEGAS, V. a GIUFFRIDA, F. Raising the bar? Thoughts on the establishment of the European Public Prosecutor's Office, už cit. a MITSILEGAS, V., GIUFFRIDA, F. The European Public Prosecutor's Office and Human Rights, už cit.

IV. Ochrana ústavnosti a zákonnosti postupov a rozhodnutí Európskej prokuratúry s osobitným zreteľom na ochranu základných práv a slobôd

v primárnom práve EÚ, a teda ani autonómiu právneho systému EÚ, ktorého dodržiavanie zabezpečuje Súdny dvor.¹⁹² V tejto súvislosti dokonca Súdny dvor označil svoje právomoci za základný rys systému EÚ.¹⁹³ V uvedenom prípade by v rozpore so systémom právomocí stanovenom primárnym právom EÚ bola medzinárodná dohoda, ktorej právna sila je v rámci hierarchie prameňov práva EÚ nižšia – tak ako je to v prípade nariadení ako súčasť sekundárneho práva EÚ – než právna sila primárneho práva EÚ.¹⁹⁴ Ako už bolo uvedené, čl. 86 ods. 3 ZFEÚ explicitne neumožňuje zákonodarcovi odchyliť sa od rozdelenia právomocí stanovených primárnym právom EÚ. Takúto možnosť podľa nášho názoru nepripúšťa ani implicitne, pretože takéto vylúčenie by bolo, aj vzhľadom na vyššie uvedené konštatovanie Súdneho dvora, v rozpore s účelom zakladajúcich zmlúv, teda primárneho práva EÚ a narušilo by autonómiu právneho poriadku EÚ. Nariadenie o Európskej prokuratúre síce môže upraviť podmienky súdneho preskúmania procesných úkonov Európskej prokuratúry ako uvádza čl. 86 ods. 3 ZFEÚ, podmienky obsiahnuté v tomto nariadení by však, podľa nášho názoru, mali byť v súlade s deľbou právomocí podľa príslušných ustanovení primárneho práva EÚ. Výnimkou by tak bola iba situácia, v ktorej by došlo k zmene primárneho práva EÚ a čl. 86 ods. 3 ZFEÚ by obsahoval explicitne stanovenú možnosť zákonodarcu urobiť tak.

Nie je vylúčené, že možnosť vyjadriť sa k vyššie uvedeným úvahám bude mať aj samotný Súdny dvor, keď otázku platnosti čl. 42 ods. 2 Nariadenia o Európskej prokuratúry bude posudzovať v rámci prejudiciálneho konania alebo rozhodovať o žalobe podanej podľa čl. 263 ZFEÚ. V prípade, že Súdny dvor vyhlási čl. 42 ods. 1 Nariadenia o Európskej prokuratúre za neplatný, by sa za určitých okolností mohli jednotlivci obrátiť so žalobou o neplatnosť procesných úkonov Európskej prokuratúry priamo na Súdny dvor.¹⁹⁵

¹⁹² Pozri stanovisko Súdneho dvora z 18. decembra 2014, 2/13, EU:C:2014:2454, b. 201.

¹⁹³ Ibid., b. 202.

¹⁹⁴ Pozri napr. rozsudok Súdneho dvora z 30. septembra 1987, *Meryem Demirel*, 12/86, EU:C:1987:400.

¹⁹⁵ Bližšie pozri ZIVIC, A., ZANDSTRA, T., PIT, Q., VEGT-SCHOUTEN, A. Who's Afraid of EU Primary Law? Judicial Review of the EPPO's Decision on Forum Choice. In *New Journal of European Criminal Law*, 2022, vol. 13, no. 4.

b) Účinná súdna ochrana

Ďalšou otázkou týkajúcou sa právnej úpravy súdneho preskúmania procesných úkonov Európskej prokuratúry a úzko súvisiacou s obavami v súvislosti s prekročením právomoci zákonodarcu pri stanovovaní takejto úpravy je otázka týkajúca sa zabezpečenia účinnej súdnej ochrany naprieč členskými štátmi zúčastňujúcimi sa posilnenej spolupráce na účely zriadenia Európskej prokuratúry. V tejto oblasti možno hovoriť o dvoch rovinách prípadných problémov – s vyššie uvedenými úvahami súvisí predovšetkým prvá rovina, ktorou je obmedzenie právomoci Súdneho dvora vo vzťahu k posudzovaniu platnosti procesných úkonov Európskej prokuratúry, ktorých cieľom je zakladať právne účinky voči tretím stranám, podľa čl. 263 a 265 ZFEÚ. Táto sa nevyhnutne netýka otázky, či je, resp. do akej miery je zabezpečená účinná súdna ochrana v konkrétnych členských štátoch, ale zaoberá sa predovšetkým skutočnosťou, že už samotné obmedzenie právomoci Súdneho dvora, resp. presun súdneho prieskumu z európskej na vnútroštátnu úroveň, v tejto oblasti predstavuje problém.¹⁹⁶ Jedným z hlavných argumentov tohto presunu bol hybridný charakter Európskej prokuratúry, ktorá je síce orgánom EÚ, ale vo veľkej miere bude pôsobiť v rámci jednotlivých systémov trestného súdnictva členských štátov a množstvo úkonov bude vykonávať práve podľa vnútroštátneho práva.¹⁹⁷ Nájdu sa však aj autori, podľa ktorých je práve táto skutočnosť dôvodom pre zabezpečenie možnosti prieskumu úkonov orgánu EÚ na európskej úrovni, pretože tieto môžu značným spôsobom zasiahnuť do základných práv priznávaných práve na úrovni EÚ.¹⁹⁸

¹⁹⁶ Napr. MITSILEGAS, V., GIUFFRIDA, F. The European Public Prosecutor's Office and Human Rights. In: GEELHOED, W., ERKELENS, L. H., MEIJ, A. W. H. (eds.) *Shifting Perspectives on the European Public Prosecutor's Office*. The Hague: T.M.C. ASSER PRESS, 2018.

¹⁹⁷ Pozri Návrh komisie z roku 2013 ako aj HERNFELD, H-H. *Article 42: Judicial review*. In HERNFELD, H-H., BRODOWSKI, D., BURCHARD, CH.: *European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO')*: Article-by-Article Commentary. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, s. 406.

¹⁹⁸ MITSILEGAS, V. a GIUFFRIDA, F. Raising the bar? Thoughts on the establishment of the European Public Prosecutor's Office. In *CEPS Policy Insights. Thinking ahead for Europe* [online]. 2017, č. 2017/39, s. 13.

IV. Ochrana ústavnosti a zákonnosti postupov a rozhodnutí Európskej prokuratúry s osobitným zreteľom na ochranu základných práv a slobôd

Druhú rovinu predstavuje možná absencia účinnej súdnej ochrany v niektorých členských štátoch, a to vzhľadom na rozdielnu právnu úpravu súdneho preskúmania procesných úkonov prokuratúry. V niektorých členských štátoch totiž nie všetky procesné úkony prokuratúry zakladajúce právne účinky voči tretím stranám podliehajú preskúmaniu zo strany súdov.¹⁹⁹ Navyše, hoci znenie čl. 42 ods. 1 Nariadenia o Európskej prokuratúre v spojitosti so znením bodu 88 preambuly tohto nariadenia odkazuje na pomerne jednoznačnú povinnosť členských štátov zabezpečiť v súvislosti s procesnými úkonmi Európskej prokuratúry, ktorých cieľom je založiť právne účinky voči tretím stranám, účinnú súdnu ochranu, toto nariadenie obsahuje pomerne nenápadné ustanovenie, ktoré v tejto súvislosti vzbudzuje nejasnosti. Ide o bod 30 preambuly Nariadenia o Európskej prokuratúre, podľa ktorého „[k]eď sa v práve členského štátu ustanovuje vnútorné preskúmanie niektorých úkonov v rámci organizácie vnútroštátnej prokuratúry, preskúmanie takýchto úkonov [EDP] by malo patriť do dozornej právomoci dozorujúceho európskeho prokurátora v súlade s vnútorným rokovacím poriadkom Európskej prokuratúry. Bez toho, aby tým bol dotknutý článok 19 ZEÚ a článok 47 Charty, by členské štáty nemali mať povinnosť ustanoviť pre takéto prípady preskúmanie vnútroštátnymi súdmi.“

Lisabonskou zmluvou bola do primárneho práva zakotvená povinnosť členských štátov ustanoviť v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie, prostriedky nápravy potrebné na zabezpečenie účinnej právnej ochrany.²⁰⁰ Toto ustanovenie síce hovorí o účinnej *právnej* ochrane, jeho účelom je však zdôraznenie už existujúcej všeobecnej zásady práva EÚ – zásady účinnej *súdnej* ochrany – vyplývajúcej z ústavných tradícií spoločných členským štátom

¹⁹⁹ Mohlo by ísť napr. aj o Slovenskú republiku. Bližšie pozri nasledujúcu podkapitolu.

²⁰⁰ Pozri druhý pododsek čl. 19 ods. 1 ZEÚ.

EÚ²⁰¹ a spomínanej v judikatúre Súdneho dvora.²⁰² Všeobecná zásada účinnej súdnej ochrany bola podľa Súdneho dvora potvrdená čl. 47 Charty.^{203,204}

Charta vo svojom čl. 47 odkazuje na “účinný prostriedok nápravy pred súdom” a jej vysvetlivky²⁰⁵ uvádzajú, že „[v] práve Únie je [...] ochrana rozsiahlejšia, pretože zaručuje právo na účinný prostriedok nápravy pred súdom. Súdny dvor uznal toto právo ako všeobecnú zásadu práva Únie [...]. Podľa súdu sa táto zásada práva Únie vzťahuje tiež na členské štáty, pokiaľ vykonávajú právo Únie. [...] Článok 47 sa vzťahuje na inštitúcie Únie a členské štáty, pokiaľ vykonávajú právo Únie, a to s ohľadom na všetky práva zaručené právom Únie.”

Napriek zneniu čl. 19 ZEÚ sa preto jeho obsah spája so “súdnou ochranou” a “súdnym preskúmaním”. Súdny dvor taktiež tieto pojmy častokrát zamieňa, necitujúc presné znenie ZEÚ, ale využívajúc miesto neho pojem “účinná súdna ochrana”.²⁰⁶ Je taktiež potrebné poznamenať, že zásada účin-

²⁰¹ RYDÉN, E. (2020). *Exploring the Scope of Article 19(1) TEU. A New Horizon for the Enforcement of the Rule of Law in EU Member States?*: magisterská práca. Uppsala: Univerzita v Uppsale, 2020, s. 22 – 24.

²⁰² Pozri napr. rozsudok Súdneho dvora z 15. mája 1986, *Johnston*, 222/84, EU:C:1986:206 a rozsudok Súdneho dvora z 28. Marca 2017, *Rosneft*, C-72/15, EU:C:2017:236.

²⁰³ Podľa čl. 47 Charty s názvom Právo na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces “[k]aždý, koho práva a slobody zaručené právom Únie sú porušené, má za podmienok ustanovených v tomto článku právo na účinný prostriedok nápravy pred súdom.

Každý má právo na to, aby jeho záležitosti bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Každý musí mať možnosť poradiť sa, obhajovať sa a nechať sa zastupovať.

Právna pomoc sa poskytuje osobám, ktoré nemajú dostatočné prostriedky v prípade, ak je táto pomoc potrebná na zabezpečenie efektívneho prístupu k spravodlivosti.”

²⁰⁴ Rozsudok Súdneho dvora z 13. Marca 2007, *Unibet*, C-432/05, EU:C:2007:163, b. 37.

²⁰⁵ Vysvetlivky k Charte základných práv, Ú. v. EÚ C 303, 14.12.2007, s. 17 – 35. Podľa čl. 52 ods. 7 Charty „[s]údy Únie a členských štátov náležite prihliadajú na vysvetlivky vypracované s cieľom poskytnúť usmernenia pri výklade tejto charty.“

²⁰⁶ V rozsudku vo veci C-619/18 Súdny dvor uviedol, že “[...] ako stanovuje článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ, členské štáty ustanovia pre jednotlivcov v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie, prostriedky nápravy potrebné na zabezpečenie ich práva na účinnú súdnu ochranu. Členským štátom teda prináleží, aby vytvorili systém opravných prostriedkov a postupov zabezpečujúcich účinné súdne preskúmanie v uvedených oblastiach [...].” Pozri rozsudok Súdneho dvora z 24. júna 2019, *Európska komisia proti Poľskej republike*, C-619/18, EU:C:2019:531, b. 48.

IV. Ochrana ústavnosti a zákonnosti postupov a rozhodnutí Európskej prokuratúry s osobitným zreteľom na ochranu základných práv a slobôd

nej súdnej ochrany nie je statická a Súdny dvor ju uplatňoval a rozvíjal flexibilným spôsobom, prispôsobujúc ju rôznym situáciám, v ktorých sa jednotlivci pokúšali uplatniť svoje práva vyplývajúce z práva EÚ.²⁰⁷

Pokiaľ ide o práva jednotlivcov vyplývajúcich z práva EÚ, vnútroštátne súdy sú viazané Chartou, keď vykonávajú právo EÚ. Vo všeobecnosti platí, že v konkrétnom prípade musí byť uplatniteľné ustanovenie sekundárneho práva EÚ, avšak ako uviedol Súdny dvor vo veci *Heylens*,²⁰⁸ všeobecná zásada účinnej súdnej ochrany, potvrdená čl. 47 Charty, je uplatniteľná bez ohľadu na to, či je konkrétne právo upravené sekundárnym právom EÚ.²⁰⁹ Aj odhliadnuc od tohto pravidla by však Charta mala byť uplatniteľná na konania v rámci právomoci Európskej prokuratúry, keďže tieto sú iniciované a uskutočňované na základe Nariadenia o Európskej prokuratúre.

Nariadenie o Európskej prokuratúre účinnú súdnu ochranu ako takú explicitne nespomína. Zavádza len už spomenuté pravidlo vo svojom čl. 42 ods. 1, avšak v tejto súvislosti bod 88 preambuly uvádza, že v súvislosti so súdnym preskúmaním zákonnosti procesných úkonov Európskej prokuratúry, ktorých cieľom je zakladať právne účinky voči tretím stranám, by sa mali pred vnútroštátnymi súdmi zabezpečiť účinné opravné prostriedky v súlade s čl. 19 ods. 1 druhým pododsekom ZEÚ. V konečnom dôsledku tak, berúc do úvahy vyššie uvedený obsah čl. 19 ZEÚ, podľa Nariadenia o Európskej prokuratúre vo všeobecnosti členské štáty majú povinnosť zabezpečiť účinnú súdnu ochranu. Z pravidla, podľa ktorého majú procesné úkony, ktorých cieľom je zakladať právne účinky voči tretím stranám, podliehať preskúmaniu pred vnútroštátnymi súdmi, však na prvý pohľad stanovuje bod 30 preambuly výnimku. Uvedený bod však – takmer paradoxne – situácie v ňom uvedené zahŕňa pod povinnosť dodržiavať čl. 19 ZEÚ a 47 Charty.²¹⁰ Bod 30 preambuly tak v kontexte nariadenia spôsobuje nejasnosti, ktoré môžu byť príčinou nerovnakého zaobchádzania s dotknutými osobami

²⁰⁷ RYDÉN, E. (2020). *Exploring the Scope of Article 19(1) TEU. A New Horizon for the Enforcement of the Rule of Law in EU Member States?*: magisterská práca. Uppsala: Univerzita v Uppsale, 2020, s. 26.

²⁰⁸ Rozsudok Súdného dvora z 15. októbra 1987, *Heylens*, 222/86, EU:C:1987:442.

²⁰⁹ *Ibid.*, b. 14.

²¹⁰ Tieto by však boli uplatniteľné bez ohľadu na ich explicitné spomenutie v uvedenom bode preambuly.

naprieč rôznymi členskými štátmi participujúcimi na posilnenej spolupráci, ktorej účelom bolo vytvorenie Európskej prokuratúry.

V tejto súvislosti však do úvahy pripadá niekoľko možných výkladov bodu 30 preambuly Nariadenia o Európskej prokuratúre, vďaka ktorým by bolo možné uvedené ustanovenie chápať aj inak ako odporujúce všeobecnej zásade práva EÚ. Jedným z možných výkladov je, že čl. 19 ZEÚ a 47 Charty by sa mali vykladať v širšom rozsahu, a to ako vyžadujúce zabezpečenie účinnej právnej ochrany v porovnaní s užšie ponímanou účinnou súdnou ochranou. Táto by tak mohla zahŕňať aj spomínaný prieskum nadriadenými prokurátormi. Tento výklad je však podľa nášho názoru len ťažko prijateľný, nakoľko judikatúra Súdneho dvora ako aj odborná literatúra je v otázke výkladu čl. 19 ZEÚ aj čl. 47 Charty ako priznávajúceho účinnú súdnu ochranu pomerne jednoznačná.

Ďalším možným výkladom bodu 30 preambuly je taký výklad, podľa ktorého sa tento bod, vzhľadom na jeho znenie a súvislosti, v ktorých sa možnosť interného prieskumu v rámci prokuratúry spomína²¹¹ – vzťahuje na možnú absenciu súdneho preskúmania len počas vyšetrovacej fázy a že nevyklučuje povinnosť členských štátov dodržiavať všeobecnú zásadu účinnej súdnej ochrany mimo rámca vyšetrovacích opatrení alebo prostredníctvom osobitných konaní, akým je napr. ústavná sťažnosť jednotlivca. Bod 30 preambuly sa teda pravdepodobne nevzťahuje na všetky procesné úkony Európskej prokuratúry, ktorých cieľom je založiť právne účinky voči tretím stranám, keďže tento pojem sa líši od pojmu „vyšetrovacie opatrenia“. Terminológia použitá v čl. 42 ods. 1 Nariadenia o Európskej prokuratúre bola

²¹¹ Bod 30 preambuly Nariadenia o Európskej prokuratúre znie nasledovne: „Vyšetovania vedené Európskou prokuratúrou by spravídla mali vykonávať delegovaní európski prokurátori v členských štátoch. Mali by pritom konať v súlade s týmto nariadením a, pokiaľ ide o záležitosti, na ktoré sa toto nariadenie nevzťahuje, v súlade s vnútroštátnym právom. Európski delegovaní prokurátori by mali vykonávať svoje úlohy pod dozorom dozorujúceho európskeho prokurátora a na základe usmernení a pokynov príslušnej stálej komory. Keď sa v práve členského štátu ustanovuje vnútorné preskúmanie niektorých úkonov v rámci organizácie vnútroštátnej prokuratúry, preskúmanie takýchto úkonov európskeho delegovaného prokurátora by malo patriť do dozornej právomoci dozorujúceho európskeho prokurátora v súlade s vnútorným rokovacím poriadkom Európskej prokuratúry. Bez toho, aby tým bol dotknutý článok 19 Zmluvy o EÚ a článok 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“), by členské štáty nemali mať povinnosť ustanoviť pre takéto prípady preskúmanie vnútroštátnymi súdmi.“

IV. Ochrana ústavnosti a zákonnosti postupov a rozhodnutí Európskej prokuratúry s osobitným zreteľom na ochranu základných práv a slobôd

uprednostnená pred pojmom „vyšetrovacie opatrenia“ alebo „úkony vyšetrovania“, keďže čl. 42 ods. 1 tohto nariadenia sa nemá uplatňovať len na vyšetrovacie opatrenia spomínané v čl. 30 a 31 Nariadenia o Európskej prokuratúre.²¹² Z tohto dôvodu tak nemožno vylúčiť ani taký výklad, podľa ktorého skupina určitých úkonov je vylúčená z povinnosti zabezpečiť súdny prieskum procesných úkonov Európskej prokuratúry berúc do úvahy skutočnosť, že pojem „procesné úkony“ používaný v Nariadení o Európskej prokuratúre je širší ako pojem „vyšetrovacie opatrenia“.

Možno sa však stretnúť aj s názorom, podľa ktorého je bod 30 preambuly kompromisom medzi viacerými názormi vyjadrenými v súvislosti s otázkou, či je pre členské štáty nevyhnutné zabezpečiť prieskum vnútroštátnymi súdmi taktiež v situáciách, kedy vnútroštátne právo upravuje mechanizmy interného prieskumu v rámci systému prokuratúry. Ako takýto kompromis tak bod 30 preambuly umožňuje uplatnenie týchto mechanizmov, avšak súčasne potvrdzuje povinnosť členských štátov zabezpečiť účinný súdny prieskum podľa čl. 19 ZEÚ a 47 Charty v situáciách spadajúcich pod čl. 42 ods. 1 Nariadenia o Európskej prokuratúre. Vnútroštátne právo tak môže ustanovovať, že predošlé vyčerpanie mechanizmov takéhoto prieskumu predstavuje podmienku, avšak nemôže plne nahradiť možnosť žiadať súdny prieskum procesných úkonov prokuratúry.²¹³

Vzhľadom na uvedené je tak zrejmé, že pokiaľ ide o súdny prieskum procesných úkonov Európskej prokuratúry a povinnosť zabezpečiť účinnú súdnu ochranu, objasnenie týchto otázok zo strany Súdneho dvora bude žiaduce. Objasnenie tejto otázky pripadá do úvahy predovšetkým v rámci konania o neplatnosť čl. 42 ods. 1 Nariadenia o Európskej prokuratúre podľa čl. 263 ZFEÚ, musel by ho však iniciovať členský štát, Európsky parlament, Rada alebo Komisia. Vzhľadom na doterajšie návrhy Nariadenia o Európskej prokuratúre a postoje členských štátov je minimálne zo strany troch zo

²¹² HERNFELD, H-H. *Article 42: Judicial review*. In HERNFELD, H-H., BRODOWSKI, D., BURCHARD, CH.: *European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO'): Article-by-Article Commentary*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, s. 409.

²¹³ *Ibid.*, s. 422 – 423.

štyroch možných žalobcov podľa čl. 263 ZFEÚ takýto scenár málo pravdepodobný.

Pokiaľ ide o konanie o prejudiciálnej otázke podľa čl. 267 ZFEÚ, ktoré by v súvislosti s objasňovaním výkladu a platnosti sekundárneho práva EÚ prichádzalo do úvahy, vzhľadom na podmienky stanovené Nariadením o Európskej prokuratúre a spôsob jej fungovania je takáto možnosť taktiež málo pravdepodobná. Súdny členských štátov sa totiž s prejudiciálnou otázkou môžu na Súdny dvor obrátiť len v rámci sporu, ktorý prejednávajú a otázka, s ktorou sa na Súdny dvor obrátia, nemôže mať hypotetický charakter.²¹⁴ Na Súdny dvor sa v zmysle čl. 267 ZFEÚ prokuratúra obrátiť nemôže,²¹⁵ a preto by Súdny dvor mohol rozhodovať len o prejudiciálnej otázke vnútroštátneho súdu, pričom už samotný fakt, že sa na Súdny dvor obrátil vnútroštátny súd, by v najväčšej pravdepodobnosti znamenal, že sa naň obracia s hypotetickou otázkou týkajúcou sa povinnosti zabezpečiť účinnú súdnu ochranu, nakoľko možnosť preskúmania aktu Európskej prokuratúry vnútroštátnym súdom, z konania pred ktorým by prejudiciálna otázka vzišla, by znamenala, že právna úprava dotknutého členského štátu účinnú súdnu ochranu v tejto oblasti zabezpečuje. Výnimkou by mohla byť situácia, kedy by prejudiciálnu otázku položil Súdnemu dvoru niektorý z ústavných súdov, prípadne najvyšších súdov členských štátov, v ktorých prieskum procesných úkonov prokuratúry všeobecnými vnútroštátnymi súdmi nie je možný, a to v rámci konania o porušení základných práv jednotlivca.

Ak by sa Súdnemu dvoru naskytla príležitosť zodpovedať prejudiciálnu otázku, či sú členské štáty zúčastňujúce sa na posilnenej spolupráci, ktorej cieľom je založiť Európsku prokuratúru, povinné zabezpečiť účinnú súdnu ochranu prostredníctvom umožnenia súdneho prieskumu procesných úkonov Európskej prokuratúry, ktorých cieľom je založiť právne účinky voči tretím stranám, do úvahy by pripadalo niekoľko odpovedí Súdneho dvora. Ten by mohol rozhodnúť, že vzhľadom na úmysel újného zákonodarcu odzrkadlený v bode 30 preambuly Nariadenia o Európskej prokuratúre, sa povinnosť zabezpečiť súdny prieskum vzťahuje len na úkony Európskej

²¹⁴ Pozri napr. rozsudok Súdneho dvora z 21. januára 2003, *Bacardi-Martini SAS*, C-318/00, EU:C:2003:41, b. 42 a 43.

²¹⁵ Pozri napr. rozsudok Súdneho dvora z 12. decembra 1996, *X*, spojené veci C-74/95 a C-129/95, EU:C:1996:491.

IV. Ochrana ústavnosti a zákonnosti postupov a rozhodnutí Európskej prokuratúry s osobitným zreteľom na ochranu základných práv a slobôd

prokuratúry mimo rámca vyšetrovacích opatrení, pričom vo vzťahu k vyšetrovacím opatreniam by postačoval aj interný prieskum v rámci prokuratúry. Ak by však právny poriadok členského štátu zabezpečoval súdny prieskum vyšetrovacích opatrení, Nariadenie o Európskej prokuratúre by takejto právnej úprave nebránilo. Takúto odpoveď Súdneho dvora síce nemožno vylúčiť, nezdá sa však byť ani pravdepodobná. Aj napriek nejasnému zneniu bodu 30 preambuly a zdánlivej možnosti vylúčiť súdny prieskum vyšetrovacích opatrení by sa mala zásada účinnej súdnej ochrany dodržiavať aj v súvislosti s vyšetrovacími opatreniami Európskej prokuratúry.

Ako ďalšia pripadá do úvahy aj odpoveď Súdneho dvora, podľa ktorej by sa mal bod 30 preambuly Nariadenia o Európskej prokuratúre vykladať extenzívnym spôsobom a v prípadoch, kedy vnútroštátne právo ustanovuje interný prieskum úkonov prokuratúry a neupravuje možnosť ich súdneho prieskumu, členský štát nie je povinný meniť svoju právnu úpravu vzhľadom na okolnosti, za ktorých bola Európska prokuratúra zriadená. Takáto odpoveď je však len veľmi málo pravdepodobná a z hľadiska dodržiavania základných práv rozhodne nie žiaduca a vhodná. Napriek tomu však nemožno prehliadnúť úmysel autorov Nariadenia o Európskej prokuratúre rešpektovať vnútroštátne právne poriadky v čo najväčšej miere.

Súdny dvor môže rozhodnúť aj tak, že hoci všeobecné vnútroštátne súdy členských štátov nemajú možnosť súdneho prieskumu procesných úkonov Európskej prokuratúry, ktorých cieľom je založiť právne účinky voči tretím stranám, pre súlad so zásadou účinnej súdnej ochrany postačuje, aby vnútroštátny právny poriadok poskytoval možnosť „osobitných“ konaní, akými je v podmienkach Slovenskej republiky ústavná sťažnosť. V takomto prípade by bolo možné zabrániť porušovaniu základných práv, avšak bez potreby meniť vnútroštátne právne úpravy radikálnym spôsobom za účelom splnenia požiadaviek vyplývajúcich z práva EÚ. Takáto odpoveď by predstavovala kompromis medzi zabezpečením účinnej súdnej ochrany jednotlivca a rešpektovaním vnútroštátnych právnych poriadkov. Hoci je podľa nášho názoru tento scenár najpravdepodobnejší, domnievame sa, že by nemusel nevyhnutne rešpektovať zásadu efektivity v súvislosti s možnosťou domáhať sa účinnej súdnej ochrany. V členských štátoch s legislatívou obdobnou, akú má Slovenská republika, by takéto riešenie síce bolo v súlade

so zásadou ekvivalencie, bolo by však otázne, do akej miery je v súlade so zásadou efektivity.^{216, 217}

Do úvahy by ešte pripadala odpoveď Súdneho dvora, v zmysle ktorej by bez ohľadu na znenie bodu 30 preambuly Nariadenia o Európskej prokuratúre boli členské štáty povinné zabezpečiť účinnú súdnu ochranu vnútroštátnymi všeobecnými súdmi, nielen prostredníctvom osobitných konaní, akými je napr. konanie o ústavnej sťažnosti.²¹⁸ Takýto záver by nevyučoval možnosť interného prieskumu úkonov prokuratúry, požadoval by však možnosť dodatočného prieskumu vnútroštátnymi všeobecnými súdmi. Takýto scenár by bol podľa nášho názoru najvhodnejší z hľadiska zabezpečenia účinnej súdnej ochrany a odstránil by obavy z toho, že v jednom členskom štáte by sa jednotlivец mohol spoliehať na súdnu ochranu prostredníctvom štandardných konaní pred vnútroštátnymi súdmi, zatiaľ čo v inom členskom štáte by sa mohol obrátiť len na ústavný súd. Takéto riešenie by však predstavovalo značný zásah do vnútroštátnych právnych poriadkov a vyžadovalo by si

²¹⁶ Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora v prípade neexistencie pravidiel EÚ v určitej oblasti vnútroštátnemu právnemu poriadku každého členského štátu prináleží, aby na základe zásady procesnej autonómie upravil procesné náležitosti týkajúce sa žalôb určených na zaručenie ochrany práv osôb podliehajúcich súdnej právomoci. Zásada procesnej autonómie je však obmedzená zásadou ekvivalencie a zásadou efektivity. Podľa zásady ekvivalencie nesmú byť tieto procesné náležitosti menej priaznivé než pravidlá, ktoré upravujú podobné situácie podliehajúce vnútroštátnemu právu. V zmysle zásady efektivity nesmú prakticky znemožniť alebo nadmerne sťažiť výkon práv, ktoré priznáva právo Únie. Pozri napr. rozsudok Súdneho dvora z 15. marca 2017, *Aquino*, C-3/16, EU:C:2017:209, b. 48.

²¹⁷ Bližšie pozri RUŽIČKOVÁ, V. Judicial Review of the Acts of the European Public Prosecutor's Office – Possible Shortcomings and Several Considerations in Relation to the Slovak Republic and its Legislation. In: *The Lawyer Quarterly* [online]. 2021, vol. 11, no. 4, pp. 665 – 681 [cit. 2021-01-29].

²¹⁸ Podobne aj Herrmfeld, Pozri HERRNFELD, H-H, The EPPO's Hybrid Structure and Legal Framework. In: *Eucrim. The European Criminal Law Associations' Forum* [online]. Freiburg: Max Planck Institute for the Study of Crime, Security and Law, 2018, č. 2, s. 117 – 121 [cit. 2023-01-29]. ISSN 1862-6947. Dostupné na: <https://eucrim.eu/articles/the-eppos-hybrid-structure-and-legal-framework/>. Podľa Herrmfelda by mohla vhodná implementácia čl. 42 ods. 1 Nariadenia o Európskej prokuratúre, vykladaného vo svetle čl. 19 ZEÚ a čl. 47 Charty, znamenať, že členské štáty budú musieť v prípade potreby zmeniť svoju legislatívu s cieľom zabezpečiť, aby mohli vnútroštátne súdy vykonávať súdny prieskum vo všetkých situáciách, v ktorých súkromné a právnické osoby môžu obrátiť na Súdny dvor podľa čl. 263 ZFEÚ, pokiaľ by cieľom čl. 42 ods. 1 tohto nariadenia nebolo vylúčiť takúto priamu žalobu vo vzťahu k procesným úkonom Európskej prokuratúry.

IV. Ochrana ústavnosti a zákonnosti postupov a rozhodnutí Európskej prokuratúry s osobitným zreteľom na ochranu základných práv a slobôd

v niektorých členských štátoch významnú zmenu legislatívy, čo je vzhľadom na súčasný stav európskej integrácie a záujmy členských štátov málo pravdepodobné.

c) Voľba súdu

S predošlými problémami úzko súvisí aj otázka voľby súdu, na ktorý bude Európskou prokuratúrou podaná obžaloba. Vzhľadom na to, že má táto voľba značný dopad na podozrivého, resp. obžalovaného a jeho práva, mala by podliehať aj adekvátnemu súdnemu preskúmaniu. Voľba súdu má totiž dopad na procesné predpisy týkajúce sa konania a dôkazov, prípadne aj na druh a rozsah trestných sankcií. Podmieňuje miesto a jazyk konania a v prípade odsúdenia môže ovplyvniť podmienky, za ktorých je sankcia vykonávaná.²¹⁹

Čl. 36 ods. 3 Nariadenia o Európskej prokuratúre upravuje situáciu, kedy vec patrí do právomoci viacerých členských štátov, pričom vo všeobecnosti platí, že stála komora vydá pokyn na podanie obžaloby vo veci v členskom štáte konajúceho EDP. Konat' vo veci začne a vecou sa zaoberá spravidla EDP z členského štátu, v ktorom bola trestná činnosť sústredená, alebo ak bolo spáchaných niekoľko súvisiacich trestných činov, ktoré patria do právomoci Európskej prokuratúry, EDP z členského štátu, v ktorom bola spáchaná väčšina trestných činov.²²⁰

Stála komora sa však môže po zohľadnení správy, ktorú EDP predkladá európskemu dozorujúcemu prokurátorovi,²²¹ rozhodnúť vydať pokyn na trestné stíhanie veci v inom členskom štáte, ak je to dostatočne opodstatnené, pričom zohľadní viaceré kritériá a vydá EDP daného členského štátu pokyn konať zodpovedajúcim spôsobom. Medzi uvedené kritériá patrí v zmysle čl. 26 ods. 4 a 5 Nariadenia o Európskej prokuratúre miesto, kde

²¹⁹ ZIVIC, A., ZANDSTRA, T., PIT, Q., VEGT-SCHOUTEN, A. Who's Afraid of EU Primary Law? Judicial Review of the EPPO's Decision on Forum Choice. In *New Journal of European Criminal Law* [online]. 2022, vol. 13, no. 4.

²²⁰ Pozri čl. 26 ods. 4 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

²²¹ Táto správa obsahuje zhrnutie veci a návrh rozhodnutia, či sa má podať obžaloba na vnútroštátny súd alebo zvážiť postúpenie alebo odmietnutie veci, alebo zjednodušený postup trestného stíhania.

má podozrivá alebo obvinená osoba obvyklý pobyt, štátna príslušnosť podozrivej alebo obvinenej osoby a miesto, kde vznikla hlavná finančná škoda. Stála komora môže nariadiť EDP z iného členského štátu začať vyšetrovanie, len ak je odchýlka od vyššie uvedeného všeobecného pravidla riadne odôvodnená, pričom spomínané kritériá zohľadní v uvedenom poradí.

Príslušná stála komora vo veci týkajúcej sa právomoci viac ako jedného členského štátu môže dovtedy, kým sa neprijme rozhodnutie o trestnom stíhaní podľa čl. 36 Nariadenia o Európskej prokuratúre, rozhodnúť, že zmení pridelenie veci tak, že sa vec prideli EDP v inom členskom štáte, prípadne spojiť alebo vylúčiť veci a v každom prípade určiť konajúceho EDP, ak sú takéto rozhodnutia vo všeobecnom záujme spravodlivosti a v súlade s kritériami pre výber konajúceho EDP.

O tom, na ktorý súd bude podaná obžaloba, tak v konečnom dôsledku rozhoduje stála komora. Za jeden z možných problémov v tejto súvislosti možno považovať skutočnosť, že stále komory sú tvorené členmi z viacerých členských štátov, ktorí nemusia mať dostatočné vedomosti o právnych poriadkoch, medzi ktorými sa v danom prípade rozhodujú. Nie je vylúčené, že títo členovia môžu uprednostniť miesto podania obžaloby v členskom štáte s takým právnym poriadkom, ktorý im je bližší.²²²

Výhrady k uvedeným ustanoveniam súvisia taktiež s nejasnosťou v nich použitých formulácií, akými sú napr. „sústredenie trestnej činnosti“, „väčšina trestných činov“ či „riadne odôvodnená odchýlka“.²²³ V súvislosti s poslednou formuláciou je taktiež poukazované na to, že hoci Nariadenie o Európskej prokuratúre poskytuje kritériá ako odôvodniť takúto odchýlku, nehovorí už o tom, kedy a prečo je potrebné odkloniť sa od všeobecného pravidla. Hoci je v porovnaní s návrhom Komisie z roku 2013 súčasné znenie

²²² ZIVIC, A., ZANDSTRA, T., PIT, Q., VEGT-SCHOUTEN, A. Who's Afraid of EU Primary Law? Judicial Review of the EPPO's Decision on Forum Choice. In *New Journal of European Criminal Law* [online]. 2022, vol. 13, no. 4. Pozri aj LIGETI, K. The Structure of the EPPO: Features and Challenges. In *Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu* [online]. 2020, vol. 27, no. 1 [cit. 2023-01-27], s. 33-53.

²²³ Bližšie pozri ZIVIC, A., ZANDSTRA, T., PIT, Q., VEGT-SCHOUTEN, A. Who's Afraid of EU Primary Law? Judicial Review of the EPPO's Decision on Forum Choice. In *New Journal of European Criminal Law* [online]. 2022, vol. 13, no. 4.

IV. Ochrana ústavnosti a zákonnosti postupov a rozhodnutí Európskej prokuratúry s osobitným zreteľom na ochranu základných práv a slobôd

Nariadenia o Európskej prokuratúre prísnejšie, pokiaľ ide o diskrečnú právomoc Európskej prokuratúry pri voľbe súdu, na ktorý sa má podať obžaloba, stále pomerne široký priestor pre vlastné uváženie stálej komory, či sa od všeobecného pravidla odchyli, nemusí úplne zabrániť riziku taktizovania pri výbere súdu,²²⁴ ako poukazovala aj Rada počas vyjednávania o finálnej verzii tohto nariadenia.²²⁵

Hoci počas procesu tvorby Nariadenia o Európskej prokuratúre bolo navrhované zaradenie rozhodnutia o voľbe súdu medzi tie úkony, ktoré je oprávnený preskúmavať Súdny dvor podľa čl. 263 ZFEÚ,²²⁶ finálna verzia tohto nariadenia takýto prieskum neumožňuje. Jediným procesným rozhodnutím Európskej prokuratúry, ktorého cieľom je založiť právne účinky voči tretím stranám, ktoré podľa čl. 263 ZFEÚ preskúmava Súdny dvor, je tak rozhodnutie odmietnuť vec. Rozhodnutie týkajúce sa voľby súdu tak preskúmavajú vnútroštátne súdy, pričom tak robia na základe práva EÚ ako aj vnútroštátneho práva v rozsahu, v akom určité otázky neupravuje Nariadenie o Európskej prokuratúre. Vnútroštátne súdy sa v tejto súvislosti na Súdny dvor môžu, resp. v niektorých prípadoch musia obrátiť s prejudiciálnou otázkou týkajúcou sa platnosti procesných úkonov Európskej prokuratúry, pokiaľ sa takáto otázka platnosti pred súdom nastolila priamo na základe práva Únie ako aj týkajúcou sa výkladu alebo platnosti ustanovení práva Únie vrátane Nariadenia o Európskej prokuratúre. Pokiaľ majú vnútroštátne súdy pochybnosti o platnosti procesných úkonov Európskej prokuratúry vo svetle práva EÚ, vnútroštátne súdy by vždy mali predložiť Súdnu dvoru prejudiciálne otázky.²²⁷

V súvislosti s rozhodnutím Európskej prokuratúry týkajúcim sa voľby súdu, na ktorý má byť podaná obžaloba, však nie je úplne jasné, čo má byť predmetom súdneho preskúmania zo strany vnútroštátneho súdu. Pokiaľ vnútroštátny súd vykonáva takýto prieskum z hľadiska Nariadenia o Európskej

²²⁴ Tzv. „forum shopping“.

²²⁵ ZIVIC, A., ZANDSTRA, T., PIT, Q., VEGT-SCHOUTEN, A. Who's Afraid of EU Primary Law? Judicial Review of the EPPO's Decision on Forum Choice. In *New Journal of European Criminal Law* [online]. 2022, vol. 13, no. 4.

²²⁶ Túto možnosť navrhlo luxemburské predsedníctvo. Pozri dokument Rady č. 15100/15, 2013/0255 (APP), čl. 36 ods. 1 a tam uvedenú poznámku pod čiarou.

²²⁷ Bod 88 preambuly Nariadenia o Európskej prokuratúre.

prokuratúre, vnútroštátny súd bude môcť zrejme iba preskúmať uplatnenie kritérií v Nariadení o Európskej prokuratúre týkajúcich sa otázky, či má vnútroštátny súd právomoc podľa vnútroštátneho práva rozhodovať o obžalobe. Keďže vnútroštátne súdy nemajú právomoc vyhlásiť úkony Európskej prokuratúry za neplatné, ich právomoc je limitovaná len na posúdenie, či sú výhrady obžalovaného týkajúce sa tohto rozhodnutia dostatočne opodstatnené na to, aby sa v tejto súvislosti obrátili na Súdny dvor s prejudiciálnou otázkou. Súdny dvor však má podľa Nariadenia o Európskej prokuratúre iba právomoc objasniť výklad pravidiel upravených v čl. 26 ods. 4 Nariadenia o Európskej prokuratúre, prípadne objasniť správnosť uplatnenia týchto pravidiel Európskou prokuratúrou. Keďže však Súdny dvor nemôže rozhodnúť, ktorý súd má rozhodovať vo veci, nie je úplne jasné, do akej miery môže byť takýto prieskum platnosti rozhodnutia o tom, na ktorý súd bude podaná obžaloba, rozsiahly.²²⁸

d) Princípy právneho štátu

Doposiaľ spomenuté výhrady a nedostatky týkajúce sa úpravy súdneho preskúmania v Nariadení o Európskej prokuratúre možno súčasne označiť za ohrozenie princípov právneho štátu. To vyplýva predovšetkým z už uvedenej skutočnosti, že právomoc Súdneho dvora, pokiaľ ide o preskúmanie procesných úkonov Európskej prokuratúry, je značne oklieštená, pričom nie je vylúčené, že k takémuto okliešteniu došlo v rozpore s primárnym právom EÚ. Problematickým je najmä obmedzenie právomoci Súdneho dvora vo vzťahu k procesným úkonom Európskej prokuratúry podľa čl. 263 ZFEÚ. Hoci Súdny dvor môže v rámci konania o neplatnosť aktu upraveného v tomto článku posudzovať rozhodnutie odmietnuť vec, nemá právomoc rozhodovať o neplatnosti kľúčových rozhodnutí Európskej prokuratúry týkajúcich sa začatia vyšetrovania a podania obžaloby, spojenia a zmeny pridelenia veci, voľby súdu, na ktorý bude podaná obžaloba či sporov o právomoc. Všetky z týchto rozhodnutí majú vážny dopad na právne postavenie

²²⁸ ZIVIC, A., ZANDSTRA, T., PIT, Q., VEGT-SCHOUTEN, A. Who's Afraid of EU Primary Law? Judicial Review of the EPPO's Decision on Forum Choice. In *New Journal of European Criminal Law* [online]. 2022, vol. 13, no. 4.

IV. Ochrana ústavnosti a zákonnosti postupov a rozhodnutí Európskej prokuratúry s osobitným zreteľom na ochranu základných práv a slobôd

obvineného, resp. obžalovaného, keďže zasahujú do jeho záujmov tak, že podstatným spôsobom menia jeho právne postavenie.²²⁹

Keďže jedným z princípov právneho štátu je aj existencia spravodlivého procesu a možnosti domáhať sa ochrany pred spravodlivým súdom,²³⁰ nedostatočné zabezpečenie účinnej súdnej ochrany v súvislosti s fungovaním Európskej prokuratúry možno považovať za vážny zásah do týchto princípov.

4. Záverečné poznámky (nielen) vo vzťahu k Slovenskej republike

Právna úprava súdneho preskúmania úkonov Európskej prokuratúry sa v literatúre stretáva prevažne s kritikou – častokrát pomerne ostrou – o čom svedčí aj fakt, že argumenty v prospech takejto úpravy možno hľadať len ťažko a zvyčajne je za ich zdroj označovaný predovšetkým návrh Komisie z roku 2013 a jeho odôvodnenie. Na druhej strane však treba pripomenúť, že takmer rovnako ťažko sa hľadajú aj návrhy na zlepšenie súčasnej právnej úpravy súdneho preskúmania v Nariadení o Európskej prokuratúre, prinajmenšom také, aby ich praktické uplatnenie nespôsobovalo vzhľadom na povahu spoločenstva štátov zjednotených v EÚ výrazné problémy. Ako príklad možno uviesť spomínanú kritiku úpravy preskúmania rozhodnutia o voľbe súdu, na ktorý má byť podaná obžaloba, pričom ako jeden z dôvodov potreby preskúmania tohto rozhodnutia na úrovni EÚ sa uvádza skutočnosť, že toto rozhodnutie je prijímané členmi pochádzajúcimi z viacerých členských štátov potenciálne neznalými právneho poriadku, ktorý posudzujú. Preskúmanie tohto rozhodnutia na úrovni EÚ by však viedlo k rovnakej situácii – rozhodnutie prijímané členmi stálej komory neznalými dotknutých právnych poriadkov by posudzovali sudcovia, ktorí by mohli byť v rovnakom postavení, pokiaľ ide o znalosti uvedených legislatív.

²²⁹ MITSILEGAS, V. European prosecution between cooperation and integration: The European Public Prosecutor's Office and the rule of law. In: *Maastricht Journal of European and Comparative Law* [online]. 2021, vol. 27, no. 2, pp. 245 – 264 [cit. 2022-12-18].

²³⁰ Pozri napr. Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov „Posilnenie právneho štátu v Únii. Konceptia pre prijatie opatrení.“ COM/2019/343 final.

Práve neznalosť právnych poriadkov členských štátov a vzdialenosť Súdneho dvora vo vzťahu k nim je mnohokrát uvádzaná ako hlavný dôvod, pre ktorý zverenie súdneho preskúmania procesných úkonov Európskej prokuratúry do právomoci Súdneho dvora nie je vhodné. Ako riešenie tohto problému, – ktoré by súčasne mohlo vyriešiť aj ďalší často spomínaný problém, a to zahlcovanie Súdneho dvora a prieťahy v konaniach v prípade, že by bol prieskum procesných úkonov Európskej prokuratúry zverený do právomoci Súdneho dvora, – by sa mohlo javiť vytvorenie osobitného súdu na úrovni EÚ zaoberajúceho sa výlučne otázkami vyplývajúcimi z uplatňovania právomoci Európskej prokuratúry.²³¹ V takomto prípade by v rozhodovacích formáciách mohli v konkrétnych prípadoch rozhodovať aj sudcovia z členských štátov, právnych poriadkov ktorých sa uvedené veci týkajú. Vytvorenie takéhoto súdu by si však žiadalo precíznu prípravu predovšetkým s ohľadom na podmienky a priebeh konania, aby jeho vznik nebol pre právny poriadok a inštitucionálny systém EÚ a jej vzťahy s členskými štátmi viac záťažou a komplikáciou, než vhodným riešením prezentovaných výhrad k súčasnému stavu.

Pre riadne fungovanie Európskej prokuratúry a zabezpečenie dodržiavania práv všetkých dotknutých osôb pri výkone jej právomoci bude za súčasných okolností rozhodujúce predovšetkým objasnenie viacerých otázok, ktoré v týchto súvislostiach vyvstávajú. Ako jedna z najdôležitejších otázok, ktorú by mal Súdny dvor zodpovedať, sa naskytá otázka, či je súčasne rozdelenie právomoci vykonávať súdny prieskum úkonov Európskej prokuratúry v súlade s primárnym právom EÚ. V prípade, že Súdny dvor rozhodne, že Nariadenie o Európskej prokuratúre je v týchto častiach neplatné, jednotlivci by sa mohli obrátiť priamo na Súdny dvor v rámci konania o neplatnosť aktu podľa čl. 263 ZFEÚ.²³² Takúto situáciu by však musel újinný zákonodarcia v záujme právnej istoty vyriešiť čo najskôr, pričom nie je isté, či by členské štáty participujúce na posilnenej spolupráci za účelom vytvore-

²³¹ Napr. aj MITSILEGAS, V. European prosecution between cooperation and integration: The European Public Prosecutor's Office and the rule of law. In *Maastricht Journal of European and Comparative Law* [online]. 2021, vol. 27, no. 2.

²³² Pozri ZIVIC, A., ZANDSTRA, T., PIT, Q., VEGT-SCHOUTEN, A. Who's Afraid of EU Primary Law? Judicial Review of the EPPO's Decision on Forum Choice. In *New Journal of Europe-an Criminal Law* [online]. 2022, vol. 13, no. 4.

IV. Ochrana ústavnosti a zákonnosti postupov a rozhodnutí Európskej prokuratúry s osobitným zreteľom na ochranu základných práv a slobôd

nia Európskej prokuratúry súhlasili s navrhovanou zmenenou právnou úpravou v súlade s rozhodnutím Súdneho dvora. Ako však už bolo uvedené v súvislosti s platnosťou čl. 42 ods. 1 Nariadenia o Európskej prokuratúre, takáto otázka sa pred Súdny dvorom musí v prvom rade nastoliť, čo môže predstavovať problém.

Rovnako tak by Súdny dvor nemusel mať v dohľadnej dobe príležitosti vyjadriť sa k úzko súvisiacej otázke²³³ týkajúcej sa povinnosti členských štátov, ktoré vo svojich právnych úpravách majú ustanovenú iba možnosť vnútorného preskúmania procesných úkonov v rámci vnútroštátnej prokuratúry, zabezpečiť aj súdny prieskum takýchto úkonov v súlade s požiadavkou účinnej súdnej ochrany. Bolo by však vhodné, aby takáto otázka bola zodpovedaná čo najskôr, a to nielen v záujme právnej istoty, ale aj v snahe zabrániť nerovnakému zaobchádzaniu s dotknutými osobami.

V tejto súvislosti zastávame názor, že najvhodnejším by bol výklad, v zmysle ktorého je bod 30 Nariadenia o Európskej prokuratúre len vyjadrením možnosti pre členské štáty ponechať vo svojej právnej úprave vnútorný prieskum procesných úkonov prokuratúry, pričom na súd sa môže dotknutá osoba obrátiť až po vyčerpaní tejto možnosti. Členské štáty by tak v zmysle tohto výkladu boli povinné zabezpečiť aj súdne preskúmanie procesných úkonov Európskej prokuratúry. Za týchto okolností by však bolo potrebné zodpovedať aj otázku, či je v súlade s touto povinnosťou aj situácia, kedy členský štát upravuje len možnosť preskúmania takýchto úkonov iba v rámci konania o porušení základných práv dotknutej osoby pred ústavným, resp. najvyšším súdom. Domnievame sa, že dotknuté osoby by mali mať možnosť obrátiť sa v tejto súvislosti aj na všeobecné vnútroštátne súdy.

Pokiaľ ide o Slovenskú republiku, práve vzhľadom na jej súčasnú právnú úpravu budú tieto odpovede nanajvýš dôležité. Podľa Trestného poriadku je totiž proti uzneseniam prokurátora prípustná sťažnosť, o ktorej rozhoduje nadriadený prokurátor,²³⁴ pričom uznesenie prokurátora možno sťažnosťou

²³³ Táto otázka by dokonca mohla byť položená v rámci toho istého návrhu, resp. by mohla byť v rámci prejudiciálneho konania preformulovaná zo strany Súdneho dvora na vyššie uvedené otázky alebo považovaná za jej súčasť.

²³⁴ Pozri §190 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku. K uzneseniam, voči ktorým je možné podať sťažnosť, pozri napr. §215 ods. 6, §217 ods. 3, §219 ods. 3, §228 ods. 6.

napadnúť len v tých prípadoch, v ktorých to zákon výslovne pripúšťa, a ak rozhoduje vo veci v prvom stupni.²³⁵ Výnimkou je uznesenie o zaistení majetku podľa §191 Trestného poriadku, ktoré vydal generálny prokurátor – v tomto prípade o sťažnosti rozhoduje Najvyšší súd Slovenskej Republiky.²³⁶ Ďalšie výnimky sa vťahujú na rozhodnutia o zaistení majetku, o sťažnostiach proti ktorým rozhoduje sudca pre prípravné konanie súdu, ktorý je príslušný na konanie v prvom stupni.²³⁷ Ide o rozhodnutia, ktorými prokurátor zaistil majetok obvineného na zaistenie nároku poškodeného,²³⁸ zamietol návrh poškodeného na zaistenie jeho nároku,²³⁹ zrušil alebo obmedzil zaistenie nároku poškodeného,²⁴⁰ vyňal veci zaistené na nárok poškodeného²⁴¹ alebo zaistil majetok obvineného.²⁴²

Vo vzťahu k ostatným rozhodnutiam prokurátora pripadá do úvahy ústavná sťažnosť podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky. Z tohto hľadiska tak bude dôležitá odpoveď na vyššie uvedené otázky – ak by totiž pre zabezpečenie účinnej súdnej ochrany postačovalo konanie pred Ústavným súdom Slovenskej republiky, Slovenská republika by mohla ponechať svoju legislatívu v jej súčasnej podobe. Ak by však v zmysle rozhodnutia Súdneho dvora boli členské štáty povinné zabezpečiť súdne preskúmanie procesných úkonov Európskej prokuratúry zo strany všeobecných súdov ako opravného prostriedku proti rozhodnutiu prokurátora, Slovenská republika by svoju legislatívu musela zmeniť tak, aby súd rozhodoval aj o tých sťažnostiach, o ktorých podľa platnej právnej úpravy rozhoduje nadriadený prokurátor.

Súdnemu dvoru sa už – pomerne skoro od začiatku fungovania Európskej prokuratúry – naskytla príležitosť zodpovedať prejudiciálnu otázku týkajúcu sa výkladu ustanovení dôležitých pre jej činnosť,²⁴³ ostáva teda už len dúfať, že takýchto možností bude mať čoraz viac.

²³⁵ Pozri §185 ods. 2 Trestného poriadku.

²³⁶ Pozri §185 ods. 5 Trestného poriadku.

²³⁷ Pozri §191 Trestného poriadku.

²³⁸ Pozri §50 ods. 1 Trestného poriadku.

²³⁹ Pozri §50 ods. 5 Trestného poriadku.

²⁴⁰ Pozri §51 ods. 1 a 2 Trestného poriadku.

²⁴¹ Pozri §51 ods. 2 Trestného poriadku.

²⁴² Pozri §425 ods. 1 Trestného poriadku.

²⁴³ Ide o návrh na začatie prejudiciálneho konania podaný rakúskym súdom 25. apríla 2022 vedený v registri Súdneho dvora pod číslom C-281/22, týkajúci sa výkladu čl. 31 ods. 3 a čl.

IV. Ochrana ústavnosti a zákonnosti postupov a rozhodnutí Európskej prokuratúry s osobitným zreteľom na ochranu základných práv a slobôd

32 Nariadenia o Európskej prokuratúre. K analýze uvedeného návrhu na začatie prejudiciálneho konania pozri napr. VENEGONI, A. The EPPO Faces its First Important Test: A Brief Analysis of the Request for a Preliminary Ruling in G. K. and Others. In: *Eucrim*, 2022, č. 4, s. 282 – 285.

Zoznam použitej literatúry

- ABAD, N. D. The Legal Framework for the Protection of Fundamental Rights of the Suspect or Accused in Transnational Proceedings Under the EPPO. In *BACHMAIER WINTER, L. (ed): The European Public Prosecutor's Office. The Challenges Ahead*. Legal Studies in International, European and Comparative Criminal Law, vol 1. Cham: Springer, 2018, ss. 235 – 252. ISBN 978-3-319-9391-5. DOI: [10.1007/978-3-319-93916-2_12](https://doi.org/10.1007/978-3-319-93916-2_12).
- AMBOS, K. *European Criminal Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2018, 600s. ISBN 978-1107119697.
- BACHMAIER WINTER, L. Cross-Border Investigations Under the EPPO Proceeding and the Quest for Balance. In *BACHMAIER WINTER, L. (ed): The European Public Prosecutor's Office. The Challenges Ahead*. Legal Studies in International, European and Comparative Criminal Law, vol 1. Cham: Springer, 2018, ss. 117 – 139. ISBN 978-3-319-9391-5. DOI: [10.1007/978-3-319-93916-2_7](https://doi.org/10.1007/978-3-319-93916-2_7).
- BECKOVÁ, D. Európska prokuratúra a práva obvinených a podozrivých osôb v trestnom konaní. In *Studia Iuridica Cassoviensia*, 2021, roč. 9, č. 2, ISSN 1339-3995. ss. 20-33. DOI: 10.33542/SIC2021-2-02. Dostupné na: http://sic.pravo.upjs.sk/ecasopis/92021-2/02_Beckova_Europaska_prokurat%C3%BAra.pdf.
- BRODOWSKI, D. *Article 41: Scope of the rights of the suspects and accused persons*. In HERRNFELD, H-H., BRODOWSKI, D., BURCHARD, CH.: *European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO'): Article-by-Article Commentary*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021. ss. 382 – 399. ISBN 978-3-8487-4884-6. DOI: [10.5771/9783845290768-1](https://doi.org/10.5771/9783845290768-1).
- BURCHARD, CH. *Article 5: Basic principles of the activities*. In HERRNFELD H., BRODOWSKI D., BURCHARD CH.: *European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO'): Article-by-Article Commentary*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, ss. 20- 31. ISBN 978-3-8487-4884-6. DOI: [10.5771/9783845290768-1](https://doi.org/10.5771/9783845290768-1).
- CSONKA, P., JUSZCZAK, A., SASON, E.: The establishment of the European Public Prosecutor's Office. The Road from Vision to Reality. In: *Eu crim*. The European Criminal Law Associations' Forum. Freiburg: Max Planck Institute for the Study of Crime, Security and Law. Freiburg: Max Planck Institute for the Study of Crime, Security and Law, 2017, issue 3. ss. 125 - 135. ISSN 1862-6947. DOI: [10.30709/eu crim-2017-012](https://doi.org/10.30709/eu crim-2017-012)

IV. Ochrana ústavnosti a zákonnosti postupov a rozhodnutí Európskej prokuratúry s osobitným zreteľom na ochranu základných práv a slobôd

- DIONYSOPOULOU, A. *PIF offences - Who investigates and prosecutes? The scope of competences of EPPO*. Jean Monnet Network on EU Law Enforcement. Working Paper Series No. 07/22, 2022. 9s. Dostupné na: <https://jmn-eu-len.nl/wp-content/uploads/sites/575/2022/05/WP-Series-No.-07-22-Who-investigates-and-prosecutes-The-scope-of-competences-of-EPPO-Dionysoupolou.pdf>.
- FILATOVA, M. Reasonable time of proceedings: Compilation of case-law of the European Court of Human Rights. Štrasburg: Rada Európy, 2021, 60s. Dostupné na: <https://rm.coe.int/echr-reasonable-time-of-proceedings-compilation-of-case-law-of-the-cur/native/1680a20c21>.
- HERNFELD, H-H. *Article 42: Judicial review*. In HERNFELD H., BRODOWSKI D., BURCHRAD CH: European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO'): Article-by-Article Commentary. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, ss. 400 - 440. ISBN 978-3-8487-4884-6. DOI: [10.5771/9783845290768-1](https://doi.org/10.5771/9783845290768-1).
- HERNFELD, H.H. The EPPO's Hybrid Structure and Legal Framework. In *Eu crim*. The European Criminal Law Associations' Forum [online]. Freiburg: Max Planck Institute for the Study of Crime, Security and Law, 2018, č. 2, s. 117 – 121 [cit. 2023-04-16]. ISSN 1862-6947. Dostupné na: <https://eucrium.eu/articles/the-eppos-hybrid-structure-and-legal-framework/>
- ILLUMINATI, G. Protection of Fundamental Rights of the Suspect or Accused in Transnational Proceedings Under the EPPO. In *BACHMAIER WINTER, L. (ed): The European Public Prosecutor's Office. The Challenges Ahead*. Legal Studies in International, European and Comparative Criminal Law, vol 1. Cham: Springer, 2018, ss. 179 – 199. ISBN 978-3-319-9391-5. DOI: [10.1007/978-3-319-93916-2_10](https://doi.org/10.1007/978-3-319-93916-2_10).
- KJELBY, G. J. Some Aspects of and Perspectives on the Public Prosecutor's Objectivity according to ECtHR Case-Law. In *Bergen Journal of Criminal Law and Criminal Justice* [online]. Bergen: University of Bergen, The Faculty of Law, 2015, roč. 3, č. 1, s. 61 – 83 [cit. 2023-04-13]. ISSN 1894-4183. Dostupné na: <https://boap.uib.no/index.php/BJCLCJ/article/view/828/776>.
- LIGETI, K. The European Public Prosecutor's Office. LIGETI, K., ANTUNES, M.J., GIUFFRIDA, F.(eds). *The European Public Prosecutor's Office at Launch. Adapting National Systems, Transforming EU Criminal Law*. Milano: Wolters Kluwer, 2020. s. 1 - 10. ISBN 978-88-1337-468-6.
- LIGETI, K. The Structure of the EPPO: Features and Challenges. In: *Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu* [online]. 2020, vol. 27, no. 1. ISSN 2670-9996, ss. 33-53. Dostupné na: <https://hrcak.srce.hr/file/355820>.

- LIGETI, K. The European Public Prosecutor's Office. In MITSILEGA, V., BERGSTROM, M., KONSTADINIDES, T. (eds): *Research Handbook on EU Criminal Law*. Edward Elgar Publishing, 2016.
- MAK, CH. Article 47 EUCFR and Effective Judicial Protection in European Private Law Matters. In BRADLEY, K., TRAVERS, N., WHELAN, A.: *Of Courts and Constitutions. Liber Amicorum in Honour of Nial Fennelly*. Great Britain: Hart Publishing, 2014. 348s. ISBN 978-18-4946-665-3.
- MITSILEGAS, V. European prosecution between cooperation and integration: The Euro-pean Public Prosecutor's Office and the rule of law. In *Maastricht Journal of European and Comparative Law* [online]. 2021, vol. 27, no. 2, pp. 245 – 264 [cit. 2022-12-18]. ISSN 2399-5548. Dostupné na: <https://doi.org/10.1177/1023263X211005933>.
- MITSILEGAS, V., GIUFFRIDA, F. The European Public Prosecutor's Office and Human Rights. In: *Shifting Perspectives on the European Public Prosecutor's Office*. The Hague: T.M.C. Asser Press, 2017. ss. 59 – 98. ISBN 978-94-6265-215-6. DOI: [10.1007/978-94-6265-216-3_6](https://doi.org/10.1007/978-94-6265-216-3_6).
- MITSILEGAS, V. a GIUFFRIDA, F. Raising the bar? Thoughts on the establishment of the European Public Prosecutor's Office. In *CEPS Policy Insights. Thinking ahead for Europe* [online]. 2017, č. 2017/39 [cit. 2023-01-22]. Dostupné na: https://www.ceps.eu/wp-content/uploads/2017/11/PI%202017-39%20Mitsilegas_Giuffrida_0.pdf.
- NOVOKMET, A. The EPPA and Judicial Review of a Decision not to Prosecute: a Slippery Area or a Final Arrangement? In *Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu* [online]. 2020, roč. 27, č. 1, s. 139 – 140 [cit. 2023-01-19]. ISSN 2670-9996. Dostupné na: <https://hrcak.srce.hr/file/355830>.
- PATRONE, I. Prejav v rámci verejnej diskusie v Európskom parlamente v Bruseli 24. mája 2016. Dostupné na: https://www.academia.edu/25643626/EPPA_and_Judicial_review.
- PLEIC, M. Procedural rights of suspects and accused persons in Croatian criminal proceedings in the light of the EPPA regulation. In *Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu*, Vol. 27 No. 1, 2020 ss. 325 – 358. ISSN 2670-9996. DOI: [10.54070/hlj.k](https://doi.org/10.54070/hlj.k).
- RUŽIČKOVÁ, V. Judicial Review of the Acts of the European Public Prosecutor's Office – Possible Shortcomings and Several Considerations in Relation to the Slovak Republic and its Legislation. In: *The Lawyer Quarterly* [online]. 2021, vol. 11, no. 4, pp. 665 – 681 [cit. 2021-01-29]. ISSN 1805-840X. Dostupné na: <https://tlq.ilaw.cas.cz/index.php/tlq/article/view/490/494>.
- SABADELL CARNICERO, M. C. The Independence of the European Public Prosecutor's Office. In *Eucrim*. The European Criminal Law Associations' Forum

IV. Ochrana ústavnosti a zákonnosti postupov a rozhodnutí Európskej prokuratúry s osobitným zreteľom na ochranu základných práv a slobôd

- [online]. Freiburg: Max Planck Institute for the Study of Crime, Security and Law, 2021, č. 1, s. 117 – 121 [cit. 2023-04-14]. ISSN 1862-6947. Dostupné na: <https://eucrim.eu/articles/the-independence-of-the-european-public-prosecutors-office/>
- SAYERS, D. Article 48: *Presumption of Innocence and Right of Defence (Criminal Law)*. In PEERS, S., HERVEY, T., KENNER, J., WARD, A. (eds.): *The EU Charter of Fundamental Rights: A commentary*. Oxford: Hart Publishing, 2014. ss. 1303 - 1347. ISBN: 978-1849463089.
- TZORTZI, V. *The European Public Prosecutor's Office (EPPO) as the Keystone of the EU Criminal Justice System: Working Paper*. Essays in European Law issue 2. Athens – Thessaloniki: Sakkoulas Publications, 2018. 97s. ISBN 978-960-568-876-9.
- VENEGONI, A. The EPPO Faces its First Important Test: A Brief Analysis of the Request for a Preliminary Ruling in G. K. and Others. In *Eucrim*. The European Criminal Law Associations' Forum [online]. Freiburg: Max Planck Institute for the Study of Crime, Security and Law, 2022, č. 4, ss. 282 – 285. ISSN 1862-6947.
- WAHL, T.: The European Public Prosecutor's Office and the Fragmentation of Defence Rights. In LIGETI, K., ANTUNES, M.J., GIUFFRIDA, F.(eds). *The European Public Prosecutor's Office at Launch. Adapting National Systems, Transforming EU Criminal Law*. Milano: Wolters Kluwer, 2020. ss. 85-113. ISBN 978-88-1337-468-6.
- WEYEMBERGH, A. BRIERE, CH. *Towards a European Public Prosecutor's Office (EPPO)*. Study for the LIBE Committee. European Union, 2016. Dostupné na: [Towards a European Public Prosecutor's Office \(EPPO\) \(europa.eu\)](#).
- Rozsudok Súdneho dvora z 30. júna 1966 vo veci 61/65 *Vaassen Goebbels*, EU:C:1966:39.
- Rozsudok Súdneho dvora z 11. novembra 1981 vo veci 60/81 *International Business Machines Corporation*, EU:C: 1981:264, b. 9.
- Rozsudok Súdneho dvora z 19. januára 1982 vo veci 8/81 *Becker*, EU:C:1982:7, b. 25.
- Rozsudok Súdneho dvora zo 6. októbra 1982 vo veci 307/81 *Alusuisse Italia SpA*, EU:C:1982:337, b. 8.
- Rozsudok Súdneho dvora z 15. októbra 1987 C-222/86 *Heylens*. EU:C:1987:442.
- Rozsudok Súdneho dvora z 11. júna 1987 vo veci 14/86 *Pretore di Saló*, EU:C:1987:275.
- Rozsudok Súdneho dvora z 9. októbra 1990 VO VECI C-366/88 *Francúzsko proti Komisii Európskych spoločenstiev*, EU:C:1990:348.

Európska prokuratúra v Slovenskej republike

- Rozsudok Súdneho dvora z 27. júna 1991 vo veci C-117/91 *Bosman*, EU:C:1991:281.
- Rozsudok Súdneho dvora zo 16. júna 1994 vo veci C-39/93 P *S.F.E.I. a i.* EU:C:1994:253.
- Rozsudok Súdneho dvora z 23. novembra 1995 vo veci *Nutral SpA*, C-476/93 P, EU:C:1995:401.
- Rozsudok Súdneho dvora z 12. decembra 1996 v spojených veciach C-74/95 a C-129/95 X, EU:C:1996:491.
- Rozsudok Súdneho dvora zo 17. septembra 1997 vo veci C-54/96 *Dorsch Consult*, ECLI:EU:C:1997:413.
- Rozsudok Súdneho dvora z 21. januára 2003 vo veci C-318/00 *Bacardi-Martini SAS*, ECLI:EU:C:2003:41.
- Rozsudok Súdneho dvora z 1. decembra 2005 vo veci C-46/03 *Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska proti Komisii Európskych spoločenských*, EU:C:2005:725.
- Rozsudok Súdneho dvora z 12. septembra 2006, *R.J. Reynolds Tobacco Holdings*, C-131/03 P, EU:C:2006:541.
- Rozsudok Súdneho dvora z 13. marca 2007 vo veci C-432/05 *Unibet*, EU:C:2007:163.
- Rozsudok Súdneho dvora z 19. septembra 2008 vo veci C-506/04 *Wilson*, EU:C:2006:587.
- Rozsudok Súdneho dvora z 26. februára 2013 vo veci C-617/10 *Fransson*, EU:C:2013:105.
- Rozsudok Súdneho dvora z 30. apríla 2014 vo veci C-390/12 *Pfleger*, EU:C:2014:281.
- Rozsudok Súdneho dvora z 5. júna 2018 vo veci C-612/15 *Kolev*, EU:C:2018-392.
- Rozsudok Súdneho dvora z 15. marca 2017 vo veci C-3/16 *Aquino*, EU:C:2017:209.
- Rozsudok Súdneho dvora z 24. júna 2019 vo veci C-619/18 *Európska komisia proti Poľskej republike*, EU:C:2019:531
- Rozsudok Súdneho dvora zo 6. októbra 2022 v spojených veciach C-245/19 a C-246/19 *État luxembourgeois proti B a i.*, EU:C:2020:95.
- Návrh na začatie prejudiciálneho konania podaný rakúskym súdom 25. apríla 2022 vedený v registri Súdneho dvora pod číslom C-281/22.
- Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 19. februára 1991 č. 13440/87, *Ferraro proti Taliansku*.
- Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 27. februára 1992 č. 13299/87, *Tusa proti Taliansku*.

IV. Ochrana ústavnosti a zákonnosti postupov a rozhodnutí Európskej prokuratúry s osobitným zreteľom na ochranu základných práv a slobôd

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 27. júna 2000 č. 30979/96, *Frydender proti Francúzsku*, §43.

Dokument Rady z 22. decembra 2015, 15100/15, 2013/0255 (APP), „Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – správa o súčasnom stave.“ Dostupné na: <https://db.eurocrim.org/db/en/doc/2404.pdf>.

Dokument Rady z 28. novembra 2014, 15862/1/14 REV 1, 2013/0255 (APP), „Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – diskusia o smerovaní.“ Dostupné na: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15862-2014-REV-1/en/pdf>.

Dokument Rady z 30. júna 2016, 10818/16, 2013/0255 (APP), „Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – súčasný stav: súdne preskúmanie.“ Dostupné na: https://www.eerstekamer.nl/bijlage/20160701/raadsdocument_eom_10818_16_state/document3/f=vk5em9vatzji.pdf

Dokument Rady zo 17. júna 2016, 10266/16, 2013/0255 (APP), „Návrh nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry – súdne preskúmanie.“ Dostupné na: <https://db.eurocrim.org/db/en/doc/2558.pdf>.

Internal Rules of Procedure of the European Public Prosecutor's Office. College Decision 003/2020.

Charta základných práv Európskej únie, Ú. v. EÚ C 202, 7.6.2016, p. 391 – 407.

Nariadenie Rady (EÚ) 2017/1939 z 12. októbra 2017, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry, Ú. v. EÚ L 283, 31.10.2017, p. 1–71.

Návrh nariadenia Rady o zriadení Európskej prokuratúry, COM/2013/534 final – 2013/0255 (APP)

Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov „Posilnenie právneho štátu v Únii. Konceptia pre prijatie opatrení.“ COM/2019/343 final. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/ALL/?uri=CELEX:52019DC0343>.

Oznámenie Slovenskej republiky k článku 117 nariadenia Rady (EÚ) 2017/1939 z 12. októbra 2017, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry.

Oznámenie sociálnemu výboru a Výboru regiónov „Posilnenie právneho štátu v Únii. Konceptia pre prijatie opatrení.“

Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1919 z 26. októbra 2016 o právnej pomoci pre podozrivé a obvinené osoby v trestnom konaní a pre vyžiadané osoby v konaní o európskom zatykači. Ú. v. EÚ L 297, 4.11.2016, s. 1 – 8.

- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/41/EÚ z 3. apríla 2014 o európskom vyšetrovacom príkaze v trestných veciach, Ú. v. EÚ L 130, 1.5.2014, s. 1 – 36.
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/343 z 9. marca 2016 o posilnení určitých aspektov prezumpcie nevinu a práva byť prítomný na konaní pred súdom v trestnom konaní. Ú. v. EÚ L 65, 11.3.2016, s. 1 – 11.
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/800 z 11. mája 2016 o procesných zárukách pre deti, ktoré sú podozrivými alebo obvinenými osobami v trestnom konaní. Ú. v. EÚ L132, 21.5.2016, s. 1 – 20.
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/64/EÚ z 20. októbra 2010 o práve na tlmočenie a preklad v trestnom konaní. Ú. v. EÚ L 280, 26.10.2010, s. 1 – 7.
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/13/EÚ z 22. mája 2012 o práve na in-formáciu v trestnom konaní. Ú. v. EÚ L 142, 1.6.2012, s. 1 – 10.
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/48/EÚ z 22. októbra 2013 o práve na prístup k obhajcovi v trestnom konaní a v konaní o európskom zatykači a o práve na informovanie tretej osoby po pozbavení osobnej slobody a na komunikáciu s tretími osobami a s konzulárnymi úradmi po pozbavení osobnej slobody. Ú. v. EÚ L 294, 6.11.2013, s. 1 – 12.
- Štandardy osobnej zodpovednosti a vyhlásenie o základných povinnostiach a právach prokurátorov prijaté Medzinárodnou asociáciou prokurátorov 23. apríla 1999. Dostupné na: [https://www.iap-association.org/getattachment/Resources-Documentation/IAP-Standards-\(1\)/English.pdf.aspx](https://www.iap-association.org/getattachment/Resources-Documentation/IAP-Standards-(1)/English.pdf.aspx)
- Uznesenie Rady z 30. novembra 2009 o pláne na posilnenie procesných práv podozrivých alebo obvinených osôb v trestnom konaní.
- Uznesenie Rady z 30. novembra 2009 o pláne na posilnenie procesných práv podozrivých alebo obvinených osôb v trestnom konaní.
- Vysvetlivky k Charte základných práv. Ú. v. EÚ C 303, 18.12.2007, s. 17 – 35.
- Zákon č. 236/2017 zo 6. septembra 2017 o európskom vyšetrovacom príkaze v trestných veciach a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok
- Zmluva o fungovaní Európskej únie, Ú. v. EÚ C 202, 7.6.2016, p. 47 – 199.

V. PÔSOBENIE EURÓPSKEJ PROKURATÚRY V SLOVENSKEJ REPUBLIKE – PRVÉ VÝSLEDKY, PROBLÉMY A HODNOTENIA

Katarína Petrášová

Európska prokuratúra začala vykonávať svoju činnosť 1. júna 2021.¹ Pre jej riadny chod bolo potrebné okrem iného zabezpečiť najmä personálne obsadenie a finančný rozpočet. Hneď po začatí činnosti sa snažila najmä o nadviazanie spolupráce s ďalšími orgánmi, inštitúciami, organizáciami a agentúrami Únie. Kľúčovú rolu zohrávajú rovnako tak vzťahy Európskej prokuratúry s nezúčastnenými členskými štátmi, ktoré sa rozhodli nezapojiť do posilnenej spolupráce a taktiež s tretími krajinami. Európska prokuratúra sa preto systematicky snaží o uzatvorenie dohôd o spolupráci s týmito krajinami. Európska prokuratúra vydala v súlade s článkom 7 ods. 1 Nariadenia o Európskej prokuratúre,² prvú správu o činnosti za rok 2021, z ktorej možno vyvodit' prvé výsledky jej fungovania.

A. Personálne obsadenie Európskej prokuratúry

Prvou hlavnou európskou prokurátorkou sa stala rumunská prokurátorka Laura Codruța Kövesi. Na jej vymenovaní sa dohodla Rada a túto voľbu potvrdil následne aj Európsky parlament. Laura Codruța Kövesi bola vybraná zo zoznamu troch kandidátov, ktorých navrhla nezávislá výberová komisia na základe verejnej výzvy na podávanie prihlášok. Hlavná európska prokurátorka považuje za hlavné výhody zriadenia Európskej prokuratúry „možnosť získať a zhromaždiť informácie na európskej úrovni, viesť

¹ Commission Implementing Decision (EU) 2021/856 of 25 May 2021 determining the date on which the European Public Prosecutor's Office assumes its investigative and prosecutorial tasks.

² Podľa článku 7 ods. 1 Nariadenia o Európskej prokuratúre: *Európska prokuratúra každý rok vypracúva a verejne vydáva v úradných jazykoch inštitúcií Únie výročnú správu o svojej všeobecnej činnosti. Túto správu predkladá Európskemu parlamentu a národným parlamentom, ako aj Rade a Komisii.*

*vyšetrovanie bez obmedzenia národných hraníc, ako aj to, že Európska prokuratúra bude rozširovať využívanie najefektívnejších vyšetrovacích postupov.*³ Po nástupe do funkcie sa hlavná európska prokurátorka začala sústreďiť najmä na otázku rozpočtu Európskej prokuratúry. Podľa jej slov, „*ak aj budeme formálne nezávislí, no nebudeme mať dostatočný rozpočet, bude veľmi ťažké robiť našu prácu.*“⁴

*Na pomoc hlavnému európskemu prokurátorovi pri výkone jeho povinností sa vymenujú dvaja zástupcovia hlavného európskeho prokurátora, ktorí ho zastupujú v jeho neprítomnosti alebo keď si svoje povinnosti nemôže plniť.*⁵ Zástupcovia hlavného európskeho prokurátora pochádzajú z radov európskych prokurátorov. Kolégium Európskej prokuratúry vymenovalo dňa 11. 11. 2020 dvoch zástupcov hlavnej európskej prokurátorky, ktorými sa stali Danila Ceccarelliho z Talianska a Andréasa Rittera z Nemecka. Do svojej funkcie sú vymenovaní na tri roky.⁶

Vykonávacím rozhodnutím Rady (EÚ) 2020/1117 z 27. júla 2020 došlo k vymenovaniu európskych prokurátorov, pričom funkciu prvého európskeho prokurátora za Slovenskú republiku zastáva JUDr. Juraj Novocký, PhD. Podľa Nariadenia o Európskej prokuratúre pritom *každé tri roky dôjde k čiastočnej obmene jednej tretiny európskych prokurátorov.*⁷ Cieľom tohto ustanovenia je *zachovanie dobrej správy vecí verejných, účinnosti a efektívnosti Európskej prokuratúry, ktorá by bola vážne narušená, ak by sa v jednom okamihu vymenilo príliš veľa európskych prokurátorov. Nariadenie*

³ *Šéfka európskej prokuratúry: Z politických tlakov nie som nervózna, zvládam ich veľmi dobre* [online]. Euractiv.sk, 11.05.2020, dostupné na: <https://euractiv.sk/section/spolocnost/interview/sefka-europskej-prokuratury-z-politickyh-tlakov-nie-som-nervozna-zvladam-ich-velmi-dobre/>.

⁴ Ibid.

⁵ Článok 11 ods. 2 Nariadenia o Európskej prokuratúre.

⁶ Pozri bližšie: European public prosecution's office: European Prosecutors of Germany and Italy appointed as Deputy European Chief Prosecutors, published on 11 November 2020, dostupné na: <https://www.eppo.europa.eu/en/news/european-prosecutors-germany-and-italy-appointed-deputy-european-chief-prosecutors>.

⁷ Článok 16 ods. 4 prvá veta Nariadenia o Európskej prokuratúre.

o Európskej prokuratúre sa skôr zameriava na rotáciu a pokračujúcu obnovu prokurátorov, čo má tiež dodať Európskej prokuratúre „čerstvý vzduch.“⁸

Z dôvodu dodržania tohto postupu bolo potrebné, aby Rada v *prechodných pravidlách na vymenovanie európskych prokurátorov na ich prvé funkčné obdobie a počas neho rozhodla, že jedna tretina európskych prokurátorov bude v prvom funkčnom období po vzniku Európskej prokuratúry vymenovaná len na tri roky, druhá tretina na šesť rokov a tretej tretine predĺži funkčné obdobie na deväť rokov (podľa článku 16 ods. 3 Nariadenia o Európskej prokuratúre).*⁹ V súlade s uvedeným bolo žrebovaním určené, že európski prokurátori z jednej tretiny členských štátov, budú pre prvé funkčné obdobie po vytvorení Európskej prokuratúry, vykonávať funkciu v období troch rokov, ktoré nie je obnoviteľné. Ide o prokurátorov z Grécka, Španielska, Talianska, Cypru, Litvy, Holandska, Rakúska a Portugalska.¹⁰

Nariadenie o Európskej prokuratúre stanovuje, že *hlavný európsky prokurátor by po konzultácii s každým členským štátom mal schváliť počet európskych delegovaných prokurátorov na členský štát, ako aj funkčné a územné rozdelenie úloh medzi nimi.*¹¹ Slovenská republika na začiatku činnosti Európskej prokuratúry disponovala piatimi európskymi delegovanými prokurátormi, v súčasnosti sa však ich počet navýšil na číslo šesť.¹² Z návrhu na zvýšenie počtu osôb určených na plnenie úloh Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky a ich funkčné zaradenie vyplýva, že sa tak stalo z dôvodov kvantity nápadu vecí, komplexnosťou a náročnosťou výkonu funkcie európskych delegovaných prokurátorov a preto

⁸ BURCHARD, Ch. *Article 6: Basic principles of the activities*. In HERRNFELD H., BRODOWSKI D., BURCHRAD CH: *European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO')*: Article-by-Article Commentary. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2021, s. 120.

⁹ ONDREJOVÁ, A. *Európsky prokurátor Komentár k nariadeniu Rady Európskej únie*. Bratislava: Wolters Kluwer s.r.o., 2017, s. 126.

¹⁰ Pozri bližšie: Rada EÚ: Európska prokuratúra: Rada vymenovala európskych prokurátorov. Tlačová správa. 27.07.2020. dostupné na: <https://www.consilium.europa.eu/sk/press/press-releases/2020/07/27/eu-public-prosecutor-s-office-epo-council-appoints-european-prosecutors/>.

¹¹ Článok 44 prvá veta Preambuly Nariadenia o Európskej prokuratúre.

¹² Stav ku dňu 27.12.2022.

bol počet piatich európskych delegovaných prokurátorov za Slovenskú republiku nedostatočný.¹³ V súčasnosti preto funkciu slovenských európskych delegovaných prokurátorov vykonávajú: JUDr. Ľuboš Beňo, Mgr. Peter Krajčovič, JUDr. Renáta Ontkovičová, JUDr. Martin Pacalaj, JUDr. Katarína Peružeková a JUDr. Marek Sivák.¹⁴

B. Spolupráca Európskej prokuratúry s jej najbližšími partnermi

Európska prokuratúra sa z dôvodu riadneho výkonu svojej činnosti snaží o nadviazanie a udržiavanie spolupráce nie len s vnútroštátnymi orgánmi jednotlivých členských štátov, ale i s ďalšími orgánmi, inštitúciami a agentúrami Únie. Uvedená povinnosť vyplýva Európskej prokuratúre aj zo samotného znenia Nariadenia o Európskej prokuratúre, podľa ktorého by sa mal prikladať osobitný význam spolupráci s Agentúrou Európskej únie pre spoluprácu v oblasti presadzovania práva (ďalej len „Europolom“) a Európskym úradom pre boj proti podvodom (ďalej len „úrad OLAF“). Dôvodom je predchádzanie duplicitám a rovnako tak, aby sa Európskej prokuratúre umožnilo získať náležité informácie, ktoré majú tieto orgány v držbe, prípadne tiež ťažiť z ich analýz v konkrétnych veciach.¹⁵

Európska hlavná prokurátorka, Laura Kövesi a generálny riaditeľ úradu OLAF, Ville Itälä podpísali 5. júla 2021 dohodu o spolupráci, ktorá stanovuje ich budúcu operačnú spoluprácu.¹⁶ Cieľom tejto dohody je nadviazať úzku spoluprácu medzi úradom OLAF a Európskou prokuratúrou pri výkone ich príslušných vyšetrovacích a prokurátorských mandátov, najmä prostredníctvom výmeny informácií a vzájomnej podpory. Pracovná dohoda upravuje okrem iného: výmenu informácií, vrátane vzájomného nepriameho prístupu k elektronickému systému správy prípadov, vzájomné

¹³ Pozri bližšie: Návrh Generálnej prokuratúry na zvýšenie počtu osôb určených na plnenie úloh Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky a ich funkčné zaradenie. Číslo materiálu: UV-26174/2021. rezortné číslo: Leg/2 147/21/1000. zaevidovaný 15.11.2021.

¹⁴ Stav ku dňu 02.01.2023.

¹⁵ Pozri bližšie: bod 100 Preambuly Nariadenia o Európskej prokuratúre.

¹⁶ Dohoda o spolupráci medzi Európskou prokuratúrou a Európskym úradom pre boj proti podvodom ("OLAF") - Working Arrangement between European Anti-Fraud Office and European Public Prosecutor's Office [online] [cit. 19.12.2022].

oznamovanie a odovzdávanie potenciálnych prípadov jeden druhému, vzájomnú podporu v priebehu vyšetrovania, vedenie doplnkových vyšetrovaní úradom OLAF, spoločné školenia a výmenné programy zamestnancov. Okrem toho táto dohoda stanovuje štruktúry pre inštitucionálnu/strategickú a operačnú spoluprácu, ktorá zahŕňa zriadenie kontaktných miest.¹⁷

Vo februári v roku 2021 došlo rovnako k uzatvoreniu Dohody o spolupráci medzi Európskou prokuratúrou a Agentúrou Európskej únie pre justičnú spoluprácu v trestných veciach (ďalej len „Eurojust“).¹⁸ V súvislosti s podpisom tejto dohody, hlavná európska prokurátorka, Laura Kövesi uviedla: „Blízky začiatok operácií Európskej prokuratúry bude mať veľký vplyv na celkovú štruktúru boja proti podvodom v EÚ. Naše partnerstvo s Eurojustom zvýši palebnú silu orgánov činných v trestnom konaní proti najzložitejšej cezhraničnej kriminalite.“¹⁹ Účelom tejto dohody má byť zabezpečenie praktického vykonávania operatívnych, administratívnych a riadiacich vzťahov medzi Európskou prokuratúrou a Eurojustom v rámci existujúcich obmedzení ich príslušných právnych rámcov a mandátov.²⁰ Táto dohoda upravuje napríklad vzájomnú podporu v operatívnych záležitostiach, spracovanie osobných údajov, výmenu strategických informácií a odbornú prípravu.

K uzatvoreniu samostatnej dohody o spolupráci došlo aj medzi Európskou prokuratúrou a Europolom v januári v roku 2021.²¹ Cieľom tejto dohody je nadviazanie úzkych vzťahov prostredníctvom výmeny informácií týkajúcich sa odborných znalostí alebo postupov vyšetrovania trestných činov, ako aj poskytovanie poradenstva a podpory pri jednotlivých trestných vy-

¹⁷ Pozri bližšie článok 9 dohody o spolupráci medzi Európskou prokuratúrou a úradom OLAF.

¹⁸ Dohoda o spolupráci medzi Európskou prokuratúrou a Agentúrou Európskej Únie pre justičnú spoluprácu v trestných veciach ("Eurojust") [online] [cit. 20.12.2022].

¹⁹ EUROJUST: *European Union Agency for Criminal Justice Cooperation: Eurojust and EPPO sign Working Arrangement to facilitate cooperation*, Press Release [online]. Eurojust, 15.12.2021 [cit. 20.12.2022].

²⁰ Pozri bližšie článok 1 Dohody o spolupráci medzi Európskou prokuratúrou a Eurojustom.

²¹ Dohoda o spolupráci medzi Európskou prokuratúrou a Agentúrou Európskej únie pre spoluprácu v oblasti presadzovania práva („Europolom“) - Working Arrangement establishing cooperative relations between the European Public Prosecutor's Office and the European Union Agency for Law Enforcement Cooperation. [online] [cit. 21.12.2022].

šetrovaniach. Európska prokuratúra a Europol sa dohodli, že za účelom spolupráce by sa napríklad mali konať stretnutia na vyššej úrovni medzi Európskou prokuratúrou a Europolom, rovnako tak by sa mali pravidelne konzultovať strategické otázky a spoločné záležitosti.²²

V roku 2021 Európska prokuratúra uzatvorila rovnako tak pracovné dohody s Európskou komisiou,²³ Európskym dvorom audítorov²⁴, Európskou investičnou bankou a Európskym investičným fondom²⁵.

Nadviazanie spolupráce Európskej prokuratúry s nezúčastnenými štátmi a tretími krajinami

Posilnenej spolupráce sa na účely zriadenia Európskej prokuratúry dnes zúčastňuje 22 členských štátov Únie, pretože po nadobudnutí účinnosti Nariadenia o Európskej prokuratúre sa k posilnenej spolupráci pridali dňa 1. augusta 2018 Holandsko²⁶ a dňa 7. augusta 2018 Malta.²⁷ Nezúčastnenými členskými štátmi tak do týchto dní zostali už len Poľsko, Maďarsko, Švédsko, Dánsko a Írsko.

Maďarsko je doposiaľ jediným nezúčastneným členským štátom, ktorý uzatvoril Dohodu o spolupráci s Európskou prokuratúrou. Hlavná európska prokurátorka s generálnym prokurátorom Maďarska uzatvorila túto dohodu v roku 2021. Cieľom tejto dohody o spolupráci je *uľahčiť praktické uplat-*

²² Pozri bližšie článok 6 Dohody medzi Európskou prokuratúrou a Europolom.

²³ Pozri bližšie: Dohoda o podmienkach spolupráce medzi Európskou komisiou a Európskou prokuratúrou - Annex to the Communication to the Commission on the Agreement between the European Commission and the European Public Prosecutor's Office (EPP) [C(2021) 4012 final] of 2 June 2021. [online] [cit. 21.12.2022].

²⁴ Pozri bližšie: Pracovná dohoda medzi Európskym dvorom audítorom a Európskou prokuratúrou - Working Agreement between the European Court of Auditors and the European Public Prosecutor's Office [online] [cit. 22.12.2022].

²⁵ Pozri bližšie: Pracovná dohoda medzi Európskou prokuratúrou a Európskou investičnou bankou a Európskym investičným fondom - Working Agreement between the European Public Prosecutor's Office and the European Investment Bank and the European Investment Fund [online] [cit. 22.12.2022].

²⁶ Rozhodnutie Komisie (EÚ) 2018/1094 z 1. augusta 2018, ktorým sa potvrdzuje účasť Holandska na posilnenej spolupráci na účely zriadenia Európskej prokuratúry.

²⁷ Pozri bližšie: Rozhodnutie Komisie (EÚ) 2018/1103 zo 7. augusta 2018, ktorým sa potvrdzuje účasť Malty na posilnenej spolupráci na účely zriadenia Európskej prokuratúry.

ňovanie existujúceho právneho rámca justičnej spolupráce v trestných veciach medzi stranami.²⁸ Dohoda okrem iného stanovuje, že na podporu operatívnej spolupráce medzi stranami môže úrad generálneho prokurátora v Maďarsku vyslať styčného dôstojníka do ústredia Európskej prokuratúry v Luxemburgu. Možno konštatovať, že táto dohoda neprinesla zásadný vplyv na fungovanie spolupráce medzi Európskou prokuratúrou a generálnou prokuratúrou Maďarska, čo deklaruje aj tá skutočnosť, že v nej explicitne odkazuje na uplatňovanie článku 105 ods. 3 Nariadenia o Európskej prokuratúre.²⁹

Rozdielna je situácia v prípade spolupráce Európskej prokuratúry s Poľskom. Hlavná európska prokurátorka zaslala dňa 16. február 2022 Európskej komisii list, v ktorom poukázala na odmietnutie spolupráce zo strany Poľska s Európskou prokuratúrou. Hoci sa Poľsko nezúčastňuje na posilnenej spolupráci pri zriaďovaní Európskej prokuratúry, spolupráca medzi Európskou prokuratúrou a príslušnými justičnými orgánmi v Poľsku sa stále musí opierať o existujúce nástroje justičnej spolupráce a vzájomného uznávaní. To zahŕňa základné nástroje pre cezhraničné vyšetrovanie trestných činov, ako je európsky vyšetrovací príkaz a európsky zatýkací rozkaz. Hlavná európska prokurátorka v liste upozornila, že Poľsko podmienilo podpis pracovnej dohody s Európskou prokuratúrou predchádzajúcim schválením zmeny a doplnenia poľského trestného poriadku, ktorý by umožnil uznanie Európskej prokuratúry ako príslušného orgánu. Vzhľadom na to, že kedykoľvek Európska prokuratúra vykonáva trestné vyšetrovanie cezhraničného charakteru, nie je schopná získať dôkazy nachádzajúce sa v

²⁸ Článok 1 ods. 1 Dohody o spolupráci medzi Európskou prokuratúrou a Generálnou prokuratúrou Maďarska - Working Agreement on cooperation between the European Public Prosecutor's Office and the Office of the prosecutor general of Hungary[online] [cit. 10.01.2023].

²⁹ Podľa článku 105 ods. 3 Nariadenia o Európskej prokuratúre: *Ak neexistuje právny akt týkajúci sa spolupráce v trestných veciach a vydania medzi Európskou prokuratúrou a príslušnými orgánmi členských štátov Európskej únie, ktoré sa nezúčastňujú na posilnenej spolupráci na účely zriadenia Európskej prokuratúry, členské štáty oznámia Európsku prokuratúru ako príslušný orgán na účely vykonávania uplatniteľných aktov Únie o justičnej spolupráci v trestných veciach v prípadoch patriacich do právomoci Európskej prokuratúry vo svojich vzťahoch s členskými štátmi Európskej únie, ktoré sa nezúčastňujú na posilnenej spolupráci na účely zriadenia Európskej prokuratúry.*

Poľsku, schopnosť Európskej prokuratúry bojovať proti kriminalite ovplyvňujúcej rozpočet Únie je systematicky obmedzovaná.³⁰ Spolupráca medzi Európskou prokuratúrou a Poľskom je pritom významná najmä z dôvodu, že v čase, keď hlavná európska prokurátorka adresovala list Európskej komisii, viedla 23 vyšetrovaní týkajúcich sa Poľska, čo je najvyšší počet zo všetkých nezúčastnených členských štátov.

Európska prokuratúra sa v súlade s článkom 104 Nariadenia o Európskej prokuratúre snaží o nadviazanie spolupráce a uzatvorenie samostatných dohôd aj s tretími krajinami. Za týmto účelom uzatvorila doteraz Európska prokuratúra dohody o spolupráci so zástupcami Ukrajiny, Spojených štátov amerických a Severomacedónskej republiky, ktoré svedčia o tom, že uznávajú Európsku prokuratúru ako orgán, príslušný na vyšetrovanie a trestné stíhanie páchatel'ov trestných činov poškodzujúcich finančné záujmy Únie.

Európska hlavná prokurátorka Laura Kövesi a európsky prokurátor Juraj Novocký sa 18. marca 2022 stretli s ukrajinskou generálnou prokurátorkou Irynou Venediktovou. Počas návštevy tejto návštevy, Európska prokuratúra a Generálna prokuratúra Ukrajiny podpísali dohodu o spolupráci. Táto dohoda má vytvoriť základ pre úzku spoluprácu s cieľom chrániť finančné záujmy Únie a Ukrajiny prostredníctvom účinného vyšetrovania a trestného stíhania páchatel'ov. Európska prokuratúra s Ukrajinou sa v rámci tejto dohody zaviazali poskytnúť si čo najširší rozsah spolupráce pri získavaní dôkazov, spolupracovať pri zriaďovaní spoločných vyšetrovacích tímov v prípadoch, ktoré by spadali pod právomoc Európskej prokuratúry, organizovať stretnutia na vysokej úrovni medzi hlavným európskym prokurátorom a generálnym prokurátorom Ukrajiny, ako aj technické stretnutia na prevádzkovej aj administratívnej úrovni.³¹

³⁰ Pozri bližšie European Public Prosecutor's Office: List odoslaný Európskej komisii o odmietnutí Poľska spolupracovať s Európskou prokuratúrou- Letter sent to European Commission regarding Poland's refusal to cooperate with the EPPO. 16.02.2022. [online] [cit. 10.01.2023].

³¹ Pozri bližšie Dohodu o spolupráci medzi Európskou prokuratúrou a Generálnou prokuratúrou- Working Agreement on cooperation between the European Public Prosecutor's Office and the Prosecutor's General Office [online] [cit. 10.01.2023].

Európska prokuratúra dňa 26. júla 2022 podpísala Memorandum o porozumení a dohodu o spolupráci s Ministerstvom spravodlivosti Spojených štátov amerických a Ministerstvom vnútornej bezpečnosti Spojených štátov amerických. Dohoda má uľahčiť spoluprácu pri vyšetrowaní a stíhaní trestných činov v rámci ich príslušných právomocí, pokiaľ ide napríklad o výmenu strategických a operačných informácií a dôkazov. Táto dohoda okrem iného upravuje vydávanie osôb hľadaných a stíhaných pre trestné činy, v prípade konaní vedených európskym delegovaným prokurátorom. Rovnako tak dohoda stanovuje kontaktné miesta, spôsob a kanály komunikácie, ako aj ďalšie spôsoby spolupráce ako napríklad uskutočňovanie školení o záležitostiach spoločného záujmu a poskytovanie logistickej, technickej a inej podpory.³²

Európska hlavná prokurátorka Laura Codruța Kovesiová a štátny prokurátor Severomacedónskej republiky Ljubomir Joveski podpísali dňa 24. októbra 2022 pracovnú dohodu medzi Európskou prokuratúrou a Štátnou prokuratúrou Severomacedónskej republiky, ktorej cieľom je uľahčiť spoluprácu a výmenu informácií medzi s cieľom zabezpečiť účinné vyšetrowanie a stíhanie trestných činov proti rozpočtu Európskej únie. Posilnená justičná spolupráca má pomôcť chrániť finančné záujmy Európskej únie a Severomacedónskej republiky. V zmysle tejto dohody napríklad môžu spolupracovať pri zriaďovaní spoločných vyšetrovacích tímov v prípadoch, ktoré by patrili do pôsobnosti Európskej prokuratúry a na podporu operatívnej spolupráce medzi stranami môže Severomacedónska republika taktiež prideliť styčného dôstojníka do ústredia Európskej prokuratúry.³³

³² Pozri bližšie Memorandum o porozumení a dohodu o spolupráci medzi Európskou prokuratúrou a Ministerstvom spravodlivosti Spojených štátov amerických a Ministerstvom vnútornej bezpečnosti Spojených štátov amerických – Memorandum of the Understanding and Working Arrangement on Cooperation between the Public Prosecutor's Office, on the one side and the United States Department of Justice and Department of Homeland Security, on the other side [online] [cit. 10.01.2023].

³³ Pozri bližšie článok 6 ods. 1 a článok 9 ods. 1 Dohody o spolupráci medzi Európskou prokuratúrou a Štátnou prokuratúrou Severomacedónskej republiky - Working Agreement on cooperation between the European Public Prosecutor's Office and the State Public Prosecutor's Office of the Republic of North Macedonia [online] [cit. 10.01.2023].

C. Prvé dva roky činnosti Európskej prokuratúry

Európska prokuratúra začala vykonávať svoju činnosť od 1. júna 2021. Z jej prvej výročnej správy vyplýva, že v priebehu 7 mesiacov za rok 2021 bolo začatých 576 vyšetrovaní z celkového počtu 2 832 trestných oznámení, z toho 142 malo cezhraničný rozmer. Celková odhadovaná škoda na európskom rozpočte predstavovala 5,4 miliárd Eur. V 5 prípadoch bola podaná obžaloba, z toho v jednej trestnej veci došlo k právoplatnému odsúdeniu páchatel'a. Typologicky mali vo vyšetrovaniach Európskej prokuratúry najväčšie zastúpenie trestné činy podvodov s výdavkami nesúvisiacimi s verejným obstarávaním v 313 prípadoch.³⁴ Najviac vyšetrovaní bolo začatých v Taliansku (120), následne v Bulharsku (60) a Nemecku (58). Slovenská republika sa zaradila na piate miesto. Naopak najmenší počet prípadov evidovali na Malte, kde nebolo začaté vyšetrovanie v žiadnom prípade a len jeden prípad bol vyšetrovaný v Luxemburgu.

V roku 2022 začala Európska prokuratúra vyšetrovania v 865 prípadoch, pričom počet prijatých správ/sťažností bol 3 318. Celková odhadovaná škoda v prípadoch začatých v roku 2022 je 9,9 miliardy eur. V druhom roku svojej činnosti Európska prokuratúra podala na vnútroštátne súdy členských štátov 87 obžalôb, v 19 prípadoch sa uplatnil zjednodušený postup trestného stíhania a 86 prípadov postúpila vnútroštátnym orgánom. K 31. decembru 2022 Európska prokuratúra viedla dokopy 1 117 vyšetrovaní s celkovou odhadovanou škodou vo výške 14,1 miliardy eur. Z hľadiska typológie trestných činov sú najčastejšie vyšetrovanými trestnými činmi podvod s výdavkami nesúvisiacimi s verejným obstarávaním (679 vyšetrovaní) a podvod súvisiaci s príjmami z DPH (427 vyšetrovaní).³⁵

Z prvej správy o činnosti Európskej prokuratúry za rok 2021 vyplýva, že Slovenská republika začala v roku 2021 až 45 vyšetrovaní korupcie a podvodov na eurofondoch, z toho v 11 prípadoch uplatnila svoje právo odňať vec vnútroštátnym orgánom. Odhadovaná škoda predstavuje sumu vo výške

³⁴ Pozri bližšie Správa o činnosti Európskej prokuratúry za rok 2021-Annual Report European Public Prosecutor's Office 2021. 12-13 s.

³⁵ Pozri bližšie Správa o činnosti Európskej prokuratúry za rok 2022 -Annual Report European Public Prosecutor's Office 2022. 14-15 s.

80,4 miliónov Eur. Slovenskí delegovaní prokurátori v 29 ďalších prípadoch asistovali iným členským krajinám.³⁶ Slovenská republika prijala 77 podnetov od vnútroštátnych orgánov, 11 podnetov od inštitúcií, orgánov, organizácii a agentúru Únie a 3 podnety od súkromných osôb.

V roku 2022 Európska prokuratúra začala v Slovenskej republike 13 vyšetrovaní trestných činov poškodzujúcich finančné záujmy Únie, pričom odhadovaná škoda predstavuje sumu vo výške 3,3 miliónov Eur. Slovenskí európski delegovaní prokurátori asistovali európskym delegovaným prokurátorom z iných členských štátov v 44 prípadoch a v 12 prípadoch postúpili opatrenie európskemu delegovanému prokurátorovi v inom členskom štáte za účelom jeho vykonania. Slovenská republika v roku 2022 prijala 47 podnetov od vnútroštátnych orgánov a 12 podnetov od súkromných osôb.³⁷

Vychádzajúc zo správy o činnosti Európskej prokuratúry za rok 2022, k 31. decembru 2022 viedla Európska prokuratúra v Slovenskej republike 45 vyšetrovaní trestných činov poškodzujúcich finančné záujmy Únie, ktorých celková odhadovaná škoda je 76,7 miliónov eur, z toho 2 vyšetrovania sa týkajú podvodov súvisiacich s príjmami z DPH, pri ktorých je odhadovaná výška škody až 53,6 miliónov eur. Najpočetnejšie vyšetrovaným trestným činom je v Slovenskej republike podvod s výdavkami nesúvisiacimi s verejným obstarávaním (30 vyšetrovaní).³⁸

V súčasnosti je známy aj prípad prvého slovenského občana, ktorý spáchal trestný čin poškodzujúci finančné záujmy Únie v súvislosti s vyšetrovaním Európskej prokuratúry. Prvým odsúdeným je starosta z východu Slovenskej republiky, ktorý falšoval dokumenty s cieľom získania finančnej podpory z eurofondov. Špecializovaný trestný súd Slovenskej republiky vyniesol

³⁶ Pozri bližšie Štatistika činnosti Európskej prokuratúry za Slovenskú republiku za rok 2021, dostupné online na: https://www.eppo.europa.eu/sites/default/files/2022-03/CH2.20_EPPO-Annual-Report-2021-SK.pdf.

³⁷ Pozri bližšie Štatistika činnosti Európskej prokuratúry za Slovenskú republiku za rok 2022, dostupné online na: [8 EPPO 2022 Annual Report EN_SK.pdf \(europa.eu\)](https://www.eppo.europa.eu/sites/default/files/2022-03/CH2.20_EPPO-Annual-Report-2022-EN-SK.pdf).

³⁸ Pozri bližšie Štatistika činnosti Európskej prokuratúry za Slovenskú republiku za rok 2022, dostupné online na: [8 EPPO 2022 Annual Report EN_SK.pdf \(europa.eu\)](https://www.eppo.europa.eu/sites/default/files/2022-03/CH2.20_EPPO-Annual-Report-2022-EN-SK.pdf).

v tejto veci rozsudok dňa 22.11.2021. Konajúci súd uložil obvinenému podmienenčný trest odňatia slobody v trvaní troch rokov so skúšobnou lehotou a na päť rokov mu zakázal vykonávať verejné funkcie.³⁹

D. Obmedzený výkon právomoci Európskej prokuratúry v Slovenskej republike

V rámci územia Slovenskej republiky existuje špecifická situácia, ktorá obmedzuje právomoc Európskej prokuratúry a teda uplatnenie článku 22 Nariadenia o Európskej prokuratúre v praxi. Je to tak z dôvodu aplikácie článku 25 ods. 3 Nariadenia o Európskej prokuratúre, ktorý upravuje situáciu, kedy sa má Európska prokuratúra zdržať výkonu svojej právomoci v súvislosti s trestnými činmi, ktoré patria do rozsahu jej pôsobnosti. Podľa článku 25 ods. 3 písm. a) Nariadenia o Európskej prokuratúre sa *Európska prokuratúra zdrží výkonu svojej právomoci v súvislosti s akýmkoľvek trestným činom, ktorý patrí do rozsahu jej pôsobnosti, ak hranica trestnej sadzby stanovená vo vnútroštátnom práve za trestný čin patriaci do pôsobnosti článku 22 ods. 1 je rovnaká alebo nižšia ako horná hranica trestnej sadzby za neoddeliteľne spojený trestný čin podľa článku 22 ods. 3 nariadenia.*

Slovenský európsky prokurátor JUDr. Juraj Novocký, PhD. upozornil, že Európska prokuratúra nemohla začať na Slovensku vo viacerých veciach trestné stíhanie, pretože tomu bráni slovenská legislatíva.⁴⁰ Je tomu tak z dôvodu, že mnohé vyšetrovania sú vedené pre súbeh trestného činu poškodzovania finančných záujmov Únie podľa § 261 ods. 6 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestného zákona (ďalej len „Trestný zákon“ alebo „TZ“) s trestným činom subvenčného podvodu podľa 225 ods. 6 TZ. V prípade príslušnosti Európskej prokuratúry, by vzhľadom na vyššie uvedenú právnu úpravu Nariadenia o Európskej prokuratúre mala byť hranica trestnej sadzby trestného

³⁹ Pozri bližšie: European public prosecutor's office: First conviction in EPPO case: former Slovak mayor sentenced to 3 years of conditional imprisonment. Published on 23 November 2021. Dostupné na: <https://www.eppo.europa.eu/en/news/first-conviction-eppo-case-former-slovak-mayor-sentenced-3-years-conditional-imprisonment>.

⁴⁰ TASR: Vyšetrotavaniu viacerych pripadov Európskou prokuratúrou bránia zákony SR, povedal Novocký. 15.09.2022. [online] [cit. 16.01.2023]. Dostupné na: <https://www.trend.sk/spravvy/vysetrotavaniu-viacerych-pripadov-europskou-prokuratúrou-brania-zakony-sr-povedal-novocky>.

činu poškodzovania finančných záujmov Únie podľa § 261 ods. 6 TZ, vyššia ako je hranica za neoddeliteľne spojený trestný čin.

V našom právnom poriadku však možno páchatelovi trestného činu poškodzovania finančných záujmov Únie podľa § 261 ods. 6 TZ uložiť trest odňatia slobody v trvaní sedem až dvanásť rokov, ale za trestný čin subvenčného podvodu podľa § 225 ods. 6 TZ, hrozí páchatelovi trest odňatia slobody v trvaní desať až pätnásť rokov. Trestná sadzba trestu odňatia slobody za trestný čin poškodzovania finančných záujmov Únie je teda nižšia, ako trestná sadzba trestu za neoddeliteľne spojený trestný čin a preto sa Európska prokuratúra v súlade s článkom 25 ods. 3 Nariadenia o Európskej prokuratúre zdržiava výkonu svojej právomoci, a tieto skutky zostávajú v pôsobnosti Úradu špeciálnej prokuratúry na území Slovenskej republiky.

Uvedené je v zjavnom rozpore s cieľmi a náplňou činnosti Európskej prokuratúry, ktorej preto neprislúcha vo veci konať. Javí sa potrebné, aby došlo k zmene právnej úpravy, a to buď znížením hranice trestnej sadzby za trestný čin subvenčného podvodu alebo zvýšením hranice trestnej sadzby za trestný čin poškodzovania finančných záujmov Únie.

Pripravovaná novela Trestného zákona navrhuje riešenie vyššie uvedenej situácie, a to znížením trestnej sadzby za trestný čin subvenčného podvodu podľa § 225 ods. 6 TZ z pôvodnej sadzby desať až pätnásť rokov na trest odňatia slobody v trvaní sedem až dvanásť rokov. Súčasne by došlo k zmene trestnej sadzby aj pri trestnom čine poškodzovania finančných záujmov Únie podľa § 261 ods. 6 zo súčasného trestu v trvaní sedem až dvanásť rokov na trest v trvaní sedem až trinásť rokov.⁴¹ V takomto prípade by došlo k zníženiu trestnej hranice pri trestnom čine subvenčného podvodu a zároveň k zvýšeniu hornej hranice pri trestnom čine poškodzovania finančných záujmov Únie. Avšak navrhovaná právna úprava sa nejaví byť ako postačujúca, keďže pri neoddeliteľne spojených trestných činoch nariadenie o Európskej prokuratúre vyžaduje, aby bola horná hranica trestnej sadzby neoddeliteľne spojeného trestného činu vyššia.

⁴¹ Pozri bližšie: LP/2022/511 Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Dôvodová správa k navrhovanej novele Trestného zákona približuje potrebu úpravy trestných sadzieb za vyššie uvedené trestné činy nasledovne. *Pokiaľ horná hranica trestnej sadzby súvisiaceho trestného činu je rovnaká alebo vyššia ako horná hranica trestnej sadzby trestného činu patriaceho do pôsobnosti Európskej prokuratúry, Európska prokuratúra nesmie vo veci vykonávať ďalšie úkony a vec musí postúpiť príslušným národným orgánom a to bez ohľadu na hodnotu prípadne spôsobenej škody. Toto ustanovenie má zásadný vplyv pri posudzovaní už súbehu trestných činov podľa § 261 a § 225 Trestného zákona. Z uvedeného vyplýva, že iba ak je takýto čin v časti týkajúcej sa rozpočtu Európskej únie kvalifikovaný podľa § 261 v odseku s vyššou hornou hranicou trestnej sadzby ako skutok týkajúci sa rozpočtu Slovenskej republiky, príslušnou bude Európska prokuratúra. Ak je však takáto horná hranica trestnej sadzby nižšia alebo rovnaká, príslušná bude slovenská prokuratúra. Podľa doterajšej úpravy tak v praxi dochádzalo k „absurdným“ situáciám, kedy Európska prokuratúra musela odmietnuť tzv. evokáciu veci alebo rozhodnúť o nezačatí trestného stíhania a postúpení veci národným orgánom, bez ohľadu na hodnotu spôsobenej škody jednotlivým subjektom, keďže trestná sadzba Subvenčného podvodu podľa § 225 bola podstatne vyššia ako pri trestnom čine Poškodovania finančných záujmov Európskej únie.⁴²*

Dôvodová správa k pripravovanej zmene Trestného zákona, preto odôvodňuje zvýšenie hornej hranice trestnej sadzby pri poškodovaní finančných záujmov Európskej únie o jeden rok v každom odseku, v dôsledku aby sa tým v zásade v každom prípade založila pôsobnosť Európskej prokuratúry. *Avšak v prípade, že takýmto súbehom trestných činov vznikne väčšia škoda na majetku Slovenskej republiky ako Európskej únie, Európska prokuratúra by sa v súlade s čl. 25 ods. 3 písm. b) Nariadenia o Európskej prokuratúre mala zdržať výkonu svojej právomoci, keďže škoda spôsobená finančným záujmom Európskej Únie by nepresahovala škodu spôsobenú inej osobe.⁴³*

⁴² Dôvodová správa LP/2022/511 zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

⁴³ Dôvodová správa k LP/2022/511 zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Navrhovanú zmenu Trestného zákona hodnotíme pozitívne, najmä z dôvodu riadneho výkonu právomoci Európskej prokuratúry v Slovenskej republike. Jej dôsledkom by malo byť zvýšenie počtu trestných stíhaní a vyšetrovaní proti trestným činom poškodzujúcim finančné záujmy Únie, čo následne môže viesť k zvýšeniu zástupcov našich európskych delegovaných prokurátorov.

Zrušenie právoplatných rozhodnutí v prípravnom konaní

V jednotlivých členských štátov Únie existuje rôzna právna úprava v otázkach opravných a najmä mimoriadnych opravných prostriedkov. Ako príklad môžeme uviesť zrušenie právoplatných rozhodnutí v prípravnom konaní podľa § 363 Trestného poriadku, podľa ktorého generálny prokurátor Slovenskej republiky *zruší právoplatné rozhodnutie prokurátora alebo policajta, ak takým rozhodnutím alebo v konaní, ktoré mu predchádzalo, bol porušený zákon*. Takýto mimoriadny opravný prostriedok však nie je súčasťou väčšiny trestnoprávných kódexov zúčastnených členských štátov. V prípade vecí patriacich do právomoci Európskej prokuratúry je neprípustné, aby táto pôsobnosť bola ponechaná generálnemu prokurátorovi.

Vystáva preto otázka využitia tohto mimoriadneho opravného prostriedku v konaniach vedených Európskou prokuratúrou a to najmä s ohľadom na orgán Európskej prokuratúry, ktorý by mal disponovať touto právomocou. Nariadenie o Európskej prokuratúre neupravuje v žiadnom zo svojich ustanovení, konanie o mimoriadnych opravných prostriedkoch. Z ustanovení, ktoré upravujú otázku štruktúry Európskej prokuratúry, nevyplýva, že by mal hlavný európsky prokurátor, kolégium alebo stála komora právo zrušiť právoplatné rozhodnutie v prípravnom konaní.

Čiastočnú odpoveď na túto otázku môžeme nájsť v ustanovení § 10 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého (...) *pôsobnosť generálneho prokurátora vykonáva orgán Európskej prokuratúry ustanovený osobitným predpisom, inak hlavný európsky prokurátor*. Táto časť ustanovenia bola prijatá na základe zákona č. 312/2020 Z. z. o výkone rozhodnutia o zaistení majetku a správe zaisteného majetku a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Z dô-

vodovej správy k tomu zákonu vyplýva, že *pôsobnosť generálneho prokurátora v trestnom konaní bude vykonávať hlavný európsky prokurátor alebo iný orgán Európskej prokuratúry ustanovený osobitným predpisom, ktorým je Vnútný rokovací poriadok Európskej prokuratúry. Právna úprava obsiahnutá v Trestnom poriadku už v súčasnosti zveruje určitú pôsobnosť priamo generálnemu prokurátorovi (§ 47 ods. 3 a 4, § 179 ods. 6, § 185 ods. 5, § 207a ods. 2, § 363 až 367, § 369 a nasl., § 530).*

V prípade vecí patriacich do právomoci Európskej prokuratúry je preto potrebné sa vysporiadať s otázkou, kto má vykonávať pôsobnosť generálneho prokurátora, pretože s ohľadom na koncept fungovania Európskej prokuratúry je nepripustné, aby táto pôsobnosť ostala zachovaná pre generálneho prokurátora, ak je daná právomoc Európskej prokuratúry. Do úvahy prichádzajú v zásade dve možnosti. Prvou je ponechať túto otázku na Európsku prokuratúru a druhou je exaktná právna úprava vo vnútroštátnom predpise. Po zvážení pozitív a negatív jednej aj druhej možnosti sa ako najvhodnejšie riešenie javí, a to aj s ohľadom na čl. 5 ods. 3 a bod 15 recitálu nariadenia, prikloniť sa k druhému riešeniu. To znamená, že, ak Trestný poriadok zveruje generálnemu prokurátorovi určité špecifické oprávnenia, tak v prípade vecí patriacich do právomoci Európskej prokuratúry ich bude vykonávať hlavný európsky prokurátor, prípadne iný orgán Európskej prokuratúry ustanovený osobitným predpisom.

Uvedené možno demonštrovať na príklade dovolania. Podanie dovolania je v prípade prokuratúry vyhradené generálnemu prokurátorovi. A teda v prípade vecí patriacich do právomoci Európskej prokuratúry sa táto otázka vyrieši tak, že namiesto generálneho prokurátora bude dovolanie podávať hlavný európsky prokurátor, t. j. funkčne najvyššia zložka Európskej prokuratúry, čo zodpovedá právnej tradícii slovenskej právnej úpravy, podľa ktorej je dovolanie zverené najvyššej zložke prokuratúry.⁴⁴

Z uvedenej dôvodovej správy k zmene Trestného zákona možno vyvodiť záver, že podľa zákonodarcu by všetky oprávnenia, ktorými podľa Trestného zákona disponuje len generálny prokurátor, mali v konaniach vedených Európskou prokuratúrou patriť hlavnému európskemu prokurátorovi,

⁴⁴ Dôvodová správa k zákonu č. 312/2020 Z. z.

a to vrátane možnosti zrušiť právoplatné rozhodnutie v prípravnom konaní, či podať dovolanie. Tento názor však doposiaľ nezastávajú predstavitelia Európskej prokuratúry. Do týchto dní preto nie je zrejmé, či a akým spôsobom bude možné aplikovať tento mimoriadny opravný prostriedok podľa § 363 Trestného poriadku, v prípade trestných činov patriacich do vecnej príslušnosti Európskej prokuratúry.

Na jednej strane by bolo možné zastávať názor, že ak by mal niekto v rámci činnosti Európskej prokuratúry disponovať oprávnením v súlade s ust. § 363 Trestného poriadku, mohol by ním byť len hlavný európsky prokurátor. Prokuratúra v Slovenskej republike ale i Európska prokuratúra sú vybudované na hierarchickej štruktúre a preto takéto oprávnenie môže pripadnúť len osobe, ktorá vystupuje na jej čele. Na druhej strane, takáto prax by mala za následok nerovné postavenie obvinených v konaniach vedených Európskou prokuratúrou, pretože tí by mohli podať návrh na zrušenie právoplatných rozhodnutí v prípravnom konaní len v niektorých členských štátoch, ktoré majú obdobnú právnu úpravu.

Zoznam použitej literatúry

- BURCHARD, Ch. *Article 6: Basic principles of the activities*. In HERRNFELD H., BRODOWSKI D., BURCHRAD CH: European Public Prosecutor's Office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('EPPO'): Article-by-Article Commentary. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, ss. 32 - 36. ISBN 978-3-8487-4884-6. DOI: [10.5771/9783845290768-1](https://doi.org/10.5771/9783845290768-1).
- ONDREJOVÁ, A. *Európsky prokurátor. Komentár k nariadeniu Rady Európskej únie*. Bratislava: Wolters Kluwer s.r.o., 2017, 239s. ISBN 978-80-8168-749-5.
- PETRÁŠOVÁ, K. *Európska prokuratúra. Dizertačná práca*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2023, 100s.
- Commission Implementing Decision (EU) 2021/856 of 25 May 2021 determining the date on which the European Public Prosecutor's Office assumes its investigative and prosecutorial tasks.
- Dohoda o podmienkach spolupráce medzi Európskou komisiou a Európskou prokuratúrou - Annex to the Communication to the Commission on the Agreement between the European Commission and the European Public Prosecutor's Office (EPPO) [C(2021) 4012 final] of 2 June 2021. [online] [cit. 21.12.2022]. Dostupné na: [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=C\(2021\)4012&lang=en](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=C(2021)4012&lang=en).
- Dohoda o spolupráci medzi Európskou prokuratúrou a Agentúrou Európskej Únie pre justičnú spoluprácu v trestných veciach ("Eurojust") [online] [cit. 20.12.2022]. Dostupné na: https://www.eurojust.europa.eu/sites/default/files/2021-02/working_arrangement_eppo_sk.pdf.
- Dohoda o spolupráci medzi Európskou prokuratúrou a Agentúrou Európskej únie pre spoluprácu v oblasti presadzovania práva („Europolom“) - Working Arrangement establishing cooperative relations between the European Public Prosecutor's Office and the European Union Agency for Law Enforcement Cooperation. [online] [cit. 21.12.2022]. Dostupné na: <https://www.epo.europa.eu/sites/default/files/2021-01/EPPO%20Europol%20Working%20Arrangement.pdf>.
- Dohoda o spolupráci medzi Európskou prokuratúrou a Európskym úradom pre boj proti podvodom ("OLAF“) - Working Arrangement between European Anti-Fraud Office and European Public Prosecutor's Office [online] [cit. 19.12.2022]. Dostupné na: https://www.epo.europa.eu/sites/default/files/2021-07/Working_arrangement_EPPO_OLAF.pdf.
- Dohoda o spolupráci medzi Európskou prokuratúrou a Generálnou prokuratúrou Maďarska - Working Agreement on cooperation between the European Public Prosecutor's Office and the Office of the prosecutor general of Hungary[online]

[cit. 10.01.2023]. Dostupné na: https://www.eppo.europa.eu/sites/default/files/2021-04/Working_arrangement_Hungary.pdf.

Dohoda o spolupráci medzi Európskou prokuratúrou a Generálnou prokuratúrou - Working Agreement on cooperation between the European Public Prosecutor's Office and the Prosecutor's General Office [online] [cit. 10.01.2023]. Dostupné na: <https://www.eppo.europa.eu/sites/default/files/2022-03/Working%20Arrangement%20between%20Eppo%20and%20the%20Prosecutor%27s%20General%20Office%20%28PGO%29%20of%20Ukraine.pdf>.

Dohoda o spolupráci medzi Európskou prokuratúrou a Štátnou prokuratúrou Severomacedónskej republiky - Working Agreement on cooperation between the European Public Prosecutor's Office and the State Public Prosecutor's Office of the Republic of North Macedonia [online] [cit. 10.01.2023]. Dostupné na: <https://www.eppo.europa.eu/sites/default/files/2022-10/Working%20Arrangement%20on%20the%20cooperation%20between%20the%20Eppo%20and%20North%20Macedonia.%20English%20version.pdf>.

Dôvodová správa k LP/2022/511 zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Dôvodová správa k LP/2022/511 zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Dôvodová správa k zákonu č. 312/2020 Z.z.

Dôvodová správa k zákonu č. 214/2019 Z. z.

EUROJUST: European Union Agency for Criminal Justice Cooperation: Eurojust and EPPO sign Working Arrangement to facilitate cooperation, Press Release [online]. Eurojust, 15.12.2021 [cit. 20.12.2022]. Dostupné na: <https://www.eurojust.europa.eu/news/eurojust-and-eppo-sign-working-arrangement-facilitate-cooperation>.

European public prosecution's office: European Prosecutors of Germany and Italy appointed as Deputy European Chief Prosecutors, published on 11 November 2020. Dostupné na: <https://www.eppo.europa.eu/en/news/european-prosecutors-germany-and-italy-appointed-deputy-european-chief-prosecutors>.

European Public Prosecutor's Office: List odoslaný Európskej komisii o odmietnutí Poľska spolupracovať s Európskou prokuratúrou- Letter sent to European Commission regarding Poland's refusal to cooperate with the EPPO. 16.02.2022. [online] [cit. 10.01.2023]. Dostupné na: <https://www.eppo.europa.eu/en/news/letter-sent-european-commission-regarding-polands-refusal-cooperate-eppo>.

- European public prosecutor's office: First conviction in EPPO case: former Slovak mayor sentenced to 3 years of conditional imprisonment. Published on 23 November 2021. dostupné online na: <https://www.epppo.europa.eu/en/news/first-conviction-eppo-case-former-slovak-mayor-sentenced-3-years-conditional-imprisonment>.
- LP/2022/511 Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
- Memorandum o porozumení a dohodu o spolupráci medzi Európskou prokuratúrou a Ministerstvom spravodlivosti Spojených štátov amerických a Ministerstvom vnútornej bezpečnosti Spojených štátov amerických – Memorandum of the Understanding and Working Arrangement on Cooperation between the Public Prosecutor's Office, on the one side and the United States Department of Justice and Department of Homeland Security, on the other side [online] [cit. 10.01.2023]. dostupné na: <https://www.epppo.europa.eu/sites/default/files/2022-07/WA%20EPPO-US-signed-EPPO.pdf>.
- Návrh Generálnej prokuratúry na zvýšenie počtu osôb určených na plnenie úloh Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky a ich funkčné zaradenie. Číslo materiálu: UV-26174/2021. rezortné číslo: Leg/2 147/21/1000. zaevidovaný 15.11.2021.
- Pracovná dohoda medzi Európskou prokuratúrou a Európskou investičnou bankou a Európskym investičným fondom - Working Agreement between the European Public Prosecutor's Office and the European Investment Bank and the European Investment Fund[online] [cit. 22.12.2022]. Dostupné na: <https://www.epppo.europa.eu/sites/default/files/2021-12/Working%20Arrangement%20EPPO%2C%20EIB%20and%20EIF%20signed%20on%207%20December%202021.pdf>.
- Pracovná dohoda medzi Európskym dvorom audítorov a Európskou prokuratúrou - Working Agreement between the European Court of Auditors and the European Public Prosecutor's Office [online] [cit. 22.12.2022]. Dostupné na: <https://www.epppo.europa.eu/sites/default/files/2021-09/2021.082-Working-Arrangement-ECA-EPPO-signed.pdf>.
- Rada EÚ: Európska prokuratúra: Rada vymenovala európskych prokurátorov. Tlačová správa. 27.07.2020. Dostupné na: <https://www.consilium.europa.eu/sk/press/press-releases/2020/07/27/eu-public-prosecutor-s-office-eppo-council-appoints-european-prosecutors/>
- Rozhodnutie Komisie (EÚ) 2018/1094 z 1. augusta 2018, ktorým sa potvrdzuje účasť Holandska na posilnenej spolupráci na účely zriadenia Európskej prokuratúry .

- Rozhodnutie Komisie (EÚ) 2018/1103 zo 7. augusta 2018, ktorým sa potvrdzuje účasť Malty na posilnenej spolupráci na účely zriadenia Európskej prokuratúry. SITA. Tlačová agentúra [online]: Hlavná európska prokurátorka požiadala o zriadenie tímu vyšetrovateľov na Slovensku. 21.04.2022. cit. [19.12.2022]. Dostupné na: <https://domov.sme.sk/c/22890730/hlavna-europska-prokuratorka-poziadala-o-zriadenie-timu-vysetrovatelov-na-slovensku.html>
- Správa o činnosti Európskej prokuratúry za rok 2021-Annual Report European Public Prosecutor's Office 2021. Dostupné na: <https://www.eppo.europa.eu/en/documents?keywords=2021&category=19>.
- Správa o činnosti Európskej prokuratúry za rok 2022 -Annual Report European Public Prosecutor's Office 2022. Dostupné na: <https://www.eppo.europa.eu/en/documents?keywords=2022&category=19&page=1>.
- Šéfka európskej prokuratúry: Z politických tlakov nie som nervózna, zvládam ich veľmi dobre [online]. Euractiv.sk, 11.05.2020. Dostupné na: <https://euractiv.sk/section/spolocnost/interview/sefka-europskej-prokuratury-z-politickych-tlakov-nie-som-nervozna-zvladam-ich-velmi-dobre/>
- Štatistika činnosti Európskej prokuratúry za Slovenskú republiku za rok 2021. Dostupné online na: https://www.eppo.europa.eu/sites/default/files/2022-03/CH2.20_EPPO-Annual-Report-2021-SK.pdf.
- TASR: Vyšetrovaniu viacerých prípadov Európskou prokuratúrou bránia zákony SR, povedal Novocký. 15.09.2022. [online] [cit. 16.01.2023]. Dostupné na: <https://www.trend.sk/spravy/vysetrovaniu-viacerych-pripadov-europskou-prokuraturou-brania-zakony-sr-povedal-novocky>.
- Návrh nariadenia Rady o zriadení Európskej prokuratúry, COM/2013/534 final – 2013/0255 (APP)
- Nariadenie Rady (EÚ) 2017/1939 z 12. októbra 2017, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry, OJ L 283, 31.10.2017, p. 1–71
- Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon
- Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok
- Zákon č. 153/2001 Z. z. prokuratúre
- Zákon č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakaťeľoch prokuratúry
- Zákon č. 214/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony
- Zákon č. 242/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o prokuratúre aj zákon o prokurátoroch
- Zákon č. 312/2020 Z. z. o výkone rozhodnutia o zaistení majetku a správe zaisteného majetku a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Prehľad publikačných výstupov členov riešiteľského kolektívu počas riešenia grantovej úlohy APVV

Rok 2020

BECKOVÁ, D. The European Public Prosecutor's Office: New Actor in EU Criminal Law. In *Bratislava Law Review: semi-annual scholarly legal journal of Faculty of Law, Comenius University in Bratislava*, 2020, vol. 4, no. 2, ISSN 2585-7088. ss. 163-172. DOI: <https://doi.org/10.46282/blr.2020.4.2.207>.

BECKOVÁ, D. Aktuálne výzvy v trestnom práve Európskej únie. In ROMŽA, S. (ed.) *4. Košické dni trestného práva: privatizácia výkonu trestu odňatia slobody, sci-fi alebo jediná možnosť?: zborník vedeckých prác*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2020. ISBN 978-80-8152-945-0. ss. 333-343.

BECKOVÁ, D. Európska prokuratúra - realita dnešných dní. In BULLA, M. (ed.) *Politické rozhodnutia a ich vplyv na medzinárodné a európske právo*. Bratislava: Wolters Kluwer SR, 2020. ISBN 978-80-5710-302-8. ss. 107-123. Dostupné na: <http://publikacie.iuridica.truni.sk/wp-content/uploads/2021/04/Zborn%C3%ADk-TPD-MPaEP-2020-FINAL.pdf>.

BECKOVÁ, D. One of the Key Challenges to the European Commission – the European Public Prosecutor's Office as an Effective Tool to Fight against Crimes Affecting the Financial Interests of the EU. In BLAŽO, O., MOKRÁ, L., MÁČAJ, A. (eds.) *Bratislavské právnické fórum 2020: právne výzvy pre novú Európsku komisiu/Bratislava legal forum 2020: legal challenges for the new European Commission*. Bratislava: Právnická fakulta UK, 2020. ISBN 978-80-7160-573-7. ss. 122-131. Dostupné na: https://www.flaw.uniba.sk/fileadmin/praf/Veda/Zborniky/2020-12-30_Bratislava_Legal_Forum2020.pdf.

MAZÁK, J. The European Public Prosecutor's Office as a mild expression of the federalisation of the Union? In BOBEK, M., PASSER, J. M.,

MASSON, A. (eds.) *Évolution des rapports entre les ordres juridiques de l'Union européenne, international et nationaux. Liber amicorum Jiří Malenovský*. 1ère édition. Monde: Bruylant, 2020. ISBN 978-28-0276-686-5. ss. 719-728.

MIHÁLIKOVÁ, V. Členské štáty a ochrana finančných záujmov Únie: musí mať štát možnosť uplatniť si náhradu škody už v trestnom konaní? In *Bulletin slovenskej advokácie: recenzovaný časopis pre právnu vedu a prax*, 2020, roč. 26, č. 11, ISSN 1335-1079. ss. 41-43.

MIHÁLIKOVÁ, V. Právo na tlmočenie a preklad ako jedno z procesných práv v trestnom konaní v kontexte vzniku Európskej prokuratúry a jeho právna úprava v Slovenskej republike. In *ComenIUS*, 2020, roč. 5, č. 3, ISSN 2454-0846. ss. 99-112. Dostupné na: <https://comeniuscaso-pis.flaw.uniba.sk/2021/01/15/comenius-casopis-3-2020/>.

Rok 2021

BECKOVÁ, D. Európska prokuratúra a práva obvinených a podozrivých osôb v trestnom konaní. In *Studia Iuridica Cassoviensia*, 2021, roč. 9, č. 2, ISSN 1339-3995. ss. 20-33. DOI: 10.33542/SIC2021-2-02. Dostupné na: http://sic.pravo.upjs.sk/ecasopis/92021-2/02_Beckova_Euro-pska_prokurat%C3%BAra.pdf.

BECKOVÁ, D., KOROMHÁZOVÁ, K. Implementation of the EPPO Regulation from the Slovak Perspective. In *Bratislava Law Review: semi-annual scholarly legal journal of Faculty of Law, Comenius University in Bratislava*, 2021, vol. 5, no. 2, ISSN 2585-7088. ss. 75-86. DOI: <https://doi.org/10.46282/blr.2021.5.2.262>.

BECKOVÁ, D. Nezávislosť Európskej prokuratúry. In BECKOVÁ, D. (ed.) *Liber Amicorum Ján Klučka: Pocta profesorovi Jánovi Klučkovi k 70. narodeninám*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2021, ISBN 9788057400301. ss. 401-410. DOI: <https://doi.org/10.33542/LA2021-0031-8>.

BECKOVÁ, D. The Rights of the Defence in the Criminal Proceedings of the European Public Prosecutor's Office. In *International Academic Institute: book of abstracts*. Skopje: Ss. Cyril and Methodius University in Skopje, 2021. ISBN 9786084881247. s. 13.

BECKOVÁ, D. The Rights of the Defence in the Criminal Proceedings of the European Public Prosecutor's Office. In *International Academic Institute: IAI Academic Conference Proceedings*. Skopje: Ss. Cyril and Methodius University in Skopje, 2021. ISSN 26713179. S. 13-19.

RUŽIČKOVÁ, V. Judicial review of the acts of the European Public Prosecutor's Office – possible shortcomings and several considerations in relation to the Slovak Republic and its legislation. In *The Lawyer Quarterly: international journal for legal research*, 2021, roč. 11, č. 4, ISSN 1805-8396. ss. 665-681.

TÓTHOVÁ, V. Potreba zmeny právnej úpravy po zavedení inštitútu európskeho prokurátora do praxe. In *QUAERE 2021: recenzovaný zborník príspevků interdisciplinární mezinárodní vědecké konference doktorandů a odborných asistentů, Hradec Králové 28.6.2021 - 30.6.2021*. Hradec Králové: Magnanimitas akademické sdružení, 2021. ISBN 978-80-8795-234-4. ss. 902-914. Dostupné na: https://www.vedeckekonference.cz/library/proceedings/quaere_2021.pdf.

TÓTHOVÁ, V. Vybrané kriminologické aspekty využívania technických prostriedkov elektronického monitoringu v praxi. In ROMŽA, S. (ed.) *Privatizácia trestného práva - ako ďalej? 5. Košické dni trestného práva*. Košice: Vydavateľstvo ŠafárikPress UPJŠ, 2021. ISBN 978-80-5740-046-2. ss. 392-400.

Rok 2022

JÁNOŠÍKOVÁ, M. Legitimita Európskej prokuratúry. In MARČOKOVÁ BECKOVÁ, D. (ed.) *Vplyv Európskej únie na trestné právo jej členských štátov. Recenzovaný zborník vedeckých prác z medzinárodnej vedeckej konferencie*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2022. ISBN 978-80-5740-172-8. ss. 72-81. DOI: <https://doi.org/10.33542/VEU-0172-8>.

KOROMHÁZOVÁ, K. Európska prokuratúra z pohľadu jej organizácie a štruktúry. In ROMŽA, S., TÓTHOVÁ, V., VINEROVÁ, B. (eds.) *Košické dni trestného práva 2022: hodnotové smerovanie trestného práva. Zborník vedeckých príspevkov z celoštátnej interdisciplinárnej vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2022. ISBN 978-80-5740-168-1. ss. 491-502. Dostupné na: <https://unibook.upjs.sk/img/cms/2022/pravf/hodnotove-smerovanie-trestneho-prava.pdf>.

KOROMHÁZOVÁ, K. Stíhanie trestných činov poškodzujúcich finančné záujmy Európskej únie zo strany Európskej prokuratúry. In PAVLOVIČ, M., MYDLIAROVÁ, M. (eds.) *Milníky práva v stredoeurópskom priestore 2022: Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie doktorandov a mladých vedeckých pracovníkov*. Bratislava: Právnická fakulta UK, 2022. ISBN 978-80-7160-668-0. ss. 391-397. Dostupné na: [https://www.flaw.uniba.sk/fileadmin/praf/Veda/Konferencie_a_podujatia/Milniky_zborniky/Milniky_2022 - Zbornik FINAL.pdf](https://www.flaw.uniba.sk/fileadmin/praf/Veda/Konferencie_a_podujatia/Milniky_zborniky/Milniky_2022_-_Zbornik_FINAL.pdf).

MARČOKOVÁ BECKOVÁ, D. Relations between the European Public Prosecutor's Office and the non-participating EU Member States. In *IAI Academic Conference Proceedings: Vienna Academic Conference, 21 June 2022*. Skopje: Saints Cyril and Methodius University of Skopje, 2022. ISSN 2671-3179. ss. 19-24.

MARČOKOVÁ BECKOVÁ, D. Relations between the European Public Prosecutor's Office and the non-participating EU Member States. In *Vienna International Academic Conference: Education and Social Sciences Business and Economics: book of abstracts*. Skopje: International Academic Institute, 2022. ISBN 978-60-8488-132-2. s. 32.

MARČOKOVÁ BECKOVÁ, D. (ed). *Vplyv Európskej únie na trestné právo jej členských štátov. Recenzovaný zborník vedeckých prác z medzinárodnej vedeckej konferencie*. 1. vyd. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2022. 136 s. DOI: <https://doi.org/10.33542/VEU-0172-8>.

MARČOKOVÁ BECKOVÁ, D. Vzťah Európskej prokuratúry a Európskeho úradu pre boj proti podvodom v kontexte nariadenia o Európskej

prokuratúre a ich dohody o spolupráci. In MARČOKOVÁ BECKOVÁ, D. (ed.) *Vplyv Európskej únie na trestné právo jej členských štátov. Recenzovaný zborník vedeckých prác z medzinárodnej vedeckej konferencie*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2022. ISBN 978-80-5740-172-8. ss. 108-122. DOI: <https://doi.org/10.33542/VEU-0172-8>.

MARČOKOVÁ BECKOVÁ, D. Zásada lojálnej spolupráce v činnosti Európskej prokuratúry. In MMK 2022: *Mezinárodní Masarykova konference pro doktorandy a mladé vědecké pracovníky: recenzovaný sborník příspěvků mezinárodní vědecké konference*. Hradec Králové: Magnanimitas akademické sdružení, 2022. ISBN 978-80-8795-237-5. ss. 266-274, Dostupné na: https://www.vedeckekonference.cz/library/proceedings/mmk_2022.pdf.

PETRÁŠOVÁ, K. Eurojust a Europol ako partneri Európskej prokuratúry. In MARČOKOVÁ BECKOVÁ, D. (ed.) *Vplyv Európskej únie na trestné právo jej členských štátov. Recenzovaný zborník vedeckých prác z medzinárodnej vedeckej konferencie*. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2022. ISBN 978-80-5740-172-8. s.123-135. DOI: <https://doi.org/10.33542/VEU-0172-8>.

RUŽIČKOVÁ, V. The Role of Mutual Trust and Mutual Recognition in the Functioning of the European Public Prosecutor's Office. In *Časopis pro právní vědu a praxi/Journal of jurisprudence and legal practice*, 2022, roč. 30, č. 1, ISSN 1210-9126. ss. 67-89. DOI: 10.5817/CPVP2022-1-3.

RUŽIČKOVÁ, V. Harmonisation of Criminal Law across the European Union and the Role of the European Public Prosecutor's Office. In *Studia Iuridica Cassoviensia*, 2022, roč. 10, č. 1. ISSN 1339-3995. ss. 99-113. Dostupné na: http://sic.pravo.upjs.sk/ecasopis/102022-1/07_Ruzickova_Harmonisation_of_criminal_law.pdf.

RUŽIČKOVÁ, V. Spolupráca Súdneho dvora Európskej únie a slovenských súdov v oblasti trestného práva prostredníctvom prejudiciálnej otázky v kontexte vzniku a fungovania Európskej prokuratúry. In MARČOKOVÁ BECKOVÁ, D. (ed.) *Vplyv Európskej únie na trestné právo*

jej členských štátov. *Recenzovaný zborník vedeckých prác z medzinárodnej vedeckej konferencie*. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2022. ISBN 978-80-5740-172-8. ss. 93-107. DOI: <https://doi.org/10.33542/VEU-0172-8>.

TÓTHOVÁ, V. Fungovanie Európskej prokuratúry– výzvy do budúcnosti. In GARAYOVÁ, L. (ed.) *Budúcnosť práva - právo budúcnosti 2. Zborník príspevkov z online vedeckej konferencie*. Bratislava: Fakulta práva, 2022. ISBN 978-80-8275-000-6. ss. 449-468. Dostupné na: <https://www.paneurouni.com/wp-content/uploads/2022/05/lotfii.pdf>.

TÓTHOVÁ, V. Postavenie a právomoc európskych delegovaných prokurátorov. In ROMŽA, S., TÓTHOVÁ, V., VINEROVÁ, B. (eds.) *Košické dni trestného práva 2022: hodnotové smerovanie trestného práva. Zborník vedeckých príspevkov z celoštátnej interdisciplinárnej vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2022. ISBN 978-80-5740-168-1. ss. 529-541. Dostupné na: <https://unibook.upjs.sk/img/cms/2022/pravf/hodnotove-smerovanie-trestneho-prava.pdf>.

TÓTHOVÁ, V. Právo na prístup k obhajcovi pri cezhraničných vyšetrovaniach vedených Európskou prokuratúrou. In MARČOKOVÁ BEČKOVÁ, D. (ed.) *Vplyv Európskej únie na trestné právo jej členských štátov. Recenzovaný zborník vedeckých prác z medzinárodnej vedeckej konferencie*. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2022. ISBN 978-80-5740-172-8. ss. 82-92. DOI: <https://doi.org/10.33542/VEU-0172-8>.

Zoznam autorov vedeckých prác

doc. JUDr. Martina JÁNOŠÍKOVÁ, Ph.D.

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta

Ústav medzinárodného práva a európskeho práva

e-mail: martina.janosikova@upjs.sk

prof. JUDr. Ján MAZÁK, Ph.D.

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta

Ústav medzinárodného práva a európskeho práva

Súdna rada Slovenskej republiky

e-mail: jan.mazak@upjs.sk

prof. JUDr. Sergej ROMŽA, Ph.D.

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta

Katedra trestného práva

e-mail: sergej.romza@upjs.sk

JUDr. Bc. Dominika MARČOKOVÁ BECKOVÁ, Ph.D.

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta

Ústav medzinárodného práva a európskeho práva

e-mail: dominika.beckova@upjs.sk

JUDr. Valéria RUŽIČKOVÁ, Ph.D.

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta

Ústav medzinárodného práva a európskeho práva

e-mail: valeria.mihalikova@upjs.sk

JUDr. Veronika TÓTHOVÁ, PhD.

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta

Katedra trestného práva

e-mail: veronika.tothova@upjs.sk

JUDr. Katarína PETRÁŠOVÁ

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta

Katedra trestného práva

e-mail: katarina.koromhazova@student.upjs.sk

Európska prokuratúra v Slovenskej republike

Publikácia vznikla s podporou Agentúry pre podporu výskumu a vývoja.

Európska prokuratúra v Slovenskej republike

Recenzovaný zborník vedeckých prác

Martina Jánošíková, Dominika Marčoková Becková (eds.)

Vydavateľ: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach
Vydavateľstvo ŠafárikPress

Rok vydania: 2023

Náklad: 50 ks

Rozsah strán: 278

Rozsah: 16,66 AH

Vydanie: prvé

Tlač: EQUILIBRIA, s.r.o.

Účelová publikácia, nepredajná

DOI: <https://doi.org/10.33542/EPSR-0218-3>

ISBN 978-80-574-0217-6 (tlačená publikácia)

ISBN 978-80-574-0218-3 (e-publikácia)

ISBN 978-80-574-0217-6

9 788057 402176